

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

1993 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

TONI MORRISON

EN MAVİ GÖZ

ROMAN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN

İRKAN SÜYREK

Toni Morrison EN MAVİ GÖZ

1993 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

ROMAN

Türkçesi
İRFAN SEYREK

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: 252 56 75 Fax: 252 72 33

Özgün adı
The Bluest Eye

ISBN 975-510-49-1-1

© Bu çevirinin yayın hakları Can Yayınları'ndadır. (1993)

*Bana hayat veren
o iki,
beni özgürleştiren
o bir kişi için*

İşte ev burası. Yeşil beyaz. Kapısı kırmızı. Çok güzel. İşte aile. Anne, baba, Dick, Jane, bu yeşil beyaz evde yaşıyorlar. Çok mutlular. Bakın Jane bu. Giysisi kırmızı. Oynamak istiyor canı. Kim oynamak ister Jane'le? Kediye bakın. Gidiyor miyav miyav. Oynamaya gelin. Kedi yavruları oynamayacak. Anneye bakın. Anne çok iyi. Jane ile oynar mısın anne? Anne gülüyor. Gül, anne, gül. Babaya bakın. Kocaman ve güçlü. Jane'le oynar mısın baba? Baba gülümsüyor. Gülümse, baba gülümse. Köpeğe bakın. Gidiyor hav hav. Jane'le oynamak ister misin? Köpeğe bakın koşuyor. Koş köpek koş. Bakın, bakın. Bir arkadaş geliyor. Jane'le oynayacak bu arkadaş. İyi bir oyun oynayacaklar. Oyna, Jane oyna.

İşte ev burası yeşil beyaz kapısı kırmızı çok güzel işte aile anne baba dick ve jane bu yeşil beyaz evde yaşıyorlar çok mutlular bakın jane bu giysisi kırmızı oynamak istiyor canı kim oynamak ister jane'le kediye bakın gidiyor miyav miyav oynamaya gelin kedi yavruları oynamayacak anneye bakın anne çok iyi jane'le oynar mısın anne anne gülüyor gül anne gül babaya bakın kocaman ve güçlü jane'le oynar mısın baba baba gülümsüyor gülümse baba gülümse köpeğe bakın gidiyor hav hav jane'le oynamak ister misin köpeğe bakın koşuyor koş köpek koş bakın bakın bir arkadaş geliyor jane'le oynayacak bu arkadaş iyi bir oyun oynayacaklar oyna jane oyna

İşte ev burası yeşil beyaz kapısı kırmızı çok güzel işte aile anne baba dick ve jane bu yeşil beyaz evde yaşıyorlar çok mutlular bakın jane bu giysisi kırmızı oynamak istiyor canı kim oynamak ister jane'le

kediye bakıngidiyormiyavmiyavoyynamayagelinkediyavrulario
ynamayacakanneye bakınanneçokiyijane'leoynarmısınannea
nnegülüyorgülannegülbabayabakınkocamanvegüçlüjane'leo
ynarmısbabababagülümsüyorgülümsebabagülümseköpeğ
ebakıngidiyorhavhavjane'leoynamakistermisinköpeğebakınk
oşuyorkoşköpekkoşbakınbakınbirarkadaşgeliyorjane'leoynay
acakbuarkadaşıyibiroyun oynayacaklaroynejaneoyna

Hiç sözü edilmemesine karşın 1941 sonbaharında kadife çiçekleri yoktu. O zamanlar kadife çiçeklerimin olmayışını Pecola'nın babasından bir bebeğinin olacak olmasına bağlamıştık. Biraz araştırma ve ilgi, filizlenmeyen tohumların yalnızca bizimkiler olmadığını kanıtlayabilirdi bize; aslında kimseninki filizlenmemişti. O yıl göl kıyısındaki bahçelerde de görülmemişti kadife çiçekleri. Pecola'nın bebeğini sağ salim ve sağlıklı olarak doğurması öylesine ilgilendiriyordu ki, yaptığımız büyüden başka bir şey düşünemiyorduk: tohumları ekip onlara sihirli sözcükleri söylersek, çiçek açacaklar ve her şey yoluna girecekti.

Tohumlarımızın hiç yeşermeyeceğine kızkardeşimle ikimizin akli yatana kadar uzun bir süre geçmişti. Konunun bilincine vardıktan sonra, ancak kavgalar ve karşılıklı suçlamalarla azaltmıştık suçumuzu. Yıllarca kızkardeşimin haklı olduğunu düşündüm: Benim kusurumdu o. Tohumları toprağın çok derinine gömmüştüm. Toprağın verimsiz olabileceği ikimizin de aklının ucundan geçmemişti. Pecola'nın babası tohumlarını nasıl kendi küçük, kara toprak parçasına ektiye biz de tohumlarımızı kendi küçük, kara toprak parçamıza ekmiştik. Bizim suçsuzluğumuz ve inancımız o adamın şehveti ya da girdiği açmazdan daha üretken olmamıştı. İşte tüm o umut, korku, şehvet, sevgi ve kederden geriye kalan, Pecola ile o verimsiz topraktan başka bir şey değil, uzun sözün kısası. Cholly Breedlove öldü gitti; suçsuzluğumuz da. Tohumlarımız kuruyup öldü; Pecola'nın bebeği de.

"Söylenecek daha fazla bir şey yok aslında—'neden'i dışında. Ama nedenin altından kalkmak zor olduğundan, nasıl ile ilgilensek daha iyi olacak.

SONBAHAR

Rahibeler şehvet kadar sessiz yürüyor, sarhoşlar Yunan Otelinin bekleme salonunda ayık gözlerle şarkı söylüyor. Babasının kafeteryasının üst katında oturan, bitişik komşumuz Rosemary Villanucci, 1939 model bir Buick arabaya oturmuş, tereyağlı ekmek atıştırıyor. Kızkardeşim Frieda ile bana, içeri giremeyeceğimizi söylemek için arabanın camını açıyor. Gözümüzü ona diyor, ekmeğinden istiyoruz, ama aslında bakışlarındaki kendini beğenmişliği söküp çıkarmak, ekmeği çiğneyen ağzının bükülmesine yol açan sahiplik duygusunun verdiği gururu etmek istiyoruz. Arabadan çıktığı zaman ona dayak atacagız, beyaz teninde kırmızılıklar belirecek, ağlamaya başlayacak, pantolonunu aşağı indirmesini istiyor muyuz diye soracak bize. Hayır, diyeceğiz ona. Pantolonunu indirdiğinde ne gibi bir duyguya kapılacağımızı ya da ne yapmamız gerekeceğini bilmiyoruz, ama ne zaman bize bu soruyu sorsa, değerli bir şey sunduğunu anlıyor, bu önerisini yine de geri çevirmekle kendi gururumuzu gösterdiğimizi biliyoruz.

Okullar açıldı, Frieda ile benim yeni kahverengi çoraplarımız, bir de balık yağımız oldu. Büyüklerimiz yorgun, sinirli sesleriyle Zick'in kömür şirketine söz ediyorlar ve akşam olunca çevreye saçılmış olan küçük kömür parçalarını toplamak için demiryoluna götürüyorlar bizi. Daha sonra evin yolunu tutuyor, geriye baktığımızda büyük vagonlar dolusu, sıcak, dumanları tüten kızıl maden posasının, çelik fabrikasının kenarındaki vadiye dökülüştüğünü görüyoruz. Sönmekte olan ateş, göğü donuk turuncu bir parıltıyla ıslıdıyor. Frieda ile birlikte karanlıkla çev-

relenmiş renkli bölgeye bakarak gerilerde kalıyoruz. Taşlı patikadan ayrılıp ölü çayır toprağına ayak bastığımızda bir ürperti duymamak olanaksız.

Evimiz eski, soğuk ve yeşil. Bir gaz lâmbası aydınlatıyor geceleyin büyük odayı. Öteki odalar karanlığa gömülü, hamamböceğı ve farelerle dolu. Büyüklerimiz bizimle konuşmazlar—emir verirler bize. Bilgi vermeden, yapmamız gerekeni söylerler. Ayağımız bir yere takılıp düşünce bizimle alay ederler; bir yerimizi kesince ya da incitince, deli misiniz siz, diye sorarlar. Soğuk aldığımız zamanlar, kendimize dikkat etmediğimiz için bezginlikle başlarını iki yana sallarlar. "Hepiniz hasta olursanız" diye sorarlar bize, "hangimiz hanginize bir iş yaptırabiliriz?" Yanıtlamayız onları. Hastalığımız horlama, kirli siyah bira ve aklımızı körelten hintyağıyla iyileştirilir.

Kömür toplamaktan döndüğüm bir gün, bronşlarım balgamla tıkanmış bir durumda öksürdüğümde, annem suratını asıyor, "Aman Tanrım. Çabuk gir şu yatağı. Sana kaç kez söylemem gerekiyor, başına bir şey giy diye? Bu kentin en aptalı sen olmalısın. Frieda? Biraz paçavra getir de şu penceredeki aralıkları tıka," diyor bana.

Frieda pencereyi yeniden tıkıyor. Ben de suçluluk ve pişmanlık duygularıyla yatağıma çekiliyorum. İç çamaşırlarımla yatıyorum, siyah jartiyerimin demirleri bacaklarımı acıtıyor, ama çorapsız yatılmayacak kadar soğuk olduğu için çıkarmıyorum onları. Gövdem yattığım yeri ısıtınca kadar uzun bir süre geçiyor. Kendime ılık bir yer edindikten sonra yerimden kıpırdamayı göze alamıyorum. Çünkü ne yöne biraz kıvıldasam soğuk bölge başlıyor. Kimse benimle ne konuşuyor, ne de nasılım diye soruyor. Bir iki saat sonra annem geliyor. Elleri büyük ve kaba, göğsüme Vicks merhemi sürerken acıdan taş kesiliyorum. Her defasında iki parmağıyla tepeleme merhem alarak göğsüme, beni baygın düşürünceye kadar masaj yapıyor. Tam ben çığlık atmak üzereyken, işaret parmağını kepçe

gibi kullanarak biraz merhem alıyor, yutmamı söyleyerek ağzıma sokuyor. Boynuma ve göğsüme sıcak bir bez sarılıyor. Kalın yorganlar örtünmüşüm, terlemem emrediliyor, hemen yerine getiriyorum emri.

Daha sonra kusuyorum, annem, "Niçin yatak örtülerinin üzerine kusuyorsun? Başını yataktan dışarı uzatacak kadar kafan çalışmıyor mu? Bak şimdi şu yaptığına. Bütün zamanımı senin kusmuğunu yıkamaya harcayacağımı mı sanıyorsun?" diyor.

Yastıktan çarşafa doğru kayıyor kusmuk, yeşil ve gri, turuncu lekeleri var. Çiğ yumurta içi gibi akıyor. Yerinden edilmeye ve parçalanmaya karşı koyarak kendi kütle sine inatla bağlanmış durumda. Bu nesnenin aynı zamanda nasıl böyle hem güzel hem de çirkin olabildiğine şaşıyorum.

Annemin sesi aynı perdeden vızıldayıp duruyor. Benimle konuşmuyor annem. Kusmuk ile konuşuyor, ama ona benim adımları veriyor: Claudia. Yatağı elinden geldiğince iyi siliyor, o kocaman, ıslak yere sert bir havlu koyuyor. Yeniden uzanıyorum yatağa. Pencerenin aralığından paçavralar dökülüyor, hava soğuk. Annemi yine çağırmayı göze alamıyorum, ısıttığım yeri de bırakmaya niyetim yok. Annemin öfkesi beni aşağılıyor, sözleri yanaklarımı sıyrıp geçiyor, ağlıyorum. Bana kızgın olmadığını bilemem, ama hastalığa kızdığını biliyorum. Hastalığa 'tutulmama' yol açan güçsüzlüğümü küçümsediği inancındayım. Zamanla ben de hasta olmayacağım; direneceğim. Ama şimdi anlamaktayım. Çok sümüklü olduğumu biliyorum, ama elimde değil.

Kızkardeşim içeri giriyor. Gözlerini keder bürümüş. Şarkı söylüyor bana: "Beni düşünür birisi, koyu mora bürününce uykulu bahçe duvarları..." Erikleri, duvarları ve 'birisini' düşünerek dalıp gidiyorum.

Her şey gerçekten böyle miydi? Anımsadığım kadar acılı mıydı? Yalnızca biraz. Ya da doğurgan ve verimli bir

acıydı bu. Yoğun ve koyu Alaga şurubuna benzeyen sevgi, kırık pencereden azar azar içeri giriyordu. Kokusunu duyabiliyor, tadını alabiliyordum, tatlı, derinden bir keklik üzümünü andıran küflü tadıyla evin her yanında duyuluyordu. Pencerenin buzlu camıyla dilime aynı anda geldi bu tat. Sevgi merhemle birlikte göğsümü kapladı, boynumdaki bez uykumda çözölmüş, bezin boğazımda bırakmış olduğu derin izler açıkça belli oluyordu. Geceleyin öksürüğüm kuru ve tok olunca, odada ayak sesleri belirdi, bir çift el bezimi yeniden iğneledi, battaniyeyi sıkıştırdı, alnım yoklandı bir an için. Bu yüzden ne zaman sonbaharı düşünsem, ölmemi istemeyen birisi, elleriyle birlikte aklıma gelir.

Bay Henry geldiğinde de sonbahardı. Kiracımız. Kiracımız. Dudaklardan uçuşan bu sözcükler, sessiz, ayrı ayrı, hoş bir gizem içinde, başlarımızın üzerinde uçuştular. Bu adamın gelişini tartışmak anneme büyük bir rahatlık ve hoşnutluk duygusu veriyor.

"Onu tanırırsınız," dedi annem arkadaşlarına. "Henry Washington. Şurada, On Üçüncü Sokakta, Bayan Della Jones'la birlikte oturuyordu. Ama kadıncağız şimdi işlerini yürütemeyecek kadar bunalımlı. Bu nedenle adam kendine başka bir yer arıyor."

"Ha, evet." Arkadaşları meraklarını gizleyemiyorlar. "Henry'nin o kadınla orada daha ne kadar kalacağını merak edip dururdum. Durumunun çok kötü olduğunu söylüyorlar. Adamın kimin nesi olduğunu da bilmiyorum, kimse bilmiyor."

"Evlenmiş olduğu şu çılgın moruk Zencinin de ona bir yararı dokunmadı zaten."

"Kadını bırakıp giderken oradakilere ne demiş duydu-nuz mu?"

"Ne demiş?"

"Elyria'lı şu hoppa Peggy ile kaçmıştı. Biliyorsunuz."

"Şu yaşlı uyuşuk Bessie'nin kızlarından biriyle mi?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Tam üstüne bastın. Birisi bu adama, Della gibi iyi, hoş, kiliseye bağlı bir kadını, bu inek uğruna, niçin bırakıp gittiğini sormuştu. Biliyorsunuz Della her zaman iyi bir ev kadını olmuştu. İşte, adam da, Tanrının adını anarak, ayrılmasının gerçek nedeninin Della Jones'un kullandığı menekşe losyonuna daha fazla dayanamaması olduğunu söyledi. Kadın gibi kokan bir kadın istediğinden söz etti. Della onun için gereğinden fazla temizmiş."

"Kocamış köpek. Ne kadar iğrenç değil mi?"

"Ya, sorma. Ne biçim kafa yapısı bu?"

"Hiç hoş değil. Bazı erkekler köpek gibi oluyor."

"Bu yüzden mi nöbetleri tutuyor kadının?"

"Olabilir. Ama biliyorsunuz, o kızların hiçbiri pek akıllı değildi. Şu sırtkan Hattie'yi anımsıyor musun? Doğru bir şey yaptığı görülmemiştir. Teyzeleri Julia ise hâlâ On Altıncı Caddede kendi kendine konuşarak bir aşağı bir yukarı gezinip duruyor."

"Onu bir akıl hastanesine kaldırmadılar mı?"

"Hayır. Belediye götürmedi onu. Kimseye bir zararı dokunmuyormuş."

"Ama, bana zararı dokunuyor. Ödün bokuna karışsın ister misin, o zaman benim gibi sabahın beş buçuğunda kalk da şu moruk umacıyı, beresi başında, hayalet gibi dolaşırken izle. İnsaf doğrusu!"

Gülüşüyorlar.

Frieda ile birlikte yemek kavanozlarını yıkıyoruz. Konuşulan sözcükleri duymuyoruz, ama büyüklerle birlikteyken, seslerine kulak veriyor ve dikkatle dinliyoruz.

"Evet, umarım bunadığım zaman kimse beni böyle ortalıkta dolaşır durumda bırakmaz. Utanç verici bir şey."

"Della'yı ne yapacaklar? Hiç kimsesi yok mu onun?"

"Kuzey Carolina'dan bir rahibe ona bakmaya geliyor. Della'nın evine el koymak istiyor bence."

"Ha, yok canım. Kötü bir düşünce bu. Duymamış olayım."

"Nesine bahse girersin? Henry Washington, rahibenin Della'yı on beş yıldır görmediğini söyledi."

"Bana kalırsa Henry yakında o kadınla evlenecektir."

"Şu yaşlı karıyla mı?"

"İyi, ama Henry çiçeği burnunda delikanlı değil."

"Değil, ama içi geçmiş de değil."

"Daha önce evlendi mi, hiç?"

"Hayır."

"Nasıl olur? Birisi onu iğdiş mi etmiş yoksa?"

"Yalnızca güç beğenen biri, Henry."

"Güç beğenmek de değil. Karşına çıkan herhangi biriyle evlenir misin sen?"

"Yoo... hayır."

"Mantıklı sadece. Sessiz yaradılıştaki, akli başında bir işçi. Umarım işler yolunda gider."

"Gider, gider. Ne kadar kira alıyorsun?"

"İki haftalık beş dolar."

"Sana çok yardımı dokunacak."

"Öyle."

Konuşmaları kötü bir dansa benziyor: ses sesle buluyor, reverans yapıyor, sallanıyor, geri çekiliyor. Araya başka bir ses giriyor, ama o da bir başka sesle bastırılıyor: iki ses birbirini çember içine alıp kesiliyor. Sözleri bazan geniş sarmallar halinde, bazan da tiz çıkışlar yaparak yükseliyor, ama tümü birden, jöleden yapılmış bir yüreğin inip kalkması gibi, içten gelen bir kahkahayla noktalanıyor. Bu insanların duygularının sınırları, bükümleri ve boşalması Frieda ile benim açıkça bildiğimiz şeyler, her zaman için. Birimiz dokuz birimiz on yaşında olduğumuz için, kullandıkları sözcüklerin tümünün anlamını bilemiyoruz. Bu yüzden, yüzlerini, ellerini, ayaklarını izliyor, gerçeği öğrenmek için ses tonuna kulak veriyoruz.

İşte, Bay Henry bir cumartesi gecesi geldiğinde, kokusunu almıştık onun. Harika kokuyordu. Kokusu ağaçların kokusuna, limonlu yüz bakım kreminin, Nu Nile saç yağı-

nın ve Sen-Sen çil ilacınıninkine enziyordu.

Hep gülümsüyor, küçük düzgün, ortadan sevimli bir biçimde ayrıık dişlerini gösteriyordu. Frieda ile ben onunla tanıştırılmadık—ona gösterildik yalnızca. Tıpkı burası banyo, bu giysi dolabı, bunlar benim çocuklarım, Frieda ile Claudia, şu pencereye dikkat et, sonuna kadar açılmaz, der gibi.

Hiçbir şey söylemeden, ondan da bir şey söylemesini beklemeden, yan yan bakıyorduk ona. Giysi dolabının yanındayken yaptığı gibi, varlığımızı fark ederek, başını sallaması yeterdi bize. Düşündüğümüzün aksine konuştu bizimle.

"Merhaba. Sen Greta Garbo olmalısın, sen de Ginger Rogers."

Kıkır kıkır gülüştük. Babam bile gülümseyecek derecede şaşırđı.

"Bir peni ister misiniz?" diyerek parlak bir metal para uzattı bize. Yanıtlamanın vermiş olduğu hoşnutlukla, Frieda başını öne eğdi. Ben de paraya doğru uzandım. Bay Henry başparmağıyla işaret parmağını şıkırdattı ve peni yok oldu. Şaşkınlığımızın içinde sevinç de vardı. Çoraplarının içine parmaklarımızı sokarak, ceketinin arka iç tarafına bakarak, her yanını aradık. Mutluluk, bir şeyi daha önceden kesin olarak bilmekse, biz de mutluyduk o zaman. Paranın yeniden ortaya çıkmasını beklerken, annemle babamı da eğlendirdiğimizi biliyorduk. Babam gülümsüyor, Bay Henry'nin gövdesi üzerinde dolaşan ellerimizi izleyen annemin bakışları yumuşuyordu.

Bay Henry'den hoşlanmıştık. Birbirini izleyen olaylardan sonra bile, onunla ilgili anılarımızda tatsız bir şey yoktu.

Bizimle aynı yatakta yatıyordu Pecola. Frieda yatağın dışa bakan tarafında yatıyor, çünkü o hiç korkmaz—uykusunda eli yatağın kenarından aşağıya sarkarsa, yatağın altından 'bir şeyin' sürünüp çıkarak parmaklarını ısırp ko-

paracağı hiç aklından geçmez. Böyle bir şey benim aklımdan geçtiği için, duvar tarafında uyurum. Pecola, bu yüzden, ortamızda yatmak zorunda kalırdı.

Annem iki gün önce ‘sorunlu’ birinin geleceğinden söz etmişti—gidecek yeri olmayan bir kız. Ne yapılacağına karar verene kadar, daha doğrusu, ailesi yeniden bir araya gelene kadar, devlet bu kızı bizim eve yerleştirmişti. Ona iyi davranmalı ve dövüşmemeliydik. Annem, bu insanlara ne olduğuna, akıl erdiremiyordu; şu yaşlı it, Breedlove evini ateşe vermiş, ev karısının başına çökmüş, sonuçta sokakta kalmış herkes.

Sokakta kalmanın hayatta en korkulan şey olduğunu biliyorduk. Sokakta kalma tehlikesi o günlerde sık sık kendini gösteriyordu. Her türlü aşırılık olasılığını azaltan bir şeydi bu. Birimiz gereğinden fazla yemek yese yakında sokakta kalırdı. Birimiz fazla kömür kullansa yakında sokakta kalırdı. İnsanlar kumar oynasa sokakta kalır, içki içse sokakta kalırdı. Bazan anneler oğullarını sokağa atardı; böyle bir şey olduğu zaman, çocuk ne yapmış olursa olsun, herkes ona karşı sevgi duyardı. Kapı dışarı edilmişti o, hem de kendi türdeşi yapmıştı bunu. Evsahibi tarafından evden çıkarılma, ayrı bir şeydi—şanssız, ama gelirinizi denetlemek elinizde olmadığından, yaşamın sizi aşan bir gerçeğiydi. Öte yandan bir insanın kendi kendini sokakta bırakacak kadar boşvermiş olması, ya da kendi yakınını kapı dışarı edecek kadar acımasız olması—bu bir suçtu.

Evden sokağa kovalanmak ile sokakta kalmak ayrı ayrı şeylerdi. Evden kovalanırsanız, başka bir yere giderseniz; sokakta kaldıysanız gidecek yeriniz yoktur. Aradaki fark ince fakat kesindi. Sokak birşeylerin sona erdiği, geri dönülmez fiziksel bir gerçektir, fizikötesi durumumuzu tanımlıyor, tamamlıyordu. Bir sınıf ya da bir kast olarak bir azınlık olduğumuzdan, yaşamın etek kıvrıntısı üzerinde neresi olursa olsun, gidiyorduk, zayıf durumumuzu güçlendirmek, tutunacak bir yer bulmak, ya da bu giysinin iç-

lerine sokulmak için kendi başımıza çaba gösteriyorduk. Dışlanmış olan varlığımız, her nasılsa, birlikte yaşamayı öğrenmiş olduğumuz bir şeydi—belki de soyut olduğu için. Kapı dışarı edilmiş olmanın somutluğu ise başka bir sorundu—tıpkı ölüm kavramıyla varlık, yani, ölü arasındaki ayrım gibi. Ölü ölüdür, değişmez, dışarıda da olduğu yerde duruyor işte.

Dışarıda diye bir şeyin bilincinde olmak, mal sahibi olma isteği uyandırıyor bizde. Bir avlu, bir veranda, bir üzüm çardağının gerçek sahibi olmak gibi. Mal sahibi olan Zenciler, tüm enerjilerini, tüm sevgilerini yuvalarına ayırmışlardı. Çılgın, umarsız kuşlar gibi her şeyi aşırı süslüyor, binbir güçlkle elde etmiş oldukları yuvalarının üzerine titriyorlardı; tüm yaz boyunca konserve, jöle, reçel yapıp dolaplarını, raflarını dolduruyor, evlerinin her yanını boyayıp onarıyor, delikleri kapatıyorlardı. Bu evler de çalışanları andıran kiralık evler arasında serada yetişen ayçiçekleri gibi göze batıyorlardı. Kirada oturan Zencilerin; bu sahipli avlu ve verandalarda gözleri kalıyor, gelecekte kendilerine böyle ‘güzel, küçük, eski bir yer’ satın almaya kesin karar veriyorlardı. Bu arada dişlerinden, tırnaklarından, ellerinden geldiğince artırıp biriktirerek, kirada otururlarken, mal sahibi olacakları günü dört gözle beklerlerdi.

Bir kiracı olan Cholly Breedlove, ailesini sokakta bırakarak insanların havsalarlarının almayacağı bir şey yapmıştı. Hayvanların arasına katılmıştı; kendisi de, aslına bakılırsa, yaşlı bir it, bir hain, aşağılık bir Zenciydi. Bayan Breedlove yanında çalıştığı bir kadınla birlikte kalıyordu; oğlu, Sammy, başka bir aileyle; Pecola ise bizde kalıyordu. Cholly kodesi boylamıştı.

Pecola geldiğinde hiçbir eşyası yoktu. İçine başka bir giysisini, bir geceliğini ya da bir çift beyazımsı pamuklu, uzun paçalı şortunu koyacağı bir kâğıt torbası da yoktu. Sadece beyaz bir kadınla geldi, oturdu.

Pecola’nın bizde kaldığı o birkaç gün eğlenceli geçmiş-

ti. Frieda ile ben aramızdaki dövüşü bırakarak, konuğumuzun sokağa bırakılmış bir insan duygusuna kapılmaması için elimizden geleni yapıyorduk.

Üzerimizde üstünlük kurmak gibi bir niyeti olmadığını anlayınca, beğenmiştik onu. Ona maskaralık yaptığımızda bana gülüyor, kızkardeşimin vermiş olduğu yiyecek armağanlarını kibarca alıyor, gülümsüyordu.

"Graham krakerlerinden biraz ister misin?"

"Bilmem."

Frieda Pecola'ya bir fincan tabağı içinde dört Graham krakeriyle mavi beyaz bir Shirley Temple fincanında biraz süt getirdi. Uzun bir süre süt yüzü görmemişti, Shirley Temple'ın gamzeli yüzünün karaltısına hayranlıkla baktı. Frieda ile birlikte Shirley Temple'ın ne kadar sevimli bir kız olduğu konusunda hoş bir konuşmaya daldılar. Shirley Temple'dan nefret ettiğimden onların bu hayranlıklarına katılamadım. Sevimli olduğundan değil, *benim* arkadaşım, *benim* amcam, *benim* babam olan Bojangles ile dans ettiği için nefret ediyordum ondan. Bojangles, benimle dansetmesi, benimle kıkırdaşması gerekirken çorapları topuklarının altına kaymayan şu küçük beyaz kızlardan biriyle güzel güzel dans ediyor, eğleniyordu. Bu yüzden, "Ben Jane Withers'ı beğeniyorum," demiştim.

Bana şaşkın şaşkın baktılar, anlaşılabilir biri olduğuma karar verdiler ve şu yaşlı kısıp gözlü Shirley'yi anmaya devam ettiler.

Frieda ile Pecola'dan daha küçük yaşta olduğumdan, ruhsal gelişme sürecinde Shirley'yi sevebileceğim bir dönüm noktasına henüz ulaşmamıştım. Ona karşı duyduğum şey katışıksız bir nefretti. Ama daha önce onu bir yabancı olarak görmüştüm, bu, dünyanın bütün Shirley Temple'ları için nefretten daha da korkunç bir şeydi.

Her şey Noelle, taşbebek armağanlarıyla başlamıştı. Büyük, özel, sevilen armağan her zaman için mavi gözlü büyük bir taşbebeği. Büyüklerin gıdaklar gibi çıkarmış ol-

dukaları seslerden o bebeğin isteyebileceğim en iyi şeyi simgelediğini düşünüyor olduklarını anlıyordum. O nesnenin varlığı ve görünüşü beni sersemletiyordu. Ona ne yapmam gerekiyordu acaba? Annesi gibi mi davranacaktım? Bebeklere ya da annelik kavramına karşı bir ilgi duymuyordum. Kendi yaşıttım ve çapımdakilerle ilgileniyordum, anne olma düşüncesi bende bir coşku uyandıramıyordu. Annelik için daha çok zaman ve başka olasılıklar vardı. Bununla birlikte, o bebekle ne yapmam gerektiğini çabucak öğrenmiştim: onu sallamak, çevresinde öykülü durumlar yaratmak, hatta onunla birlikte yatmak gibi şeylerdi bunlar. Resimli kitaplar bebekleriyle uyuyan küçük kızlarla doluydu. Genellikle Raggedy Ann bebekleri, ama onlar benim için söz konusu değildi. O yuvarlak şapşal gözler, o ablak yüz, o lüle saçlar tepemi attırıyor, gizliden gizliye korkutuyordu beni.

Beni çok zevklendirmesi beklenen başka bebekler de bütünüyle ters etki yaratmışlardı. Bir yapma bebeği yatağıma aldığımda, esnek olmayan kolları, bacakları gövde me batardı—kırıksık ellerinin sivri uçlu parmakları da tırmalardı beni. Uykumda dönsem, kemik gibi soğuk kafası başıma çarpardı. En rahatsız edici, açıkça saldırgan bir yatak arkadaşıydı o. Onu kucaklamak insana bir şey kazandırmıyordu. Pamuklu giysisinin kolalanmış kurdele ya da danteli her kucaklayışta sinirime dokunuyordu. Bir tek isteğim vardı: Onu parçalara ayırmak. Neden yapıldığını görmek, sevimliliğinin nereden geldiğini bulgulamak, güzelliğini, farkına varmamış olduğum, ama görünüşe bakılırsa yalnızca benim farkına varmadığım çekiciliğini anlamak için yapacaktım bunu. Yetişkinler, benden büyük kızlar, mağazalar, dergiler, gazeteler, vitrinler—bütün dünya, mavi gözlü, sarı saçlı, pembe tenli bir yapma bebeğin her kız çocuğunun en değerli hazinesi olduğu konusunda görüş birliğine varmıştı. "İşte," dediler, "güzel bir bebek, onu bugün 'hak edersen,' alabilirsin." Tek bir fırça darbe-

siyle yapılmış olan kaşlarını merak ederek parmaklarımı bebeğin yüzünde gezdirdim; yelken halatına benzeyen kırmızı dudaklarının arasından iki piyano tuşu gibi fırlamış inci dişlerini tuttum. Kalkık burnunda parmağımı gezdirdim, parlak mavi göz yuvarlaklarına soktum, sarı saçlarını büktüm. Onu sevemezdim. Ama bütün dünyanın şu sevimli dediği şeyin ne olduğunu anlamak için onu inceleyebilirdim. Minik parmaklarını kırar, düztaban ayaklarını kıvrır, saçlarını bozar, kafasını, şu tek bir ses çıkaran nesneyi bükardım,—çıkardığı o sesin tatlı ve hüznü bir ‘Anne’ sözcüğü olduğunu söylerlerdi, ama bana ölmekte olan bir kuzunun melemesi, ya da daha çok, temmuzda buzluğumuzun kapağı açıldığında paslı menteşelerinden çıkan ses gibi gelirdi. Soğuk ve ahmak göz yuvarlağı oyulsa, yine, "Ahhhhhhh," diye meleyecekti, kafası koparılrsa, içindeki testere talaşı yerlere saçılrsa, sırtı yatağın pirinç parmaklığında kırılrsa, yine sürdürecekti melemesini. Sırtındaki kafes tel yırtılacak, ben de sesin altı tane deliği olan diski görebilecek, sesin sırrını öğrenecektim. Daire biçiminde bir metaldi alt tarafı.

Büyüklerim kaşlarını çattılar, söylenmeye başladılar: "Senin-için-hiçbir-şeyin-değeri-yok. Hayatımda-hiçbir-zaman-taşbebeğim-olmadı-bebek-diye-ağlamaktan-canımı-çıkardı. Şimdi-güzel-bir-bebeğin-oldu-ve-sen-onu-parçalıyorsun-neyin-var-senin?"

Ateş püskürüyorlardı. Gözyaşları onların otoritelerinin soğukluğunu yok etme tehdidinde bulunuyordu. Yıllarca gerçekleşmemiş olan özlem duyguları seslerine yansıyor. Kimsenin Noel için ne istediğimi sorduğunu anımsamıyordum ama. İsteklerimi yerine getirebilme gücü olan bir büyüğüm beni ciddiye alarak ne istediğimi sormuş olsaydı benim olacak herhangi bir şey ya da bir şeyin benim olmasını istemek gibi bir niyetim olmadığını anlardı. Ben Noel günü, daha çok, birtakım duygulara kapılmak istiyordum. Asıl sorulması gereken soru şu olmalıy-

dı, "Sevgili Claudia, Noelde ne yapmak istersin?" Ben de şöyle yanıtlayabilirdim bu soruyu, "Annemin mutfağında, kucağım leylak çiçekleriyle dolu olarak, küçük taburede oturup babamı yalnız benim için, keman çalarken dinlemek istiyorum." Boyuma uygun yapılmış olan taburenin alçaklığı, annemin mutfağının güvenli ve sıcak oluşu, leylakların kokusu, müziğin sesi, sonra da hiçbir duyumun boş durmaması iyi olacağından, bir de şeftali tadı alabilmekti istediklerim.

Bunların yerine, ruhumu karartan çay toplantıları için tasarlanmış teneke tabak ve fincanların acı tat ve kokusunu alıyordum. Bunların yerine yeni giysilere—giymeden önce, çinko kaplama banyo küvetinde, berbat bir biçimde banyo almayı gerektiren yeni giysilere—tikintiyle bakıyordum. Çinkonun üzerinde ayağım kayar, oynayacak, suda kalacak zaman olmazdı, çünkü çinko küvetin içinde su çok çabuk soğurdu, ancak sabunlu suların bacaklarımın arasından aşağı bir perde gibi akmasına yetecek süre dışında, çıplaklığın tadını çıkarmaya zaman ayırmazdım. Daha sonra sıra, zımpara gibi havlulara, kirlerimin ürkütücü, küçük düşürücü bir biçimde yok edilmesine gelirdi. Sinir bozucu ve düş gücünden yoksun bir temizlik. Kollarıma, yüzüme mürekkeple yapmış olduğum işaretler, bütün yapıtlarım ve günün öteki birikimleri yok olur, onların yerini soğuktan ürpermiş olan tüylerim alırdı.

Beyaz yapma bebekleri parçalamıştım.

Ancak asıl korkuncu bebekleri parçalarına ayırmak değildi. Asıl korkuncu aynı itkinin küçük beyaz kızlara yönelmesiydi. Onları kılım kıpırdamadan parçalayabilirdim, bu duygusuzluğumu engelleyen tek şey bunu yapma isteğimdi. Akıl erdiremediğim bir şeyi anlamak istiyordum: Başkalarına yakıştırılan büyüünün giziydi bu. İnsanları, bana değil de beyaz kızlara baktıran ve "Ooooo," dedirten şey neydi? Zenci kadınların, sokakta onların yanına yaklaştıklarında, bakışlarını onlara çevirten, onlara dokunuşların-

daki sahiplenici kibarlığı yaratan şey neydi?

Onlara çimdik attığımda, gözleri—taşbebeklerin gözlerindeki çatlak parıltının aksine—acıdan yumulur, çıkarıldıkları ağlama sesi buzdolabı kapısının açılma sesine değil, büyüleyici bir acı feryada benzerdi. Bu kayıtsız şiddetin ne kadar iğrenç bir şey olduğunu, kayıtsız olduğu için de iğrenç olduğunu anlayınca utanç duygum kendisine saklanacak yer aradı. En iyi gizlenme yeri sevgiydi. Böylelikle el değmemiş sadizm, türetme bir nefrete, yapmacık bir sevgiye dönüşmüş oluyordu. Shirley Temple'a doğru atılan küçük bir adımdı bu. Tıpkı temizlikten hoşlanmayı—öğrenirken bile değişim denen şeyin, gelişim değil çevreye uymak olduğunu—öğrenmem gibi Shirley Temple'a tapınmayı da çok sonra öğrenmiştim.

"Üç litre süt. Dün buzdolabındaydı. Tam üç litre. Şimdi hiç kalmamış. Bir damlası bile yok. Herkesin gelip istediğini almasına ses çıkardığım yok, ama üç litre süt bu! Üç litre sütü kim ne yapsın, kuzum?"

Annemin 'herkes' diye sözünü ettiği kişi Pecola'ydı. Pecola, Frieda ve ben, üçümüz alt katta, mutfakta, Pecola'nın içmiş olduğu sütün çokluğuyla ilgili yakınmaları dinliyorduk. Pecola'nın Shirley Temple fincanına çok düşkün olduğunu, Shirley'nin sevimli yüzünü görmek ve ona dokunmak uğruna süt içmek için hiçbir fırsatı kaçırmadığını biliyorduk. Annem Frieda'yla benim süttten nefret ettiğimi bilirdi, Pecola'nın sütü ağgözlülüğünden içtiği kanı sındaydı. Pecola'yı 'tartışmak' bize düşmezdi, kuşkusuz. Büyüklerle konuşmaya girmezdik; onların sorularını yanıtlardık.

Arkadaşımıza yöneltilen bu aşağılamalardan utanmış, orada put gibi oturuyorduk: Bize verilen reçele parmaklarımla daldım, Frieda tırnaklarını dişleriyle temizliyor, Pecola da—başını bir yana eğmiş—dizindeki yara izlerinin üzerinde parmaklarını dolaştırıyordu. Annemin ken-

di kendine söylenmesi sinirlerimizi bozar, içimizi karartırdı. O söylenmeler bitmek bilmezdi, aşağılayıcıydı, dolaylı olmalarına karşın (annem kimsenin adını vermez, yalnızca herkes ve *bazı* insanlar diye konuşurdu), insana diken gibi batar, canını yakardı. Canını sıkan ne varsa, bir suçu ötekine ulayarak, hepsini kusana kadar, saatlerce, böyle konuşur dururdu. Herkesten, her şeyden söz ettikten sonra, şarkı söylemeye koyulur, günün geri kalan bölümünü şarkı söyleyerek geçirirdi. Ama şarkıya başlaması uzun bir zaman alırdı. Bu arada midemiz bulanarak, boyunlarımız tutularak, birbirimizle göz göze gelmekten kaçınarak, reçel ya da ona benzer birşeyler atıştırıp annemizi dinlerdik.

"...Burada düşkünler yurdu falan mı çalıştırdığım sanılıyor, bilmiyorum. Artık *verme* faslını kapatıp *alma* faslına başlama zamanım geldi. Bana kalırsa verecek bir şeyim yok artık. Sonum düşkünler evi olacak anlaşılan. Ne yaparsam yapayım eninde sonunda oraya gitmekten kurtulamayacağım, öyle görünüyor. Herkes, ne yapsa da *beni* düşkünler evine gönderse diye, türlü yollar düşünmekle geçiriyor zamanını. Burada bir başka boğazı doyurduğum yetmiyormuş gibi bir de yankesiciyle uğraşıyorum. Sanki kendi çocuklarımla karnını doyuracağım diye, düşkünler evine düşmeyeyim diye katlandığım güçlükler yetmiyormuş gibi, sütümü *sağacak* biri daha çıktı ortaya şimdi. Ama bunu bana yapamayacak işte. Gücüm kuvvetim yettiği, dilim kurumadığı sürece asla. Her şeyin bir sınırı var. *Atılacak* bir şeyim yok benim. *Hangi* Tanrının kulu üç litre süt içermiş. Henry *Ford* bile üç litre süt içmez. Düpedüz gınahtır bu. Herkese elimden geldiğince yardım etmek istiyorum. Kimse tersini söyleyemez. Ama bu işe bir son vermek gerekiyor, bu işe son verecek kişi de yalnızca benim. İncil dua ettiğin kadar, dikkatli de ol, der. Herkes çocuğunu senin üzerine atıp kendi işine bakıyor. Bir kişi çıkıp da, çocuğunun bir somun ekmeği var mı yok mu di-

ye, *başını uzatıp* bakmıyor bile. Yalnızca onlara verecek bir ekmeğim olup olmadığını anlamak için *bakıyorlar* sanki. Ama yağma yok. Böyle bir şeyi akıllarına getirmesinler. Şu ciğeri beş para etmez moruk Cholly kodesten çıkaklı tam *iki* gün oluyor ve *hâlâ* çocuğu yaşıyor mu, öldü mü diye bakmayagelmedi. Ölmüş olabilirdi de kız, ona göre. Annesi de öyle. Ne biçim iş bu böyle?"

Sıra Henry Ford'a ve annemin bir ekmeği olup olmadığını umursamayan kişilere geldiğinde, ayrılma zamanı gelmiş olurdu. Roosevelt ile Asker Toplama Kamplarıyla ilgili bölümü dinlemek istemezdik.

Friedayerinden kalktı, merdivenlerden inmeye başladı. Mutfak girişinden uzak durmak amacıyla geniş bir eğri çizerek ben de Pecola ile birlikte onu izledim. Annemin sözcüklerinin bize ancak kesik kesik patlamalar halinde ulaşabildiği dış kapı basamaklarına oturduk.

Sessiz bir cumartesiydi. Evi, Fels Naftalini ile hardal saplarının pişerken çıkarmış olduğu keskin bir koku kaplamıştı. Cumartesileri sessiz, telâşlı, sabunlu günlerdi. 'Yapma, etme', 'otur aşağı'larla dolu, gergin, kaskatı, öksürük haplı pazar günlerinden sonra berbatlıkta ikinci geliyordu bu cumartesiler.

Annem şarkı söyleme isteği duyuyorsa, bu o kadar kötü bir şey değildi. Zor günler, kötü günler, beni-yalnız-bırakıp-giden-o-adam'lı günleriyle ilgili şarkılar söylerdi. Ama sesi öyle tatlı, gözleri şarkı söylerken öyle uysaldı ki kendimi o zor günleri özler, 'kendime ait inceci-i-k bir onluğum' bile olmadan büyüme isteği duyarken buluyordum. 'Erkeğim'in beni bırakıp gideceği, 'erkeğimin bu kasabadan ayrıldığını anlamayacağım' o yüzden de 'akşam güneşinin batış ânını görmekten nefret edeceğim' o tatlı günü sabırsızlıkla bekliyordum. Annemin ses tonundaki gam ve kasvetle ballanan sefalet, sözcüklerdeki acıyı ağdalandırıyor, acının yalnızca katlanılabılır değil, aynı zamanda tatlı bir şey olduğu kanısını uyandırıyor bende.

Ama şarkı söylenmediği zamanlar, bu cumartesiler başıma bir kömür kovası gibi oturur, hele annem şu anda olduğu gibi yaygarayı basıyorsa, birisi bu kovaya taş atıyor gibi gelirdi bana.

"...baksanıza halime, bir Yakıma kabı kadar zavallı hâldeyim. Beni ne sanıyorlar ki? Noel Ana falan mı? O zaman, astıkları çorabı indirsınlar aşağı, çünkü Noel falan değil..."

Kıpırdanmaya başlamıştık.

"Birşeyler yapalım," dedi Frieda.

"Ne yapmak istiyorsun?" diye sordum.

"Bilmiyorum. Hiçbir şey." Frieda ağaçların tepelerine baktı. Pecola ayaklarına baktı.

"Bay Henry'nin odasına çıkıp kadın-kız dergilerine bakmak ister misiniz?"

Frieda yüzünü buruşturdu. Pis fotoğraflara bakmak istemiyordu. "Peki," diye sürdürdüm konuşmamı, "o halde İnciline bakabiliriz. Güzel bir İncili var." Frieda dişlerini sordu ve dudaklarıyla *cık* sesi çıkardı. "Oldu, o zaman, yarı kör hanımın iğnelerine iplik geçirmeye gideriz. Bize bir peni verir."

Frieda homurdandı. "Gözleri sümüşe benziyor onun. İçimden bakmak gelmiyor onlara. Sen ne yapmak istersin Pecola?"

"Fark etmez," dedi. "Siz ne isterseniz onu."

Başka bir şey düşünmüştüm. "Arka sokağın öte başına kadar yürüyüp çöp tenekelerinde neler var diye bakalım."

"Hava çok soğuk," dedi Frieda. Canı sıkın ve sinirliydi.

"Buldum. Şekerleme yapabiliriz."

"Dalga mı geçiyorsun? Annem orada yaygara koparıırken mi? Duvarlara bağırıp çağırmaya başlamaya görsün, artık bütün gün susmaz, biliyorsun. Bizi mutfağa bile sokmaz."

"Öyleyse Yunan Oteline gidip küfredenleri dinleyelim."

"Ha, ne yapayım küfrü? Ayrıca, hep aynı eski sözcükleri kullanıyorlar."

Düşünce dağarcığım tükenmişti, dikkatimi tırnaklarımın üzerindeki beyaz noktalarda toplamaya başladım. Toplam sayı, kaç tane erkek arkadaşım olacağını gösteriyordu. Yedi.

Annemin kendi kendine konuşmaları yerini sessizliğe bırakıyordu "...İncil karnı aç olanı doyurun der. İyi, güzel. Anlaşıldı. Ama burada fil besleyemem ki... Üç litre süt içmeden *yaşayamayanın* burada yeri yok. Yanlış yer seçmiş kendine. Burasını ne sanıyorlar? Süt ürünleri çiftliği mi, yoksa?"

Pecola, ansızın irkilerek ayağa kalktı, gözleri dehşetle açılmıştı. Bir ağlama sesi çıktı ağzından.

"Neyin var senin?" Frieda da ayağa kalktı.

Sonra ikimiz de Pecola'nın bakmakta olduğu yere baktık. Bacaklarından aşağı kan sızıyordu. Basamakların üzerinde de kan damlaları vardı. Yerimden fırladım. "Ay! Bir yerini mi kestir? Şuraya bak. Tüm giysilerine bulaşmış."

Kahverengimsi kırmızı bir leke olmuştu entarisinin arkasında. Bacaklarını birbirinden iyice ayırmış, sızlanıp duruyordu.

Frieda, "Aman, Tanrım! Biliyorum. Onun ne olduğunu biliyorum!" dedi.

"Ne?" Pecola parmaklarını ağzına götürdü.

"Aybaşı akıntısı bu."

"O da ne demek?"

"Biliyorsun ya."

"Ölecek miyim?" diye sordu, Pecola.

"Yooo. Ölmeyeceksin. Bu yalnızca bebeğin olabilir anlamına gelir!"

"Ne?"

"Sen nereden biliyorsun?" Frieda'nın her şeyi bilmesi tepemi attırıyordu.

"Mildred söylemişti bana, annem de söyledi."

"Buna inanmıyorum."

"İnanmak zorunda değilsin, budala. Bana bak, Pecola. Sen burada otur bekle. Hemen buracıkta." Frieda uzman kesilmiş, iştahlanmıştı. "Sen de git biraz su getir," dedi bana.

"Su mu?"

"Evet, salak. Su. Ayrıca, sessiz ol, yoksa annem duyar."

Pecola oturuyor yine, gözlerindeki korku biraz azalmıştı. Mutfğa girdim.

"Ne istiyorsun, kız?" Annem lavaboda perdeleri duruyordu.

"Biraz su, anne."

"Tam da benim burada işim varken, tabii. Peki, bir bardak getir. Temiz bardak da kalmadı. Şu kavanozu kullan."

Bir yiyecek kavanozu alarak musluktan akan suyla doldurdum. Dolması çok uzun sürdü gibi geldi bana.

"Lavabonun başına geçene kadar, kimsenin benden bir şey istemek aklına bile gelmiyor. Ancak o zaman herkesin su içeceği tutuyor..."

Kavanoz dolduğunda, mutfaktan çıkmak üzere yürüdüm.

"Nereye gidiyorsun?"

"Dışarıya."

"O suyu burada iç!"

"Hiçbir şey kırmayacağım."

"Ne yapacağını bilmiyorsun."

"Evet, anne. Biliyorum. Şunu dışarı çıkarmama izin ver. Bir damla bile dökmeyeceğim yere."

"Sakın dökeyim deme."

Evden çıktım, elimde su dolu kavanozla verandada di-

kildim. Pecola ağlıyordu.

"Neden ağlıyorsun? Acıyor mu?"

Başını iki yana salladı.

"O halde sümüklerini sallandırmayı bırak."

Frieda arka kapıyı açtı. Bluzunun içine bir şey sokuşturmuştu. Şaşkınlıkla bana baktı, kavanozu gösterdi. "Bu ne işe yarayacak?"

"Sen söyledin. Biraz su getir *dedin*."

"Küçük bir kavanoz dememiştim. Çok su gerek. Basamakları yıkamak için, ahmak!"

"Ben ne bileyim?"

"Evet. Ne bileceksin. Haydi bakalım." Pecola'yı kolundan çekti. "Şuraya gidelim." Evin yan tarafına, sık çalılının bulunduğu yere doğru gittiler.

"Hey. Ben ne olacağım? Ben de gelmek istiyorum."

"Kapa çeneniii." Frieda yüksek sesle fısıldadı. "Annem duyacak sesini. Basamakları yıka sen."

Evin köşesinden dönerek gözden kayboldular.

Bir olayı kaçıracaktım. Gene. Orada önemli bir şey vardı, benim burada kalmam, bu olayı hiç görmemem gerekiyordu. Suyu basamaklara döktüm, ayakkabımla sağa sola yaydım, onlara katılmak için koştum.

Frieda diz çökmüştü; yanında, yerde beyaz bir dikdörtgen biçiminde pamuk vardı. Pecola'nın paçalı külotunu çıkarıyordu. "Haydi. Çıkar bacaklarını şunun içinden." Kanlı külotunu çıkarmayı başararak bana fırlattı. "Al şunu."

"Ne yapacağım ben bunu?"

"Göm onu, geri zekâlı."

Frieda, Pecola'ya pamuktan yapılmış nesneyi bacaklarının arasında tutmasını söyledi.

"Böyle nasıl yürüyecek?" diye sordum.

Frieda yanıt vermedi bana. Eteğinin kenarından iki çengelliğe çıkarıp bezin uçlarını giysisine tutturmaya başladı.

Ben de paçalı külötu iki parmağımla yerden kaldırıp çukur kazmaya yarayacak bir şey aramaya koyuldum. Çalılar arasından gelen bir hışırtı sesi ürküttü beni, sese doğru döndüğümde hamur beyazı bir yüz, bir çift büyüleyici gözle karşılaştım: Rosemary bizi gözetliyordu. Yüzüne doğru atıldım, burnunu tırmalamayı becerdim. Çığlık attı, geriye doğru sıçradı.

"Bayan MacTeer! Bayan MacTeer!" diye haykırdı Rosemary. "Frieda ile Claudia burada yaramazlık yapıyorlar! Bayan MacTeer!"

Annem pencereyi açtı, bize baktı.

"Ne var?"

"Yaramazlık yapıyorlar, Bayan MacTeer. Bakın. Claudia da onları gördüm diye bana vurdu!"

Annem pencereyi çarparak kapattı, arka kapıdan çıkıp koşa koşa yanımıza geldi.

"Ne yapıyorsunuz siz burada? Ooo. Yaramazlık yaparsınız, ha?" Çalılığın içine doğru uzandı, bir dal kopardı. "Yaramaz kızlar yetiştireceğime domuz beslesem daha iyi olur. Hiç olmazsa onları keser insan!"

Çığlık atmaya başladık. "Hayır, anne. Hayır, anne. Yaramazlık yapmıyorduk. Yalancının biri o! Hayır, anne, anneciğim! Hayır, anne, anne!"

Annem Frieda'yı omzundan yakaladı, arkasını çevirdi, bacaklarına can yakıcı üç dört darbe indirdi. "Yaramazlık yapacak mısın, ha? Şimdi yapmazsın artık!"

Frieda berbat bir durumdaydı. Sopa yemek onu incitmiş, onurunu kırmıştı.

Annem, Pecola'ya baktı. "Sen de!" dedi. "Benim çocuğum olsan da, olmasan da aynı!" Pecola'yı da yakaladığı gibi kendi çevresinde döndürdü. Bezin bir ucundaki çengelli iğne birden açılıverdi ve annem bezin giysisinin altından düştüğünü gördü. Annemin gözü beze takıldığında elindeki sopa havada asılı kaldı. "Burada ne halt karıştırıyorsunuz?"

Frieda iç çekiyordu. Sıra bana gelmişti, açıklamaya başladım. "Pecola'dan kan geldi. Kanı durdurmaya çalışıyorduk, yalnızca!"

Annem doğru mu söylüyorum, diye Frieda'ya baktı. Frieda başıyla onayladı. "Aybaşı oldu, ona yardım ediyorduk yalnızca," dedi.

Annem, Pecola'yı bıraktı, ona bakıp duruyordu. Sonra her ikisini de kendine doğru çekerek başlarını karnına yasladı. Gözlerinde pişmanlık okunuyordu. "Tamam, tamam. Ağlamayı kes artık. Bilmiyordum. Haydi. Şimdi eve gidin. Sen de evine git, Rosemary. Gösteri sona erdi."

Birer birer içeri girdik, Frieda içini çekerek sessizce ağlıyordu, Pecola beyaz bir kuyruk, ben de kadın-olan-küçük-kızın paçalı külotunu taşıyordum.

Annem bizi banyoya götürdü. Pecola'yı dürterek içeri soktu, iç çamaşırını benden alarak bize dışarıda durmamızı söyledi.

Banyo küvetine dolan suyun sesini duyabiliyorduk.

"Acaba onu boğacak mı, ne dersin?"

"Ah, Claudia. Öyle aptalsın ki. Yalnızca giysilerini fanlan yıkayacak."

"Rosemary'yi dövelim mi?"

"Hayır. Dokunma ona."

Su taşıyordu, annemin taşma sesini bastıran müzikli kahkahasını duyabiliyorduk.

O gece üçümüz de sessizce yatmıştık. Pecola'ya karşı korku ile birlikte saygı duyuyorduk. Gerçekten aybaşı olan, gerçek bir insanın yanında yatmak kutsal bir olaydı, bir bakıma. Artık bizden farklıydı—büyük insan olmuştu sanki. Aradaki farkı kendisi de anlıyordu, ama bunu üzerimizde bir üstünlük aracı olarak kullanmak istemiyordu.

Uzun bir süre sonra usulca konuştu. "Gerçekten bebeğim olabilir mi, şimdi?"

"Tabii," dedi Frieda uykulu bir biçimde. "Tabii olabi-

lir."

"Ama... nasıl?" Sesi meraktan boğuk boğuk çıkmıştı.

"Ah," dedi Frieda, "birisinin seni sevmesi gerek."

"Haa."

Uzun bir duraklama oldu; Pecola ile ben bu konuyu yeniden düşündük. Bu düşünce, çekip gitmeden önce, beni sevecek olan, 'erkeğimi' de kapsıyordu, bence. Fakat annemin söylemiş olduğu şarkılarda bebek adı geçmiyordu. Belki de kadınlar bu yüzden üzgündüler: Erkekleri bebek yapmadan önce bırakmıştı onları.

Daha sonra, Pecola, bir türlü aklımın almadığı bir soru sordu. "Nasıl oluyor bu iş? Yani, bir kimseye kendini nasıl sevdirebiliyorsun?" Ancak Frieda uykuya dalmıştı. Bu işin nasıl olduğunu ben de bilmiyordum.

İŞTEEBURASIYEŞİLBEYAZKAPISIKIRMIZIÇOK GÜZELÇOKGÜZELÇOKGÜZELGÜZELGÜZELGÜ

Ohio'nun Lorain kentinde Broadway ile Otuz Beşinci Caddenin güneydoğu köşesinde terk edilmiş bir işyeri vardır. Bu yapı ne arka planındaki mavimsi gri gökyüzüyle, ne de çevresindeki gri ahşap evler ve telefon direkleriyle uyum sağlar. Üstelik, sinir bozucu ve karamsar bir biçimde yoldan geçen herkesin gözüne batır. Bu küçük kente arabalarıyla gelenler, bu yapının niçin bugüne dek yıkılmamış olduğunu merak eder, o çevrede oturan insanlar da oradan geçerlerken başlarını başka yöne çevirirler.

Bir zamanlar, bu yapıda bir piza salonu varken, bu köşede, yalnızca ayaklarını yerde sürüyerek dolaşan on'lu yaşlardaki oğlanların toplandıkları görülürdü. Bu çocuklar, erkekliklerini sınamak, sigara içmek, ufak çapta haylazlıklar yapmak amacıyla burada buluşurlardı. Yavaş hareket eder, yavaş güler, ama sigaralarının küllerini çabucak, çok sık fiskeleyip düşürürler, bu alışkanlığa ilgi duyan acemilere caka satarlardı. Bu böğürme sesleri duyulmadan, bu süslü oğlanlar görülmeden çok önceleri, bu yapı, yağlı kurabiyeleri, haşhaş tohumlu küçük çörekleriyle kendi çapında ünlü bir Macar fırıncıya kiralanmıştı. On dan önce, burada bir emlak bürosu açılmış, daha da önce, birtakım Çingeneler burayı iş merkezi olarak kullanmışlardı. Çingene ailesi, yapının görüp göreceği en önemli farklılığı, özelliği olan, büyük tek parça pencere camını taktırmıştı. Ailenin kızları pencerelere asılı metrelerce uzun kadife perdeler, doğu işi kilimler arasında sırayla otururlardı. Dışarıya bakarlar, arasına gülümserler, ya da göz kırparlar, ya da—yalnızca arasına—işaretleşirlerdi. Ço-

ğu kez bakar dururlardı, uzun kollu, uzun etekli, süslü püslü giysileri, gözlerinde parıldayan çıplaklığı gizlerdi.

O bölgenin nüfusu öyle akışkandır ki, belki de hiç kimse daha daha öncesini, Çingenelerden önce, Breedlove'ların orada yaşadıkları günlerde, dükkânın önünde toplanan on'lu yaşlardaki çocukları anımsayamaz. Bir emlakçinin heveslerinin kalıntılarıyla birlikte çürüyen oğlanlar. Mahallede bir hareket, iş gücünde bir gürültü, belediye başkanının bürosunda bir dalgalanma yaratmaksızın boyaları dökülmekte olan bu gri kutunun içine girip çıkıyorlardı. Ailenin her üyesi kendi bilinç hücresinde, her biri—oradan bir parça deneyim, şuradan bir parça bilgi edinererek—kendi gerçeklik yorganını yama yama oluşturunca. Birbirlerinden devşirilmiş küçük küçük izlenimlerle kendilerine bir aitlik duygusu yaratmışlar ve birbirlerini nasıl bulmuşlarsa öyle idare etmeye çalışıyorlardı.

Yapının yaşam alanları ilk kuşak mal sahibi Yunanın kafasından çıktığı biçimiyle hayâl gücünden yoksun olarak planlanmıştı. Geniş 'işyeri' alanı tavana kadar ulaşmayan suntalarla iki odaya ayrılmıştı. Aile içinde ön oda olarak adlandırılan bir oturma odasıyla, günlük yaşantının çoğunun geçtiği bir yatak odası vardı. Ön odada iki sedir, bir duvar piyanosu, bir de üzerindeki süslerle, toz içinde, iki yıldır orada duran, ufak tefek yapay Noel ağacı bulunuyordu. Yatak odasında üç yatak vardı: On dört yaşındaki Sammy için dar bir demir yatak, on bir yaşındaki Pecola için başka bir yatak, Cholly ile Bayan Breedlove için de çift kişilik bir yatak. Bir kömür sobası, sıcaklığın eşit dağılımını sağlamak için yatak odasının tam ortasında duruyordu. Sandıklar, sandalyeler, küçük bir sehpa, suntadan bir giysi dolabı duvar kenarlarına yerleştirilmişti. Mutfak, bu dairenin arka tarafında ayrı bir odaydı. Banyo diye bir şey yoktu. Tuvalet olarak, kiracıların kulaklarına sesi gelse de, gözlerinden gizlenmiş, bir oturak vardı.

Mobilyalarla ilgili söylenecek fazla bir şey yok. Tasar-

lanmış, üretilmiş, taşınmış, çeşitli düşüncesizlik, açgözlülük ve kayıtsızlık durumlarında satılmış olan bu mobilyalar tanımlanabilmek dışında her türlü özelliğe sahiptiler. Kimse kendilerine ilgi göstermeden yıllanmışlardı. Birilerinin olmuşlar, ama anlaşılmamışlardı. Hiç kimse her iki sedirin yastıkları altında ne bir kuruş ne de bir broş kaybetmiş, ne kaybettiği ne de bulduğu nesnenin yerini, zamanını anımsamıştı. Kimse çıkıp da, "Ama daha bir dakika önce üzerimdeydi. Tam şurada oturmuş, diyordum ki..." ya da "İşte burada. Bebeğin karnını doyururken üzerimden kayıp düşmüş olacak!" dememişti. Hiç kimse yataklardan birinde doğum yapmamıştı—bir bebeğin ayakta durmayı öğrendiği zaman kendini yerden kaldıracabilmek için tutunup boyalarını yolduğu yerleri sevecenlikle anımsayan biri çıkmamıştı. Hiçbir tutumlu çocuk çikletini top gibi masanın altına yapıştırmamıştı. Ailenin dostu, yağlı enseli, evlenmemiş, dünyanın yemeğini yiyen, hiçbir mutlu sarhoş, piyanonun başına oturup, 'Sen Benim Gün Işığımın' şarkısını çalmamıştı. Hiçbir genç kız şu ufak tefek Noel ağacına bakarak onu süslemiş olduğu zaman anımsamamış, ağaçtaki şu mavî topun düşüp düşmeyeceğini ya da ERKEĞİNİN o ağacı görmek için geri dönüp dönmeyeceğini merak etmemişti.

Bu mobilyalarla ilgili hiçbir anı yoktu. Kuşkusuz, önemsenecek bir anı yoktu. Bir parça mobilya bazan fiziksel bir tepkime de yaratabiliyordu: Üst barsak yollarında asit çoğalması, o mobilyanın geçmişiyile ilgili olaylar anımsandığında insanın ensesini hafif bir terin basması gibi. Örneğin, sedir. Bu nesne yeni olarak satın alınmış, ama eve teslim edildiğinde kumaşı arkadan boydan boya yırtılmıştı. Satıcı da sorumluluğu üzerine almıyordu...

"Bana bak, arkadaş. Onu kamyonu yüklediğimde sa-pasağlamdı. Bir kez kamyonu konulduktan sonra satıcının yapacağı bir şey yoktur..." Listerine ile Lucky Strike kokuyordu nefesi adamın.

"Yeni alman bir kanepede yırtık istemiyorum," diyor-du, öteki adam, hakkını arayan bakışları ve gerilmiş haya-larıyla.

"Bok yeme be adam. Bok yeme..."

Bir sedirden nefret edebilirdiniz, kuşkusuz. Ama bir sorun değildi bu. Yine de ayda 4.80 doları bir araya getir-mek zorundaydınız. Parçalanmaya yüz tutmuş, berbat, küçük düşürücü bir sedir için ayda 4.80 dolar ödemeniz ge-rekiyorsa—ona sahip olmaktan bir zevk alamayacaktınız. Bu zevksizliğin pis kokusu her şeye sinmişti. Bu pis koku, sunta duvarları boyamanıza, sandalyeye uygun bir kumaş bulmanıza, hatta döşemenin ucuz iskeletini, ondan da ucuz olan işçiliğini ortaya çıkaran, geniş bir uçurum hali-ne gelmiş olan yırtığını dikmenize engel olurdu. Üzerinde uyuyan bir uykunun diriltici etkisini engellerdi bu döşek. Üzerindeki sevişmelerin sinsice gerçekleştiğini vurgular-dı. Tıpkı ağrıyan bir dişin, ağrıyı tekbaşına sürdürmek istemeyip bu acıyı gövdenin başka yerlerine yayması—nefes almayı güçleştirmesi, görüşü sınırlaması, sinirleri bozma-sı gibi, kendisinden nefret edilen bir parça mobilya da, evin her yanını kaplayan ve kendisiyle ilişkisi olmayan nes-nelerden alınacak zevki de kısıtlayan tatsız bir ortam oluş-turmuştu.

Breedlove'ların evinde her şeyden ve herkesten ba-ğımsız yaşayan tek canlı nesne kömür sobasıydı, ateşi ken-di keyfince 'söner', 'küllendir' ya da 'harlar'dı, oysa aile onu besler, onun kurallarını bütün ayrıntısıyla bilirdi: Ser-piştir, boca etme, çok atma... Sanki kendi izlercesine göre canlanıyor, azalıyor ya da sönüyordu. Sabahları ise genel-likle sönmeye karar verirdi.

İŞTE AİLE ANNE BABADICK VE JANE BUYEŞİL BEY AZE VDE YAŞIYORLAR ÇOK MUTLULAR ÇOK MUT

Breedlove'ların bir mağazanın ön bölümünde oturmalarının nedeni, fabrikada yapılan kısıtlamalara ayak uydurmak gibi geçici bir güçlük değildi. Yoksul ve Zenci oldukları için, çirkin olduklarına inandıkları için yaşıyorlardı orada. Yoksullukları geleneksel ve umut kırıcı olmasına karşın, benzersiz değildi. Ama çirkinlikleri benzersizdi. Amansızca, saldırganca çirkin olmadıklarına onları kimse inandıramazdı. Umutsuzluğun, vurdumduymazlığın, küçük şeylere, güçsüz insanlara yönelmiş saldırganlığın sonucu olan, çirkinliği bir davranış biçimine dönüşmüş baba Cholly dışında, ailenin öteki üyeleri—Bayan Breedlove, Sammy Breedlove ve Pecola Breedlove—kendilerinin olmayan, ama kendilerine yakıştırılmış olan bu çirkinliklerini sırtlamış, deyim yerindeyse giyinmişlerdi. Gözler, şu küçük gözler dar alınların altında birbirlerine yakındılar. O dümdüz, neredeyse ortadan bitişik, gür kaşların düzlüğü yanında daha da eğri büğrü görünen ve çok aşağıdan başlayan saç bitim çizgisiz. İnce, ama kıvrık burunlar, küstah burun delikleri. Çıkık elmacık kemikleri, öne doğru kıvrık kulakları vardı. Biçimli dudakları dikkati kendi üzerlerine değil, yüzün geri kalan yanına çekiyordu. Onlara baktığınızda neden böyle çirkin olduklarını düşünürdurdunuz; yakından baksanız da nedenini anlayamazdınız. Daha sonra bunun inançtan, kendi inançlarından kaynaklandığının bilincine varırdınız. Sanki her şeyi bilen gizemli bir usta, onların her birine birer çirkinlik maskesi vermiş, onlar da bir şey demeden kabul etmişti. O usta, "Siz çirkin insanlarsınız," demişti onlara. Çevrelerine bak-

muş, bu cümleyle çelişen bir şey görememişlerdi; aslında, her reklam panosunda, her filmde, her bakışta bu görüşü destekleyen bir şey çarpıyordu gözlerine. "Evet. Haklısınız." demişlerdi. Çirkinliklerini tutup bir pelerin gibi sırtlarına atmışlar, dünyanın karşına böyle çıkmışlardı. Her biri kendince kullanmıştı çirkinliğini. Bir tiyatro oyuncusu sahne eşyasına nasıl davranırsa Bayan Breedlove kendisinininkine öyle davranmıştı: Oyun kişinin eklemelenmesine yarayan, çoğu kez kendisine düştüğünü düşündüğü rolü—yani kurban rolünü—destekleyen bir şey. Sammy başkalarına acı verecek bir silâh olarak kullanıyordu onu. Davranışlarını ona uydurmuş, çirkinliğinden etkilenecek, üstelik korkabilecek kişileri, bu düşünceyle seçmişti. Pecola'ya gelince. O da çirkinliğinin gerisine saklanmıştı. Gizlenmiş, içine kapanmış, gölgede kalmıştı—örtüsünü aralayıp dışarı çok ender olarak bakmış, sonra yine maskesine kavuşmak istemişti.

Bu ailenin bireyleri, ekim ayında bir cumartesi sabahı, bolluk ve bereket düşlerinden sonra, gözlerini mağazanın ön bölümündeki ortak sefaletlerine açmaya başlamışlardı birer birer.

Bayan Breedlove yataktan aşağıya sessizce kayarak indi, sabahlığının (eski günlerden kalma) üzerine bir kazak geçirdi, mutfığa doğru yürüdü. Sağlam olan ayağı sert, kemik sesi; sakat olanı da muşamba döşeme üzerinde bir hışırtı çıkarıyordu. Mutfaktan dolap kapaklarının, muslukların, tencerelerin gürültüsü geliyordu. Çıkan sesler boğuktu, ama bunların içerdiği tehdit öyle değildi. Pecola gözlerini açtı, yattığı yerden sönmüş kömür sobasına yöneltmişti bakışlarını. Cholly mırıldandı, yatakta bir süre tepindi, sonra sesi çıkmadı.

Cholly'nin viski kokusunu yatağından bile duyabiliyordu Pecola. Mutfaktaki sesler daha gürültülü, daha anlamlı olmaya başlamıştı. Bayan Breedlove'ın kahvaltı ha-

zırlamakla hiçbir ilgisi olmayan hareketlerinin bir yönü, bir amacı vardı. Geçmişte yeterince kanıtı bulunan bu bilgi üzerine Pecola'nın karını kasları sıkılmış, soluğu kesilmişti.

Cholly eve sarhoş gelmişti. İyi ki dövüşemeyecek kadar kör kütüktü, o yüzden dananın kuyruğu bu sabah kopacaktı. O anda gerçekleşmediği için, beklenen kavgaya, doğallıktan yoksun, planlanmış, yapmacık ve cansız olacaktı.

Bayan Breedlove hızla odaya girdi, Cholly'nin yatmakta olduğu yatağın başına dikildi.

"Bu ev için kömür istiyorum."

Cholly kıpırdamadı.

"Beni duyuyor musun?" Bayan Breedlove Cholly'nin ayağını dürttü.

Cholly gözlerini usulca açtı. Kızarmış ve ürperti vericiydi gözleri. Çirkinlikte bir eşi daha yoktu kasabada, Cholly'nin gözlerinin.

"Ahhhh, kadın!"

"Kömür istiyorum dedim sana. Bu ev bir cadı memesinin ucu kadar soğuk. Senin o viskili deliğin cehennem ateşinden de sıcaktır, ama ben üşüyorum. Yapmam gereken sürüyle iş varken burada donmak zorunda değilim."

"Git başımdan."

"Bana kömür getirinceye kadar gitmeyeceğim. Eşşek gibi çalışmak bana ısınma hakkı vermiyorsa, ne diye çalışıyorum? Senin bir şey getireceğin yok. Sana kalsa, hepimiz ölürüz..." Sesi beyne vuran bir kulak ağrısı gibiydi. "...bu soğukta dışarı çıkıp çamurlara bata çıka, benim kömür getireceğimi düşünüyorsan, aldanıyorsun."

"Nasıl getirirsen getir be." Bir kaba güç kabarcığı patladı Cholly'nin boğazında.

"Ayyaş kıcını kaldırıp şu yataktan bana kömür getirecek misin, getirmeyecek misin?"

Sessizlik.

"Cholly!"

Sessizlik.

"Sabah sabah damarıma basma, kadın. Bir kelime daha edersen, ikiye doğrarım seni!"

Sessizlik.

"Tamam. Tamam. Ama bir kere, bir kerecik aksırıyorum, kıcını zor kurtarırsın elimden!"

Sammy de artık uyanmıştı, ama uyuyor gibi yapıyordu. Pecola, karın kasları yine gergin bir durumda soluğunu tutuyordu. Hepsi Bayan Breedlove'ın depodan kömür getirebileceğini, getireceğini, daha önceleri de getirmiş olduğunu, yoksa bu işin Sammy ya da Pecola'ya düşeceğini biliyordu. Ancak kavgasız geçen önceki akşam, kasvetli ve gergin havada bir ağıtın ilk notası gibi asılı duruyordu. Alışılmış bir şey de olsa, bir sarhoşluk kaçamağının kendine özgü bir kapanış töreni olmak zorundaydı. Bayan Breedlove'ın yaşamının bu sönük, bir birinden farklı olmayan günleri bu kavgalarla belirleniyor, gruplara ayrılıyor, sınıflan- dırılıyordu. Tatsız ve donuk geçecek olan dakikalara, saatlere can katıyordu bu kavgalar. Yoksulluğun verdiği sıkıntıyı azaltıyor, ruhsuz odalara rahatlık veriyordu. Alışlagelmişliklerine alışmış bu şiddet patlamalarında, kendi benliği olduğuna inandığı şeyin davranış biçimini ve düş gücünü sergileyebiliyordu. Onu bu çatışmalardan yoksun bırakmak, onu yaşamın tüm zevklerinden, anlamından yoksun bırakmak demekti. Her zamanki ayyaşlığı ve alçaklığı ile Cholly, yaşamlarını çekilebilir duruma getirmek için gerekli malzemeleri sağlıyordu. Bayan Breedlove, Tanrının cezalandırmak amacıyla omuzlarına yüklemiş olduğu, değersiz bir adamla yaşayan, dürüst ve Hıristiyan bir kadın olarak görüyordu kendisini. (Cholly'nin kurtarılması söz konusu olamazdı kuşkusuz, kurtarılmakla uzaktan yakından ilgisi yoktu—Bayan Breedlove Kurtarıcı İsa ile değil, Yargıç İsa ile ilgileniyordu). 'Şu alçağın boş gururunu kırmak için' kendisine yardım etmesini dileyerek, İsa ile yap-

mış olduğu, Cholly konusundaki konuşmaları sık sık duyulurdu. Bir ara sarhoşken yapmış olduğu bir hareket Cholly'nin kızgın sobanın üzerine doğru yuvarlanmasına neden olmuş, Bayan Breedlove da "Tanrım al şunun canını! Al canını!" diye çığlık atmıştı. Cholly içkiyi bırakmış olsaydı, karısı İsa'yı hiçbir zaman bağışlamayacaktı. Cholly'nin günahlarına çok gereksinim duyuyordu. Cholly ne kadar bayağılaşır, çılgınlaşır, sorumsuzlaşırsa, Bayan Breedlove ile yaptığı iş o kadar olağanüstü olurdu. İsa aşkına.

Cholly için de karısı daha az gerekli değildi. Dokunabileceği, bu yüzden de incitebileceği, kendisine iğrenç gelen birkaç şeyden biriydi o. Sözcüklere dökemediği bütün öfkesini, gerçekleşmemiş arzularını Bayan Breedlove'un üzerine boşaltırdı. Ondandır nefret etmekle kendini temize çıkartabiliyordu. Daha çok genç yaşlarında, taşralı, genç bir kızla cinsel isteğini doyurmaya daha yeni, ama ciddi biçimde girişmişti ki çalılar arasında birden iki beyaz adam görünce şaşırıldı. Adamlar Cholly'nin tam arkasından el feneri tutuyorlardı. Durmuştu, korkuya kapılmıştı. Adamlar kıkır kıkır güldüler. El fenerinin ışığı yerinden oynamıyordu. "Devam et," dediler. "Devam et, işi bitir. Doğru dürüst yap, Zenci." El feneri kıpırdamıyordu. Cholly nedense beyaz adamlardan tiksinti duymamış; kızdan nefret etmiş, onu hor görmüştü. Daha böyle on binlerce aşağılanma, bozgun, iğdiş edilme ile birlikte bu öykücüsü biraz anımsayacak olsa bile, kendisini—ama yalnız kendisini—şaşırtan bir ahlâk bozukluğunda alıyordu soluğu. Her nasılsa, kimseyi şaşırtamıyordu. Salt kendisi şaşıırıyordu. Bu yüzden bu işten vazgeçti.

Cholly ile Bayan Breedlove, yalnızca sevişmelerinin boy ölçüşebileceği gözü kör, acımasız bir biçimcilikle dövüşürlerdi birbirleriyle. Birbirlerini öldürmeme konusunda aralarında sözsüz bir anlaşma vardı. Bir ödle, bir yiğitle nasıl dövüşürse, karısıyla öyle—ayakları, avuçları ve dişleriyle—dövüşürdü. Karısı da, ona karşılık olarak, tam anla-

mıyla kadınsı bir yöntemle—tavalar, küsküler, arada bir de kafasına bir ütü fırlatarak—dövüşürdü. Dayak yerken ikisi de konuşmaz, inlemez ya da lânet okumazdı. Yere düşen nesnelerden, bir insan gövdesiyle, gafil avlanmamış başka bir insan gövdesinin et ete gelişinden çıkan boğuk sesler duyulurdu yalnızca.

Çocuklarının bu çatışmalara tepkileri farklıydı. Sammy ya bir süre lânet okur, ya evden çıkar gider, ya da kendini kavganın ortasına atardı. On dört yaşlarındayken en az on yedi kez evden kaçmış olmasıyla ünlüydü. Bir keresinde Buffalo'ya gitmiş, üç ay orada kalmıştı. İster güç kullanılarak, ister koşullar uyarınca olsun, geri dönüşlerinde bir burukluk duyardı. Öte yandan, cinsiyeti ve yaşının küçük oluşuyla kısıtlanmış olan Pecola, dayanıklılık yöntemleri üzerine deneyim kazanmaktaydı. Yöntemler değişiyordu, ama duyduğu acı derin olduğu kadar kalıcıydı da. Birinden birinin ötekini öldürmesi isteğiyle doluyken, bir yandan da kendi ölümü için yakarıyordu. Pecola şimdi, tıpkı Sammy ve Cholly gibi, annesine Bayan Breedlove diyerek, "Yanma, Bayan Breedlove. Yapma," diye fısıldıyordu.

"Yapma, Bayan Breedlove. Yapma."

Ancak Bayan Breedlove yapıyordu yapacağını.

Bayan Breedlove, kuşkusuz, Tanrının bir hikmeti olarak, aksırmıştı. Ama yalnızca bir kez.

Elinde bir bulaşık kabı dolusu suyla yatak odasına koşmuş, suyu Cholly'nin yüzüne boşaltmıştı. Tıkanmış bir durumda, tükürerek yerinde doğruldu Cholly. Çıplak, kül gibi soluk bir durumda yatağından fırladı, uçar gibi, karısının belinden kavradı, ikisi de yere yuvarlandı. Cholly onu yerden kaldırdı, elinin tersiyle vurarak yenden yere yıktı. Bayan Breedlove oturur durumda düştü, sırtı Sammy'nin yatağına dayalı olarak. Bulaşık kabını elinden bırakmamıştı, onunla Cholly'nin kalçalarına, kasıklarına vurmaya başladı. Cholly ayağını kadının göğsü-

ne dayadı, bulaşık kabı yere düştü. Dizinin üzerine düştüğü için, Cholly Bayan Breedlove'ın yüzüne birkaç tokat patlattı, karısının başını eğmesiyle birlikte elini yatağın demirine çarpmasaydı, karısı daha erken pes edebilirdi. Bayan Breedlove darbelerin bir an kesilmesinden yararlanarak onun erişemeyeceği bir yere çekildi. Bu boğuşmaları yatağının kenarından sessizce izlemekte olan Sammy, arka arkaya, "Donsuz köpek!" diye bağırarak, ansızın, babasının başına iki yumruğuyla birden vurmaya başladı. Daire biçimindeki yassı soba kapağını eline geçiren Bayan Breedlove, dizlerinin üzerinde doğrulmaya çalışan Cholly'nin yanına, ayak parmaklarının ucunda koşup gelerek, iki darbe indirip onu yere yıktı, böylece kaçırdığı uykusuna geri göndermiş oluyordu Cholly'yi. Soluk soluğa kalan Bayan Breedlove kocasının üzerine bir yorgan örtüp onu yatar durumda bıraktı.

Sammy çığlık attı, "Öldür onu! Öldür onu!"

Bayan Breedlove Sammy'ye şaşkınlıkla baktı. "Kes sesini, çocuk." Sobanın kapağını yerine koydu, mutfığa doğru yürüdü. Mutfak kapısında bir süre duraklayarak, oğluna, "Haydi sen de kalk yerinden bakalım. Kömür gerekiyor bana."

Şimdi rahat bir soluk alan Pecola, başını yorganın altına soktu. Karnını içine çekerek önlem alma çabasına karşın, önlemeye çalıştığı mide bulantısını gene duymuştu birden. Kusmak geliyordu içinden, ancak her zaman olduğu gibi kusamıyordu.

"Ne olur, Tanrım," diyerek avucunun içine fısıldadı, Pecola. "Lütfen Tanrım, yok et beni." Sıkıca yumdu gözlerini. Gövdesinin küçük parçaları yok oldu önce. Bir yavaş, bir hızlı. Yine yavaş. Parmakları birer birer yok oldu; sonra kolları dirseklerine kadar kayboldu. Şimdi sıra ayaklarındaydı. Evet, iyi oluyordu. Bacakları gitti, ansızın. Kalçalarının üst tarafı en zorlu yerdi. Çok sessiz olmalı, kendini

tutmalıydı. Karnı gitmek istememişti. Ama, sonunda o da gitti. Sonra göğsü, boynu. Yüzü de zorluk çıkardı. Neredeyse yok oluyordu, neredeyse. Sımsıkı kapalı gözleri kalmıştı yalnızca. Her zaman onlar kalırdı geriye.

Elinden geldiğince uğraşmasına karşın, gözlerini yitirmeyi başaramazdı, hiç. Ne vardı bu gözlerde? Onlar her şeyiydi. Her şey onlardaydı. Bütün şu filmler, bütün yüzler. Sammy'nin sık sık yaptığı gibi, yeni filmler yeni yüzler görmek için, evden kaçma düşüncesini çok önceleri aklından çıkarmıştı. Sammy onu hiç yanında taşımazdı, nereye gideceğini de daha önceden düşünmezdi, gidişleri plansız olurdu. Sammy'den ona hayıryoktu zaten. Böyle görüldüğü sürece, böyle çirkin olduğu sürece, bu insanlarla birlikte yaşamak zorunda kalacaktı Pecola. Bir bakıma onların bir parçasıydı. Okulda, öğretmenlerinin olduğu kadar sınıf arkadaşlarının da kendisini insan yerine koymamasına, hor görmesine neden olan çirkinliğinin gizemini ortaya çıkarmaya uğraşarak aynanın karşısında saatlerce oturup kendine bakar dururdu. Sınıfta iki kişilik sırada yalnız başına oturan ondan başka kimse yoktu. Soyadının ilk harfi onun her zaman önlerde oturmasını gerektiriyordu. Ama Marie Appolonaire'e ne demeli? Marie onun önünde oturuyordu, ama sırasını Luke Angelino ile paylaşıyordu. İşte öğretmenlerinin ona karşı davranışları hep böyle olmuştu. Ona bakmamaya çalışır, yalnızca herkesin yanıt vermesi gerektiğinde ona seslenirlerdi. Okuldaki kızlardan biri, bir oğlana özellikle küçük düşürücü birşeyler söylemek istediğinde, ya da o çocuktan hemen bir yanıt almak istediğinde, "Bobby Pecola Breedlove'ı seviyor! Bobby Pecola Breedlove'ı seviyor!" der, bunu duyanlardan bir kahkaha tufanı yükselir, suçlanan da öfkelenmiş gibi davranırdı. Bütün bunların bilincindeydi Pecola.

Bir süre önce, Pecola'nın aklından şöyle bir şey geçti: Gözleri, şu gördüklerini kaydeden, görüntüleri algılayan gözleri, o gözler farklı olsaydı, yani güzel olsaydı, kendisi

de farklı bir insan olacaktı. Dişleri iyi durumdaydı, en azından burnu, sevimli olduğu düşünülen kişilerin burnu kadar büyük ve yassı değildi. Kendisi, değişik, güzel görünümlü olsaydı, Cholly de farklı olabilirdi, Bayan Breedlove da. "Şu güzel gözlü Pecola'ya bir bak. Bu güzel gözlerin önünde kötü şeyler yapmamalıyız," diyebilirlerdi.

Güzel gözler. Güzel mavi gözler. Güzel, büyük mavi gözler. Koş, Jip, koş. Jip koşuyor. Alice koşuyor. Alice'in gözleri mavi. Jerry'nin gözleri mavi. Jerry koşuyor. Alice koşuyor. Koşuyorlar mavi gözleriyle. Dört mavi göz. Dört güzel mavi göz. Gök mavisi gözler. Bayan Forrest'in mavi bluzu rengindeki mavi gözler. Çançiçeği mavisi gözler. Alice ile Jerry'nin mavi öykü kitabı rengi gözler.

Her gece, aksatmadan, dua ediyordu, mavi gözleri olsun diye. Bir yıl boyu dua etmişti, bütün yüreğiyle. Biraz direnci kırılmış olsa da, umutsuz değildi. Bu denli güzel bir şeyin gerçekleşmesini sağlamak çok çok uzun bir süre alacaktı.

Kendisini yalnızca bir mucizenin kurtarabileceği inancına saplanıp kaldığı için güzelliğinin bilincine asla varamayacaktı. Görülmesi gereken neyse onu görecekti: Başkalarının gözlerini.

Pecola, Garden Caddesinde ucuz şekerlemeler satan küçük bir bakkala gidiyor. Ayakkabısının içinde üç peni var—yürüdükçe çorabı bile ayakkabı topuğu arasında bir ileri bir geri kayıp duruyor. Üzerine basmış olduğu metal paralar her adım atışında canını yakıyor. Umut ve hoş bir güvenlik duygusu dolu, tatlı, dayanılabilir, üstelik istenen bir rahatsızlık bu. Ne alacağını düşünmesi için daha çok zaman var. Bildiği, bu yüzden de sevdiği görüntüleri tek tek yavaşça aşarak bir cadde boyunca ilerliyor şu anda. Bir telefon direğinin dibinde karahindiba çiçekleri var. Onlara neden yabani ot denildiği kafasını kurcalıyor. Ona göre sevimliydi bu çiçekler. Ancak büyükler konuşurlarken,

"Bayan Dunion avlusuna o kadar iyi bakıyor ki, bir tek karahindiba çiçeği göremezsiniz," gibi sözler ederler. Boş buldukları konutlarda yaşayan kadınlar siyah başörtüleri, ellerinde sepetleriyle bu bitkileri toplamak için tarlalara giderler. Ama sarı çiçeklerini istemezler—yalnızca sivri uçlu yapraklarıdır istedikleri. Karahindiba çorbası yaparlar. Karahindiba şarabı yaparlar. Kimse sevmez çiçeğini bu bitkinin. Sayıca çok fazla, dayanıklı oldukları, hızlı büyüdükleri için sevilmiyor olabilirler.

Y harfî biçiminde bir çatlak vardı kaldırımında, başka bir çatlak da betonun topraktan ayrılıp yukarı kalkmasına neden olmuştu. Ayağını yerde sürüyerek yürüdüğünden bu çatlağa takılıp düştü. Bu kaldırımında tekerlekli patenlerle iyi kayılırdı—eski ve pürüzsüz olduğundan, tekerlekler yumuşak bir vırr sesiyle, sarsılmadan, kayıp giderdi. Yeni kaplanmış kaldırımlar pürüzlüydü, rahat değildi, yeni kaldırımlarda paten tekerleri gıcırtı çıkarırdı.

Bunları, bunlar gibi başka cansız nesneleri görüyor ve yaşıyordu. Pecola için gerçek nesnelerdi onlar. Tanıyordu onları. Onlar yorumlanabilen, elde edilebilen düzgüsü, denektaşlarıydı dünyanın. Ayağının takılmış olduğu çatlak onundu; geçen sonbahar beyaz tohumlarını üfleyip üfleyip uçurduğu; bu sonbahar da sarı çiçeklerini dikkatle incelediği karahindibalar onundu. Onlara sahip olmak kendisini dünyanın bir parçası, dünyayı da kendisinin bir parçası yapıyordu.

Yacobowski'nin taze sebze, et ve çeşitli gıda maddeleri dükkânının dört tahta basamağını çıkıyor Pecola. Kapıyı açınca bir çingirak çalıyor. Tezgâhın önünde durarak oraya dizilmiş olan şekerlemelere bakıyor. Mary Janes marka olanlardan almaya karar veriyor. Bir peniye üç tane. Kırıldığında yarfıstığı ezmesi tadı veren, kolay erimeyen bir şeker bu—emildiğinde alınan karamela tadı yanında yağ ve tuz tadı da veriyor. Şekeri yemeden önceki bu bir yığın düşünce ile midesi kazanıyor.

Ayakkabısını çıkarıp üç peniyi alıyor. Bay Yacobowski'nin kır saçlı başı tezgâhın üzerinde korkulu bir düş gibi beliriyor. Gözlerini düşüncelerinden bağımsız olarak Pecola'ya çeviriyor. Gözleri mavi. Şişik. Pastırma yazından sonbahara doğru fark edilmeyen bir geçiş gibi Pecola'ya yöneliyor bakışlarını, yavaşça. Gözleri ağ tabaka ile nesne arasında, görüş ile görüntü arasında bir yerlerde geri çekiliyor, duraksıyor, sağa sola gidip geliyor. Zaman ve uzay içinde belirli bir noktada, bir bakış için kendini sıkıntıya sokma gereğini bile duymuyor. Pecola'yı görmüyor, çünkü onun için görmesi gereken bir şey yok. Ağzında yediği patates ile içtiği biranın tadı, aklında ahu gözlü Meryem Ana, sürekli olarak kaybetme düşüncesiyle duyguları körelmiş, elli iki yaşında beyaz göçmen bir bakkal, küçük bir Zenci kızı nasıl görebilsin? Yaşamında hiçbir şey, başarının istenir ya da gerekli oluşu bir yana, ulaşılabilir olduğunu düşündürmemişti ona.

"Evet?"

Pecola başını kaldırıp adama bakıyor, merak uyandıran bir boşluk görüyor onda. Sonra bir şey daha. İnsanları tanıma özelliğinden yoksunluk—katı bir ayrımcılık. Bu adamın bakışlarını kendisinden uzaklaştıran şeyin ne olduğunu bilmiyor. O yetişkin biri, ya da bir adam, kendisi de küçük bir kız olduğundandı belki de. Ama yetişkin erkeklerin gözlerinde ilgi, tiksinti, hatta öfke bile görmüştü. Ancak bu adamdaki boşluk, kendisi için yeni bir şey değil. Keskin bir ağzı var bunun; gerilerde bir yerde bir tiksinti yatıyor. Bütün beyazların gözünde sinsi sinsi parladığını gördüğü bir tiksinti bu. Evet. O tiksintinin kendisine yönelik olması gerekiyordu, kendi siyahlığına. İçindeki her şey değişken ve umut vericiydi. Ama siyahlığı durağan ve korku verici. Beyaz gözlerde tiksintiyle çevrilmiş boşluğu yaratan da, açıklayan da bu siyahlıktı.

Pecola, Mary Janes şekerlemelerini gösteriyor parmağıyla —ucunu vitrin camına bastırmış olduğu küçük, kara

bir parmak bu. Bir beyaz adamla iletişim girişiminde bulunan siyah derili bir çocuğun sessiz ve zararsız kararlılığını taşıyor.

"Şunlardan." Anlamalı bir sözcükten çok bir iç çekiş sanki.

"Ne? Bunlar mı? Şunlar mı?" Balgam ve sabırsızlıkla karışık bir ses çıkarıyor adam.

Başını iki yana 'hayır' anlamında sallıyor, parmağının ucu kendince Mary Jane olduğuna karar verdiği şeyleri göstererek aynı noktada duruyor. Adam Pecola'nın nereye baktığını anlamıyor—kendi bakış açısıyla Pecola'nın parmağının eğimi anlamasına olanak vermiyor. Hantal kırmızı eli, vitrinin içinde, gövdesini yitirdiği için öfkeye kapılan bir tavuğun telaş içindeki kafası gibi hoplayıp duruyor.

"Tanrım. Dilini mi yuttun sen?"

Parmakları Mary Jane'ler üzerinde dolaşıyor.

Pecola başıyla onaylıyor.

"Peki, neden istediğini söylemiyorsun? Bir tane mi? Kaç tane?"

Pecola avucunu açıyor, üç peniyi gösteriyor. Adam ona doğru üç tane Mary Janes fırlatıyor—her pakette üç sarı dikdörtgen var. Pecola parayı adama doğru uzatıyor. Pecola'nın eline dokunmak istemeyen adam duraksıyor. Tezgâh vitrininden sağ elinin parmağını nasıl çekeceğini ya da sol elindeki paraları nasıl vereceğini bilemiyor Pecola. Adam sonunda, uzanıp elindeki paraları alıyor. Tırnakları Pecola'nın nemli avucunu tırmalıyor.

Dışarı çıktığında açıklanamaz bir utanca boğuluyor Pecola.

Hindiba çiçekleri. Ansızın bu çiçeklere karşı bir yakınlık duyuyor. Ama çiçekler ona bakmıyor, sevgisine karşılık vermiyor. "*Çirkin* bunlar. *Zararlı ot* bunlar," diye düşünüyor. Bu önyargıyla yürürken, kaldırımındaki o çatlağa ayağı takılıp tökezliyor. Bir öfke kıpırdıyor içinde, uyanı-

yor; açgözlü bir köpek yavrusu gibi ağzını açıyor, utanç kırıntılarını yalayıp yutuyor.

Öfke daha iyi. Öfkeli olmak bir anlam taşıyor. Bir gerçeklik ya da bir varoluş. Değerin bilincine varmak. Tatlı bir kabarma o. Kafası Bay Yacobowski'nin gözlerine, balgamlı sesine geri dönüyor. Öfkesi daha fazla dayanamıyor; köpek yavrusu tıkabasa doymuş çabucak. Susuzluğu da hemen giderilmiş, uyuyor. Utancı bir kaynak suyu gibi fişkırıyor, çamurlu utanç dereleri gözlerine doğru akıyor. Gözyaşları gelmeden önce ne yapmalı? Mary Janes'i anımsıyor.

Şekerlemelerin her birinin soluk sarı renkli kâğıdının üzerinde bir resim var. Şekerlemelere adını veren küçük Mary Jane'in resmi. Gülümseyen beyaz bir yüz. Hoş bir dağınıklık içindeki sarı saçları, mavi gözleriyle bir temizlik, bir gönenç dünyasından bakmakta. Gözlerinden huy-suzluk, haylazlık akıyor. Pecola'ya göre yalnızca sevimli onlar. Şekerlemeyi yiyor, tadı iyi. Şekerlemeyi yemek bir bakıma gözleri yemek demek, Mary Jane'i yemek demek. Mary Jane'i sevmek. Mary Jane olmak demek.

Üç peniye almış olduğu bu şekerler Mary Jane ile dokuz kez bir güzel doyuma ulaşmasını sağlamıştı. Şekerlemelere adını veren sevimli Mary Jane ile.

Breedlove'ların mağaza-evlerinin üstündeki dairede üç orospu yaşıyordu. Çin, Polonya ve Bayan Marie. Pecola seviyordu onları, onlarla görüşüyor, işlerine yardım ediyordu. Onlar da karşılık olarak Pecola'yı küçümsemiyorlardı.

Bir ekim sabahı, sobanın kapağı ile kazanılan bir zaffer sabahı, merdivenlerden o kadınların dairesine çıktı.

Kapıyı vurdu. Kapı açılmadan önce, içeriden Polonya'nın söylediği şarkıyı duyabiliyordu—sesi taze çilekler gibi tatlı ve diriye:

Un torbamda müzik

Rafımda müzik

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Un torbamda müzik
Rafımda müzik
Yatak odamda müzik
Çünkü yalnız uyurum ben

"Merhaba, kurabiye. Çorapların nerede senin?" Marie, Pecola'yı iki kez aynı adla ender olarak çağırırdı, ama bulduğu takma adlar yemek listelerinden, türlerinden seçilmiş, her zaman aklımda, en üstte hazır duran hoş szklerdi.

"Merhaba, Marie Hanım. Merhaba, Çin Hanım. Merhaba, Polonya Hanım."

"Beni duyuyor musun? Çorapların nerede? Çıplak bacaklarınla bir bekçi köpeğine benziyorsun."

"Bir orap bulamadım."

"orap mı bulamadın? Sizin evde oraplara meraklı bir şey olmalı."

Çin kıkırdadı. Evde ne zaman bir şey kaybolsa, Marie bunu "evde o nesneye meraklı bir şey var," diyerek yorumlardı. "Bu evde sutyene meraklı bir şey var," dediği olurdu, panik içinde.

Polonya ile Çin o akşam için hazırlık yapıyordu. Polonya sürekli olarak t yapıyor, sürekli şarkı söylüyordu. Çin soluk yeşil renkte bir mutfak sandalyesine oturmuş durup dinlenmeden saçını kıvrıyordu. Marie ise hiçbir zaman hazır olamazdı.

Bu kadınlar cana yakın insanlardı, ama konuşmaya yavaş yavaş başlardı. Pecola her zaman, bir kez esinlendikten sonra durması zor olan, Marie ile açardı söyleşiyi.

"Nasıl oluyor da bu kadar çok erkek arkadaşınız var, Marie?"

"*Erkek* arkadaş mı? *Erkek* arkadaş mı? Kokore onlar, bin dokuz yüz yirmi yediden beri bir *erkek* yüzü görmedim."

"O zaman da grmemiştin," dedi Çin, sıcak sa kıvrı-

ma aygıtını bir kutu Nu Nile saç kreminin içine daldırdı. Yağa değen sıcak metal, bir tıslama sesi çıkardı.

"Nasıl olur, Bayan Marie?" diye directti, Pecola.

"Ne nasıl olur? Nasıl bin dokuz yüz yirmi yediden beri bir erkek yüzü görmeyişim mi? Çünkü o zamandan bu yana hiç oğlan çocuk olmadı. O zaman durdu bu iş. İnsanlar yaşlı doğmaya başladılar artık."

"Yani sen yaşlandığın zaman mı, demek istiyorsun?" dedi Çin.

"Ben hiçbir zaman yaşlanmadım. Yalnızca şişmanladım."

"Aynı şey."

"Sıksaın diye herkes senin, genç olduğunu mu düşünüyor sanıyorsun? Şişko papazlar bile bekâret kemerini bağlar seni görünce."

"Sen de güneye doğru giden bir katırın kuzeye bakan poposunu benziyorsun."

"Bildiğim bir tek şey varsa, o da senin şu çarpık bacaklarının yaşlılıkta benimkilerden aşağı kalmadıklarıdır."

"Sen onların yaşlı olduklarına ne bakıyorsun. Önce onları iki yana ayırıyorlar."

Üç kadın da kahkahayı bastı. Marie başını arkaya attı. Açık bir denize dökülme coşkusuyla, özgürce, derin derin, çarnur içinde akan, birçok ırmağın sesi gibi içten gelen bir kahkahaydı Marie'ninki. Çin titreyerek kıkır kıkır güldü. Her iç çekişi, görünmeyen bir elin, içinde, görünmeyen bir teli çekip bırakıyormuş gibi ses çıkarıyordu. Polonya ise sarhoş olmadıkça çok ender konuşur, ses çıkarmadan gülerdi. Ayık olduğunda çoğu kez mırıldanır ya da bildiği bir sürü caz şarkılarından birini söylerdi.

Pecola bir kanepenin arkasına konmuş bir başörtüsünün saçaklarında gezdiriyordu parmaklarını. "Sizin kadar çok erkek arkadaşı olan bir kişi daha görmedim, Bayan Marie. Nasıl oluyor da onların hepsi sizi sevebiliyor?"

Marie bir şişe alkolsüz bira açtı. "Sevmeyip de ne ya-

pacaklar? Zengin ve güzel olduğumu biliyorlar. Beni tavlayıp parama el koymak istiyorlar."

"Siz zengin misiniz, Bayan Marie?"

"Ah tatlım, para babasıyım ben."

"Nereden buluyorsun o kadar parayı? Çalışmıyorsun da."

"Evet," dedi Çin, "nereden buluyorsun parayı?"

"Parayı veren kişiden. F.B. ve I¹ için o adama bir iyilik yapmıştım, bir zamanlar."

"Ne yaptın?"

"Bir iyilik yaptım. Bir dolandırıcıyı yakalamak istiyorlardı işte. Adı Johnny idi. Alçağın biriydi o..."

"Orasını *biliyoruz*," dedi Çin bir bukleyi düzelterek.

"...F.B. ve I o adamın cezasını bulmasını istiyorduk. Tüberküloz onun kadar adam öldürmemiştir. Ona karşı gelmek mi? Aman Tanrım! İnsanın posasını çıkarana dek çalıştırdı. O zamanlar ufak tefek ve güzeldim. Kırk kilodan fazla değildim, deli gibi içerdim."

"Sen hiçbir zaman deli gibi içmedin," dedi Çin.

"Sen de hiçbir zaman akıllı uslu içmedin. Kapa çeneni de anlatayım, tatlım. Gerçeği söylemek gerekirse, o adamla yalnızca ben başa çıkabiliyordum. Gider, bir banka soyar ya da adam öldürürdü, ben de ona, güzellikle, 'Johnny, böyle şeyler yapmamalısın,' derdim. O da bunları yalnızca bana güzel şeyler getirmesi gerektiği için yaptığını söylerdi. Dantelalı külot falan. Her cumartesi bir kasa bira alır, balık kızartırdık. Unlu yumurtaya bulayıp kızartırdık balıkları, kızarıp ktır ktır—ama sert olmayan—bir duruma geldiklerinde soğuk biralarımızı açar..." Bir zamanlar, bir yerlerde, böyle bir yemeğin anısıyla donup kaldığında Marie'nin bakışları yumuşadı. Tüm öyküleri bir yiyecek tanımlı söz konusu olduğunda kesintiye uğrardı. Pecola, Marie'nin, gevrek levreğin sırtını dişlerinin arası-

1. İng. Ben. (Y.)

na alışını, dudaklarının kenarından taşan küçük, beyaz, sıcak et parçalarını yeniden ağzına dolduruşunu görüyor, bira kapağının açılma sesini duyuyor, kapak açıldığında çıkan buharın kekre kokusunu alıyor, biranın soğuk tadını dilinde duyuyordu. Pecola tatlı düşünüyü Marie'den çok önce sona erdirmişti.

"Peki paradan ne haber?" diye sordu.

Çin bir baykuş gibi ses çıkardı. "Dillinger'i ele veren Kırmızılı Kadın gibi kazanıyor parayı. Dillinger Afrika'ya avlanmaya gitmiyorsa, seni de suaygırı diye vurmaya kalkmayacaksa yanına yaklaşmaz."

"O suaygırının Şikago ile bağlantısı var. Ama Tanrım, doksan dokuz!"

"Neden her zaman 'Aman Tanrım' deyip arkasından bir numara söylüyorsunuz?" Pecola uzun bir süredir bunu öğrenmek istiyordu.

"Çünkü annem bana hiçbir zaman lânet okumamayı öğretti."

"Donunu düşürmemeyi de öğretti mi?" diye sordu Çin.

"Yoktu ki zaten," dedi Marie. "On beş yaşına gelip Jackson'dan ayrılarak Cincinnatti'de gündüz çalışmaya başlayınca kadar hiç donum olmadı. Beyaz hanımım kendi eski donunu vermişti bana. Başlık falan sanmıştım onu. Toz alırken başıma geçirmiştim. Kadın beni öyle görünce yere düşeyazdı."

"İnsanın böyle bir şey yapabilmesi için ahmak olması gerekir," dedi Çin, bir sigara yaktı, ütüsünü soğumaya bıraktı.

"Nereden bilebilirdim ki?" dedi Marie, durakladı. "İnsan sürekli olarak çıkaracağı bir şeyi ne diye giysin? Dewey alışmayayım diye uzun süre üzerimde kalmasına izin vermezdi."

"Hangi Dewey?" Pecola için yeni birisiydi o.

"Hangi Dewey mi? Tavuk! Dewey'den söz ettiğimi

duymadın mı hiç?" Marie, Pecola'nın bu dikkatsizliğine çok şaşırmıştı.

"Hayır, efendim."

"Ah, tatlım, o halde yaşamının yarısını yitirmişsin. Aman Tanrım, yüz-doksan-beş. Kibarlık neymiş. Sen onda görecektin! On dört yaşında tanıştım onunla. Evden kaçıp üç yıl evli gibi yaşadık. Burada görmüş olduğun şu taş kafalılar var ya? İşte onların ellisini bir araya toplasan Dewey Prince'in bir tırnağı olamazlar. Ah Tanrım. Nasıl da severdi beni!"

Çin bir tutam saçını kâkül gibi düşürdü. "Peki neden kendini satmana izin verdi?"

"Kızım, baktım ki satabiliyorum—yani trink paramı peşin alınca, bir tüyle bile devirebilirdin beni yatağa."

Polonya gülmeye başladı. Ses çıkarmadan. "Ben de öyle. İlk kez hiç para almadığımı söylediğim zaman, teyzem beni bir güzel kamçılarmıştı. 'Para mı? Ne için? Onun bana borcu yoktu ki,' demiştim. O da bana, 'Cehennemin dibine kadar yolu var!' demişti."

Hepsi kahkahadan kırıldı.

Üç şen, insan ya da hayvan, heykel başı. Üç şen yaşlı yosma. Yıllar önceki bilgisizlikleriyle eğleniyorlardı. Erkeklerin şanssız ve tatsız tuzsuz yaşamlarına, korku verici koşullar nedeniyle, kendilerini adanmış olan, gösterdikleri 'anlayış' karşısında da ister istemez ve alçakgönüllülükle para alan, romanlarda yaratılmış şu büyük ve cömert yürekli yosmalar kuşağından değildi onlar. Kaderin elinde kötü yola düşmüş, ömrünün baharını daha fazla sarsıntıdan korumak amacıyla, taze görünmeye zorlanan duygusal kuşaktan da değildiler; onlar daha iyi şeyler için yaratılmış olduklarının, normal bir erkeği mutlu edebilecek nitelikte olduklarının bilincindeydiler. Bu işi yaparak kendi başlarına hayatlarını kazanamayan, ya uyuşturucu kullanıp satmaya başlayan ya da kendi kendilerini yok etme planına yardımcı olacak pezevenklerin kucağına koşan, salt

olmayan bir babanın anısını cezalandırmak ya da sessiz bir annenin mutsuzluk kaynağı olmayı sürdürmek için canına kıymayan şapşal, beceriksiz orospulardan da değildiler. Marie'nin Dewey Prince'e olan, söylenceye dönüşen aşkı dışında, bu kadınlar erkeklerden, bütün erkeklerden, bir utanç, bir eziklik duymadan ya da ayırım gözetmeksin nefret ediyorlardı. Müşterilerine karşı, kullanıla kullanıla mekanikleşmiş bir alaycılıkları vardı. Siyahlar, beyazlar, Puerto Ricolular, Meksikalılar, Yahudiler, Polonyalılar, aklınıza kim gelirse—hepsi beceriksiz ve güçsüzdü, hepsi önyargılı, hoşnutsuz bakışlarıyla bu kadınların soğuk öfkelerine hedef oluyorlardı. Adamları aldatmaktan zevk alıyorlardı. Bir gün, kasabanın da çok iyi bildiği gibi, bir Yahudiye kandırıp merdivenlerden çıkarmışlar, üçü birden üzerine çullanmış, ayaklarından tutup sallandırmışlar, ceplerinde ne var ne yok silkeleyip adamı pencereden aşağı atmışlardı.

Söz gelimi, tanımamalarına karşın, kocalarını—düzenli ya da düzensiz olarak, fark etmez—aldatan kadınlara karşı da hiç saygı duymazlardı. Onlara 'şeker kaplı yosmalar,' derler, onların yerinde olmak gibi bir özlem duymazlardı. Saygı duydukları, 'siyah derili, iyi Hıristiyan kadınlar' olarak tanımladıkları kişilerdi. Lekesiz bir ünü olan, ailesine bağlı, içki, sigara içmeyen, sokaklarda gezmeyen kadınlardı onlar. Gizli, ama ölümsüz bir sevgi beslerlerdi içlerinde. Kocalarıyla yatarlar, onların paralarını alırlardı, ama her zaman emeklerinin karşılığı olarak.

Gençlik masumluğunun ne koruyucusu ne de meraklısıydılar. Kendi gençliklerine bir bilgisizlik dönemi gözüyle bakarlar, daha çok tadını çıkarmadıkları için yerinirlerdi. Onlar yosma kılığına girmiş genç kızlar ya da masumluklarını yitirdiklerine yanan yosmalar değildiler. Onlar yosma kılığındaki yosmalar, hiçbir zaman genç olmamış, masumluk diye bir şey tanımayan yosmalardı. Pecola ile birlikteyken, kendi aralarında oldukları kadar rahattılar.

Pecola bir çocuk olduğundan, Marie onun için öyküler uydururdu, ama bu öyküler neşeli ve kaba olurdu. Pecola onlar gibi bir yaşam sürdürmek istediğini belirtmiş olsaydı, onu bu kararından caydırmaya çalışmazlar ya da bu kararı şaşkınlıkla karşılamazlardı.

"Dewey Prince'den çocuğunuz oldu mu, Bayan Marie?"

"Evet. Evet. Bir iki tane oldu." Marie'nin rahatı kaçmıştı. Saçından bir toka çıkarıp dişlerini karıştırmaya başladı. Bu konunun üzerinde daha fazla durmak istemediğini anlatmış oluyordu böylece.

Pecola pencereye giderek boş sokağa baktı. Kaldırım-daki bir çatlaktan fışkıran bir ot demeti serin bir ekim esintisiyle karşılaşmıştı yalnızca. Dewey Prince'i ve onun Bayan Marie'i nasıl sevdiğini düşündü. Aşk nasıl bir duyguydu acaba? Büyükler birbirlerini sevdikleri zaman nasıl davranıyorlardı? Birlikte balık mı yiyorlardı? Cholly ile Bayan Breedlove'ın yataktaki durumları gözünün önüne geldi. Cholly acı çekermiş gibi, sanki biri gırtlığına yapışmış, bırakmıyormuş gibi sesler çıkarıyordu. Çıkardığı sesler korkunçtu, ancak annesinden hiç ses çıkmaması daha kötüydü. Annesi orada yokmuş gibiydi. Aşk denen şey bu olmalıydı. Tıkanma sesleri ve sessizlik.

Pecola gözlerini pencereden ayırarak kadınlara baktı.

Çin, saçını kâkül yapmaktan vazgeçmiş, dümdüz geriye tarayarak küçük, ama sıkı bir kitle halinde arkada toplamaya uğraşıyordu. Birçok saç biçimi yaratmakta ustaydı, ama her modeli bitirdikten sonra acılı ve sıkıntılı görünürdü. Sonra ağır bir makyaj yaptı. Şaşırmış kaşlar çizmiş, dudaklarını da aşk tanrısının yay biçiminde boyamıştı. Daha sonra oryantal biçimli kaşlar yaptı, ağzını da kötü-cül bir yarık biçimine soktu.

Polonya da çilek gibi tatlı sesiyle başka bir şarkıya başladı:

*Bir oğlan tanıyorum gökyüzü tatlılığında esmer
Bir oğlan tanıyorum gökyüzü tatlılığında esmer
Hoplar toprak sevinçten ayağı yere dokunduğunda.
Çalımı bir tavuskuşu
Bakışları çakmak çakmak
Gülüşü funda şurubu sonuna dek tatlı-yavaş
damlayacak
Bir oğlan tanıyorum gökyüzü tatlılığında esmer*

Marie oturmuş yerfıstığı ayıklıyor ve atıştırıyordu. Pe-
cola bu kadınlara baktı baktı. Gerçek miydi onlar? Marie
usulca, kedi mırlaması gibi, sevecenlikle geçirdi.

KIŞ

Babamın yüzü incelenmesi gereken bir konudur. Kış gelir, yerleşir ve orada hüküm sürer. Gözleri karla kaplı, çığ tehlikesi yaratan bir vadiye dönüşür; kaşları yapraksız ağaçların kara dalları gibi bükülür. Teni soluk, tatsız kış güneşinin sarı rengini alır; nokta nokta çalı diplerinin görüldüğü, karla kaplı bir tarla gibidir çenesi; geniş alnı karanlıklar içinde dönüp duran buzlu düşünce akıntılarını gizleyen Erie Gölünün donmuş yüzeyine benzer. Ailenin geçimini sağlamak için çeşitli işler yapar, gece gündüz çalışır babam. Alevleri bekleyen Ateş Tanrısı Vulcan olarak ısının uygun dağılımını sağlamak için hangi kapıların kapalı ya da açık tutulacağı konusunda bilgi verir, çalı çırpıyı yerleştirir, kömürlerin niteliğini tartışır, bize ateşin nasıl karıştırılacağını, nasıl besleneceğini, külle örtüleceğini öğretir.

Kış kafalarımızı soğuktan oluşan bir şeritle sıkı sıkıya birbirine bağlamış, gözlerimizi de eritmişti. Çoraplarımızın içine karabiber koyar, yüzümüze vazelin sürer, bir buzdolabına benzeyen sabahın karanlığında dört kaynatılmış kuru eriğimize, kaygan yulaf ezmesi topaklarına, üzeri kaymak bağlamış kakaomuza bakardık.

Ama, daha çok, bize bahçeleri getirecek baharın özlemini çekerdik.

Kış kendisini kimsenin çözemeyeceği berbat bir kördüğümüne dönüştürdüğünde, bir şey, daha doğrusu, bir kişi onu çözmüştü. O düğümü çözen, bizi kısıkvrak bağlayacak, ağna düşürecek, daha önceki can sıkıntımızın donuk öfkesini aratacak gümüş ipliklere ayıran bir kişi.

Mevsimlerin bu bozguncusu, Maureen Peal adında, okula yeni gelen bir kızdı. Arkasından sarkan, linç halatı gibi örülmüş iki uzun sarı saç örgüsüyle, bir düş çocuğunu andırıyordu. Zengin bir kızdı Maureen, rahat içinde yetiştirilmiş, iyi bakılmış, beyaz kızların en zenginleri kadar zengindi—en azından bizim ölçülerimize göre öyle görünüyordu. Giydiği nesnelerin iyi cins oluşu Frieda ile beni çıldırma noktasına getiriyordu. Ayağındaki tokalı rugan ayakkabılarının daha ucuzları bize Paskalya Yortusunda alınır, mayıs sonuna dek parçalanmış olurdu. Limonlu şeker rengi tüylü yün kazağı eteğinin içine öyle düzgün pililerle sokulmuş olurdu ki şaşar kalırdık. Beyaz şeritli, parlak renkli dizine kadargelen çorapları, kenarları beyaz tavşan kürküyle süslenmiş kahverengi kadife paltosu, aynı renkte bir el kürkü vardı. Çakal eriği yeşili gözlerinde baharı anımsatan, yüz anlatımında yazı anımsatan bir şey, yürüyüşünde de sonbaharın zengin olgunluğu vardı.

Tüm okulu büyülemişti. Öğretmenler onun yanına geldiklerinde, yüreklendirici bir biçimde gülümserlerdi. Zenci çocuklar onu koridorlarda düşürmezler; beyaz oğlanlar ona taş atmazlar, kendilerinin çalışma arkadaş seçildiğinde, beyaz kızlar dişlerini emmezler; kızlar tuvaletinde lavaboyu kullanmak istediğinde, Zenci kızlar kenara çekilirler, ona saygı gösterdikleri gözkapaklarının aşağı düşmesinden anlaşıldı. Yemekhanede birlikte yemek yemek için herhangi bir kişi aramak zorunda kalmazdı—herkes onun seçtiği masaya üşüşürdü, dört zarif parçaya bölünmüş yumurtalı sandviçi, pembe şekerlemeli küçük kekleri, kibrit çöpü biçiminde doğranmış kereviz ve havucu, kibirli, koyu renk elmalarıyla özene bezene hazırlanmış ve bizim jöleli ekmeklerimizi utandıran öğle yemeklerini üzerine koyduğu masaya. Üstelik katkısız süt sever ve satın alırdı.

Bu kız, Frieda ile beni serseme çevirir, sinirimize dokunur, bizi büyülerdi. Aramızda bir denge kurmak için

onun kusurlarını arardık, ama Maureen Peal olan adını bozup Mantarlı Pizaya çevirmekte yetinmek zorunda kalmıştık önce. Daha sonra bir köpek dişinin olduğunu anladığımızda hepimize gün doğmuştu—güzel görünüşlüydü, ama bir köpek dişiydi yine de. Ayrıca, doğuştan her elinde altı parmağı olduğunu, kesilmiş olan bu fazla parmaklarının yerinde küçük çıkıntılar bulunduğunu fark edince, onu küçümsedik. Bunlar küçük başarılarıydı, ama—ona altı parmaklı-köpek dişli-mantarlı piza deyip arkasından gizli gizli kıkırdayarak—elimizden geleni ardımıza koymuyorduk. Ancak böyle şeyleri kendi aramızda yapmamız gerekiyordu, çünkü bu düşmanlığımıza öteki kızların hiçbir katılmazdı. Hayrandılar ona.

Maureen'e benimkinin yanında bir eşya dolabı verildiğinde, kıskançlığımı günde dört kez açığa vuruyordum. Kızkardeşimle ben, her ikimiz de o isterse, onunla arkadaş olmaya gizli gizli can attığımızı sezinlemeye başlamıştık; ama bunun tehlikeli bir arkadaşlık olacağını biliyordum, çünkü sarı-yeşil, dizine gelen çoraplarının beyaz kenar süslemelerine gözüm takıldığında, lastikleri gevşemiş kahverengi çoraplarımın aşağı kaydıklarını duyumsadığımda, onu tekmelemek geliyordu içimden. Gözlerinden okunan o hak etmediği gururunu düşünür düşünmez dolabın kapağını, kaza süsü vererek, elinin üzerine kapatmıştım bir gün.

Bununla birlikte, dolap arkadaşları olarak birbirimizi biraz olsun tanımamız gerekiyordu, onu zor duruma düşürmeyi düşünmeksizin ya da akıllıca yapılan bir aşağılamada bulunduğumu düşünerek kıkır kıkır gülmeksizin, onunla makûl bir konuşma bile yapabilmıştım.

Bir gün dolabımın önünde Frieda'yı beklerken yanıma geldi.

"Merhaba."

"Merhaba."

"Kızkardeşini mi bekliyorsun?"

"Hımmmm."

"Eve hangi yoldan gidiyorsun?"

"Yirmi Birinci Sokaktan Broadway'e."

"Niçin Yirmi İkinci Sokaktan gitmiyorsun?"

"Çünkü Yirmi Birinci Sokakta oturuyorum?"

"Ha. O kadar yürüyebilirim, herhalde. En azından birazını."

"İstedigini yapmakta özgürsün."

Frieda bize doğru geldi, kahverengi çorapları dizlerinde gergin duruyordu, çünkü çorabını, ucunda bulunan bir deliği gizlemek için ayak parmaklarının altına tıktırmıştı.

"Maureen biraz bizimle birlikte yürüyecek."

Frieda ile bakiştık, bakışlarından bu işi yapmamı istemediği anlaşılıyordu, benimkilerden bir şey anlaşılıyordu.

Maureen'i andıran güvenilmez bir bahar havası, tatsız geçen bir kışın kabuğunu çatlatmıştı o gün. Su birikintileri, çamur ve bizi aldatan hoş bir sıcaklık vardı. Paltolarımızı başlarımıza çekmiştik, galoşlarımızı okulda bırakmış olmamız ertesi gün okula boğmacalı olarak gitmemize neden olmuştu. En önemsiz hava değişmelerinden, gündüzün en kısa süreli değişimlerden etkilenirdik, her zaman. Tohumların kıpırdanmaya başlamalarından çok önce Frieda ile ayaklarımızı yerlerde sürüyerek yürüyor, toprağı deşiyor, havayı soluyor, yağmur suyu içiyorduk...

Maureen'le birlikte okuldan çıktığımız zaman, hemen kılık değiştirmeye başladık. Başörtülerimizi paltolarımızın ceplerine koyup paltolarımızla başımızı örtüyorduk. Tam Maureen'in el kürkünü bir su oluğuna nasıl düşüreceğimi tasarlariken, oyun alanındaki bir karışıklık dikkatimi çekti. Birtakım oğlanlar bir kurbanı, Pecola Breedlove'ı kaçamayacak durumda sıkıştırmışlardı.

Bay Boy, Woodrow Cain, Buddy Wilson, Junie Bug—yarı değerli taşlardan yapılmış bir kolye gibi çevresi-

ni sarmışlardı, Pecola'nın. Kendi misk kokularıyla sarhoşlamış, çoğunlukta olmanın kolay gücüyle heyecanlanmış oğlanlar eğlenerek, kıza sataşıyorlardı.

"Kara böcek. Kara böcek. Babası çıplak yatıyor. Kara böcek kara böcek babası çıplak yatıyor. Kara böcek..."

Seçilen kurbanın kendi elinde olmayan şeylerle ilgili, iki horlama içeren bir dizeyi ezbere söylüyorlardı; biri derisinin rengi, öteki de bir yetişkinin uyku alışkanlığıyla ilgili, tutarsızlığı son derece uygun düşen sanılardı. O çocukların kendilerinin de siyah derili oluşları, ya da babalarının da aynı rahat alışkanlıklarının bulunması ayrı bir tutarsızlıktı. Aşağılamalarına ilk gücü kazandıran şey, kendi siyahlıklarına karşı duymuş oldukları nefretti. Kesintisizce geliştirilmiş bilgisizliklerini, hayli birikim kazanmış olan kendinden nefret duygusunu, titizlikle tasarlanmış umutsuzluklarını bütünüyle benimsemiş, bunların tümünü çağlar boyu kafalarının boş yerlerine yanan bir kin hunisinin içine doldurarak özümsemiş-soğuttuktan sonra-öfkeli dudaklarına dökmüş, önlerine çıkan ne varsa silip süpürmüş gibi görünüyorlardı. Kendi amaçları için alev çukuru-na atıp kurban etmeye hazırlandıkları avlarının çevresinde ölüm dansı yapıyorlardı.

Kara böcek Kara böcek Babası çıplak yatıyor.

Ta ta ta ti ta ta

ta ta ta ti ta ta

Pecola ağlayarak dairenin içinde yan yan dönüyordu. Defteri yere düşmüş elleriyle yüzünü kapatmıştı.

Onları izliyorduk, onlara baktığımızı anlayıp bize yönelmelerinden korkuyorduk. Sonra Frieda, dişlerini sıkıp annemin bakışlarıyla, paltosunu başından çekip yere fırlattı. Onlara doğru koştu, kitaplarını Woodrow Cain'ın başına indirdi. Daire dağılmıştı. Woodrow Cain başını tutuyordu.

"Kız!"

"Çabuk kesin şunu, duyuyor musunuz beni?" Frieda'nın sesi hiç bu kadar yüksek, bu kadar tiz çıkmamıştı."

Belki Frieda kendisinden daha uzun boylu olduğundan, belki Frieda'nın gözlerini gördüğünden, belki oyuna ilgi duymadığından, belki de Frieda'dan hoşlandığından olacak, Woodrow, Frieda'nın cesaretini arttıracak kadar uzunca bir süre korkmuş göründü.

"Bırak kızı, yoksa yaptığını herkese söylerim!"

Woodrow'dan yanıt gelmedi; gözlerini devirdi yalnızca.

Bay Boy da söylendi, "Git işine, kız. Sana bir şey yapan yok."

"Kes sesini Kavun Kafalı." Benim de dilim açılmıştı.

"Sen kime Kavun Kafalı diyorsun?"

"Kavun Kafalı diye sana diyorum, Kavun Kafalı."

Frieda, Pecola'nın elinden tuttu. "Haydi gel," dedi ona.

"Dudağını patlatayım mı senin?" Bay Boy bana yumruğunu gösterdi.

"Evet, vur da görelim."

"Bir tane yiyeceksin şimdi."

Maureen yanımda belirmişti, oğlanlar onun merak-tan açılmış, baharı andıran gözleri önünde eylemlerini sürdürmekte isteksiz göründüler. Maureen kendilerine merakla bakarken, oradaki üç kıza dayak atmak istemeyip şaşkınlık içinde dağıldılar. Yeni yeni tomurcuklanan bir erkeklik içgüdüsünün sesini dinlemiş, bizi ilgilenmeye değer bulmazmış gibi yapmışlardı.

"Haydi, çocuklar."

"Evet. Haydi gidelim. Bunlarla boş yere zamanımızı harcamayalım."

Kayıtsızca birkaç küfür mırıldanarak çekip gittiler.

Pecola'nın defteriyle Frieda'nın paltosunu yerden aldım, dördümüz oyun alanından ayrıldık.

"Çürük Kavun Kafalı, hep kızlara sataşır." "

"Bayan Forrester, onun için yola getirilmez, demişti," diyerek Frieda da benim düşünceme katıldı.

"Gerçekten mi?" Ne demek istediğini anlamamıştım, ama Bay Boy için doğru olmayacak derecede uğursuz bir sözdü.

Frieda ile ikimiz neredeyse ağız kavgasına tutuşmak üzereydik ki, Maureen ansızın canlanmış, üzerinde kadife ceket, Pecola'nın koluna girmiş, sanki onlardan daha sıkı fıkı dost yokmuş gibi davranmaya başlamıştı.

"Buraya yeni taşındım. Adım Maureen Peal. Seninki ne?"

"Pecola."

"Pecola mı? *Yaşama Öykünme*'deki kızın adı değil mi o?"

"Bilmem. Nedir o?"

"Bir film, bilirsin. Annesi Zenci ve çirkin olduğu için ondan nefret eden, ama sonra cenazesinde ağlayan melez bir kızla ilgili. Gerçekten çok acıklydı. Gören herkes ağlıyor. Claudette Colbert bile."

"Ha." Pecola'nın çıkardığı ses bir iç çekişten başka bir şey değildi.

"Her neyse, o kızın adı da Pecola'ydı. Çok sevimliydi. O film gelirse bir daha göreceğim. Annem dört kez izledi onu."

Maureen'in Pecola'ya olan yakınlığına şaşırılmış, ama sevinmiş olarak Frieda ile birlikte arkalarından yürüdük. Her şeye karşın o denli kötü biri değildi belki de, şu Maureen. Frieda paltosunu yine başına geçirmişti, ılık rüzgârın tadını çıkararak, Frieda'nın kahramanlık öykülerini dinleyerek, benim de paltom başımda, hep birlikte yürüyorduk.

"Beden eğitimi dersinde benimle aynı sınıftasın, değil mi?" diye sordu Maureen, Pecola'ya.

"Evet."

"Bayan Erkmeister'in bacakları kesinlikle çarpık. Bahse girerim ki, bacaklarının çok güzel olduğunu düşünüyor. Nasıl oluyor da kendisi gerçek şort giyerken bizler şu eski paçalı donları giymek zorunda kalıyoruz."

Pecola gülümsedi, ama Maureen'e bakmadı.

"Hey," diyerek durakladı Maureen bir ara. "Isaley'in yeri var burada. Dondurma ister misin? Param var."

El kürkünün içindeki gizli bir cebin fermuarını açarak içinden birkaç kez katlanmış bir kâğıt para çıkardı. Dizlerine kadar uzanan çoraplarını bağışlamıştım o anda.

"Amcam Isaley's denen bu yeri mahkemeye verdi," dedi Maureen üçümüze birden. "Akron'daki Isaley's için de dava açtı. Amcamı serkeş buldukları için ona servis yapmayacaklarını söylemişler, ama polis bir arkadaşı gelerek tanıklık yapmış, dava da böylece kazanılmış."

"Dava ne demek?"

"Dava demek, istediğiniz insanı tepeleyebileceğiniz ve kimsenin de hiçbir şey yapamayacağı zaman demektir. Ailemiz her zaman böyle davalar açar. Davalara inanırız biz," dedi Maureen.

Isaley's girişinde Maureen Frieda ile bana dönerek sordu, "Dondurma alacak mısınız siz?"

Birbirimize baktık. Frieda, "Hayır," dedi.

Maureen Pecola ile dondurmacıya girerek gözden kayboldu.

Frieda sokağın aşağılarına ses çıkarmadan bakıyordu; ağzımı açtım, ama hemen kapadım. Maureen'den bize dondurma almasını gerçekten istemiş olduğumu, son 120 saniyedir hangi çeşit dondurma yiyeceğimi düşündüğümü, Maureen'den hoşlanmaya başladığımı, ikimizde de bir peni bulunmadığını dünyada hiç kimsenin bilmemesi son derece önemliydi.

Maureen'in Pecola'ya böyle iyi davranmasının nedeinin şu oğlanlar olduğunu düşünüyorduk, bize dondurma ısmarlayacağını ya da dondurmayı Pecola kadar bizim

de hak ettiğimizi düşünmeye—birbirimizden bile—çekiniyorduk.

Dondurmacıdan çıktılar. Pecola iki top portakal ve ananaslı, Maureen de ağaç çilekli dondurma almıştı.

"Siz de alsanıza," dedi. "Her tür dondurma var. Külâhın dibine kadar yeme," diyerek Pecola'ya öğütledi.

"Neden?"

"Orada bir sinek var da ondan."

"Nereden biliyorsun?"

"Aaa, tam olarak bilmiyorum. Bir kız, bir gün, bana külâhının dibinden bir sinek çıktığını söylemişti, o günden beri dip tarafını atıyor külâhının."

"Haa."

Dreamland Tiyatrosunun önünden geçiyorduk, Betty Grable bize yukarıdan gülümseyerek bakıyordu.

"Ondan hoşlanmıyor musun?" diye sordu, Maureen.

"Hı-hı," dedi Pecola.

Ben aynı düşüncede değildim. "Hedy Lamarr ondan daha iyi."

Maureen de katıldı bana, "Ooooo evet. Annem bir gün bana Audrey adında bir kızın, daha önce oturduğumuz yerde, bir güzellik salonuna giderek saçını Hedy Lamarr'ınki gibi yaptırmak istediğini anlatmıştı, gittiği yerdeki kuaför de ona, 'Olur, Hedy Lamarr'ınki gibi saçların olsun da, ondan sonra,' demiş." Uzun ve tatlı bir kahkaha attı.

"O kız delirmiş olmalı," dedi Frieda.

"Gerçekten öyle. Biliyor musun? Daha aybaşı olmamış, üstelik on altı yaşında. Sen oldun mu?"

"Evet." dedi ve bize bir göz attı Pecola.

"Ben de." Gurur duyduğunu saklamak için bir çaba göstermedi Maureen. "İki ay önce başladım. Daha önce oturmuş olduğumuz Toledo'daki bir kız arkadaşım ilk kez aybaşı olduğunda ölecek kadar korktuğunu söylemişti. Kendini öldürdüğünü sanmış."

"Aybaşı olmak ne işe yarıyor, biliyor musun?" Pecola bu soruyu yanıtını kendisi vermeyi umuyormuş gibi sormuştu.

"Bebekler için," dedi Maureen, sorunun açık seçikliği karşısında, kalemle çizilmiş kaşlarını kaldırdı. "Bebek annesinin karnındayken kanagereksinim duyar, bebek bekliyorsan, aybaşı olmazsın. Ama bebek beklemiyorsan o kanı tutmana gerek kalmaz, bu yüzden kan akar gider."

"Bebekler nasıl kan alıyorlar?" diye sordu Pecola.

"Göbek kordonuyla. Göbeğimizde bir delik var ya? İşte göbek kordonu oradan çıkıp bebeğe kan pompalar."

"Peki, bebeğe kan vermek için göbeğimizden kordon çıkıyorsa ve yalnız kadınların bebeği oluyorsa, erkeklerde neden göbek deliği var?"

Maureen duraksadı. "Bilmiyorum," dedi. "Ama erkeklerde de birtakım gereksiz nesneler var." Çınlayan kahkahası bizim tedirgin gülüşlerimizden nedense daha güçlüydü. Maureen dilini külâhın çevresinde bir kaşık gibi gezdirip mor renkli dondurmadan öyle bir parça kopardı ki gözlerimden yaşlar geldi. Trafik ışıklarının değişmesini bekliyorduk. Maureen dilini külâhın çevresinde gezdirmeyi sürdürüyordu; benim her zaman yaptığım gibi külâhı ısır-mıyordu. Külâhı çepeçevre yalıyordu. Pecola kendisinininki-ni bitirmişti; anlaşıldığına göre Maureen kendisinin olan nesnelerin uzun süreli olmasından hoşlanıyordu. Ben onun dondurmasına kafa yorarken, o da Pecola'ya yönelteceği şu soruyu düşünüyordu herhalde: "Hiç çıplak bir adam gördün mü?"

Pecola gözlerini kırıştırdı, sonra uzaklara baktı. "Hayır. Çıplak bir adamı nerede göreyim?"

"Bilmem. Sordum işte."

"Görsem bile bakmazdım herhalde. Pis bir şey. Çıplak bir adamı kim görmek ister?" dedi Pecola, şaşalamıştı. "Hiç kimsenin babası kendi kızına çıplak görünmek istemez. Kuşkusuz iğrenç biri değilse."

"'Baba' demedim. 'Çıplak bir adamdan' söz ettim yalnızca."

"İyi ama..."

"'Baba' demek nereden geldi aklına?" diyerek, sordu Maureen.

"Başka kimi görecekti ki, köpek dişli?" diyerek kızgınlığını gösterme olanağı bulduğum için sevinçliydim. Öfkemin nedeni yalnızca dondurma değil, aynı zamanda babamızı çıplak olarak görmüş olmamız, bunun anımsatılmasına aldırış etmememiz ve ortada utanılacak bir şey yokken utanma duygusuna kapılmamızdı. Babam banyodan çıkıp yatak odasına gitmek için salonda yürürken kapısı açık olan odamızın önünden geçmişti. Gözlerimiz açık, uzanıyorduk yatakta. Kapıda durmuş, içeri bir göz atmıştı, gerçekten uyuyup uyumadığımızı görmeye çalışıyordu karanlıkta—belki de kendisine bakıldığı duygusuna kapılmıştı. Görünüşe göre uykuda olduğumuza inandırmıştı kendini. Küçük kızlarının öyle gözleri açık bakıp durarak yatakta yatmayacaklarına inanmış olarak ayrılmıştı oradan. Gittiğinde karanlığa karışan çıplaklığı değil, kendisiydi. Çıplaklığı bizimle birlikte odada kalmıştı. Bir arkadaş gibi."

"Seninle konuşmuyorum," dedi Maureen. "Ayrıca, babasını çıplak görmüş ya da görmemiş umurumda değil. Canı isterse bütün gün baksın. Beni ilgilendirmiyor."

"İlgilendiriyor işte," dedi Frieda. "Dilinden düşürdüğü yok."

"Hiç de değil."

"Öyle işte. Erkekler, bebekler, çıplak bir baba. Erkek delisi misin nesin."

"Çeneni tutsan iyi olur."

"Tutmazsam ne olacak?" Frieda elini beline koymuş, başını da Maureen'e doğru uzatmıştı.

"Hepiniz yapma insansınız. Sizi anneniz yaptı."

"Annemin adını ağzına alma."

"O zaman, sen de babamı ağzına alma."

"Senin moruk babanı ağzına alan kim?"

"Sen."

"İyi, ama sen başlattın."

"Ben seninle konuşmuyordum bile. Pecola ile konuşuyordum."

"Evet. Babasını çıplak görmekten söz ediyordunuz."

"Peki, babasını çıplak gördüyse n'olmuş?"

Pecola bağırdı, "Babamı çıplak hiç görmedim. Asla."

"Gördün işte," diyerek Pecola'yı tersledi Maureen.

"Bay Boy öyle söyledi."

"Görmedim."

"Gördün."

"Görmedim."

"Evet. Kendi babanı gördün!"

Pecola başını içine çekti—komik, kederli, umarsız bir devinimdi bu. Kulaklarını saklamak istercesine omuzlarını kaldırmış, boynunu içeri çekmiş gibi duruyordu.

"Babasından söz etme artık," dedim.

"Bana ne, onun moruk Zenci babasından," dedi Maureen.

"Zenci mi? Sen kime Zenci diyorsun?"

"Sana!"

"Çok güzel olduğunu sanıyorsun!" dedim, bir tokat savurdum, ama ıskalayarak Pecola'nın yüzüne çarptı elim. Beceriksizliğime öfkelenerek, ona defterimi fırlattım, ancak arkasını dönmüş, trafiğe karşın yolun karşısına kaçtığından, defter sırtına, kadife ceketine çarptı biraz.

Yolun öteki yanına güvenle geçtikten sonra, bize doğru bir çığlık attı, "Güzelim *ben!* Siz çirkinsiniz! Siyah ve çirkin. *Ben* güzelim!"

Bacaklarına, her nasılsa, çiçeklerini yitirmiş yabani karahindiba sapı görünümü veren, dizboyu yeşil çoraplarıyla cadde boyunca koştu. Kullandığı sözlerin ağırlığı sersemletmişti bizi, bağırarak için kendimizi toparlayana kadar bir iki saniye geçmişti. "Altı-parmaklı-köpek-dişli-

mantarlı-piza!" Yeşil hindiba saplarını, tavşan kürkünü görebildiğimiz sürece en güçlü aşağılama silâhlarımızı böyle konuşturuyorduk.

Kaldırımdaki insanlar, kafalarına geçirdikleri paltolarının yakaları rahibelerin başörtüleri gibi kaşlarını çerçeve içine almış, dizlerini zar zor örten kahverengi çoraplarını tutan siyah jartiyerleri görünen, koyu renk karnabaharlar gibi yumru yumru asık yüzlü bu üç kıza, kaşlarını çatmış bakıyorlardı.

Pecola, Frieda ile benden biraz ayrı duruyordu, bakışlarını Maureen'in gittiği yöne çevirmişti. Bir kumaş kıvrımı gibi kendi içine katlanmış görünüyordu. Duyduğu acı bende ters etki yaratıyordu. Onun kabuğunu kırmak, açmak, kamburlaşmış, eğri omurgasına bir sopa sokarak dik durması ve derdini sokağa tükürüp atmasını istiyordum. Ama o derdini gözlerine vuracak bir yerde tutuyordu.

Frieda paltosunu başından çekti. "Haydi, Claudia, gidelim. Hoşça kal, Pecola," dedi.

Jartiyerlerimizi sıkıştırmak, ayakkabılarımızı bağlamak, kaşınmak, ya da eski yara izlerimizi incelemek için arada bir durarak, önce hızlı, sonra daha yavaş, yürüye yürüye gittik. Maureen'in son sözlerinin bilgeliği, doğruluğu ve uygunluğu karşısında eziliyorduk. Güzel olan Maureen'se—olanlara inanıyorsak, öyleydi—biz güzel değildik. Bu ne anlama geliyordu? Biz ondan daha aşağı durumdaydık. Daha iyi, daha akıllı, ama yine de daha aşağı. Oynacak bebekleri parçalayabilirdik, ama anne ve babalarımızla teyzelerimizin tatlı seslerini, akranlarımızın gözlerindeki söz dinleme alışkanlığını, Maureen Peal gibi kişilerle göz göze geldiklerinde öğretmenlerin gözlerinde beliren kaygan ışıltıyı bozamazdık. Neydi bu işin sırrı? Bizim neyimiz eksikti? O şey neden önemliydi? Sonuç neydi? Aldatmacasız ve gösterişsiz olarak, yine de âşıktık kendimize o zamanlar. Derilerimizle bir alıp vereceğimiz yoktu, içimiz rahattı, duygularımızın bize aktardığı bilgilerden hoşnut-

tuk, kendi kırımize hayrandık, kendi yaralarımızı kendimiz sarıyorduk, bütün bunları bir alçaklık olarak algılamıyorduk. İmrenme duygusunun—başkasının olan bir şeyi elde etme isteğinin—doğal olduğu kanısında ve görüşündeydik; ama kıskançlık bizim için tuhaf ve yeni bir duyguydu. Ayrıca Maureen Peal'in bir Düşman olmadığını, bu kadar nefreti hak etmediğini de biliyorduk. Korkulacak bir Şey varsa, o da bizi değil de *onu* güzelyapan Şeydi.

Kapıyı açtığımızda sessizdi ev. Ağır ağır kaynamakta olan şalgamların keskin kokusu ağzımızın ekşi bir tükürükle kaplanmasına neden olmuştu.

"Anne!"

Yanıt gelmedi, ama bir ayak sesi geldi. Bay Henry merdivenin yarısına kadar ayaklarını sürüyerek inmişti. Bornozunun arasından kalın, kılsız bir bacak çıkmıştı dışarı.

"Merhaba, Greta Garbo; merhaba Ginger Rogers."

Ona alışkın olduğu bir kıkırdamayla karşılık verdik. "Merhaba, Bay Henry. Annem nerede?"

"Büyükkannenize gitti. Şalgamları doğramanızı, bisküvileri yemenizi söyledi kendisi dönünceye kadar. Hepsi mutfakta."

Ses çıkarmadan mutfak masasına oturduk, bisküvileri karınca yuvalarından içeriye ufalıyorduk. Kısa bir süre sonra Bay Henry merdivenden inerek geldi. Bu kez bornozunun altına pantolonunu giymişti.

"Söyleyin bakalım, dondurma ister misiniz?"

"Ah, evet, efendim."

"İşte. İşte size bir çeyrek. Isaley's denen yere gidin, kendinize dondurma alın. Cici kızlarsınız siz, öyle değil mi?"

İç açıcı sözleri günümüze renk katmıştı. "Evet, efendim. Teşekkür ederiz, Bay Henry. Annem gelirse nerede olduğumuzu söyler misiniz?"

"Kuşkusuz. Ama hemen döneceğe benzemiyor."

Evden paltosuz çıktık, tam bir köşeye gelmiştik ki, Frieda, "Ben Isaley's denen yere gitmek istemiyorum." dedi.

"Ne dedin?"

"Dondurma istemiyorum ben. Patates cipsi istiyorum."

"Isaley's denilen yerde patates cipsi de satılıyor."

"Biliyorum, ama o kadar yolu ne diye gidelim? Bayan Bertha da patates cipsi satıyor."

"Ama ben dondurma istiyorum."

"Hayır Claudia, istemiyorsun."

"İstiyorum işte."

"O zaman, sen Isaley's dondurmacısına git. Ben de Bayan Bertha'nın yerine gideceğim."

"Ama çeyrek dolar sende, ayrıca o kadar yolu tekbaşına gitmek istemiyorum."

"O halde birlikte Bayan Bertha'nın yerine gidelim. Oradaki şekerlemeler hoşuna gidiyor, öyle değil mi?"

"Onunkiler hep bayat, ayrıca hep bitmiş oluyor."

"Bugün cuma. Cuma günleri tazelerini getirtiyor."

"Hem sonra şu çılgın ihtiyar Sabunkafa Kilise de orada oturuyor."

"Ne çıkar bundan? Birlikteydi. Bir şey yapacak olursa, kaçarız."

"Korkutuyor beni."

"İyi, ama senin dediğin yere gitmek istemiyorum ben. Ya Mantarlı Piza oralarda dolaşıyorsa? Onunla karşılaşmak ister misin, Claudia?"

"Tamam, Frieda. Şekerleme alacağım."

Bayan Bertha'nın, şeker, enfiye ve tütün sattığı küçük bir dükkânı vardı. Ön avlusuna kondurulmuş tuğladan bir oda. Kapısının deliğinden içeri göz atmak gerekiyordu, orada değilse, arkadaki evinin kapısı çalınırdı. O gün tezgâhının gerisinde bir ışın demetinin aydınlığında İncil okumaktaydı.

Frieda patates cipsi aldı, on sentlik de Powerhouse şeker çubukları aldı, geriye on sent arttı. Evimizin yanındaki leylak dallarının altında oturmak için hızla geri döndük. Rosemary bizi görüp kışkansın diye Şekerleme Dansımızı her zaman orada yapardı. Şekerleme Dansı, şekerlerimiz olduğu zaman kendimizi kaptırdığımız, bir mırıldanma, sıçrama, ayak vurma, şeker yeme, ağız şapırdatmadan oluşan bir danstı. Dallar arasına sokulduğumuzda, birtakım sesler ile bir de kahkaha duyduk. Oturma odasının penceresinden içeri baktık, annemizi görmeyi umuyorduk. Ama Bay Henry ile iki kadın vardı içeride. Bay Henry, büyükannelerin bebeklere yaptıkları gibi, şakacı bir biçimde kadınlardan birinin parmağını emiyordu, kadının kahkahası küçücük odayı çınlatıyordu. Öteki kadın da mantosunu ilikliyordu. Onların kim olduklarını hemen anlamıştık, emekleyerek cama yaklaştık. Biri Çin, öteki de Majino Hattıydı. Ensem kaşınmaya başladı. Annemle büyükannemin nefret ettikleri, kestane rengi tırnak boyası kullanan şu süslü kadınlardandı bunlar.

Çin, en azından bize göre, o kadar berbat biri değildi. Yaşlanmakta olan, zayıf, dalgın, saldırgan olmayan biriydi. Ama Majino Hattına gelince. Annemin, 'tabaklarından yemek yedirtmeyeceği' bir insandı o. Kiliseye giden kadınların gözlerini kaçıracağı tiplerdendi. İnsanları öldüren, onları ateşe veren, zehirleyen, sodyum hidroksit içinde pişiren kişilerdendi. Majino Hattının yağlara gömülmüş tombul yüzünün sevimli olduğunu düşünmeme karşın, onun için söylenmiş öyle çok kötü ve öfkeli söz duymuş, onun adı anıldığında yüzünü ekşiten öyle çok kişi görmüş-tüm ki kendimce kurtarıcı olabilecek özelliklerinin üzerinde duramıyordum.

Kahverengi dişlerini gösterip duran Çin, Bay Henry'den gerçekten hoşlanır görünüyordu. Çin'in parmaklarını yalayan Bay Henry'nin görüntüsü, odasındaki açık saçık dergileri akla getiriyordu. İçimde bir yerde bir korkuyla

anlaşılması güç bir özlemin küçük yapraklarını uçuşturan soğuk bir rüzgâr esmişti. Yalnızlığın verdiği can sıkıntısı Majino Hattının yüzüne bir çarpı işareti koymuş gibi geldi bana. Ama o, yavaş açılıp kapanan burun delikleriyle, Hawaii ile ilgili filmlerdeki çağlayanları anımsatan gözlerinde gördüğüm, kendi görüntüm de olabilirdi.

Majino Hattı esnedi, "Haydi, Çin. Bütün günümüzü burada geçiremeyiz. Ev halkı az sonra burada olur," dedi. Kapıya doğru yürüdü.

Frieda ile birlikte yere çömeldik, birbirimizin gözlerine delirmiş gibi bakıyorduk. Kadınlar biraz uzaklaştıktan sonra, eve girdik. Bay Henry mutfakta bir şişe gazoz açıyordu.

"Döndünüz demek."

"Evet, efendim."

"Dondurmalarınızı bitirdiniz mi?" Küçük dişleri öylesine uysal, çaresiz görünüyordu. Çin'in parmaklarını ağzına sokan, bu gerçekten bizim Bay Henry miydi?

"Dondurma yerine şekerleme aldık."

"Ha, öyle mi? Yaşasın şeker-dişli Greta Garbo."

Şişenin üzerindeki ıslaklığı sildi, ağzına götürdü—beni rahatsız eden bir davranıştı bu.

"O kadınlar kimdi, Bay Henry?"

Gazoz Bay Henry'nin boğazına takıldı, Bay Henry Frieda'ya baktı. "Ne dedin?"

"Şu," diyerek yineledi Frieda, "biraz önce giden kadınlar. Kimdi onlar?"

"Ha," dedi Bay Henry, yalan söylemeye hazırlanan bir adamın kahkahasıyla gülererek. İyi tanıdığımız bir gülüştü bu, keh-keh diye.

"Onlar İncil dersine katılan bazı arkadaşlardı. Birlikte dua okuyoruz onlarla, bugün de benimle okumak için gelmişlerdi."

"Ha," dedi Frieda. O uysal dişlerinin bir yalanı gizlediklerini görmemek için ayağındaki terliklerine bakıyor-

dum Bay Henry'nin. Merdivenlere doğru yürüdü, sonra bize döndü.

"Bunları annenize söylemeseniz daha iyi olur. İncil üzerine bu kadar çok çalışma yapılması hoşuna gitmiyor, ayrıca iyi Hristiyan olsalar bile konuklarımın gelmesini istemiyor."

"Olur, efendim. Söylemeyiz, Bay Henry."

Bay Henry hızla çıktı merdivenleri.

"Anneme mi?" diye sordum. "Anneme söylesek mi acaba?"

Frieda iç çekti. Powerhouse şeker çubuğunu, patates cipsini bile açmamıştı daha, parmaklarını şekerleme ambalajının yazıları üzerinde gezdirmekteydi o anda. Ansızın başını kaldırarak mutfağın her yanına söyle bir göz attı.

"Hayır. Yok, bence. Tabakların hiçbirisi çıkarılmamış."

"Tabaklar mı? Neden söz ediyorsun şimdi sen?"

"Tabakların hiçbirisi çıkarılmamış. Majino Hattı annemin tabaklarının hiçbirinden yemek yememiş. Yoksa, annem duyarsa, akşama dek diline dolar bunu."

Karınca yuvalarının üzerine koyduğumuz bisküvi kırıntılarına baktık.

"Şalgamları doğrasak iyi olur. Yanacaklar şimdi, sonra kamçılar bizi annem," dedi Frieda.

"Biliyorum."

"Ama onları yakarsak, yemek zorunda kalmayız."

"Aaa, ne güzel bir düşünce bu," diye düşündüm.

"Hangisini istersin? Şalgam yemeyip kamçılanmak mı, yoksa şalgam yiyerek kamçıdan kurtulmak mı?"

"Bilmem. Şalgamları biraz yakabiliriz bence, o zaman annemle babam yerler, biz de yiyemediğimizi söyleriz."

"Tamam."

Karınca yuvamı bir yanardağ biçimine sokmuştum.

"Frieda?"

"Ne var?"

"Woodward ne yaptı demiştin?"

"Yatağını ıslatmış. Bayan Cain anneme onun bundan kurtulamayacağını söylemiş."

"İğrenç moruk."

Hava kararmaktaydı; pencereden dışarı baktığımda kar yağıyordu. Parmağımı yanardağımın ağzından içeri soktum, yanardağ yana yattı, altın rengi tanecikler küçük girdaplar gibi yayıldılar. şalgam tenceresi çatırdıyordu.

KEDİYEBAKINGİDİYORMİYAVMİYAVOYNAMAY AGELİNOYNAMAYAGELİNJANEİLEKEDİYAVRU LARİOYNAMAYACAKOYNAMAYACAKOYNAMAY ACAKOYNAOYNAOYNAOYNAOY

Mobile'den, Aiken'den, Newport News'dan, Marietta'dan, Meridian'dan gelmişler. Bu yer isimlerinin ağızlarından dökülüğü sevgiyi getirir akla. Onlara nereli olduklarını sorarsanız, başlarını bükerek öyle bir 'Mobile' derler ki, öpüldüğünüzü düşünürsünüz. 'Aiken' dediklerinde, yırtık kanatlı beyaz bir kelebeğin bir tel kafese çarparak geri sıçrayışını görürsünüz. 'Nagadoches' dediklerinde ise "Olur, emredersiniz," demek gelir içinizden. Bu kentlerin neyin nesi olduklarından haberiniz yoktur, ama ağızlarını açtıklarında, bu adları söylediklerinde, havada olan değişiklikler hoşunuza gider.

Meridian. Bu sözcüğün çıkardığı ses bir ilahinin ilk dört notası gibi, bir odanın pencerelerini açar. Pek az insan, yaşadığı kentin adından bu kadar sinsi bir sevecenlikle söz eder. Yaşadıkları bir yer yok da, doğdukları bir yer var ve ondan böyle söz ediyorlar sanki. Bu kızlar doğdukları kentlerin özsuuyuyla öylesine doludurlar ki hep onunla yaşarlar. Meridian, Mobile, Aiken ve Baton Rouge'un arka bahçelerindeki hatmi çiçekleri ile uzun bir süre birlikte yaşamış olan zayıf, esmer kızlar bunlar. Hatmi çiçekleri gibi ince, uzun, uysal insanlar. Kökleri derinde, sapları sağlam, rüzgârda yalnızca tepelerindeki çiçekleri sallanır. Gökyüzünün renginden saatin kaç olduğunu anlayabilen gözleri vardır. Bu kızlar herkesin iyi gelirli işlerde çalıştığı, sessiz Zenci mahallelerinde yaşarlar. Balkonlarında zincirlerle asılı salıncaklar vardır. Orada otlar orakla biçilir,

bahçelerde horozibikleri, ayecekleri yetişir, dizi dizi şeb-boy, sarmaşık, kaynanadili saksıları basamakları ve pence-re kenarlarını süsler. Manavın arabasından karpuz, fasul-ye alır bu kızlar. Vitrine karton bir levha asmışlardır, lev-hanın  kenarında *libre* cinsinden sayılar yazılıdır—10 lb., 25 lb., 50 lb.,—dördüncü kenarındaysa DONDURMA BULUNMAZ. Mobile ve Aiken’li bu farklı, esmer kızlar kızkardeşlerine benzemezler. Sinirli, huysuz ya da cırlak sesli değildirler; göze görünmeyen bir yakanın içinden ı-karmış gibi uzanan sevimli kara boyunları yoktur; bakışla-rı can yakmaz. Bu kahverengi şeker gibi Mobile’li kızlar yolda yürürken kırıtmazlar. Tereyağlı kurabiye gibi tatlı ve sade insanlardır. Ayak bilekleri ince; ayakları dar ve uzundur. Turuncu renkli Lifebuoy sabunu ile yıkanır, Cashmere Bouquet pudrası sürünür, dişlerini üzerine tuz koyarak bir parça bez ile temizler, Jergens Losyonu ile de tenlerini yumuşatırlar. Tahta, gazete kâğıdı ve vanilya ko-karlar. Saçlarını Dixie Peach ile dzletir, yana ayırırlar. Geceleyin saçlarını kahverengi torba kğıtlarına sarar, başlarına basma başörtüsü örter, ellerini karınlarının ze-rine çaprazlayıp uyurlar. İki, sigara içmez, kfretmezler, cinsel ilişkiye ‘miki’ derler. Koroda ikinci sopranodurlar, seslerinin temiz ve pürüzsüz olmasına karşın, asla solo şarkı söylemek için seçilmezler. İkin-ci sırada yer alırlar, beyaz bluzları kolalı, mavi etekleri de tlenmekten nere-deyse morarmıştır.

Devlet arsası üzerine yapılan yüksekokullarda, nor-mal okullarda okurlar, beyazların işlerini incelikle yapma-yı öğrenirler: Onların yemeklerini hazırlamak için ev eko-nomisi; siyah derili çocuklara söz dinlemeyi öğretmek için öğretmenlik; yorgun efendilerini rahatlatmak, duygusuz ruhlarını eğlendirmek için de müzik eğitimi grrlar. Sa-lıncaklı balkonları, şebboy saksılarıyla o sevimli evlerinde öğrenmeye başladıkları derslerinin geri kalan bölümünü öğrenirler bu okullarda: Terbiyeli olmayı. Tutumlu, sabır-

lı, iyi ahlâklı, görgü kurallarını bilen kişiler olarak özenle yetiştirilirler. Kısacası, iğrençlikten kurtulmayı öğrenirler. Tutku denen o korkunç iğrençlikten, insan doğası denen iğrençlikten, insan coşkusu denen bir sürü iğrençlikten.

Bu iğrençlik nerede görülürse oracıkta yok edilir; nereye yerleşmeye kalkarsa orada başı ezilir; tohumu nereye düşer, çiçeklenir ya da boy atarsa, orada bulunup ortadan kaldırılana dek onunla savaşılr. Bu savaş mezara kadar sürdürürler. Yok biraz yüksek sesle güldün; yok konuşurken dudakların fazla bükülmüş; yok biraz fazla cüretli davranmış, diye sürüp gider bu savaş. Gereğinden fazla özgür oldukları korkusuna kapıldıklarından, popolarını içeri çekerler; dudak boyası kullandıklarında, dudakları fazla kalın görünmesin diye, tüm dudaklarını asla boyamazlar, her şey, her şey, her şey için kaygılanırlar, saçlarının teli için bile.

Erkek arkadaşları olduğu hiç söylenemez, ama sürekli olarak evlenirler. Sezdirmeden izleyenleri vardır onların, o insanlar böyle bir kızla bir yuva kurduklarında, kaynatılarak bembeyaz yıkanmış, ardıç çalılarının üzerine asılarak kurutulmuş, ağır bir ütüyle dümdüz ütülenmiş çarşafklar üzerinde uyuyacaklarını bilirler. Öyle bir erkeğin annesinin fotoğrafı güzel kâğıt çiçeklerle süslenmiş olur, ön odada da büyük bir İncil bulunur. Güven duyar bu erkekler. İş giysilerinin pazartesi günleri onarılmış, yıkanmış, ütülenmiş olacağını, pazar günü giyecekleri gömlelerin de buruşmayacak bir biçimde kolalanmış ve bembeyaz, dolap kapısının askılarında kabarık olarak asılı olacağını bilirler. Kızın ellerine baktıklarında bisküvi hamurundan neler yapabileceğini anlarlar; kahvenin ve kızartılmış jambonun kokusunu alırlar; üzerine bir parça tereyağı konmuş, beyaz, dumanı tüten yulaf ezmesi canlanır gözlerinde. Kızın kalçaları kolay ve ağrısız bir doğum güvencesi verir onlara. Bu konuda haklıdırlar.

Bu kızlarda gözleri olan erkeklerin anlamadıkları bir şey varsa, o da, bu gösterişsiz esmer kızların, yuvalarını bir dişi kuş gibi çalı çırpıyla öreceği, kendilerine dokunulmaz bir dünya yaratacağı, her çiçeğini, otunu, dantel örtülerini, kendilerine karşı bile koruyacaklarıdır. Gaz lâmbasını usulca aldığı yere koyacak; son lokma yenir yenmez tabakları masadan kaldıracak; yağlı bir el dokunduktan sonra kapı kulpunu silecektir, esmer kız. Yan yan bir bakış sigarasını arka balkonda içmesini söylemeye yetecektir kocasına. Çocuklar onun avlusuna düşen bir topu almaya glemeyeceklerini hemen anlayacaklardır. Ama kocaları böyle şeyleri anlamayacaklardır. Gövdelerini kendilerine azar azar, parça parça vereceklerini de anlamazlar. Erkeğin karısının geceliğinin eteğini göbeğine kadar kaldırarak gizlice girmesi gerekecektir içine. Sözde göğüslerinin acımaması için, ama aslında erkeğine gereğinden fazla dokunmaması, onu içinde duymaması için sevişme sırasında erkeğin ağırlığını dirseklerine vermesi gerekecektir.

Erkeği sokarken, insan gövdesini şu gerekli, ama gizli organlarının neden—örneğin, koltuk altı ya da avuç içi gibi—daha uygun bir yere yerleştirilmediğini merak edecektir. Kolaylıkla, çabucak, soyunmadan ulaşılabilir bir yer olabilirdi. Sevişirken kâğıt bigudilerinden birinin çözüldüğünü anladığında irkilir; erkeğinin işi biter bitmez sağlamlaştırabilmek için hangi bigudisinin çözüldüğünü aklında tutar. Islaklık saçına bulaşabilir diye erkeğinin terlememesini; bacaklarının arasının da kuru kalmasını ister—ıslak olduğunda çıkarmış oldukları ‘gluk’ sesinden tiksindir. Erkeğini kavrayacak gibi bir kasılma duygusuna kapıldığında, kalçasını çabuk çabuk oynatır, tırnaklarını onun sırtına bastırır, derin soluk alır, doyuma ulaşmış gibi yapar. Kocasının erkeklik organı içindeyken onun nasıl bir duygu olabileceği, altı yüzüncü kez, kafasını kurcalayabilir. Bu duyguya en yakın şey, yolda yürürken alt koruyucu bezinin yerinde kaydığı andır. Yürüdük-

çe usulca oynar bacaklarının arasında. Öylesine usul usul. Sonra belli belirsiz tatlı bir duygu oluşur butlarının iç kısmında. Zevklendikçe yolda durmak zorunda kalır, bezi içinde tutabilmek için kalçalarını birleştirir. Doyuma ulaşmanın buna benzer bir şey olması gerektiğini düşünür, ama erkeği içindeyken hiç gerçekleşmez o. Kocasını kendini geri çektiğinde, o da geceliğini aşağı çeker, yataktan kayarak iner, soluk almak için banyoya gider.

Arasına herhangi bir canlıya yöneltir sevgisini. Kendisinin düzeninden, kusursuzluğundan, bağlılığından hoşlanan; kendisi kadar temiz ve uslu bir kedi olabilir bu canlı. Kedi bir pencere eşiğinde sesini çıkarmadan oturur, gözleriyle okşar onu. O da kediyi kollarına alır, kedi arka ayaklarıyla göğsünün üzerinde basacak yer ararken ön patileleriyle de omzuna tutunmaya çalışır. Parlak tüylerini okşayıp o tüylerin altındaki karşı koymayan kedi teninin sıcaklığını duyar. En hafif dokunuşunda bile yalanır, gerinir, ağzını açar kedi. Esmer kadın elinin altında kıvrılan, kösnül hazzın doyunluğuyla gözleri baygınlaşan bu kediden gelen tuhaf ve hoş duyumu kabul eder. Masa başında yemek hazırlarken, kedi kadının bacaklarına dolanır, bacaklarına sürtünen tüylerinin vermiş olduğu ürperti kalçalarına dek yükselirken turta hamurunun içindeki parmaklarını titretir biraz.

Ya da oturup *Özgürlük Dergisindeki* 'Yücelten Düşünceleri' okurken, kucağına atlar kedi. Kadın o yumuşak tüy yumağını okşar, hayvanın sıcaklığının kucağının gizli bölgelerinin derinliklerine kadar yayılmasına izin verir. Derginin yere düştüğü de olur bazan, biraz bacaklarını açar kadın, öyle kıpırdamadan dururlar, birlikte yer değiştirebilirler, dörde kadar biraz uyurlar, o saatte akşam yemeğinde ne olduğunun merakı içinde kocası girer eve.

Kocasının onun gönlünde ilk sırayı aldığını her zaman bilincindedir kedi. Bir çocuğu olduktan sonra bile. Bir çocuğu olmuştur gerçekten—kolay ve ağrısız. Ama yal-

nızca bir çocuk. Bir erkek. Adı Junior.

Mobile, Meridian ya da Aiken'den gelmiş, ne koltuk altları ne de kalçalarının arası terleyen, tahta ve vanilya kokan, Ev Ekonomisi Bölümünde sufle pişirmiş olan bu esmer kızlardan biri, kocası Louis ile birlikte Ohio'nun Lorain kentine taşınmıştı. Adı Geraldine'di. Yuvasını orada kurmuş, gömlek ütülemiş, saksılara şebboy ekmiş, kedisiyle oynamış ve Louis Junior'u dünyaya getirmişti.

Geraldine, bebeği Junior'u ağlatmazdı. Fiziksel olduğu sürece gereksinimlerini karşılardı onun—rahatını sağlar, karnını doyururdu. Her zaman bebeğin saçları fırçalanır, bebek yıkanır, yağlanır, giydirilirdi. Geraldine onunla konuşmaz, oynamaz, ya da öpüşmeye kalkışmaz, ama bütün öteki isteklerinin yerine getirilmesine öz'en gösterirdi. Çocuğun annesinin kendisine karşı davranışıyla kediye karşı davranışı arasındaki ayrımı anlaması için uzun bir süre geçmemişti. Çocuk büyüdükçe, annesine duyduğu düşmanlığı kediye yöneltmeyi öğrenmiş, kedinin acı çektiğini görerek mutlu anlar yaşamıştı. Kedi yaşamını sürdürüyordu, çünkü Geraldine evden ender olarak uzaklaşıyor, Junior kediye kızdırdığında, hayvanı o yatıştırıyordu.

Geraldine, Louis, Junior ve kedi Washington Irving Okulunun oyun alanının yanında oturuyorlardı. Junior o oyun alanını kendi malı gibi görürdü, okul arkadaşları onun geç yatma özgürlüğüne, öğle yemeği için eve gitmesine, okuldan sonra oyun alanında egemenlik kurmasına imrenirlerdi. Salıncakları, kaydırakları, tırmanma demirlerini, tahterevallileri boş görmekten nefret eder, elinden geldiğince uzun bir süre çocukları orada tutmaya çalışırdı. Beyaz çocuklardı onlar; annesi onun Zencilerle oynamasından hoşlanmazdı. Beyazların dışında kalan insanlarla Zenciler arasındaki ayrımı açıklamıştı annesi ona. Kolaylıkla ayırdedilebilirdi onlar. Bu esmer tenli insanlar temiz pak ve usluydular; Zenciler ise kirli ve gürültücüydü. O birinci öbeğe giriyordu: Beyaz gömlek, mavi pantolon giyi-

yordu; yün izlenimi vermesin diye saç kesilebileceği kadar kısa kesilmişti, berber saçını sımsıkı ayırmıştı. Annesi kışın yüzüne benzi sararmasın diye Jergens Losyonu sürerdi. Açık tenli olmasına karşın, sararma olasılığı vardı yüzünün. Esmerleri Zencilerden ayıran çizgi her zaman pek belirgin değildi; ince ve müzevir belirtiler bu ayrımı ortadan kaldırma tehlikesi yaratıyordu, bu yüzden sürekli gözetim altında tutulmalıydı.

Junior Zenci çocuklarla oynama özlemi çeker dururdu. En çok oynamak istediği, Dağların Kralı oyunu ve arkadaşlarının kendisini bir toprak yığınının üzerine itip yuvarlamalarıydı. Sert davranışlarıyla üzerinde baskı kurmalarını, vahşi siyahlıklarının kokusunu duymak ve içinden geldiği gibi bir güzel küfür savurmak isterdi. Onlarla birlikte kaldırımın kenar taşına oturup sustalı çakıların keskinliklerini, tükürmekavis ve uzaklıklarını karşılaştırmak isterdi. Tuvalette uzağa işeyebilme onurunu da onlarla paylaşmak isterdi. Bay Boy ile P.L. bir zamanlar onun için birer ilahtılar. Gün geçtikçe ne Bay Boy ne de P.L.'in kendisi için yeterince uygun olmadıkları konusunda annesiyle görüş birliğine varmıştı. Yalnızca, kendisinden iki yaş küçük olan, gözlük takan, hiçbir şey *yapmak* istemeyen Ralph Nisensky ile oynuyordu. Junior kızlara zorbalık yapmaktan gittikçe daha çok hoşlanır olmuştu. Onları bağırarak, kaçırtarak kolaydı. Yere düştüklerinde, uzun külotları gördüğünde öyle bir gülerdi ki sormayın! Yerden kalktıklarında yüzleri kızarmış ve buruşmuş olur, bu durum da Junior'un hoşuna giderdi. Zenci kızlara fazla sataşmazdı. Zenci kızlar toplu olarak gezerlerdi genellikle, onlara bir kez taş attığı zaman, kendisini kovalamış, yakalamış ve eşek sudan gelinceye dek dövmüşlerdi. Junior annesine yalan söylemiş, kendisini Bay Boy'un dövdüğünden söz etmişti. Annesi çok bozulmuştu. Babası ise oturup Lorain *Journal*'ı okumayı sürdürdü yalnızca.

Aklına esince, oradan geçmekte olan bir çocuğu salın-

caklarda ya da tahterevallide sallanmaya çağırırdı. Çocuk gelmezse, ya da gelip biraz sonra ayrılırsa, Junior taş atardı ona. Çok da iyi bir nişancıydı.

Evde canı sıkıldığından ve ürkek olduğundan, oyun alanı onun tek eğlencesiydi. Yapacak bir şeyi olmadığı bir gün, çok kara bir kızın kestirme olsun diye oyun alanından geçtiğini görmüştü. Kız başı öne eğik yürüyordu. O kız ders aralarında, tekbaşına, her zaman tekbaşına, dikilirken daha önce birçok kez görmüştü. Hiç kimse oynamazdı onunla. Çirkin olduğu için onunla oynamıyorlar, diye düşündü.

Junior kıza seslendi o an. "Hoop! Ne yapıyorsun sen? Benim bölgemden mi geçiyorsun?"

Kız durmuştu.

"Bana sormadan kimse buradan geçemez."

"Burası senin değil. Okulun alanı burası."

"Ama buradan ben sorumluyum."

Kız uzaklaşmaya başlamıştı.

"Bekle." Junior kıza doğru yürüdü. "İstersen burada oynayabilirsin. Adın ne senin?"

"Pecola. Oynamak istemiyorum."

"Haydi gel. Canını sıkmayacağım."

"Eve gitmem gerek."

"Söyle bakayım, bir şey görmek ister misin? Sana göstereceğim bir şey var."

"Hayır. Nedir o?"

"Evime gel. Bak, ben şurada oturuyorum. Gel de göstereyim sana."

"Bana ne göstereceksin?"

"Kedi yavruları. Kedi yavrularımız var. İstersen birini alabilirsin."

"Gerçek kedi yavruları mı?"

"Evet. Gel haydi."

Kızın giysisinden usulca çekti. Pecola oğlanın evine doğru gitmeye başladı. Kızın bu işe aklının yattığını anla-

yınca, Junior coşkuyla koşmaya başladı, arkasına dönüp gelmesini haykırmak için duruyordu yalnızca. Özendir-
mek için gülümseyerek, kıza kapıyı açtı. Pecola balkon ba-
samaklarını çıkmış ve orada duraksamıştı, arkasından git-
meye korkuyordu. Ev karanlık görünüyordu. Junior,
"Kimseyok burada. Annem dışarı çıktı, babam da işte. Ke-
di yavrularını görmek istemiyor musun?" dedi.

Junior elektriği yaktı. Pecola kapıdan içeri girdi.

Ne kadar güzel, diye düşündü. Ne güzel bir ev. Ye-
mek masasının üzerinde altın yaldızlı kırmızı bir İncil du-
ruyordu. Her yerde küçük küçük dantel örtüler vardı
—koltukların kollarında, arkalıklarında, geniş yemek ma-
sasının ortasında, sehparların üzerinde. Tüm pencere içle-
rinde çiçekli saksılar vardı. Bir duvarda çerçevesine en gü-
zel kâğıt çiçekler ilıştırılmış renkli bir İsa resmi asılıydı.
Her şeye yavaş yavaş bakmak istiyordu Pecola. Ama Juni-
or, "Hey, haydi. Haydi gelsene," deyip duruyordu. Başka
bir odaya çekti kıızı, bu kez öncekinden daha kibar davranı-
yordu. O odada daha çok dantel örtü, yeşil ve altın rengi
ayaklı, beyaz abajurlu büyük bir lâmba vardı. Yerde koca-
man koyu kırmızı çiçekli bir halı bile vardı. Junior, "İşte,
burada!" dediği zaman, Pecola hayran hayran çiçeklere ba-
kıyordu. Pecola arkasına döndü. "İşte yavru kedin!" diye
çığlığı bastı Junior. Büyük bir kara kediye tam yüzüne doğ-
ru fırlattı. Korku ve şaşkınlıktan soluğu kesilmişti kızcağı-
zın, kedinin tüyleri de ağzına gelmişti. Kedi doğrulmak is-
terken Pecola'nın yüzünü, göğsünü tırmalamış, sonra da
çevikçe yere atlamıştı.

Junior kahkahalarla gülüyor, zevkten karnını tuta-
rak odanın içinde koşup duruyordu. Pecola yüzünün tır-
malanmış yerine dokundu, gözlerinden yaşların geldiğini
anladı. Kapıya doğru yürümeye yeltendiğinde, Junior
onun önüne sıçradı.

"Buradan çıkamazsın. Tutsağımsın benim," dedi. Göz-
lerinden mutluluk okunuyordu, ama yine de sert bakıyor-

du.

"Bırak beni, gideyim."

"Hayır!" dedi Junior, kızı iterek yere düşürdü, odaları ayıran kapıdan dışarı koşup kapıyı kapatarak iki eliyle tuttu. Pecola kapıyı yumrukladıkça Junior'un soluması sıklaşıyor, kahkahası daha da tizleşiyordu.

Pecola'nın gözlerinden daha çok yaş gelmeye başlamış, kız yüzünü elleriyle örtmüştü. Ayak bileklerinin çevresinde yumuşak tüylü bir şeyin dolaşmasıyla havaya sıçrayan Pecola, onun bir kedi olduğunu daha sonra anlamıştı. Kızın bacaklarının arasında dolanıp duruyordu kedi. Bir an için korkusunu üzerinden atan Pecola, kediye dokunmak için çömeldi, gözyaşları ellerini ıslatmıştı. Kedi dizine süründü kızın. Kapkara bir kedi, koyu ipeksi bir kara, burnuna doğru sivrilen gözleri ise mavimsi yeşildi. Işıktaki buz mavisi gibi parlıyorlardı. Pecola kedinin başını okşadı; sızlandı kedi, zevkten dilini dışarı çıkarıyordu. Kara yüzündeki mavi gözleri etkilemişti Pecola'yı.

Kızın iç çekişlerinin durması üzerine meraklanan Junior, kapıyı açtı, çömelmiş, kedinin sırtını okşayan Pecola'yı gördü. Kedinin başıyla gerinmesini, gözlerini baygınlaştırmasını izledi. Annesi okşarken de gene böyle karşılık veren hayvanın yüzündeki bu anlatımı pek çok kez görmüştü.

"Kedimi ver bana!" Ses tonu birden değişti. Hem beceriksiz hem de güvenli bir hareketle kediye bir arka bacağın-
dan kavradığı gibi başının çevresinde savurmaya başladı.

"Dur, yapma!" Pecola çığlık atıyordu. Kedinin boştaki kalan pençeleri gerilmişti, dengesini sağlamak için karşısına ne çıkarsa tutunmaya hazırdı, ağzını iyice açmıştı, gözlerinde mavi şimşekler çakar gibiydi.

Çığlık atmakta olan Pecola, Junior'un eline uzandı. Kolunun altından giysisinin sökölme sesini duydu. Junior onu iterek uzaklaştırmayı denedi, ancak Pecola çocuğun kediye savuran kolundan yakalamıştı. İkisi birden yere yu-

varlandılar, Junior düşerken kediyi bırakmış, kedi de havda dönerken birden bırakılmasıyla birlikte hızla pencereye çarpmıştı. Aşağıya yuvarlanarak kanepenin arkasındaki radyatörün üzerine düştü kedi. Bir iki kez titredikten sonra sesi çıkmaz oldu. Geriye yalnızca çok belirsiz yanık bir tüy kokusu kalmıştı.

Geraldine kapıyı açtı.

"Ne oluyor?" dedi. Sesi, çok akla yatkın bir soru soruyormuş gibi uysal çıkıyordu. "Kim bu kız?"

"Kedimizi öldürdü o," dedi Junior. "Bak." Üzerinde kedinin yattığı radyatörü gösterdi, mavi gözleri kapanmış, boş, kara ve umarsız bir yüz kalmıştı geriye.

Geraldine radyatöre doğru giderek kediyi kaldırdı. Kedi gevşek duruyordu kollarında, yüzünü hayvanın tüylerine sürdü. Pecola'ya baktı. Kirli yırtık giysisini, başından fırlayan dağınık saçlarını, saç örgüsünün çözülmüş olduğu yerlerdeki keçeleşmiş saçlarını, ucuz taban köseleleri arasından dışarı fırlamış lastik parçaları görünen çamurlu ayakkabılarını, yürürken biri ayakkabısının arkasına kaymış lekeli çoraplarını gördü. Giysisinin etek kıvrımını tutan çengelli iğneyi gördü. Böyle kızları tüm yaşamı boyunca görmüştü. Mobile'deki meyhanelerin pencerelerinden dışarı sarkan, kent sınırlarında av tüfekleri satılan dükkanların verandalarında gezinen, ellerinde kesekâğıtlarıyla otobüs duraklarında oturan, annelerinin kendilerine sürekli olarak "Çeneni kapa!" dedikleri kızılardandı o. Saçları taranmamış, giysileri darmadağınık, ayakkabılarının bağları bağlanmamış ve kirden kazık kesmiş olurdu. Geraldine'e ne olup bittiğini anlamayan gözlerle bakarlardı. Hiçbir şeyi sorgulamayan, ancak her şeyi soran gözlerdi onlar. Göz kırpmadan, arsızca gözlerini dikip kendisine bakarlardı. Dünyanın sonu gözlerinin içinde, başlangıcı ve tüm pisliği ise iki gözün arasındaydı.

O insanlardan her yerde vardı. Onların altısı bir yaktayatar, şekerleme ve patates cipsi düşleri görürken ya-

tağı ıslattıklarında çişleri gece birbirine karışırdı. Uzun ve sıcak yaz günlerinde, aylak aylak dolaşır, duvarlardan sıva parçalarını koparırlar, sopalarla toprağı eşelerlerdi. Kaldırımların kenarlarına küçük diziler oluşturarak otururlar, kilise sıralarına doluşur, güzel, bakımlı, esmer çocuklardan biraz uzağı otururlardı; oyun alanlarında soytarılık yaparlar, bakkallarda birşeyleri kırarlar, sokakta önünüzden koşup geçerler, kışın yokuşlu yolların kaldırımlarında kızak kayarlardı. Kızları korsenin ne olduğunu bilmeden büyür, oğlanları da adam olduklarını keplerinin siperlerini arkaya döndürerek ilan ederlerdi. Onların yaşadıkları yerde ot bitmezdi. Çiçekler ölürdü. Gölge düşerdi oralara. Yaşadıkları yerlerde teneke kutularla araba lastikleri to-murcuklanırdı. Büyükbaş hayvanlara yedirilen soğuk, iri nohutla ve portakallı gazozla beslenirlerdi. Sinekler gibi havada döner dururlar; sinekler gibi konarlardı. Bu kız da gelip Geraldine'in evine konmuştu. Kedinin sırtının ardından bakıyordu Geraldine.

"Defol," dedi, usulca. "Seni gidi yaramaz küçük alçak Zenci. Çık git evimden."

Kedi sarsıldı, kuyruğı titredi.

Pecola geri geri yürüyerek çıktı kapıdan, o güzel altın sarısı-yeşil evde kedinin tüylerinin arasından konuşan, o güzel, sütlü kahverengi tenli bayana dikmişti gözlerini. Güzel bayanın sözleri kedinin tüylerini kımıldatıyordu; her sözcükle çıkan soluğı tüyleri ayırıyordu. Pecola çıkış kapısını bulmak için önüne döndüğünde kendisine üzgün ve şaşkın olmayan gözlerle bakmakta olan İsa'yı gördü, uzun kahverengi saçları ortadan ikiye ayrılmıştı, yüzünün çevresi parlak kâğıt çiçeklerle donatılmıştı.

Dışarı çıktığında, mart rüzgârı, giysisinin söküğünden içeri doldu. Soğığı karşı başını önüne eğdi. Ama kaldırıma düşüp düşüp kaybolan kar taneciklerini göremeyecek kadar öne eğmiyordu başını.

İLKBAHAR

Dalları ince, yeşil ve kolay bükülür. Tam bir daire oluşturacak kadar eğilir, amakırılmazlar. Bu altın çançiçeği ve leylak çalılıklarından sürgün veren çıtkırıldım ve albenili umutlar, yalnızca kamçılama yönteminde bir değişiklik olacağı anlamına gelirdi. Baharda daha değişik dayak atarlardı bize. Kışın kayışla dövülmenin verdiği uyuturucu acının yerini, acısı kamçılama bittikten çok sonra geçen, bu taze yeşil dallar alırdı. Bu uzun dallarda, bir kayışın hiç değişmeyen darbelerini ya da bir saç fırçasının sert, ama dürüst vuruşlarını aratan sinir bozucu bir alçaklık vardı. Bahar, şu anda bile, benim için bu değneklerin verdiği acıların anılarıyla doludur, altın çançiçeklerine karşı da hiçbir yakınlık duymam.

Baharda bir cumartesi günü boş bir arsadaki otların içine dalmış, sütleğenlerin saplarını çatlatıp karıncaları, seftali çekirdeklerini, ölümü, gözlerimi kapadığımda dünyanın nereye gittiğini düşünüyordum. Otların içinde uzun bir süre uzanmış olmalıyım ki, evden ayrıldığımda önümde olan gölgem eve dönerken gözden kaybolmuştu. Eve girdim, ev rahatsız edici bir sessizlik içindeydi. Sonra annemin trenlerle, Arkansas'la ilgili söylediği şarkıları duydum. Mutfak masasının üzerine yığıldığı, katlanmış sarı perdelerle arka kapıdan girmişti. Şarkının öyküsünü dinlemek için yere oturdum, annemin ne kadar tuhaf davrandığını fark ettim. Şapkası yine başındaydı, toprağa bata çıka yürümüş gibi ayakkabıları toz içindeydi. Kaynama su koydu, sonra verandayı süpürdü; daha sonra da perde asmak için ip gerdi, ama ıslak perdeleri asmak yerine, verandayı yeniden süpürdü. Durmadan trenlerle Arkan-

sas'la ilgili şarkılar söylüyordu.

Annem işini bitirdiğinde ben de Frieda'yı aramaya gittim. Onu üst katta yatağımızda yatarken buldum, iç çekişler, titremelerle başlayan inlemelerin ardından gelen bitkin hıçkırıklı bir ağlama tutturmuştu. Yatağa uzanıp giysisinin her yanını kaplamış olan küçük yabangülü resimlerine baktım. Çok yıkandığı için renkleri solmuş, dış çizgileri de bulanıklaşmıştı.

"Frieda, ne oldu?"

Şişmiş yüzünü kıvrık kolunun üzerinden kaldırdı. Titremesi sürüyordu, yerinde doğruldu, ince bacaklarını yatağın kenarından aşağı sarkıttı. Yatağın üzerinde diz çökecek eteğini in ucunu akan burnunu silmek üzere kaldırdım. Giysilere burun silmekten hiç hoşlanmazdı, ama bu kez izin vermişti bana. Annem de bu iş için önlüğünü kullanırdı.

"Karaçıldan mı yoksa?"

Hayır, anlamında başını iki yana salladı.

"Niçin ağlıyorsun, o halde?"

"Çünkü."

"Çünkü ne?"

"Bay Henry."

"Ne yaptı?"

"Babam onu dövdü."

"Neden? Majino Hattı yüzünden mi? Majino Hattı'yla ilgili olayı öğrendi mi?"

"Hayır."

"Peki, o halde, ne oldu? Aman Frieda. Bana söylemeyeceğin de kime söyleyeceksin?"

"O... sarkıntılık etti bana."

"Sarkıntılık mı etti? Sabunkafa Kilisenin yaptığı gibi mi, yani?"

"Aşağı yukarı."

"Edep yerlerini mi gösterdi sana?"

"Yooo. Elledi beni."

"Nereni?"

"Buramı, buramı." Giysisinin üzerine birkaç soluk gül yaprağı saçmış olan, yere düşmüş iki meşe palamutuna benzeyen minik göğüslerini gösterdi.

"Gerçekten mi? Nasıl bir duyguydu?"

"Aman Claudia." Canı sıkılmış görünüyordu. Bu soruyu sormakla iyi etmemiştim.

"Hiçbir şey duymadım sanki."

"Ama birşeyler, yani, iyi şeyler duyman gerekmez miydi?" Frieda dişlerini emdi. "Ne yaptı sana? Yalnızca gelip göğüslerini mi çimdikledi?"

Frieda iç çekti. "Önce bana, ne kadar güzelsin, dedi. Sonra kolumdan yakaladı, beni elledi," dedi.

"Annemle babam neredeydiler?"

"Bahçedeki ayırıkotlarını temizliyordlardı."

"Sana öyle yapınca, sen ne dedin?"

"Hiçbir şey. Mutfaktan koşarak çıktım, bahçeye gittim."

"Annem kendi başınıza demiryolundan geçmemelisiniz, dedi."

"Peki, ne yapacaktın? Oturup kendini mi çimdikletecektin?"

Göğsüme baktım. "Benim çimdiklenecek yerim de yok. Hiçbir zaman hiçbir şeyim olmayacak," dedim.

"Aman, Claudia, her şeyi kıskanırsın. Sana da aynı şeyi yapmasını ister misin?"

"Yok, yalnızca her konuda sonuncu olmama içerliyorum."

"Sonuncu olmuyorsun ki. Kızıl hastalığına ne diyeceksin? Önce sen yakalanmıştın kızıla."

"Evet, ama uzun sürmemişti. Neyse, bahçede ne oldu?"

"Anneme anlattım olanları, o da babama anlattı, hepimiz eve geldik, Bay Henry gitmişti, o yüzden onu bekledik, babam Bay Henry'yi evin girişindeki verandaya çıkar-

ken görünce kafasına bizim eski üç tekerlekli bisikleti fırlattı ve onu aşağı yuvarladı."

"Öldü mü?"

"Yok. Ayağa kalktı ve 'Tanrım Sana Daha Yakın' adlı şarkıyı söylemeye başladı. Annem de süpürgeyle vurdu ona ve Tanrının adını ağzına almamasını söyledi, ama duracağı yoktu adamın, babam lânet okuyor, herkes çılglık atıyordu.

"Ah, şansa bak, böyle olayları izleme olanağını hep kaçırırım."

"Sonra Bay Buford elinde silâhıyla koşa koşa geldi, annem ona başka bir yere gitmesini, oturmasını, babamsa, olmaz deyip silâhı kendisine vermesini söyledi, Bay Buford silâhı babama verdi, annem çılglık attı, Bay Henry sesini kesip kaçmaya başladı, babam arkasından ateş etti, Bay Henry ayakkabıları ayaklarından fırlamış bir durumda çoraplarıyla tabana kuvvet kaçtı. Sonra Rosemary çıkageldi, babamın hapse atılacağını söyledi, ben de ona bir tokat patlattım.

"Çok sert mi vurdun?"

"Çok sert vurdum."

"Annem seni o zaman mı kamçıladı?"

"Sana annemin beni kamçılamadığını söylemiştim."

"Niçin ağlıyorsun peki?"

"Herkes yatıştıktan sonra Bayan Dunion geldi, annemle babam Bay Henry'yi eve kim soktu diye tartışıyorlardı, Bayan Dunion, kızlığımın bozulmuş olabileceğini, anneme beni doktora götürmesini söyledi, bunun üzerine annem yeni baştan çılglık atmaya başladı."

"Sana mı bağırdı?"

"Hayır. Bayan Dunion'a."

"Peki sen niye ağlıyordun?"

"Kızlığım bozulsun istemiyorum."

"Kızlığı bozulmak ne demek?"

"Majino Hattı gibi işte. Anlarsın ya! Onunki bozul-

muş. Annem öyle söyledi." Yine gözyaşı dökmeye başladı Frieda.

Frieda'nın iri ve şişman bir hayâli gözümde canlandı. İnce bacakları kalınlaşmış, yüzü gözü makyaj boyalarıyla kaplanmıştı. Benim de gözlerim dolmaya başlamıştı.

"O zaman sen de jimnastik yapar, yemek yemezsin."

Frieda omuz silkti.

"Ayrıca, şu Çin ile Polonya'ya baksana! Onlar da bozulmuş, öyle değil mi? Yine de şişman değiller."

"Onlar viski içiyorlar da ondan. Annem viskinin onları erittiğini söylüyor."

"Sen de viski içebilirsin."

"Viskiyi nereden bulacağım?"

Bu konu üzerinde düşünüyorduk. Kimse viski satmazdı bize; paramız da yoktu zaten. Evde de bulunmazdı hiç. Kimde vardı acaba?

"Pecola," dedim. "Babası her zaman sarhoştur. O bize biraz bulabilir."

"Öyle mi düşünüyorsun?"

"Kuşkusuz. Cholly her zaman içkilidir. Gidip Pecola'dan isteyelim. Ne için istediğimizi ona söylemek zorunda değiliz."

"Şimdi mi?"

"Tabii, şimdi."

"Anneme ne diyeceğiz?"

"Hiçbir şey. Haydi arka kapıdan çıkalım. Birer birer. O zaman anlamaz gittiğimizi."

"Tamam. Claudia, önce sen git."

Arka avlunun sonundaki çit kapısını açıp sokak boyunca koştuk.

Pecola Broadway'in öteki yakasında oturuyordu. Onun evine hiç gitmemiştik, ama nerede olduğunu biliyorduk. Alt katı önceden bir mağaza olan, üst katında da bir daire bulunan iki katlı, gri renkte bir yapıydı.

Ön kapıyı çaldığımızda açan olmadı, biz de yandaki

kapıya doğru yürüdük. Kapıya geldiğimizde radyodan gelen bir müzik sesi duyduk, sesin geldiği yere baktık. Üzerimizde, ikinci katın eğri büğrü ve çürümüş parmaklıklı verandası vardı, Majino Hattı da orada oturmaktaydı. Yukarı bakar bakmaz ellerimiz kendiliğinden birbirimize uzanmıştı. Dağ gibi bir et yığını biçiminde, sallanan sandalyeye oturmamış da uzanıp yatmıştı sanki. Ayakkabılarını çıkarmış, ayaklarını parmaklıkların arasından dışarı uzatmıştı: Tombul ayaklarının ucunda minik bebek parmakları; şişkin ayak bileklerinin derisi düz ve gergindi; kütük gibi kalın bacakları dizlerinden iki yana ayrılmıştı, daha yukarıya ve içeriye doğru uzanan yumuşak ve pörsümüş baldırları, iki ayrı yol gibi, eteğinin derinliklerinde birleşerek son buluyordu. Koyu kahverengi alkolsüz bir bira şişesi avucundan ucu görünen yanmış bir organ gibiydi. Balkon parmaklıklarının arasından aşağı bize baktı, alçak sesli ve uzun bir geçirme sesi çıkardı. Yağmur gibi duruydu gözleri, yine o çağlayanı anımsamıştım. İkimiz de konuşamamıştık. İkimiz de Frieda'nın başına gelecekleri görür gibi oluyorduk. Majino Hattı bize gülümsedi.

"Birini mi arıyorsunuz?"

"Pecola'yı—burada mı oturuyor?" diye sormak için dilimi damağımdan çekmek zorunda kalmıştım.

"Hı-hı, ama şu anda burada yok. Çamaşırları almak için annesinin işyerine gitti."

"Peki, efendim. Geri dönecek mi?"

"Hı-hı. Güneş batmadan önce çamaşırları asması gerekiyor."

"Ha."

"Onu burada bekleyebilirsiniz. Buraya gelip beklemek ister misiniz?"

Frieda ile bakıştık. Eteğinin derinliklerinde birleşen iki geniş tarçın rengi yola yeniden baktım.

"Hayır, efendim," dedi Frieda.

"İsterseniz," Majino Hattı sorununuzla ilgilenir görü-

nüyordu. "Annesinin işyerine gidebilirsiniz, ama gölün yakınında."

"Gölün neresinde?"

"Şu, yanında içi çiçek dolu el arabası olan ev."

Bildiğimiz bir evdi o, parmaklı tekerleğinin üzerine doğru eğdirilmiş, içine mevsim çiçekleri ekilmiş olan el arabası da çok hoşumuza giderdi.

"Yürümek için çok uzak uzak değil mi?" dedi Majino Hattı.

Frieda dizini kaşdı.

"Niçin beklemiyorsunuz? Buraya çıkabilirsiniz. Gazoz ister misiniz?" O yağmur-ıslağı gözleri parıldadı, gülümsemesi öteki büyüklerimizinki gibi zoraki ve yapmacıklı değildi.

Basamakları çıkmak üzere davranmıştım ki, Frieda, "Olmaz, efendim, iznimiz yok," dedi.

Frieda'nın bu cesareti karşısında şaşkına dönmüş-tüm, damdan düşer gibi konuşması ürkütmüştü beni. Majino Hattının gülümsemesi yarıda kalmıştı. "İzniniz mi yok?"

"Hayır, efendim."

"Ne yapmak için izniniz yok?"

"Evinize girmek için."

"Doğru mu bu?" Gözlerindeki çağlayanlar durgunlaşmıştı. "Nasıl oluyor bu?"

"Annem söyledi. Sizin bozuk olduğunuzu, söyledi."

Çağlayanlar yine akmaya başlamıştı. Alkolsüz bira şişesini ağzına dayadı, son damlasına kadar içti. Göremeyeceğimiz, yalnızca daha sonra anımsayabileceğimiz derecede hızlı, küçük ve hoş bir bilek hareketiyle elindeki şişeyi parmaklığın üzerinden bize doğru fırlattı. Şişe ayaklarımızın dibinde parçalandı, kahverengi cam parçaları, geriye çekilmemize zaman kalmadan, bacaklarımıza sıçradı. Majino Hattı tombul elini göbeğinin kıvrımlarından biri üzerine koyarak kahkahayı bastı. Önce ağzı kapalıyken derin-

den gelen mırıltı, daha sonra rahatsız edici bir sese dönüştü. Hem hoş, hem de ürkütücü bir kahkahaydı bu. Başını bir o yana bir bu yana salladı, gözlerini kapadı, kütleli gövdesi sarsıldı ve kahkahası kırmızı yapraklardan oluşan bir örtü gibi her yanımızı kapladı. Biz kaçtıkça kahkahanın kıymıkları, yongaları ardımızdan geliyordu. Soluğumuz kesilmiş, bacaklarımızda koşacak güç kalmamıştı. Başlarımızı çapraz yaptığımız kollarımıza dayayarak bir ağaca yaslanıp bir süre dinlendikten sonra, "Haydi eve gidelim," dedim.

Frieda'nın kızgınlığı daha geçmemişti—yaşamak için savaşmak gerektiğine inanıyordu. "Hayır, o nesneyi şimdi elde etmemiz gerekiyor," dedi.

"Göle kadar yürüyemeyiz."

"Evet yürüyebiliriz. Haydi."

"Annem bizi aramaya çıkacak."

"Hayır, çıkmaz. Bizi kamçılamaktan başka bir şey yapamaz."

Dediği doğrudu Frieda'nın. Bizi ne öldürebilir, ne kahkahalarla güler, ne de şişe fırlatırdı annem.

Yaşlı kadınlar gibi yana yatmış soluk gri renkli evlerin bulunduğu, boylu boyunca ağaçlı yollardan geçtik... Yollar gittikçe değişiyordu; evler daha sağlam, boyaları daha yeni, veranda direkleri daha düzgün, avluları daha geniş görünmeye başlamıştı. Daha sonra yoldan epeyce içeriye yapılmış, önlerindeki avluları düzgün, koniler ve yeşil kadife toprak biçiminde budanmış fundaklarla çevrili tuğla evler göze çarpmaya başladı.

Göle bakan evler en güzelleriydi. Bahçe takımları, süslemeler, parlak güneş gözlüklerine benzer pencereler, ama en küçük bir yaşam belirtisi yoktu. Bu evlerin arka bahçeleri, bir kumsal şeridine doğru inen yeşil yamaçlardan ayrılmıştı, sonra Kanada'ya kadar uzanan mavi Erie Gölü başlıyordu. Çelik fabrikasının bulunduğu bölgenin üzerindeki parça parça turuncu gökyüzü kentin bu kesimi-

ne hiç ulaşmıyordu. Sürekli maviydi gökyüzü burada.

Göl Kıyısı Parkına geldik, gonca gülleri, çeşmeleri, top oynanan çayırları, piknik masalarıyla uzanıp gidiyordu. O anda park boştu, ama temiz, beyaz, uslu çocukları, yazın gölün çekiciliğine kapılıp yamaçtan aşağı yarı koşarak, yarı tökezleyerek inmeden önce yukarıda oyun oynayan anne ve babaları özlemle beklemekteydi. Siyah derililerin parka girmesine izin verilmezdi, bu yüzden düşlerimizi kaplardı o park.

Park girişinden hemen önce içi çiçek dolu el arabasının bulunduğu büyük beyaz ev vardı. Erken baharın soğuşuna, yağmuruna önce kendileri karşı koymak isteyen kısa yapraklı çiğdem çiçekleri, mor-beyaz menekşelerin üzerine kaplamışlardı. Evgeiden yol kırık taş dilimleriyle, kurnaz bakışımı gizlemek için özellikle rastgele bir biçimde döşenmişti. Bizi orada gezinmekten alıkoyan tek şey, o yerde ilk kez bulunma korkusuyla, yabancı bir yerde oluşumuzdu. Evin çevresini dolanıp arkasına gittik.

Açık kırmızı kazağı, mavi pamuklu giysisiyle Pecola küçük, parmaklıkları bir tarafta oturmaktaydı. Yanında küçük bir oyuncak araba duruyordu. Bizi görmek onu mutlu etmişti.

"Merhaba."

"Merhaba."

"Burada ne işiniz var?" Ender gülümseyen bir kişi olduğundan Pecola'nın o andaki gülümseyişinin beni böyle mutlu etmesine şaşırmıştım.

"Seni arıyoruz."

"Burada olduğumu kim söyledi size?"

"Majino Hattı."

"O da kim?"

"Şu iri, tombul hanım. Sizin üst katınızda oturuyor."

"Ha, Bayan Marie demek istiyorsun. Onun adı Bayan Marie'dir."

"Her neyse, herkes ona Majino Hattı diyor. Sen kork-

muyor musun?"

"Neden korkmuyorum?"

"Majino Hattı'ndan."

Pecola gerçekten şaşırmış görünüyordu. "Neden korkayım ki?"

"Annen onun evine girmene izin veriyor mu? Ya da onun tabaklarından yemek yemene bir şey demiyor mu?"

"Oraya gittiğimi bilmiyor. Bayan Marie iyi bir insan. Onların hepsi iyi insanlar."

"Ha, evet," dedim, "bizi öldürmeye kalktı."

"Kim? Bayan Marie mi? O kimsenin canını sıkılmaz."

"Peki o kadar iyi bir insansa, annen ne diye onun evine girmene izin vermiyor?"

"Bilmem. Onun kötü biri olduğunu söylüyor, ama onlar kötü değiller. Bana her zaman birşeyler verirler."

"Neler veriyorlar?"

"Ah, bir sürü şey, şık giysiler, ayakkabılar falan. Giyebileceğimden daha çok ayakkabım oldu. Mücevherlerim, şekerlerim; param da var. Beni sinemaya da götürüyorlar, bir kez de karnavala gittik. Çin, meydanı görmek için beni Cleveland'a, Polonya da futbol karşılaşmalarını izlemek için Şikago'ya götürecek. Her yere birlikte gidiyoruz."

"Yalan söylüyorsun. Senin hiç güzel giysin yok."

"Var, işte."

"Ah, Pecola, boş ver, ne diye anlatıyorsun bütün bu saçmalıkları bize?" diye sordu Frieda.

"Anlattıklarım saçma değil," diyerek sözlerini desteklemek amacıyla ayağa kalktı Pecola, o anda kapı açıldı.

Bayan Breedlove kapıdan dışarı başını uzattı, "Ne oluyor burada? Kim bu çocuklar?" diye sordu.

"onlar Frieda ile Claudia, Bayan Breedlove."

"Kimin kızlarısınız siz?" diyerek taraçaya çıktı. Beyaz üniformasıyla, tepesinde küçük bir top yapmış olduğu saçlarıyla o zamana kadar gördüğünden daha güzel görünüyordu.

"Bayan MacTeer'in kızları, efendim."

"Ha, evet. Yirmi Birinci Sokakta oturuyorlar, değil mi?"

"Evet, efendim."

"Bu kadar uzağa ne diye geldiniz?"

"Yürüyüş yapmak için yalnızca. Pecola'yı görmeye geldik."

"Peki, arka tarafa gelseniz daha iyi olur. Pecola ile gelebilirsiniz. O sırada ben de çamaşırları toplarım."

Mutfağa girdik, geniş, ferah bir oda. Bayan Breedlove'ın cildi beyaz porselenler, işlemeli beyaz tahtalar, cilâlı dolaplar, parlak bakır eşyadan yansıyan ışıklar altında bir ipek kumaş gibi parlıyordu. Et, sebze ve fırından yeni çıkmış olan bir şeyin kokusuyla Fels marka petrol yağı kokusu birbirine karışmıştı.

"Ben çamaşırları almaya gidiyorum. Siz burada uslu uslu durun, hiçbir şeyi karıştırmayın," diyerek kendiliğinden kapanan beyaz bir kapının ardında gözden kayboldu, zemin kata inerken çıkarmış olduğu düzensiz ayak seslerini duyabiliyorduk.

Başka bir kapı açıldı, içeriye hepimizden daha küçük yaşta, ufaktefek bir kız girdi. Sırtında pembe bir giysi, ayağında da üzerinde uçları yukarıya kalkmış iki tavşan kulağı bulunan yatak odası terlikleri vardı. Saman sarısı saçları kalın bir kurdeleyle toplanmıştı. Bizi gördüğünde bir saniyelik bir korku kapladı yüzünü. Mutfağa merakla bir göz attı.

"Polly nerede?" diye sordu.

Her zamanki saldırışa geçme duygusu içimde uyanmıştı yine. Pecola bile kendi annesine Bayan Breedlove derken, bu kızın Bayan Breedlove'dan Polly diye söz etmesi onu tırmalamam için yeterli bir neden gibi göründü bana.

"Alt katta," dedim.

"Polly!" diye bağırdı.

"Bak," diye fısıldadı Frieda, "şuraya bak." Tezgâhın üzerinde, ocağın yanında, gümüş rengi derin bir kap içinde bir böğürtlen turtası duruyordu. Hamurun orasından burasından mor renkli şurup dışarı fişkırmıştı. Ona biraz daha yaklaştık.

"Daha sıcak bu," dedi Frieda.

Pecola onun sıcak olup olmadığını anlamak için kaba, usulca, dokunma amacıyla elini uzattı.

"Polly, buraya gel," diye, küçük kız yine bağırdı.

Sinirli oluşundan ya da beceriksizliğinden olacak, turtta kabı Pecola'nın parmaklarının arasından kayıp yere düştü, kara renkli böğürtlenler her yere dağıldı. Şurubun çoğu Pecola'nın bacaklarına sıçramıştı, Bayan Breedlove, sıkıca doldurmuş olduğu bir çamaşır çantasıyla içeri girdi, o anda haykırarak havaya zıplayan Pecola'nın bacaklarındaki yanık, canını çok acıtmış olmalıydı. Bayan Breedlove bir sıçrayışta Pecola'nın üzerine atıldı, elinin tersiyle onu yere devirdi. Pecola bir bacağı altında kalmış bir durumda turtanın şurubu üzerinde kaydı. Bayan Breedlove kolundan çekerek ona bir tokat daha patlattı, öfkeden incelmış bir sesle, Pecola'ya doğrudan, Frieda ile bana da dolaylı olarak sövüp saydı.

"Geri zekâlı... temizlediğim yer, battı... şu yaptığına bak... çekil git... ahmak... ah şu yerlere bakın, yerlere." Sözcükleri dumanı tütmeekte olan böğürtlenlerden daha kızgın ve daha karanlıktı, korkudan geri çekildik.

Pembe giysili küçük kız ağlamaya başladı. Bayan Breedlove ona döndü. "Sus, bebeğim, sus. Gel buraya. Aman Tanrım, şu giysilerine bak. Ağlama artık. Polly değiştirecek giysilerini," dedi, sonra lavaboya gitti, temiz bir havluyu musluk suyuyla ıslattı. Küçük kızın omzunun üzerinden bize çürük elma parçaları gibi söz atıyordu. "Şu çamaşırları alıp def ol git buradan, ben de bu pisliği temizleyeyim," dedi Pecola'ya.

Pecola ıslak çamaşırlarla dolu, ağır çantayı yerden

kaldırdı, biz de hızla kapıdan dışarı çıktık. Pecola çamaşır çantasını bir yük taşıma arabasına koyarken Bayan Breedlove'ın küçük, pembe giysili sarışın kızı yatıştırmak ve göz yaşlarını dindirmek için söylediği sözleri duyabiliyorduk.

"Kimdi onlar, Polly?"

"Sen onlara aldırma, canım."

"Bana başka bir turta yapacak mısın?"

"Yapacağım, kuşkusuz."

"Kimdi onlar, Polly?"

"Sus. Aldırma onlara," diye fısıldadı, bu tatlı sözleriyle gölün üzerinde yansıyan güneşin batışı birbirleriyle bütünleşiyordu.

ANNEYEBAKINANNEÇOKİYİJANEİLEOYNARMI SINANNEANNEGÜLÜYORGÜLANNEGÜLGÜLA NN

Yapılacak en kolay şey ayağının durumunu ileri sürmektir. Kendisinin yaptığı da buydu zaten. Düşlerin nasıl gerçekleşmeden yok olup gittiğini öğrenmek için düşçülerin sözüne kanmamak gerekir. Yapmış olduğu iyi başlangıç belki de ön dişlerinden birinde oluşan çürükle son buluyordu. Bununla birlikte, o sürekli olarak ayağını düşünmeyi yeğliyordu. On bir çocuktan dokuzuncusu olmasına ve Alabama'nın kıvıllı toprakları üzerinde bir dağ yamacında, en yakın yola yedi mil uzakta bir yerde yaşamasına karşın, yaşamının ikinci yılında ayağına batan paslı bir çiviye karşı gösterilen umursamazlık, Pauline Williams'ı bütünüyle adsız kalmaktan kurtarmıştı. Çivi yarısından geriye yürürken lap lap eden çarpık, kemersiz bir ayak kalmıştı—bel kemiğini burkacak kadar bir topallama değildi bu, ancak sakat olan ayağını, onu aşağıya çekmekte olan burgaçlardan kurtarmaya çalışırcasına kaldırarak yürüyordu. Önemssiz olsa da, bu bozukluk, başka türlü anlaşılamayacak olan, onunla ilgili pek çok şeyi açıklıyordu: Bütün çocukların içinde niçin yalnızca onun takma adının olmadığı; eskiden yapmış olduğu gülünç şeylerle ilgili niçin şaka ya da fıkraların bulunmadığını; niçin onun sevdiği yemeklerden hiç söz edilmediğini—ona tavuk kanadı ya da boyunu ayrılmazdı—pirinç sevmediğinden bezelyelerin pirinçsiz olarak ayrı bir tencerede pişirildiği gibi bir şeyin anlatılmadığını; niçin kimsenin onu kızdırmadığını; niçin hiçbir yerde rahatedemediğini ya da hiçbir yerin insanı olmadığını. Genel olarak toplumdan dışlanma ve aşağılık duygusu-

na o sakat ayağı yüzünden kapıldığını düşünürdü. Kendi aile çevresinin kabuğu içinde kısılıp kalmış bir çocuk olarak, sessizce, kendine özgü zevkler geliştirmişti. En çok nesneleri düzene sokmaktan hoşlanırdı. Her şeyi sıraya dizerdi—raflardaki yiyecek kavanozlarını, setin üzerindeki şeftali çekirdeklerini, sopaları, taşları, yaprakları—aile bireyleri de bu düzenlemelere hiç ses çıkarmazlardı. Birisi yanlışlıkla onun bu düzenlemelerini bozacak olsa, durur onları yine eski durumuna getirirdi, Pauline de yeniden düzenleme yapma olanağı bulduğu için bu duruma kızmazdı. Çok sayıda ve taşınabilir ne bulursa bulsun, onları boylarına, biçimlerine, ya da renk tonlarına göre düzgün bir sıraya dizerdi. Bir çam yaprağını bir kavak ağacı yaprağı ile yan yana koymayacağı gibi, domates kavanozlarını da taze fasulye kavanozlarının yanına asla koymazdı. Okula gitmiş olduğu dört yıllık süre içinde, onu sayılar büyülemiş, sözcükler ise bunaltmıştı. Boyalarını ve kalemelerini özlüyordu—bilincinde olmadan.

Birinci Dünya Savaşının başlamasına yakın, Williams'lar bir gün komşularından ve akrabalarından dönerlerken, başka bir yerde yaşama olasılığı geldi akıllarına. Öteki ailelerle karışmış olarak, nöbetleşe, gruplar halinde, altı aylık bir süre içinde ve dört aşamada maden ocaklarının ve atölyelerinin bulunduğu Kentucky'ye göç ettiler.

"Hepimiz evden ayrıldıktan sonra otobüs durağında kamyonu beklerken gece olmuştu. Haziranda ortaya çıkan yeşil böcekler her yerde göze çarpıyordu. Bir ağaç yaprağını aydınlattıklarında yeşil bir çizgi bir görünüyor bir kayboluyordu. Gerçek haziran böceklerini en son o zaman görmüştüm. Buradakiler haziran böcekleri değil. Onlar başka bir şey. Halk onlara ateşböcekleri diyor. Evimizin bulunduğu yerdekiler bunlardan farklıydı. O yeşil çizgiyi yine de anımsıyorum. Çok iyi anımsıyorum onu."

Kentucky'deyken gerçek bir kentte yaşamışlardı, bir

sokakta on on beş ev vardı, borularla mutfaklarına kadar su geliyordu. Ada ile Fowler Williams ailelerini barındırmak için beş odalı ahşap bir ev buldular. Evin avlusu bir zamanlar beyaz olması gereken bir çitle çevriliymiş, Pauline'in annesi çitin dibine çiçek ekti, bahçede de tavuk beslediler. Pauline'in erkek kardeşlerinden bazıları orduya yazıldı, bir kızkardeşi öldü, ikisi evlendi, böylelikle yaşamın sınırları genişlemiş, tüm Kentucky serüvenine bir bolluk duygusu katılmış oldu. Bu yer değiştirme özellikle okulu bırakacak yaşa gelmiş olan Pauline için bir rahatlık getirdi. Bayan Williams kentin öteki yakasında yaşayan beyaz bir devlet adamının yanında temizlik ve yemek pişirme işi buldu, Pauline'se o zaman evin en büyük kızı olarak eve bakmakla yükümlüydü. Uçları sivri kazıkları dikleştirerek, onları tellerle bağlayıp sağlamlaştırarak çitin onarımla uğraşır, yumurtaları toplar, ortalığı süpürür, yemek pişirir ve iki küçük çocuğa bakardı—adları Piliç ve Börek olan bu ikizler okuldan daha dönmemiş olurlardı, o bu işleri yaparken. Ev yönetimini iyi bilmekte kalmayıp bu işten hoşlanıyordu da. Annesiyle babası işe gittiklerinde, çocuklar okulda ya da maden ocağındayken ev sessiz olurdu. Bu sessizlik ve yalnızlık onu yatıştırıyor, güçlendiriyordu. Chicken ile Pie'ın eve gelme zamanı olan ikiye dek durmaksızın ortalığı toplar, temizlerdi.

Savaş sona erdiğinde ikizler on yaşındaydı, işte çalışmak için onlar da okulu bıraktılar. Pauline on beş yaşındaydı, ev işleriyle uğraşıyordu yine, ama bu kez daha isteksizdi. Erkekler, sevgi ve dokunma duygusuyla ilgili acayip düşünceler aklını kurcalamaya başlarken, işlerini de yavaşlatmasına neden oluyordu. Belirli görüntüler, sesler gibi, havadaki değişiklikler de onu etkilemeye başlamıştı. Bu duygular aşırı bir hüzne dönüşüyordu onda. Yeni doğan nesnelerin ölümünü, ıssız yolları, sırf insanın elini tutmak için nereden geldiği anlaşılmayan yabancıları, güneşin her zaman battığı ormanları düşlüyordu. Bu düşler

özellikle kilisedeyken çoğalırdı. Kilise müziği okşuyordu onu, günahlarını nasıl ödeyeceği konusunda kafasını toparlamaya çalışırken, gövdesi de kurtulma, arınma ve çaba göstermeden, gizemli bir yeniden doğuşu gerçekleştirmek için titrerdi. Bu acayip düşüncelerin hiçbirinde saldırgan olmuyordu; genellikle ırmak kıyısında dolaşır dururdu, ya da bir tarlada böğürtlen toplarken kibar ve etkileyici gözleri olan biri çıkagelir, —konuşmaksızın— anlaşılırdı; o daha göz atmadan önce Pauline ayaklarını yan yana getirir, önüne bakardı. Bu gelen kişinin ne yüzü vardı, ne biçimi, ne sesi, ne de kokusu. Salt Varlığı olan bir şeydi o, huzur umudu veren, güçlü, her şeyi kucaklayıcı bir sevecenlik. O Varlığa ne yapması, ne söylemesi gerektiğini bilmemesi önemli değildi—o sözsüz bilme ve sessiz dokunmadan sonra, düşleri parça parça olmuştu. O Varlık ne yapacağını bilirdi. Başını o Varlığın göğsüne yaslaması yeterdi, Varlık onu uzaklara, denize, kente, ormanlara götürürdü... sonsuza dek.

Pauline'in ruhundaki tüm sesleri dilinde taşır görünen Ivy adında bir kadın vardı. Kilise korosundan biraz ayrı duran Ivy, Pauline'in adlandıramadığı o karanlık güzelliğin şarkısını söylerdi; Pauline'in özlemini çekmiş olduğu ölüme karşı koyan ölümün şarkısını; o Yabancı'nın şarkısını söylerdi...

*Tut elimden ulu Tanrım
Yol göster bana, ayakta kalayım
Yorgun, güçsüz, bitkinim
Fırtınalardan, gecelerden çıkar beni ışığa
Elimden tut, ulu Tanrım, yol göster bana*

*Yolum saparsa karanlığa
Ulu Tanrım gelir yanıma
Ömrüm sona ererken
Kulak verir yakarışıma çağırma
Elimden tut ki düşmeyeyim*

Tut elimden ulu Tanrım, yol göster bana.

O Yabancı, o kişi, işte böyle bir boşluktan çıkageldiğinde, Pauline mutluydu, ancak şaşkın değildi.

Yılın en sıcak gününde kurumla yürüyerek bir Kentucky güneşinin içinden çıkıp gelmişti. İri ve güçlü biri olarak sarı gözleri, yayılmış burun delikleri ve kendi müziğiyle birlikte.

Pauline aylak aylak bahçe çitine yaslanmış, kollarını da çit kazıkları arasındaki parmaklığa dayamıştı. Daha yeni bisküvi hamuru hazırladığından tırnaklarının arasında kalan unları temizlemekteydi. Arkasında bir yerde bir ısıklık sesi duydu. Zenci çocukların süpürge ve kürekle çalışırken çıkardıkları hızlı ve yüksek sesli caz ezgilerinden biriydi bu. Kahkahanın kaygılanmayı boşa çıkardığı ve mutluluğun bir cep çakısının ağzı kadar kısa ve düzgün olduğu kent sokaklarında duyulan bir tür müzikti. Müziğe özenle kulak veren Pauline'in dudaklarında bir gülümseme belirdi. Isıklık sesi daha yakından gelmeye başlamıştı, bu durumun daha uzun sürmesini isteyen Pauline arkasına dönmedi. Kendi kendine gülümser ve ısılığın bir ara kesilmesine üzülmürken ayağında bir gıdıklanma oldu. Yüksek sesle bir kahkaha attı, arkasına baktı. Isıklık çalan kişi eğilmiş, Pauline'nin sakat olan ayağını gıdıkliyor ve bacağını öpüyordu. Adam başını kaldırıp kendisine bakıncaya dek gülmesine engel olamamış ve o anda Kentucky güneşine bulanmış sarı, ağır ağır açılıp kapanan gözlerini görmüştü Cholly Breedlove'ın.

"Cholly ile ilk karşılaşmamın kendi yurtluğumuzdayken bir cenaze töreninden sonra, bütün çocuklarla birlikte böğürtlen toplamaya gittiğimizde pazar giysilerimin cebine doldurduğum böğürtlenlerin ezilip kalçalarımı boyadığı zamandan kalma lekeler gibi bir şey olduğunu bilmenizi istiyorum. Tüm giysim mora bulanmış, o morluklar bir daha da çıkmamıştı. Ne giysimden ne de tenimden. O morlu-

ğu içimde, derinden duyuyordum. Babam tarladan döndüğünde, annemin yaptığı limonatayı. Dibinde limon çekirdeklerinin yüzdüğü, soğuk, sarımsı limonata. Evden ayrıldığımız o gece haziran böceklerinin ağaçlarda oluşturduğu yeşil çizgiler, tüm renkleriyle içimdeydi. Öylece duruyorlardı. İşte Cholly'nin de ortaya çıkıp ayağımı gıdıklaması, böğürtlenlerin, limonatanın, haziran böceklerinin oluşturduğu yeşil çizgilerin bir araya gelmesi gibi bir şeydi. Cholly o zaman çok açık renkli gözleri olan zayıf biriydi. Isık çalardı hep, onu duyduğumda tüylerim ürperirdi."

Pauline ile Cholly birbirlerini seviyorlardı. Cholly, Pauline ile birlikte olmaktan hoşlanır görünüyor, onun taşralı davranışlarıyla kentli olma konusundaki bilgisizliği hoşuna gidiyordu. Pauline ile ayağı konusunda konuşur, kentte ya da tarlada dolaşırlarken, ona yorgun olup olmadığını sorardı. Onun bu sakatlığını görmezlikten gelip öyle bir şey olmadığını varsaymak yerine, bu eksikliği özel ve hoşla giden bir şey olarak algıladı. Pauline de aksak ayağının değerini ilk kez anlamış oluyordu.

Pauline'in düşlediği gibi olmuş, adam onu tutarken sınıksı, ama nazıkçe tutmuştu. Ama batan güneşlerin sıkıcılığıyla ırmak kenarlarının ıssızlığı bunun dışında kalıyordu. Pauline güven içinde, durumundan hoşnuttu; Cholly kibar ve canlıydı. O zamana dek dünyada bu denli çok kahkaha olduğundan habersizdi Pauline.

Evlenip kuzeye, Cholly'nin, işçi arayıp durduklarını söylediği çelik fabrikalarının bulunduğu yere gitmeye karar verdiler. Genç, sevdalı ve çalışmaya hazır olarak Ohio'da Lorain'e geldiler. Cholly çelik fabrikalarında hemen bir iş buldu, Pauline de ev işlerine bakmaya başladı.

Pauline daha sonra ön dişini yitirdi. Dişinde beliren kahverengi bir benek, yemek artığı sanılmış, ama minesini üzerinde aylarca kalarak dış yüzeyi delip alttaki boz tabakaya geçmiş, sonra da sinirlere dokunmadan köke kadar

inmişti, bu yüzden göze batmamış ya da rahatsızlık vermemişti. Dışın bu zehire alışmış olan kökleri, bir gün aşırı basınca dayanamamış, dış düşmüş ve geride çıkıntılı bir kök kalmıştı. O küçük kahverengi noktanın oluşmasından önce bile gerekli koşullar onun var olmasını sağlayacak ortam, her şeyden önce hazır durumdaydı. Kenar sokakları bile beton kaplı, sakın mavi bir göl kıyısında kurulmuş, Oberlin'e benzerliği ile övünen, yeraltı tren istasyonuna yalnızca on üç mil uzaklıkta, soğuk, ama cana yakın Kanada topraklarına bakan Amerika'nın bu köşesindeki genç ve gelişmekte olan Ohio kentinde, bu eritme potasında yolunda gitmeyen şey ne olabilirdi acaba?

"O zamanlar Cholly ile iyi geçiniyorduk. Kuzeye gittik. Güya orada iş olanakları daha iyiydi. Ev eşyası satan bir mağazanın üst katındaki iki odalı bir daireye taşındık, orada ev işleriyle uğraşmaya başladım. Cholly bir çelik fabrikasında çalışıyor, her şey yolunda görünüyordu. Ne oldu bilmiyorum. Her şey değişiverdi. Oradaki insanları anlamak güçtü, kendi halkımı özlemiştim. Bu denli çok beyaz insana alışamamıştım. Daha önce görmüş olduklarım da iğrençtiler, ama bu kadar çok ortada görünmezlerdi. Yani, onlarla bir alıp veremediğimiz yoktu. Arasına tarlalarda ya da alışveriş yaparken karşılaştık. Ama her yanımızda var olmak istiyorlardı buradakiler. Kuzeyde adım başı onlar vardı—komşuda, alt katta, sokağın her yanında—siyahlar az ve seyrek. Kuzeyli siyah derililer bana farklı geliyorlardı. Bayağılıkta beyazlardan aşağı kalır yanları yoktu. Kendinizi bir hiç olarak görmenize yol açabilirlerdi, ancak bunu onlardan beklemezdim. Yaşamımın en yalnız geçen zamanıydı o günler. Ön pencerelerden bakarak Cholly'nin saat üçte eve dönmesini bekleyişimi anımsıyorum. Konuşacak bir kedim bile yoktu."

O yalnızlığı içinde, Pauline güven duymak için, eğlenme için ve yaşamındaki boşlukları doldurmak için kocasına

iyice bağlanmıştı. Ev işi yeterli olmuyordu; evde yalnızca iki oda vardı, ilgileneceği, dolaşacağı bir bahçe yoktu. Kentteki kadınlar yüksek topuklu ayakkabılar giiyorlardı, Pauline de öyle ayakkabılar giymeye kalkıştığında, kadınlar ayağının aksaklığını abartmış, çok göze batan bir topallık olarak görmüşlerdi. Cholly kibarlığını yine sürdürmekteydi, ancak Pauline'nin kendisine her bakımdan bu denli bağlı olmasına karşı çıkmaya başlamıştı. Birbirleriyle gittikçe daha az konuşmaya başlamışlardı. Cholly zamanını değerlendirmek için arkadaş ya da başka şeyler bulmakta güçlük çekmiyordu—basamakları çıkarak Cholly'yi soran insanlar oluyordu her zaman, Cholly de karısını yalnız bırakarak onlarla birlikte olmaktan mutluluk duyuyordu.

Pauline tanımış olduğu bir iki Zenci kadından rahatsızlık duyuyordu. Saçını düzleştirmedeği için eğleniyorlardı Pauline'le. Pauline de onlar gibi makyaj yapmayı denediğinde, oldukça berbat bir görüntü çıkmıştı ortaya. Konuşmasına ('çocuk' demesine) ve giyinme biçimine karşı iğneleyici bakışları, gizli alayları, kendisine yeni giysiler alma isteği doğurmuştu Pauline'de. Para istediğinde Cholly'nin tartışma çıkarması üzerine o da bir işte çalışmaya karar verdi. Gündelikçi olarak çalışması giyimine, hatta evle ilgili birkaç şeye katkıda bulunmuştu, ama Cholly'nin işine gelmemişti bu. Onun bu alışverişlerinden hoşnut değildi, bunu Pauline'e de söylüyordu. Evlilikleri tartışmalarla parça parça oluyordu. Pauline kendisini hâlâ bir genç kız olarak görmekte, yolu karanlık yerlere düştüğünde her zaman yanında olacak ulu Tanrısının elini uzatmasını, o mutluluk ortamını bekliyordu. Karanlığın ne anlama geldiği konusunda ancak o zaman açık seçik bir düşünce oluşmuştu kafasında. Para, Pauline'nin giyimi, Cholly'nin de içkisi için, tüm tartışmalarının konusunu oluşturuyordu. İşin acıklı yanı Pauline'nin giyime, makyaja meraklı bir insan olmamasıydı. İsteddiği, yalnızca, öteki

kadınların onun yaptığı şeylere iyi gözle bakmalarıydı.

Birkaç ay gündelik işlerde çalıştıktan sonra, kısıtlı olanakları olan, sinirli ve gösterişçi bir ailenin yanında sürekli bir iş buldu.

*"Cholly gün geçtikçe daha bayağılaşıyor, her an benimle kavgaya etmek istiyordu. Elime ne geçerse ona veriyordum. Böyle yapmak zorundaydım. O kadının yanında çalışmak ve Cholly ile dövüşmekten başka yaptığım bir şey yok gibiydi. Yorucuydu tüm bunlar. Ama o kadının yanında çalışmak bir isteğin ötesinde bir şeydi. O kadının bayağılığı değildi tek tutarsızlık. Tüm ailesi tutarsızdı. İnsanlar birbirleriyle geçinemiyorlarsa, hiçbir şeyin değeri kalmaz. Bu insanların böyle güzel bir evde, kazanmış oldukları bu kadar parayla birbirleriyle iyi geçineceklerini düşünürsünüz. Ama o kadın kendi kabuğuna çekilir, en önemsiz bir konu için sızlanmaya başlardı. Arkadaşlarından biri telefonda konuşmayı kısa kesse yine başlardı ağlamaya. Telefonu olduğu için mutlu olmalıydı. Benim daha telefonum olmamıştı. Dişçilik okuluna göndermiş olduğu küçük erkek kardeşinin verdiği bir partiye kendisini çağırma-
mış olduğu zamanı anımsıyorum. Bu konuda yapılması gereken çok şey vardı. Herkes günlerce telefonun başında beklemiş, aptalca bir telâşa kapılmışlardı. Hanımım bana, "Pauline, öz kardeşin bir parti verip seni çağırılmazsa ne yaparsın?" diye sormuştu. Ben de o partiye gerçekten gitmek istiyorsam, ne olursa olsun giderim, onun çağırmasına aldırmam, demiştim. Bunun üzerine biraz dişini emdi ve söylediklerimi ahmakça buldu. O âna kadar ben de onun nedenli ahmak olduğunu düşünmektaydım. Erkek kardeşinin onun arkadaşı olduğunu kim söylemişti ki? Anneleri aynı diye birbirlerini sevmeleri beklenemez insanların. O kadını sevmeyi denemiştim. Bana verdikleri açısından iyi bir insandı, ama onu bir türlü sevememiştim. Tam onunla ilgili olarak iyi duygular beslemeye başladığım bir anda*

kalkıp bilgisizce bir şey yapar, bana nasıl temizlik yapılacağını anlatırdı. Onu tekbaşına bir bıraksam, pislik içinde yüzecekti. Onların arkalarından her yeri topladığım gibi, onlar tavuklu börek yedikten sonra da çevreyi toparlamak zorunda değildim, aslında. Daha kıçlarını bile silmeyi beceremiyorlardı. Çamaşırları yıkayan ben olduğum için biliyordum bunu. Doğru dürüst işemesini bile bilmiyorlardı. Kocasını bir türlü klozetin deliğini nişanlayamazdı. Yaramaz beyaz adamlar en işe yaramaz şeylerle uğraşırlardı. Ama yine de, Cholly'nin çalıştığı yere gelerek işime engel olmasına izin vermemeliydim. Oraya sarhoş olarak gelip benden para istemişti. Beyaz hanımını onu görür görmez kıpkırmızı olmuştu. Güçlü olmaya çalışmış, ama korkuya kapılmıştı. Cholly'ye defolup gitmesini, yoksa polis çağıracağını söyledi. Cholly kadına sövüp saydı, beni de çekeştirtiyordu. Ona karşı koyacaktım, ama polisle başımın belâya girmesini istemedim. O yüzden pılımı pırtımı toplayıp ayrıldım oradan. Geri dönmeyi denedim, ancak beyaz kadın, Cholly ile birlikte olduğum sürece beni yanına almayacağını söyledi. Ancak Cholly'den ayrılırsam, onun yanında kalabileceğimi söyledi. Bu konuyu düşündüm. Ama daha sonra Zenci bir kadının, beyaz bir kadın uğruna, Zenci bir adamdan ayrılması anlamlı görünmedi bana. Kadın bana olan on bir dolar borcunu da ödemedi. Bu beni çok etkiledi. Evimde havagazını kestiler, yemek pişiremedim. O kadından, gerçekten kendi paramı dilenmişim. Onu görmeye gittiğimde, suya düşmüş tavuk gibi çığına dönmüştü. Bana vermiş olduğu önlüklerle kırık dökük bir karyola borcum olduğunu söyleyip duruyordu. Ona borçlu olup olmadığımı bilmiyordum, ama o para bana gerekiyordu. Kendisine Cholly'nin bir daha oraya gelmeyeceği konusunda söz vermeme karşın, hiç ödün vermiyordu. Giderek o denli umutsuzluğa kapıldım ki kendi paramı bana ödünç vermesini istedim ondan. Bir an için sessiz kaldı, sonra bir adamın beni kullanmasına izin vermem gerektiğini söyle-

di. Daha çok saygı görmem gerektiğini, faturaları ödemenin kocamın görevi olduğunu, ödemezse ayrılıp nafaka almam gerektiğinden söz etti. Bilinen şeylerdi bunlar. Cholly bana hangi parasıyla nafaka verecekti ki? Kadın tek istediğim şeyin yemek pişirebilmek için o on bir dolarlık havagazı parası olduğunu anlamıyordu. Onca basit bir şeyi kalın kafası almıyordu. "Ondan ayrılacak mısın, Pauline?" deyip duruyordu. Ayrılacağım dersem paramı vereceğini düşünerek "Evet, efendim," dedim. "Tamam, sen ondan ayrıl, yeniden işe başla ve geçmişte olanları unuttuğun," dedi. "Paramı bugün alabilir miyim?" dedim. "Hayır," dedi. "Ondan ayrılmadan olmaz. Ben yalnızca seni ve geleceğini düşünüyorum. O ne işe yarar ki, Pauline, sana ne yararı var onun?" Bir erkeğin ne işe yaradığını bilmeyen, geleceğini düşündüğünü söylemesine karşın sisten başka yiyecek birşeyler yiyebilmeniz için size kendi paranızı vermek istemeyen bir kadına nasıl yanıt verebilirsiniz? İşte bu yüzden, "Bir yararı yok, efendim. Kocamın bana bir yararı yok. Ama bir şey değişmeyecek, onunla birlikte kalmam benim için en iyi şey olacak düşüncesindeyim," dedim. Ayağa kalktı, ben de oradan ayrıldım. Dışarı çıkınca, kasıklarıma ağırlar girdi, o kadın anlasın diye bacaklarımı sıkıca birbirine yapıştırdım. Ama o zaman anlamamış olduğunun bilincine şimdi varıyorum. Kendisi, ağzının olduğu yerde ağız yerine bir yarık bulunan bir adamla evlenmişti. Böyle bir insanın beni anlamasını nasıl bekleyebilirdim?

Bir kış günü hamile olduğunu anlamıştı Pauline. Cholly'ye bunu söylediğinde, Cholly'nin sevinmiş olmasına şaşırılmıştı. Cholly daha az içmeye, eve daha sık gelmeye başlamıştı. Karısına yorgun olup olmadığını ya da bak-kaldan alınacak bir şey var mı diye sorması, evliliklerinin ilk günlerindeki ilişkilerine geri döndüklerini gösteriyordu. Bu gönül rahatlığı içinde, Pauline gündelikçi olarak ça-

lışmayı bırakıp kendini ev işlerine verdi. Ancak o iki odadaki yalnızlık olduğu gibi duruyordu. Kış güneşi mutfak sandalyelerinin soyulmakta olan yeşil boyasına vurur, tencerede dana bacağı kemikleri kaynar, alt kattaki mağazaya eşya getiren kamyonun sesi dışında bir ses duymazken, eski evini, orada nasıl çoğu kez yalnız kaldığını düşünüyordu. Sonra yeşil sandalyelere, eşya kamyonuna bakmayı bıraktı, sinemaya gitti. Sinemanın karanlığında anıları canlandı, kendini daha önceleri gördüğü düşlere kaptırdı. Romantik aşk düşüncesiyle birlikte, bir başkası daha işe karışmıştı—fiziksel güzellik. Düşünce tarihinin belki de en yıkıcı düşüncelerinden biriydi bu. Her iki düşünce de kıskançlıktan kaynaklanıyor, bir güvensizlik ortamında gelişiyor ve düş kırıklığıyla son buluyordu. Fiziksel güzelliği erdem ile özdeşleştireceğim derken düşünce sınırlarını zorluyor, yeni sınırlar koyuyor, kendinden nefret etme duygusunu körüklüyordu. Şehveti, basitçe ilgi duymayı unutmuştu. Aşkı, sahiplenici çiftleşme, romantizmi de ruhun amacı olarak görüyordu. Onun için aşk, âşığı kandırarak, sevgiliyi hapsedecek, onun özgürlüğünü her bakımdan kısıtlayacak en yıkıcı duygularını besleyen bir kaynak olacaktı.

Sinema eğitiminden sonra, bakıp da yüzünü mutlak güzellik cetvelinde bir yere yerleştirmedeği kimse olmuyordu, bu cetveli de bütünüyle beyazperdeden almıştı. Karanlığa bürünmüş ormanlar, ıssız yollar, ırmak yamaçları, kibar, bilen gözler hep o beyazperdedeydi. Orada özürler özürlerinden kurtuluyorlar, körler görmeye başlıyor, topallar da koltuk değneklerini bir kenara atıyordu. Orada ölüm yok oluyor, insanlar ne yaparlarsa müzik eşliğinde yapıyorlardı. Orada siyah beyaz görüntüler görkemli bir bütün oluşturmak amacıyla, gerilerden ve yüksekte bir ışık demeti biçiminde beyazperde üzerine düşürülüyordu.

Basit bir eğlenceydi bu, bununla birlikte neyin sevilmesi, neden nefret edilmesi gerektiğini öğrenmişti.

"Yalnızca sinemadayken mutlu oluyordum sanki. Zaman bulur bulmaz sinemaya gidiyordum. Daha film başlamadan, erkenden giderdim. Işıklar söner, her yer karanlığa bürünürdü. Sonra beyazperde aydınlanır, ben de filme kaptırırdım kendimi. Beyaz adamlar kadınlara çok iyi davranırlar, tuvaleti ile banyo küveti aynı yerde olan büyük, temiz evlerde tepeden tırnağa iyi giyimli bir biçimde dolaşırlardı. O filmlerden çok hoşlanıyordum, ama eve geri dönmek ve Cholly'yi görmek katlanılacak şey değildi. Nedenini bilmiyorum. Bir gün Clark Gable ile Jean Harlow'un bir filmini izlemeye gittiğimi anımsıyorum. Saçıma bir dergide gördüğüm Jean Harlow'un ki gibi yapmıştım. Saçıma yandan ayırmıştım, alnımda küçük bir bukle vardı. Tıpkı onun saçına benziyordu. Aşağı yukarı, canım. Neyse, o saç biçimiyle oturup filmi izledim ve çok iyi zaman geçirdim. O filmi yine izleyeceğimi düşünerek, kalkıp kendime bir şeker almaya gittim. Dönüşte tam koltuğuma otururken, şekerden büyük bir parça koparmamla ağızımda bir dişin kırılması bir oldu. Ağlayabilirdim o anda. Dişlerim iyiydi, hiç çürük yoktu içlerinde. O dişimin nasıl düştüğüne bir türlü akıl erdiremedim. Bir ön dişi kopmuş, Jean Harlow'a benzemeye çalışan, beş aylık hamile bir kadındım. Her şeyi olurluna bırakmıştım. Hiçbir şeye aldırmadığım yoktu sanki. Saçıma arkadan örgü yapıyordum, çirkinliğe teslim olmuştum. Yine de sinemaya gidiyordum, ancak işler kötüye gidiyordu. Kopan dişimi geri istiyordum. Cholly benimle dalga geçiyordu, yeniden dövüşmeye başladık. Onu öldürmeye kalktım. Hamile olduğum için olacak, bana çok sert vurmamıştı, ama kavga bir kez başlayınca bitmek bilmiyordu. Alışkın olmadığım bir biçimde beni deli etmeye başlamıştı, bu yüzden ellerim hep yakasındaydı. Bir bebeğim oldu sonunda, —bir oğlan—daha sonra da ikinciye hamile kaldım. Bununla birlikte işler düşündüğüm gibi yürümemişti. Herhalde seviyordum onları, ancak parasızlık yü-

zünden mi, yoksa Cholly yüzünden mi neden bilmiyordum, ama beni doğduğuma pişman etmişlerdi. Onları bazan azarlar, bazan döverdim kendimi kaybederek ve acırdım onlara, ama kendimi tutamıyordum. İkinci çocuğum, bir kızım, olduğunda neye benzerse benzesin onu seveceğimi söylediğimi anımsıyorum. Siyah bir yün yumağına benziyordu garip. Birinci çocuğuma hamile kalmak için bir çaba gösterdiğimi anımsamıyorum. Ama ikincisi için gerçekten çaba göstermiştim. Belki de nasıl olsa bir tane var diye ikinciye yapmaktan korkmuyordum. Neyse, sağlığım yerindeydi, hamileliğimi değil, yalnızca bebeği düşünüyordum. Daha karnımdayken konuşurdum onunla. Tıpkı yakın dostlar gibi. Çamaşırları asarken, ağırlık kaldırmamın bebek için iyi olmadığını biliyordum. O zaman, ona biraz dişini sıkmasını, bir iki bez parçası asacağını, korkmamasını, işimin hemen biteceğini söyledim. Ne tekme atar ne de kıpırdardı. Ya da, öteki çocuğum için, bir kapta kuru fasulye hazırlarken konuşurdum onunla. Bildiğiniz gibi, dostça konuşmalardı bunlar. Hamileliğimin sonuna dek, bebegimle aram iyiydi. Zamanı gelince hastaneye gittim. Rahat etmek istiyordum. Birinci çocuğum gibi bu çocuğumu da evde doğurmak istemiyordum. Beni kadınlarla dolu büyük bir odaya yerleştirdiler. Ağrılarım başlamıştı, ama o kadar dayanılmaz değildi. Yaşlıca bir doktor gelmişti bana bakmaya. Her türlü araç gereci vardı. Bir eline eldiven giydi, üzerine merhem gibi bir şey sürüp bacaklarımın arasına sürdü. O gittikten sonra başka doktorlar geldi. Biri yaşlı ötekiler gençti. Yaşlı olan, genç doktorlara bebekler konusunda bilgi veriyordu. Ne yapacaklarını anlatıyordu onlara. Benim yanıma geldiğinde, böyle kadınlarla bir sorununuz olmaz dedi. Hemen ve ağrısız doğum yaparlar bunlar. Tıpkı atlar gibi. Genç doktorlar biraz gülümsediler. Karnıma, bacaklarımın arasına baktılar. Hiçbir şey söylemediler bana. Yalnızca biri baktı. Yüzüme baktı, yani. Ben de ona baktım. Önüne baktı, yüzü kızardı. Benim

doğurmak üzere, olan bir at olmadığını anlamıştı herhalde. Ama ötekiler anlamadılar. İşlerini sürdürüyorlardı. Beyaz kadınlarla konuşurlarken gördüm onları: "Nasıl gidiyor? İkiz mi doğuracaksın?" diye soruyorlardı. Yalnızca onları yüreklendirmek için, kuşkusuz, ama güzel konuşmalardı onlar. Sinirlerim gerginleşmeye başladı, ağrılarım artınca sevindim. Düşünecek başka bir şey olduğu için seviniyordum. Acı acı inliyordum. Ağrılarım o kadar berbat değildi, ama çocuk doğurmanın yalnızca bir barsak hareketi olmadığını herkese anlatmam gerekiyordu. Tıpkı beyaz kadınlar gibi acı çeker görünüyordum. Daha önce bağırıp çağırmamış olmam acı çekmediğim anlamına gelmemeliydi. Ne sanıyorlardı? Yaygara koparmadan nasıl doğum yapılacağını bildiğim için mi onlar gibi ağrılarım sancılarım olmuyordu. Ayrıca, o doktor olacak adam da ne dediğini bilmiyordu. Hayatında doğuran bir kısrak görmemiş olmalıydı. Kim demiş onların ağrısız doğum yaptıklarını? Ağlamadıkları için mi, öyle oluyor? Konuşamadıkları için mi sancı duymuyorlar? Onların gözlerine bir baksalar, gözbebeklerinin nasıl daldığını, nasıl üzgün üzgün baktıklarını bir görseler anarlardı. Neyse, bebek doğdu. Tombul, sağlıklı bir şeydi. Düşündüğümden farklı görünüyordu. Onu daha aklımda canlandırmadan önce, kendisiyle o kadar çok konuştuğumu düşündüm. Ona baktığımda anemin kızlık resmini görür gibi olmuştum. Ama aynı şey değildi. Emzirmek için bebeği bana verdiklerinde, hemen mememin ucuna yapışmıştı. Sıkıca yakalamıştı. Sammy gibi değildi bu, Sammy dünyada emzirilmesi en zor çocuktu. Pecola ise ne yapacağını biliyor gibi görünüyordu. Akli başında bir bebektir. Onu izlemekten hoşlanıyordum. Bilirsiniz hep aç gözlü sesler çıkarırlar. Gözleri yumuşak bakışlı ve nemli olur. Bir köpek yavrusuyla ölmekte olan bir insanın karışımı gibi. Çirkin bir bebek olduğunu anlamıştım. Güzel gür saçları vardı, gelgelelim çirkin mi çirkindi."

Sammy ile Pecola daha küçük yaştayken Pauline yine çalışmak zorunda kaldı. O zaman daha yaşlanmıştı, düş görmeye ve sinemaya ayıracak zamanı yoktu. Ayrılan parçaları bir araya getirme ve daha önce olmayan bütünlüğü sağlama zamanı gelmişti. Çocuklar ona bu konuda yardımcı olmuşlardı; Pauline artık çocuk değildi. Ama çocuklarla birlikte o da çocuklaşıyordu, onun bu çocuklaşma süreci çoğumuzda olduğu gibiydi; kendisini şaşırtan ya da engelleyen şeylere karşı içinde bir tiksinti oluşmuş; kolaylıkla sürdürebileceği erdemler edinmiş; olayların akışı içinde kendi yerini saptamış; zevklenmek için daha rahat zamanlara bir geriye dönüş yapmıştı.

Geçimini sağlayan bir kadın olmanın bilincindeydi ve tüm sorumluluğu üstlenmişti, kiliseye de gidiyordu. Her şeyden önce, o iki odalı yerden çıkıp mağaza olarak yapılmış olan bir yapının geniş birinci katına taşındı. Onlardan daha erdemli olduğu için kendisini küçük gören iki kadınla birlikte, hakkı olan yeri elde etmişti. Bağırmanın hoş görülmediği bir kiliseye yazıldı, Üçüncü Bölümde görevli olarak çalıştı ve 1 nolu Hanımlar Grubunun üyesi oldu. Dua toplantılarında Cholly'nin durumu için ağlayıp sızlanır, çocuklarını babalarının günahlarından uzak tutması için Tanrıya yalvarırdı. Bir dişini daha yitirmişti, yalnızca giyim ve erkekleri düşünen boyalı kadınlar onu öfkeliyordu. Cholly'yi bir günah ve başarısızlık örneği olarak görüyor, onu dikenli bir taç, çocuklarını da bir put gibi taşıyordu sırtında.

Cana yakın, anlayışlı ve cömert kişilerden oluşan varlıklı bir ailenin yanında sürekli bir iş bulmuş olması onun için bir şanstı. Onların evine bakıyor, keten örtülerini kokluyor, ipek perdelerine dokunuyor, her şeyi ile seviyordu orasını. Çocuğun pembe geceliğini, kenarları işlemeli beyaz yastık kılıflarını, üst kıvrıntıları mavi peygamberçiçekleriyle süslenmiş çarşaflarını da seviyordu. Neredeyse tüm gereksinimleriyle dolu bu göreviyle ideal denebilecek

bir hizmetçi olmuştu. Fisher'ların küçük kızını yıkarken, gümüş rengi musluklarından istenildiği kadar sıcak ve temiz su akan porselen banyo küvetini kullanıyordu. Kızı yumuşak beyaz havlularla kuruluyor, gövdesini güzelce saran gece giysilerini giydirdiyordu. Sonra sarı saçlarını fırçalardı, parmaklarının arasından saçlarının yuvarlanıp kayması hoşuna giderdi. Orada, çinko banyo küveti, kovalarla ocağın üzerinde ısıtılmış sular, mutfak lavabosunda yıkanmış, tozlu bahçede kurutulmuş, ince, katı, grileşmiş havlular, taranması gereken, birbirine geçmiş, siyah kaba yün öbekleri yoktu. Çok geçmeden kendi eviyle uğraşmayı bırakmıştı. Kendi parasıyla alabildiği nesneler dayanıklı, güzel ya da özellikli olmuyor, o pis, pasaklı odada kayboluyorlardı. Evini, çocuklarını, kocasını gün geçtikçe daha çok savsaklıyordu —onlar, uyumadan önce akla gelen şeylerdi, gününün çok erken saatleriyle akşam geç saatlerinin keskin kıyıları, Fisher'larla geçen günlük yaşantıyı daha parlak, daha güzel, daha sevimli gösteren karanlık kıylardı. Fisher'ların evinde her şeyi düzenler, temizler, düzenli olarak sıraya dizerdi. Orada aksak ayağı ile uzun tüylü halılar üzerinde gezinirken gelişigüzel sesler çıkarmazdı. Orada güzelliği, düzeni, temizliği ve övgüyü bulmuştu. Bay Fisher, "Taşınmaz mal alım satımı yapmak yerine onun yabanmersini turtalarını satmak isterdim," diyordu. Haftalarca, hatta aylarca yenilmeyecek besin maddelerinin depolanmış olduğu dolaplar onun yönetimindeydi; kasayla alınan sebze konservelerinin, özel bonbon şekerlerinin, minik gümüş tabaklar içinde kurdele biçimindeki şekerlemelerin prensesiydi. Kendisi bir şey yaptırmak, bir şey almak için gittiğinde kendisini küçük gören alacaklılar, hizmetliler, şimdi Pauline, Fisher'lar adına konuştuğunda ona saygı gösteriyorlar, hatta ondan korkuyorlardı. Dana eti alırken biraz kararmış ya da iyi ayıklanmamış olduğunda almaktan vazgeçiyordu. Kendi ailesi için alabileceği, biraz kokmuş balık Fisher'ların evine gönderilse o ba-

lığı balıkçının suratına fırlatırdı. Bu ailede güçlüydü, yüceltiliyor, lüks içinde yaşıyordu. Daha önce görmemiş olduğu bir şey—bir takma ad—vermişlerdi ona, Polly olmuştu adı. Günün sonunda mutfağında durup o gün yaptığı işleri gözden geçirmek ona mutluluk verirdi. "Onu asla bırakmayacağız. Polly gibi birisini bir daha bulamayız. Her şeyi yerli yerine koyana kadar ayrılmaz mutfaktan. O gerçekten bulunmaz bir hizmetçi," diye konuşmalar duyardı.

Pauline bu düzeni, bu güzelliği, özel bir dünya olarak kendine saklıyor, o dünyayı, kendi yaşadığı eve asla sokmuyor, çocuklarıyla tanıştırmıyordu. Çocuklarını saygılı olmaya yönlendiriyordu, bunu yaparken onlara korkunun ne olduğunu; beceriksizlik korkusunu, babaları gibi olma korkusunu, Tanrının sevgisinden yoksun olma korkusunu, Cholly'nin annesi gibi çılgın olma korkusunu öğretiyordu.

Yaşamının tüm anlamı yaptığı işlerdeydi. Erdemler onun için bölünmez bir bütündü. Kiliseye bağlılığı sözde kalmayan bir kadındı, içki, sigara içmez, eğlenceli toplantılara katılmaz, kendini Cholly'ye karşı elinden geldiğince savunur, her konuda onu alt eder, babalarının kusurlarını çocuklarına gösterip bu yanlışlıklara onların da düşmemelerini sağlayarak annelik görevini yerine getirdiğini düşünür, kendisi günde on iki-on altı saat çalışırken, çocukları, önemsiz de olsa, bir yanlışlık yaptığında onları cezalandırırdı. Tüm dünya da kendisi gibi düşünüyordu.

Eski günleri ya da yaşamının ne hallere geldiği yalnızca arasıra, daha sonraları da ender olarak, aklına geliyordu. Onlar kimi zaman eski düşleriyle dolu dalgınlık anları ya da başıboş düşüncelerdi, ama kafa yoracağı türden şeyler değildi.

"Bir gün onu bırakıp gitmeye karar verdim, ama bir engel çıktı. Bir gün de evi ateşe vermeye kalktı, o zaman da gidecektim. Şimdi bile beni neyin engellediğini anımsaya-

muyorum. Kuşkusuz beni iyi yaşatmıyordu. Ama durum o denli kötü de değildi. Bazan işler o kadar kötü gitmiyordu. Bazan, fazla içkili olmadığında, usulca yatağa sokulurdu. Gece geç saatte olduğu için, uyuyormuş gibi yapardım, sonra da cebimden üç dolar falan aşırırdı. Soluk alışını duyardım, ama sağa sola bakmazdım. Kabarmış küçük ırmaklar gibi ilerleyen damarlarıyla, büyük şeftali çekirdeklerini andıran kaslı kollarını başının arkasına yerleştirdiğini görür gibi oluyordum. Parmaklarının uçlarındaki kabarıklıkları ona dokunmadan da duyabiliyordum. Granit gibi nasırlaşmış avuçlarını, kıvrılmış, kıpırdamayan uzun parmaklarını görüyordum. Göğsündeki sık, karışık kılları, göğüs kaslarının oluşturduğu iki büyük şişkinliği düşünür, yüzümü göğsüne sıkıca sürmek isterdim, kıllarının yüzümü tirmalamasını. Kıllarının nerede azaldığını —göbeğinin tam üzerinde— nasıl bir araya toplandığını ve yayıldığını bilirim. Yatakta biraz döndüğünde bacağı bana değer, ya da böğrünün arkama sürtündüğünü duyardım. O zaman da kıpırdamazdım. Sonra başını kaldırır, bana döner, elini belime koyardı. O zaman da kıpırdamazsam, okşamak ve yoğurmak için elini karnımın üzerine koyardı, yumuşacık, usulca. Durmasını istemediğim için yerimden kımıldamazdım. Uyur gibi yapıp karnımı ovuşturmayı sürdürmesine izin verirdim. Sonra başını eğerek göğüslerimin uçlarını ısıırırdı. O anda artık karnımı ovuşturmasını istemezdim. Elini bacaklarımın arasına koymasını isterdim. Uyanır gibi yaparak ona döner, ama bacaklarımı açmazdım. Bacaklarımı onun ayırmasını isterdim. O da öyle yapardı, güçlü ve sert parmaklarının değdiği yer yumuşak ve ıslak olur; o ana kadar olduğumdan daha da yumuşardım. Tüm gücüm onun elindeydi. Beynim solgun yapraklar gibi büzülürdü. Ellerimi komik ve boş bir duygu kaplar, bir şeyi kavramak gelirdi içimden, bu yüzden başına sarılırdım. Ağzı çenemin altında kalırdı. O zaman elinin bacaklarımın arasında daha fazla kalmasını istemezdim,

çünkü iyice gevşemekte olduğumu düşürdüm. Bacaklarımı iki yana uzatırdım, o da üzerime çıkardı. Hem çok ağır, hem de çok hafıftı. Şeyini sokardı içime. İçime. Elimden kaçırmamak için onu bacaklarımı sırtına dolardım. Yüzü yüzümün yanında olurdu. Yatak yayları daha önceki evimizdeyken öten şu circırböcekleri gibi sesler çıkarırdı. Parmaklarını parmaklarımın arasına geçirir, kollarımızı çarpmıha gerilmiş İsa gibi açardı. Sıkıca tutardım ellerini. Ellerim ve ayaklarımla kavrardım onu, çünkü başka her şey uzaklaşır. Önce benim gelmemi istediğini bilirdim. Yine de yapamazdım. Ondan önce gelemezdim. Beni, yalnızca beni, sevdiğini içimde duymadıkça yapamazdım. Aklındaki tek şeyin gövdem olduğuna inanıncaya dek, durmak zorunda kalsa da duramayacağını, şeyini içimden çekmekte öleceğini, bütünüyle boşaldığını ve bana, yalnız bana boşaldığını anlamadan gelemezdim. Ancak o zaman güçlenir, gençleşirdim. Beklerdim sonra. Başını geriye atar. O anda benim boşalmamı sağlamasına olanak verecek kadar güçlü, güzel ve genç bir insan olurdum. Parmaklarımı onun parmaklarından ayırır, ellerimi sırtına koyardım. Bacaklarım yatağa düşerdi yine. Çocuklar duyabilir diye gürültü çıkarmazdım. İçimde o küçük küçük renk parçalarını duymaya başlardım derinden. Haziranda ortaya çıkan ateşböceklerinin yeşilini, bacaklarımdan sızan o böğürtlenlerin mor rengini, tatlı tatlı içime akan limonatanın sarısını duyumsardım. Sonra bacaklarımın arasıyla kahkaha atıyormuşum gibi bir duyguya kapılır, gülüşüm o renklere karışır, hem boşalacağım diye hem de boşalmayacağım diye korkuya kapılırdım. Boşalacağımı bilirdim yine de. Başarırdım da. İçimdeki tüm renkler bir gökkuşağına dönüşürdü. Bu durum sürer sürer dururdu. İçimden ona teşekkür etmek gelir, nasıl yapacağımı bilemezdim, bir bebek gibi okşardım onu. Bana iyi olup olmadığını sorardı. Ben de iyiyim derdim. Benden ayrılarak uykuya daldı. Bir şey söylemek ister, söyleyemezdim. Gökkuşağı

üzerinde toplanmış olan ilginin dağılmasını istemezdim. Kalkıp tuvalete gitmem gerekirdi, ama gitmezdim. Üstelik Cholly de bacağını üzerime atmış olurdu. Yerimden kıpırdamaz, kıpırdamak da istemezdim.

"Artık öyle şeylerden hoşlanmaz oldum.. Çoğu kez ben uyanmadan önce sokmuş oluyor, ben uyandığımda da bitirmiş. Geri kalan zamanlardaysa o körkütük sarhoşun yanına bile yanaşmıyorum. Artık aldırış ettiğim bile yok. Tanrım bana yardım edecektir. Edeceğini biliyorum. Aslında benim gibi bir eski toprak için önemi de yok. Ama kuşkusuz cennet olacaktır bir gün. Arasına özlediğim tek şey şu gökkuşağı. Ama söylediğim gibiyi de fazla anımsamıyorum artık."

BABAYABAKINKOCAMANVEGÜÇLÜJANEİLEOY NARMISINBARABABAGÜLÜMSÜYORGÜLÜMSE BABA

Cholly daha dört günlükken, annesi onu iki battaniye ile bir gazete kâğıdına sarıp sarmalayıp demiryolu yakınındaki bir çöp yığınının üzerine bırakmıştı. Yeğenini elinde bir bohçayla arka kapıdan çıktığını gören büyük teyzesi Jimmy kurtarmıştı Cholly'yi. Annesini ustura bileme kayışıyla döverek bir daha bebeğin yanına yaklaştırmamıştı. Cholly'yi büyüten teyzesi, arasıra onu nasıl kurtarmış olduğunu söylemekten mutluluk duyardı. Cholly, teyzesinden annesinin aklından zoru olduğunu öğrenmişti. Ancak ustura kayışı dayağından sonra kaçıp gittiği için, annesinin izine bir daha asla rastlayamamış, kimse de o günden beri bir haber alamamıştı ondan.

Cholly kurtarılmış olduğu için bir gönül borcu duymaktaydı. Ancak kimi anlar dışında. Jimmy Teyzesini parmaklarıyla lahana yerken izlediğinde, teyzesi dört altın dişini emdiğinde, boynuna reçine zamkî kesesi astığı zaman kokusu burnuna geldiğinde, kışın üşümesin diye kendisini yanına alıp yattığı zaman geceliğinin içinde sarkan kırışık yaşlı göğüslerini gördüğünde, o bırakıldığı çöplükte ölüp gitseydi de pek bir şeyin fark etmeyeceğini düşünürdü. Georgia'da, sessiz siyah bir gökyüzü altında, bir araba lastiği içinde ölseydi, diye düşünürdü.

Babasının kim ve nerede olduğunu teyzesine soracak cesareti kendinde buluncaya kadar dört yıl okula gitmişti.

"Şu Fuller denen adamdı bana kalırsa," dedi teyzesi. "O zamanlar ortalıkta dolaşıp duruyordu, ama sen doğmadan önce çabucak ortadan kayboldu. Bence Macon'a git-

miştir. Ya o, ya da erkek kardeşi. İkisi birden gitmiş de olabilir. Bir gün o moruk Fuller'in ağzından duymuştum gideceğini."

"Adı neydi?" diye sordu Cholly.

"Fuller, ahmak."

"İlk adı neydi demek istiyorum."

"Ha," diyerek teyzesi, düşünmek için gözlerini kapadı, iç çekti. "Daha fazlası aklıma gelmiyor. Sam miydi acaba? Evet. Samuel. Yok, yok, değildi. Samson'du. Samson Fuller."

"Neden benim adımı Samson koymadın?" Cholly'nin sesi az çıkıyordu.

"Niçin onun adını koyayım? Sen doğduğunda ortalıkta yoktu ki. Annen sana bir ad vermemiştii. Seni o çöp yığınının üzerine bıraktığında dokuz gün bile olmamıştı. Seni bulduğumda, dokuz günlükken sana bir ad verdim. Sana ölen erkek kardeşimin adını verdim. Charles Breedlove. İyi bir insandı. Samson adından sana bir hayır gelmezdi."

Cholly başka bir şey sormadı.

İki yıl sonra okulu bırakan Cholly, Tyson Tahılçılık ambarında bir iş buldu. Ortallığı süpürüyor, söylenenleri yapıyor, çuvaları tartıyor, onları arabalar yerleştiriyordu. Arasına bu arabaların sürücüsünün yanına oturmasına izin veriliyordu. Sürücü, Blue Jack adında yaşlı, iyi bir adamdı. Köleliği kaldıran Özgürlük Bildirgesinin verildiği zamanlarla ilgili öyküler anlatırdı Blue. Siyahların nasıl haykırdıklarını, sevinç çığlıkları attıklarını, şarkı söylediklerini anlatırdı. Bir beyaz adamın karısının kafasını kesip bataklığa gömdüğü, o başsız gövdenin geceleri çıkıp gelerek, önünü göremediği için bahçede her şeyi devirip sendeleyerek yürüdüğü, bir tarak bulmak için ağlayıp durduğu yolunda hortlak öyküleri de vardı anlattıkları arasında. Bir de Blue'nun arkadaşlık ettiği kadınlardan, gençliğinde yaptığı kavgalardan, nasıl dil dökerek linç edilmekten kurtulduğundan ve başkalarının kurtulamadığından söz eder-

lerdi.

Cholly, Blue'yu seviyordu. Büyüdükten çok sonra bile birlikte geçirmiş oldukları o güzel zamanları anımsardı. Bir 4 Temmuz günü, kilisenin düzenlediği bir piknikte, bir karpuzu parçalamak üzere olan bir aileyi. Beş-on çocuk daire olmuş, olayı izliyorlardı. Blue -da, dairenin dış çevresinde dolanıyordu—yüzünü yumuşatan belli belirsiz bir gülümsemeyle olacakları bekleyerek. Ailenin babası karpuzu başının üzerine doğru kaldırmıştı—iri kolları Cholly'ye ağaçlardan daha uzun görünmüştü, karpuz da güneşi engelliyordu. Uzun boylu, başı dik, bakışları bir kayaya dikilmiş, kolları çam ağaçlarından daha uzun, ellerinde güneşten daha büyük bir karpuz tutan bu adam, duruşunu ayarlamak ve iyi nişan almak için bir an duraklamıştı. Parlak mavi gökyüzüne karşı bir karaltı oluşturan bu görüntüyü izleyen Cholly'nin kollarında ve boynunda tüyleri diken diken olmuştu. Acaba Tanrı da böyle bir şey mi, diye aklından geçirdi. Hayır. Tanrı, uzun kır saçlı, gür beyaz sakallı, insanlar öldüğünde üzgün, kötülük yaptıklarında ise öfkeli görünen, küçük mavi gözlü, iyi, yaşlı, beyaz bir adamdı. Dünyayı böyle eline almış; tatlı, ılık içini Zenciler yiyebilsinler diye onu yere fırlatıp kırmızı parçalarını ortalığa saçmaya hazırlanır görünen bu adam bir şeytan olmalıydı. Şeytan eğer öyle bir şey ise, Cholly onu yeğ tutacaktı. Tanrıyı düşünmek gibi bir duyguya kapılmamıştı asla, ama şeytan bir düşünce olarak onu heyecanlandırıyordu. İşte, şimdi o güçlü kara şeytan, güneşi engellemekte ve dünyayı paramparça etmeye hazırlanmaktaydı.

Uzakta biri ağız mızıkası çalıyordu; müzik sesi şeker-kamışı tarlalarının üzerinden çam korusuna doğru yayılarak ağaç gövdelerinin çevresine dolanıyor ve çam kokularına karışıyordu, bu yüzden Cholly o sesle orada bulunanların başlarının çevresinde dolaşan kokuyu ayırtedemiyordu.

Adam karpuzu bir kayanın kenarına doğru savurdu.

Paralanana karpuz kabuğunun sesiyle birlikte güçsüz bir dş kırıklığı çığlığı duyuldu. Kötü bir biçimde parçalanmıştı karpuz. Çentikli parçalara ayrılmış, kabuklarıyla kırmızı ii otların üzerine saçılmıştı.

Blue havaya sıçradı. "Oooh-oh," diye inledi, "göbeği buraya geldi," dedi. Sesi hem zgn hem de mutluydu. Herkes Blue'nun ayaklarının biraz önüne yuvarlanan, karpuzun kabuksuz, az çekirdekli, büyük, kırmızı orta bölümüne bakıyordu. Blue onu yerden almak için eğildi. Kan kırmızısı karpuzun tatlı ve sulu olduğu diri kenarlarından ve renginden anlaşılıyordu. Vereceği, neredeyse müstehcen zevk apaçık ortadaydı.

"Haydi Blue," dedi ailenin babası gülerek. "Yiyebilirsin onu."

Blue gülümseyerek uzaklaştı oradan. Küçük ocuklar yerdeki karpuz parçalarını kapışıyorlardı. Daha küçük çocuklar için anneleri karpuz çekirdeklerini ayıklıyor, kendileri için etli yerinden küçük parçalar koparıyorlardı. Blue Cholly ile göz göze geldi. "Haydi, oğlum. Gel de şu karpuzun göbeğini birlikte yiyeyim," dedi ona.

Yaşlı adamla ocuk otların üzerine oturup karpuzun göbeğini paylaştılar. Toprağın kendilerine sunduğu karpuzun o tatlı etlerini bir güzel yediler.

Jimmy Teyze çok serin bir ilkbahar sabahı bir şeftali turtası uğruna yaşama gözlerini yumdu. Yağmurlu bir fırtınadan sonra yapılan bir kamp toplantısına gitmişti Jimmy, oradaki nemli bankların tahtaları kötüleşmesine neden olmuştu. Dört beş gün sonra, sağlığı bozuldu. Dostları onu görmeye geldiler. Kimisi papatya ayı kaydattı; kimisi de ona merhem sürdü. En yakın dostu, Bayan Alice de İncil okudu. Jimmy Teyze gittikçe gücünü yitiriyordu. Çelişkili olsa da, öğüt verenler çoktu.

"Yumurtanın akını yeme."

"Taze süt i."

"şu kökü iğne."

Jimmy Teyze, Bayan Alice'in İncil okuması dışında hiçbir şeyi umursamıyordu. Bayan Alice, mırıldanarak Korintoslulara yazılan mektupların ilk bölümünü okurken Jimmy Teyze de uykulu bir biçimde başıyla onaylıyordu. Tüm günahlarının cezasını çekerken dudaklarından amin sözcükleri dökülüyordu tatlı tatlı. Ancak gövdesi bir yanıt vermiyordu.

Sonunda Cancazım'ın getirilmesine karar verildi. Cancazım ormanın yanında bir kulübede yaşayan sessiz bir kadındı. Kendisi yetenekli bir ebe, hastalıkları tanımlarken yerinde karar veren bir kişiydi. Cancazım'ın ortalıkta bulunmadığı zamanları anımsayan çok az insan vardır. Bilinen yöntemlerle —yani bayağı iyileştirme yolları, sezgi, ya da dayanma gücüyle—başa çıkılamayan herhangi bir hastalık durumunda akla gelen ilk şey, her zaman, "Cancazım'ı çağıralım," olurdu.

Cholly, Cancazım'ı Jimmy Teyzenin evinde gördüğünde çok şaşırmıştı. Çok yaşlı bir kadın olduğunu bildiğinden, onu gözünde çökmüş, kamburu çıkmış biri olarak canlandırmıştı hep. Ama Cancazım, birlikte gelmiş olduğu papazdan da uzun boylu görünüyordu. Bir seksenin üzerinde olmalıydı. Başındaki dört büyük beyaz saç topuzu yumuşak kara yüzüne güç ve sertlik veriyordu. Dimdik ayakta dikiliyor, ceviz ağacından yapılmış bastonunu destek için değil, konuşmasına yardımcı olsun diye kullanır görünüyordu. Jimmy Teyzenin kırışık yüzüne bakarken bastonunu usul usul yere vuruyordu. Cancazım sağ elinin başparmağını bastonunun topuzuna vururken sol elini de Jimmy Teyzenin gövdesinin üzerinde gezdirdi. Uzun parmaklarının dışını hastasının yanağına, sonra da avucunu alnına koydu. Parmaklarının hasta kadının saçları arasında dolaştırıp biraz kafa derisini tırmalayarak, tırnakları arasına giren birikintilere baktı. Jimmy Teyzenin elini kaldırıp tırnaklarını, derisini iyice inceledi, avucuna da üç parmağı ile bastırarak baktı. Sonra kulağını Jimmy Teyze-

nin göğsüne, karnına dayayarak dinledi. Kadınlar, Cancazım'ın isteğini yerine getirerek dışkısına bakması için yatağın altında bulunan oturağı dışarı çıkardılar. Cancazım dışkıya bakarken bastonunu yere vuruyordu.

"Oturağı içindekilerle birlikte toprağa gömün," dedi Cancazım oradaki kadınlara. Jimmy Teyzeye de, "Rahimini üşütmüşsün. Sebze çorbasından başka bir şey yemeyeceksin."

"Gececek mi, hastalığım?" diye sordu Jimmy Teyze. "İyileşecek miyim?"

"Öyle düşünüyorum."

Cancazım arkasını dönerek odadan çıktı. Papaz onu evine götürmek için iki kişilik at arabasına bindirdi.

O akşam kadınlar bezelye, hardal otu, lahana, şalgam, pancar ve yeşil fasulyeden yapılmış tas tas sebze çorbası getirdiler. Domuz başı haşlama suyu bile getirmişlerdi.

İki gece sonra Jimmy Teyze epey toparlamıştı. Bayan Alice ile Bayan Gaines ona bakmak için uğradıklarında, nasıl bir gelişme gösterdiğini görmüşlerdi. Üç kadın oturup eski dertlerden, onlardan nasıl kurtulduklarından ve yardım dokunan şeylerden söz ettiler. Dönüp dolaşıp yine Jimmy Teyzenin durumuna geliyorlardı. Hastalığının nedeninin ne olduğunu yineleyerek, bu hastalığın yer etmemesi için neler yapılabileceğinden, Cancazım'ın yanılmazlığından da söz ettiler. Sesleri acılarla ilgili özlemleri dile getiren bir ağıt biçimine dönüşüyordu. Yükselip alçalan, karmaşık bir uyum içinde, hangi perdeden olduğu belirsiz olan bu sesler, acıları dile getirirlerken aynı tonda çıkıyorlardı. Hastalıklarının anılarını bağırlarına basmışlardı o kadınlar. Doğum yapma, romatizma, boğmaca, burkulmalar, sırt ağrıları, basur memeleri gibi katlanmış oldukları acıları sevecenlikle anarak dudaklarını yalıyorlar, dilleriyle tavuklar gibi sesler çıkarıyorlardı. Hasat, temizlik, yük kaldırma, atma, eğilme, diz çökme, toplama gibi

toprakla ilgili işlerle, her zaman ayak altında dolaşan çocuklarıyla birlikte, uğraşırlarken almış oldukları yara be-
reler de söz konusu ediliyordu.

Oysa kendileri de bir zamanlar çocuktı. Koltuk altla-
rı ile kalçalarının kokusu hoş bir misk otu kokusu gibi bir-
birine karışırdı; kaçamak bakışları, gevşek dudakları, ince
kara boyunlarının üzerinde başlarının çıtkırıldım dönüşle-
riyle tıpkı dişi geyiklere benzerlerdi. Gülüşleri sestten çok,
dokunma etkisi yaratırdı.

Büyümüşlerdi daha sonra. Yaşam sürecine arka kapı-
dan usul usul giriyorlar, ortama uyum sağlıyorlardı. Dün-
yada herkes onlara buyruk verme durumundaydı. Beyaz
kadınlar, "Şunu yap," derlerdi. Beyaz çocuklar, "Ver şunu
bana," derlerdi. Beyaz adamlar, "Buraya gel," derlerdi. Si-
yahlar da, "Boş ver," derlerdi. Buyruk alınmasına gerek
duyulmayan kişiler, Zenci çocuklar ve yine kendileriydi.
Yine de, o buyrukları alarak, kendi kafalarına göre yeni-
den oluşturlardı. Beyazların evlerini onlar düzene sok-
tuklarından ne yapılacağını iyi bilirlerdi. Beyazlar kendi
adamlarını dövdüklerinde, kanları temizlerler ve dövülen-
den küfür işitmek için onun evine giderlerdi. Bir elleriyle
çocuklarını döverlerken öteki elleriyle de onlar için hırsız-
lık yaparlardı. Ağaçları deviren o eller, göbek kordonlarını
da keser; tavukların boynunu koparan, domuzları kesen o
eller, Afrika menekşelerine çiçek açtırır; makaralara balya-
ları ve çuvalları yükleyen kolları da bebekleri sallayarak
uyuturdu. Günboyu tarla sürerler, sonra da eve döner, ko-
calarının kanatları altına sokulurlardı. Nasıl bir katır sırtı-
na binerken bacaklarını açıyorlarsa, erkeklerinin üstüne
binerken de aynısını yaparlardı. Aradaki tek ayrım o bildi-
ğimiz ayrımdı.

Artık yaşlanmışlardı. Gövdeleri çökmüş, kokuları ek-
şimişti. Şekerkamışı tarlalarında çömelerek, pamuk tarla-
larında eğilerek, nehir kıyılarında diz çökerek başlarının
üzerinde bir dünya taşımışlardı. Çocuklarını başlarından

savmışlar, torunlarını işe sokmuşlardı. Artık rahatça başlarına bez, göğüslerine de pamuklu kumaş sarıyorlar; ayaklarını da bir keçe üzerinde dinlendirebiliyorlardı. Cinsel istekleri ve sütleri kesilmiş, gözyaşlarıyla sert davranışları geride bırakmışlardı. Mississippi caddelerinde, Georgia sokaklarında, Alabama tarlalarında tekbaşlarına rahat-sız edilmeden yürüyebiliyorlardı. İstedikleri zaman, istedikleri yerde sinirlenemeyecek derecede yaşlı, ölümü sabırsızlıkla bekleyemeyecek derecede yorgun, acı diye bir şeyin varlığını yok sayarak, acı düşüncesini kabullenemeyecek derecede ilgisizdiler. Gerçekte ve en sonunda özgürlüklerine kavuşmuşlardı. Bu siyah derili kadınların yaşantıları gözlerinde—ağlatı ile güldürü, kötülük ile dinginlik, gerçek ile düş karışımı biçiminde—bir bireşim oluşturmuştu.

Gecenin geç saatlerine dek çene çaldılar. Onları dinlemekten Cholly'nin uykusu geldi. Kederle söylenen bu ninni onu kollarına almış, bebek gibi sallamış, uykusunu getirmişti. Uykusunda yaşlı bir kadının dışkısının kötü kokusu at dışkısının sağlıklı kokusuna dönüşüyor, o üç kadının sesleri de bir ağız mızıkasının sesi gibi tatlılaşıyordu. Uykusunda, bir sandalye üzerinde, ellerini baldırlarının arasına sıkıştırmış bir durumda kıvrılıp yattığının bilincindeydi. Düşünde, erkeklik organı ceviz ağacından yapılmış bir bastona, onu okşayan eller de Cancazım'ın ellerine dönüşmüştü.

Yağışlı bir cumartesi günü, Jimmy Teyze yataktan kalkacak kadar iyileşmeden önce, Essie Foster ona şeftali turtası getirdi. Yaşlı kadın turtadan bir parça yemiş, ertesi sabah, Cholly oturağını dökmek için yanına gittiğinde onun ölüsüyle karşılaşmıştı. Ağzı gevşek bir O harfi biçimindeydi, eli, toprağa son kez tohum ekmiş, sert tırnaklı uzun parmaklarıyla, bir erkek elini andırıyordu, çarşafının üzerine güzelce yerleşmişti. "Oğlum, şu kabı tutarken dikkatli ol," der gibi, açık olan gözü Cholly'ye bakıyordu.

Cholly de yerinden kıpırdamaksızın, Jimmy Teyzenin ağzının kenarına bir sinek konuncaya dek gözünü ondan ayırmadı. Sineği öfkeyle kovdu, göze yine bakarak onunla vedalaştı.

Jimmy Teyzenin cenazesi Cholly'nin hazır bulunmuş olduğu ilk cenazeydi. Ailenin öksüz kalmış bir bireyi olarak çok ilgi toplamıştı. Kadınlar evi temizlemişler, her şeyi havalandırmışlar, herkese haber vermişler, İsa ile karşılaştığında giymesi için, evlenmemiş bir kadın olan Jimmy Teyzeye beyaz bir gelin giysisine benzer birşeyler dikmişlerdi. Cholly de koyu renk bir takım elbise, beyaz gömlek giymiş, bir boyun bağı takmıştı. İçlerinden birinin kocası da saçlarını kesmişti Cholly'nin. Özenli bir sevecenlik ortamı oluşmuştu çevresinde. Kimse onunla konuşmuyordu; yani ona çocuk gözüyle baktıkları için, önemli söyleşilere sokmuyorlardı onu; ancak istemediği şeyleri önceden anlıyorlar; yemeğini hazırlıyorlar, tahta küvete sıcak su koyuyorlar, giysilerini düzenliyorlardı. Gece ölünün başında beklerken uyumasına izin veriliyor, sonra yatağa taşınıyordu. Yalnız Jimmy Teyzenin ölümünden sonraki üçüncü gün—cenaze töreni yapılacağı gün—insanlar arasına karışmak zorunda kalmıştı. Jimmy Teyzenin yakınları çevredeki kasabalardan, çiftliklerden geliyorlardı. Jimmy Teyzenin erkek kardeşi O.V., çocukları, karısı ve bir sürü kuzeni geldi. Cholly yine oradaki en önemli kişiydi, çünkü o, 'Jimmy'nin oğlu, sevdiği son şey,' ve 'kendisini bulan biriydi.' Kadınların ilgisi, erkeklerin başını okşamaları Cholly'nin hoşuna gidiyor, özenli konuşmaları onu büyülüyordu.

"Ölüm nedeni neydi?"

"Essie'nin turtası."

"Yok canım?"

"Hı-hı. Ölümünden önceki gün gördüğümde iyi görünüyordu. Oğlanın kimi giysilerini yamamak için siyah iplik getirmemi istemişti. Siyah iplik istemesinin bir işaret

olduğunu anlamam gerekirdi."

"Kuşkusuz öyle."

"Tıpkı Emma gibi. Anımsıyor musun? O da öyle iplik isteyip durmuştu. O akşam da ölüp gitmişti."

"Evet. İşte Jimmy de kararlıydı ölmeye. Bana anımsatıp duruyordu. Ona evimde biraz turta olduğunu söyledim, ama yok, o yeni turta istedi. O yüzden o öldüğü sabah Li'l June'u turta getirmesi için eve gönderdim. Bir parça tatlı ekmeğin yanısıra yeni turta yapıyordum ona. Tatlı ekmeklerimi ne çok severdi, bilirsiniz."

"Kuşkusuz öyleydi. Çok överdi onları. Seninle iyi dosttu."

"Evet, doğru. İşte, Sally, Cholly'nin Bayan Alice'e gidip Jimmy'nin öldüğünü söylediğini haykırarak kapıdan içeri girdiğinde daha giyinmemiştim bile. O anda düşüp bayılabilirdim, inanın."

"Bir de Essie'yi düşünün, kimbilir ne kadar üzülmüştür."

"Ah, Tanrım, evet. Ona, Tanrı vermesini de almasını da bilir, dedim. Bu işte kimsenin bir suçu yok. Essie iyi şef-tali turtası yapar. İşin kötüsü, benim turtam yüzünden öldü, deyip duruyor, galiba da haklı."

"Böyle bir şey için kendini üzmemeli. Onun yerinde olsaydık, biz de aynı şeyi yapardık."

"Evet. Ben de bir tatlı ekmeği sarıp sarmalayıp götürebilir, aynı işi becermiş olabilirdim."

"Ben öyle düşünmüyorum. Tatlı ekmek katışıksız bir şey. Ama turta, hasta birine verilebilecek en kötü şeydir. Jimmy'nin bunu bilmemiş olmasına şaşırıyorum."

"Bilseydi de bir şey söylemezdi zaten. Herkese iyi görünmeye çalışırdı. Nasıl bir insan olduğunu bilirsiniz. Öyle iyiydi ki."

"Sırası gelmişken sorayım. Geride bir şey bıraktı mı?"

"Bir mendil bile bırakmadı. Evi de Clarkville'de oturan beyaz birilerinin."

"Ha, öyle mi? Ben de kendisinin sanıyordum."

"Bir zamanlar onun olabilirdi. Ama artık onun değil. Sigortacıların Jimmy'nin erkek kardeşiyle konuşmalarını duydum."

"Kaç para veriyorlar?"

"Seksen beş dolar, diye duydum."

"Hepsi o kadar mı?"

"O kadar parayla gömülebilir mi?"

"Nasıl olacak bilmiyorum. Geçen yıl nisan ayında babam öldüğünde yüz elli dolar ödemiştik. Gereken neyse yaptık. Şimdi de Jimmy'nin yakınlarının giderlere katkıda bulunması gerekecek. Zencilerin işine bakan mezarıcı pek ucuza iş yapmıyor."

"Utanç verici bir şey. Şu sigorta parasını ömrü boyunca ödedi."

"Bilmiyor muyum sanıyorsun?"

"Peki, oğlana ne olacak? O ne yapacak?"

"Doğru, bir daha öyle bir anne bulamaz, Jimmy'nin erkek kardeşi onu yanına alır. İyi bir yerleri olduğundan söz ediyorlardı. İçinde tuvaleti, her şeyi varmış."

"İyi işte. Adam da iyi bir Hristiyan benziyor. Oğlanın da bir erkeğin yanında kalmaya ihtiyacı var."

"Cenaze töreni kaçta?"

"Saat ikide. Dörtte toprağa verilmesi gerekiyor."

"Yemek nerede verilecek? Duyduğuma göre Essie kendi evinde verilmesini istiyormuş."

"Hayır, Jimmy'nin evinde verilecek. Erkek kardeşi öyle istemiş."

"Evet, iyi bir yemek olacak. Jimmy'yi herkes severdi. Kilise sıralarında onu özleyeceğiz."

Cenaze töreninin gökgürültüsüne benzeyen hoş uğultusundan sonra verilen yemekten neşeli sesler yükseliyordu. Son derece biçimsel bir yapının köşelerine usulca sıkıştırılıveren doğaçlama bir sokak trajedisine benziyordu. Trajedi kahramanı ölen kişi, suçsuz kurbanlar da geride

kalanlardı; Tanrı her şeye egemendi, koro ile karşı koroyu papaz yönetiyordu. Ömrün boşa harcanması, Tanrının gösterdiği yollar konusunda şaşkınlık, doğanın düzeninin yenilenmesiyle ilgili bir keder havası esiyordu mezarlıkta.

Bu yüzden yemek, insan gövdesinin dayanıksızlığının yüceltilmesi, bağdaşıklığı, kabulü, dertlerin sona ermesinin sevinci idi. Kahkaha atıyorlar, gevşiyorlardı, karınları da çok acıkmıştı.

Cholly, daha tam olarak teyzesinin öldüğünün bilincine varamamıştı. Her şey çok ilginçti. Mezarlıkta da merak duygusundan başka bir şey duymamıştı, kilisede ise ölüye bakma sırası kendisine geldiğinde, cansız gövdenin gerçekten buz gibi soğuk olup olmadığını anlamak için ona dokunmak amacıyla elini uzattı. Ancak elini hızla geri çekti. Jimmy Teyze yalnızlıktan hoşlanır görünürdü, onun bu yalnızlığını bozmak her nasılsa yanlış kaçacaktı. Cholly oradakilerin gözyaşlarıyla karışık bağırış çağırışları arasında, ağlamayı denese nasıl olur diye düşünerek, kuru gözlerle kilisede oturacağı sıraya doğru ağır ağır yürüdü.

Evine döndüğünde, Cholly eğlenceye katılmakta ve içinden geldiği gibi, bir tür karnaval havasının tadını çıkarmakta özgürdü artık. Alabildiğine karnını doyurdu, kuzenleriyle tanışmak isteyecek kadar keyfi yerindeydi. Büyüklere göre, onlar Cholly'nin gerçek kuzenleri miydi, yoksa değil miydi diye bir sorun vardı ortada, çünkü Jimmy'nin erkek kardeşi O.V. yalnızca bir üvey kardeşti, Cholly'nin annesi de Jimmy'nin kızkardeşinin kızıydı, ama o kızkardeş Jimmy'nin babasının ikinci evliliğinden, O.V. de ilk evliliğindendi.

O kuzenlerden biri Cholly'yi özellikle ilgilendirmişti. On beş on altı yaşlarındaydı. Cholly dışarı çıkıp Jimmy Teyzenin çamaşırlarını kaynatmakta kullandığı bir kazanın yanında, o oğlanı, ötekilerle birlikte bulmuştu.

"Hey," diye seslendi. Onlar da aynı biçimde yanıt verdiler. On beş yaşında Jake adlısı Cholly'ye bir sarma siga-

ra uzattı. Sigarayı eline alan Cholly, içilecek ucunu ağzına koyup dumanı içine çekeceğine onu bir kol boyu uzaklıkta kibrit alevine tutunca hepsi güldüler. Cholly utanç içinde sigarayı yere attı. Jake'e karşı kendini kanıtlayabilmesi için birşeyler yapması gereğini duyuyordu. Bu bakımdan Jake, Cholly'ye tanıdığı kız olup olmadığını sorduğunda, "Tabii," yanıtını verdi.

Cholly'nin tanıdığı bütün kızlar o yemekteydi, arka verandada dikilen, dolaşan, giysilerini çekiştiren kızları gösterdi. Darlene'i de. Jake'in, Darlene'i seçmemesi dileğinde bulunuyordu.

"Bir iki kız alıp gezelim," dedi Jake.

İki oğlan verandaya doğru ağır ağır yürüdüler. Nasıl başlayacağını bilmiyordu Cholly. Jake verandanın sallanan parmaklığının üzerine bacaklarını atarak oturdu, kızlara karşı hiç ilgi duymuyormuş gibi boşluğa doğru bakmaya başladı. Kızları kendine baktırıyor, sonra da ince ince değerlendiriyordu onları.

Kızlar da erkekleri görmemiş gibi görünerek çene çalmayı sürdürüyorlardı. Çok geçmeden konuşmaları kızışmaya başladı; birbirlerine hafif hafif takılmaları pis şakalara, ciddi alaya dönüştü. Jake bir ipucu elde etmişti; kızlar ona yanıt veriyorlardı. Erkekliğinin kokusunu almışlar, ilgisini çekmek için titreyiyorlardı.

Jake balkon parmaklığından indi ve doğruca en acı şakaları yapan Suky adındaki kızın yanına gitti.

"Bana çevreyi göstermek ister misin?" diye sorarken gülümseliyordu bile.

Cholly, Suky'nin Jake'e ağzının payını vermesini beklerken soluğu kesilmişti. Bu işi iyi yapardı Suky, keskin dilli olarak tanınırdı. Ama Jake'in önerisini hemen kabul etmesi, hatta kirpiklerini bile aşağı indirmesi çok şaşırtmıştı Cholly'yi. Bu durumdan cesaret alarak o da Darlene'e dönüp, "Haydi gel. Dereye kadar gidiyoruz," dedi. Darlene'in yüzünü buruşturarak, hayır, neden, ya da ona

benzer bir şey söylemesini bekliyordu. Ona karşı beslediği duyguların çoğunu korku oluşturunuyordu— Darlene'in kendisini beğenmeyeceği korkusu kadar beğeneceği korkusu.

İkinci korkusu gerçekleşti. Kız gülümseyerek Cholly'nin yanına gelmek için üç basamağı sıçrayarak indi. Sevecenlik doluydu bakışları, o anda öksüz biri olduğunu anımsadı Cholly.

"Sen bilirsin," dedi Darlene, "ama çok uzağa olmaz. Annem erken ayrılmamız gerektiğini söyledi, hava da kararıyor zaten."

Dört kişi uzaklaştılar. Başka oğlanlar da gelmişlerdi verandaya ve biraz düşmanca, biraz umursamaz, biraz da umutsuz ikili danslara başlamak üzereydiler. Suky, Jake, Darlene ve Cholly boş bir tarlaya ulaşınca dek birkaç arka avludan geçtiler. Tarlayı geçerek kenarları yeşilliklerle kaplı kuru bir dere yatağına geldiler. Yürüyüşlerinin amacı misket üzümü yetişen yabani bir bağa gitmekti. Tatlanacak kadar olgunlaşmamış ve sert olmalarına karşın yine de yenilebiliyorlardı. O zamanlar hiçbirisi üzümün koyu renk sularının kolayca çıkıvermesini istemiyordu. Alınan, geciktirilen ve daha sonra duyulacak olan tadın beklentisi, tam olarak olgunlaşmış üzümlerden daha çok heyecanlandırıyordu onları. Sonunda üzüm yemek istekleri kabardı ve erkekler bu isteklerini kızlara üzüm atma işine dönüştürdüler. Siyah derili oğlanların ince bilekleri, atışları yaparken, havada G harfi çiziyorlardı. Kovalamaca Cholly ile Darlene'i dere kenarından uzaklaştırmış, Jake ile Suky gözden kaybolmuşlardı. Darlene'in beyaz pamuklu giysisi üzüm suyu lekesi olmuştu. Saçındaki büyük mavi kurdele çözülmüş, günbatımı sırasında çıkan esintiyle havalanıyor ve başının çevresinde dalgalanıyordu. Soluk soluğa, çam ormanının kenarındaki yeşil-mor çimenlere gömüldüler.

Cholly soluyarak sırtüstü uzandı. Misket üzümünün tadı kaplamıştı ağzını, çam ağaçlarının iğne yaprakları

nın, yağmurun geleceğini haber veren, yüksek sesli hışırtılarını dinliyordu. Beklenen yağmurun kokusu, çamlar ve misket üzümleri başını döndürdü Cholly'nin. Güneş batmış, ışıkları çekilmekteydi. Ayın nerede olduğunu görebilmek için başını çevirdiğinde, arkasında duran Darlene'i gördü ayışığında. Darlene, başını, kucaklamış olduğu dizlerinin üzerine yaslamış bir durumda, çömelmiş oturuyordu. Cholly onun uzun külotunu, körpe kalçalarının kaslarını görebiliyordu.

"Geri dönsek iyi olacak," dedi Cholly.

"Evet," dedi Darlene, bacaklarını uzattı, saçındaki kurdeleyi yeniden bağlamaya koyuldu. "Annem kamçılacak beni."

"Hayır kamçılamaz."

"Evet, evet. Üstümü başımı kirletirsem kamçılacağımı söyledim."

"Kirli değilsin ki."

"Kirliyim işte. Şuraya bak." Ellerini kurdelesinden çekti, üzüm lekelerinin en çok olduğu yeri, giysisini gerek gerek gösterdi.

Cholly Darlene'in o durumuna üzülmüştü; kendisi neden olmuştu çünkü. Ansızın Jimmy Teyze öldüğü için kamçılanma korkusunun ortadan kalktığının bilincine vardı. O.V. amcasından başka o işi yapacak olan yoktu, o da öksüzün biriydi zaten.

"Bana bırak," dedi Cholly. Yüzü Darlene'e dönük, diz çökerek kurdelesini bağlamayı denedi. Darlene de onun altı açık gömleğinden içeri ellerini sokarak nemli, gergin tenini ovalamaya başladı. Şaşkınlık içinde Darlene'e bakınca, kız durdu ve kahkaha attı. Cholly de gülümseyerek fiyonk atmaya sürdürdü. Darlene ellerini yine Cholly'nin gömleğinin içine daldırdı.

"Doğru dursana," dedi Cholly. "Nasıl bağlayacağım bunu?"

Parmaklarının ucuyla kaburgalarını gıdıklıyordu

Cholly'nin. Kıkır kıkır g len Cholly de g  s kafesini tutmaktaydı. Bir anda bir birlerinin üzerine   kmışlardı. Darlene ellerini onun giysilerinin arasında gezdiriyordu. Bu oyuna katılan Cholly kızın giysisinin yakasından, sonra da altından içeriye sokmaya başladı ellerini. Eli k lotuna de ince, gülmeyi kesti, ciddileşti Darlene. Korkan Cholly, elini çekmek üzereydi, ama Darlene  ekemesin diye bile inden tuttu. Cholly parmaklarıyla onu yokluyor, ağzını yüzünü öpüyordu. Darlene'in misket üzümü bulaşmış dudakları Cholly'nin aklını başından almıştı. Darlene onun başını bıraktı, biraz döndü, donunu aşağı indirdi. D  meleriyle biraz   raştıktan sonra, Cholly de pantolonunu, donunu dizlerine kadar indirdi. Gövdelerinin ne anlama geldiğini anlamaya başlamıştı ve düşündüğü kadar da zor olmamıştı bu iş. Darlene biraz inledi, ama bu inlemeleri kapıldı ı coşkuyla gözlerini kapayan Cholly'ye altında bulunduğu  am ağaçlarının i   ekişlerinden daha farklı gelmiyordu. Cholly tam bir boşalma korkusuna kapıldı ı anda Darlene taş kesildi ve haykırdı. Onu incitti ini düşünüyordu, ama kızın yüzüne baktığında, kızın omzuna gelen bir şeye şaşkınlıkla baktığını gördü. Sa a sola fışkırtmıştı Cholly.

Orada iki beyaz adam duruyordu. Birinin elinde ispirto lâmbası  tekindeyse bir el feneri vardı. Beyaz oldukları konusunda bir yanıl ıya d ş m ş olamazdı; kokularından tanıyabiliyordu. Cholly bir çırpıda, yerinden fırladı, diz çökmeye, ayağa kalkmaya, pantolonunu yukarı çekmeye çalıştı. Adamların elinde uzun uzun tüfekler vardı.

"Hih hihi hih hiii." Astımlı bir insanın  ks r   ne benziyordu bu gülüş.

Öteki adam el fenerini Cholly ile Darlene'in üzerinde gezdirdi.

"Devam et, Zenci," dedi, elinde el feneri olanı.

"Efendim?" dedi Cholly, d  mesine bir ilik bulmaya çalışarak.

"Devam et dedim. Doğru dürüst yap şu işi, doğru d -

rüst."

Cholly'nin gözlerini kaçıracağı bir yer kalmamıştı. Gövdesi kıpırdamadan dururken, sığınacak bir yer arayan gözleri olduğu yerde gizli gizli dönüyordu. Elinde el feneri olan adam omzundaki tüfeğini indirdi, Cholly tüfekten gelen bir demir tıkırtısı duydu, dizlerinin üzerine çöktü. Darlene orada olup bitenlerden haberleri yokmuş gibi neredeyse ilgisiz görünerek, başını başka bir yöne çevirip bakışlarını lâmba ışığından çevrenin karanlığına yöneltiyordu. Umarsızlıktan kaynaklanan sert bir davranışla Cholly Darlene'in eteğine kaldırdı, kendi pantolonunu, donunu da aşağı indirdi.

"Hih hih hih hiii."

Cholly daha önce yaptığıнын aynısını yapar gibi görünmeye başlarken Darlene elleriyle yüzünü kapatmıştı. Cholly'nin yaptığı yapmacıktan öte bir şey değildi. El fenerinin ışığı bir ay biçiminde kışında dolaşıyordu.

"Hih hih hih hiii."

"Haydi, Zenci. Daha hızlı. Kıza hiçbir şey yaptığın yok."

"Hih hih hih hiii."

Cholly daha hızlandı, Darlene'e baktı. Ondan nefret ediyordu. O kadar nefret ediyordu ki, aynı şeyi, hoyratça, uzun süre acıtarak yapabilmeyi diliyordu. El fenerinin ışığı barsaklarından içeri doğru ilerleyerek misket üzümlerinin tatlılığını çürük, pis kokulu safraya dönüştürüyordu. Darlene'in, ay ve lâmba ışığında, yüzüne kapatmış olduğu ellerine dikti gözlerini, küçük pençelere benziyorlardı.

"Hih hih hih hiii."

Biriki köpek uluyordu. "İşte onlar. İşte onlar. Old Honey bu, biliyorum."

"Evet," dedi ispirto lâmbalı.

"Haydi." El fenerinin ışığı uzağa doğru yöneldi, adamlardan biri Honey'e ılık çaldı.

"Bekle," dedi ispirto lâmbalı adam, "Zenci daha gelme-

di."

"Neyse, zamanı gelince gelir. İyi şanslar, Zenci bebeğim."

Çam ağaçlarının iğne yaprakları adamların ayaklarının altında çıtırdıyordu. Uzun bir süre ısılk çalışlarına kulak verdi Cholly, köpeklerin ulumaları daha sonra adamları tanımanın verdiği sıcak, coşkulu kesik kesik havlamalara dönuştü.

Cholly doğruıldı, sessizce pantolonunu ilikledi. Darlene yerinden kıpırdamıyordu. Cholly onu boğazlamak istiyordu, ancak ayağıyla bacağına dokundu. "Gitmemiz gerekiyor, kız. Haydi!"

Gözleri kapalı olarak külotuna doğru uzandı Darlene, ama bulamadı onu. İkiisi birden ayışışında adım adım külotu aradılar. Külotunu bulduğunda Darlene onu yaşlı bir kadın havasıyla giydi. Çam ormanından yola doğru yürüdüler. Cholly önde yürüyor, kız da badi badi arkasından geliyordu. Yağmur başladı. "Bu iyi işte," diye düşündü Cholly. "Giysilerimizin durumunu açıklar bu yağmur."

Eve döndüklerinde, daha on on iki konuk vardı. Jake de Suky de gitmişlerdi. Kimi konuklar biraz daha yemek —patates, bezelye, pırzola— almak için gidip geliyorlardı. Gecenin erken saatlerinde herkes düşler, tasarımlar ve önsézileriyle ilgili anılarına dalınıştı. Tıkışık rahatlıklarının uyuşturuocu bir etkisi vardı, iç huzuru ve birtakım sanrılar yaratıyordu onlarda.

Cholly ile Darlene'in eve girişleri yalnızca önemsiz bir kıpırdanmaya neden oldu.

"Sırılsıklam olmuşsunuz ha?"

Darlene'in annesi belli belirsiz titizlenmişti yalnızca. Çok yemiş, çok içmişti. Ayakkabıları sandalyesinin altında, eteğinin yan kopçaları da açık durumdaydı. "Gel buraya kız. Sana söylemiştim..." dedi Darlene'e.

Kimi konuklar yağmur azalana kadar beklemeyi düşünüyorlardı. At arabalarıyla gelen ötekilerse hemen ay-

rılmanın en iyisi olacağı kanısındaydı. Cholly kendisi için yatak odası yapılmış olan küçük sandık odasına girdi. Onun karyolasında üç çocuk uyumaktaydı. Yağmurdan ıslanmış—ve çam kokulu—giysilerini çıkarıp tulumunu giydi. Nereye gideceğini bilmiyordu. Jimmy Teyzenin odası söz konusu olamazdı, O.V. Amcayla karısı daha sonra o odayı kullanacaklardı. Bir sandıktan çıkardığı bir yorganı yere serip üzerine uzandı. Biri kahve yapmaktaydı, uykuya dalmadan önce kahve çekmişti canı.

Ertesi gün evi boşaltma, hesap çıkarma, Jimmy Teyzenin eşyalarını dağıtma günüydü. Ağızlar yeni ay gibi aşığı doğru kıvrılmış, gözler puslu, ayaklar ikircikliydi.

Cholly amaçsız olarak ortalıkta dolaşıyor, kendisine söylenen evdeki işleri yapıyordu. Önceki gün büyüklerin ona göstermiş oldukları ilgi ve yakınlığın yerini, ruh durumuna uygun düşen bir sertlik almıştı. Düşünebildiği tek şey el feneri, misket üzümleri ve Darlene'in elleriydi. Onları düşünmediği zaman kafasında oluşan boşluk, yeni çekilen bir dişin, çekilmeden önceki çürüklüğünü de fark ederek boşluğunu duymak gibi bir şeydi. Darlene ile karşılaşma korkusundan, evden fazla uzaklaşmıyor, bununla birlikte ölmüş teyzesinin evinin havasına da katlanamıyordu. Eşyalarının karıştırılması ve eşyaların 'durumu' ile ilgili yorumlardan hoşlanmıyordu. Somurtkan ve huysuz bir halde Darlene'e karşı nefret besliyordu. Nefretini ormandaki avcılara yöneltmek bir kez bile aklından geçmemişti. Öyle bir duyguya kapılması yok olması anlamına geliyordu. O adamlar büyük, beyaz ve silâhlıydılar. Kendisiyse küçük, siyah ve çaresiz. Bilinciyle kestiremediği şeyi bilinçaltından alıyordu—o adamlardan nefret etmek kendisini tüketecek, geride yalnızca bir kül tabakasıyla duman dan bir soru işareti bırakarak onu yumuşak bir kömür parçası gibi yakacaktı. Beyazlardan nefret etme zamanı yakındı—ancak daha zamanı değildi. Böyle güçsüz bir durumda değil, daha sonra, nefretin tatlı bir anlatım yolu bulabilece-

ği bir anda öğrenecekti nefret etmeyi. Şimdilik olaya neden olan, başarısızlığına, yetersizliğine tanık olan kişiden nefret ediyordu. Koruyamadığı, sakınamadığı, el fenerinin ay gibi yuvarlak ışığından saklayamadığı kişiden. Hih hih hiii'lerden koruyamadığından. Yağmurda sessizce geri dönerlerken Darlene'in başından sarkan, yüzüne çarpan kurdelesı geldi aklına. Her yanını hızla kaplayan iğrenme duygusu titremesine neden oldu. Konuşacak kimse de yoktu. Yaşlı Blue bugünlerde anlamlı bir şey konuşamayacak kadar içkili oluyordu. Ayrıca Cholly o ayıbını Blue'ya açıklayabileceğinden de kuşku duyuyordu. Blue'ya, kadın katili Blue'ya, biraz da yalan söylemek zorunda kalacaktı. Bir başına olmaktansa yalnız olmak daha iyidir diye düşündü.

Her şey paketlenip kimin ne olacağı konusundaki tartışmalar, herkesin ağzında hoş bir tat bırakacak biçimde, sonuçlandığı gün Cholly'nin amcası gitmek için hazır olduğunda, Cholly arka verandada oturup duruyordu. Darlene'in hamile kalabileceği geldi aklına. Akla yatkın olmayan, bütünüyle kuşku yaratan bir düşünceydi bu, ama yeterince korkuya neden oluyordu.

Çekip gitmeliydi. Tam da bugün gidecek olması önemli değildi. Bir-iki kasaba öteye kaçmak yetmezdi, özellikle amcasından hoşlanmadığı, ona güvenmediğine, Darlene'in annesinin kendisini kesinlikle bulabileceğine, O.V. Amcanın da onu Darlene'e teslim edeceğine göre. Cholly hamile bir kızı bırakıp gitmenin yanlış bir davranış olacağını biliyordu, babasının da aynı şeyi yaptığını duygudaşlıkla anımsadı. Şimdi anlıyordu durumu. Artık ne yapması gerektiğini biliyordu—babasını bulmalıydı. Babası onu anlayacaktı. Jimmy Teyze babasının Macon'a gittiğini söylemişti.

Kabuğundan çıkmakta olan bir civciv gibi fazla düşünmeksizin verandadan aşağı adımını attı. Biraz yürüdükten sonra hazineyi anımsadı; Jimmy Teyze birşeyler bırak-

mış, ama onları unutmuş gibiydi. Kullanılmayan bir soba bacasına, hazine adını verdiği küçük bir torba gizlemişti. Usulca eve girdi, o oda boştu. Bacayı karıştırınca önce örümcek ağları ve kurum, daha sonra da o yumuşak torba geldi eline. Paraları ayırarak saydı; on dört tane bir dolarlık, iki tane iki dolarlık, bir sürü de ufak para... hepsi yirmi üç dolardı. Kuşkusuz Macon'a gidecek kadar para çıkmıştı. Şu Macon ne kadar güzel, ne kadar parıltılı bir sözcüktü.

Georgia'lı Zenci bir çocuk için evden kaçmak önemli bir sorun değildi. Yalnızca evden sıvışıp yürümeye başlamakti yapacağı şey. Gece olunca bir çiftlik ambarında, köpekler yoksa bir şekerkamışı tarlasında ya da boş bir bıçkı evinde uyurdu. Yoldaki ağaçlardan beslenir, küçük taşra dükkânlarından alkolsüz bira ile meyankökü tadı verilmiş şekerlerden alırdı. Sorguya çeken büyük Zencilere anlatılacak üzücü bir öykü her zaman için uydurulabilirdi, beyazlar kendilerine bir eğlence aramıyorlarsa onunla ilgilenmezlerdi.

Birkaçgün yol aldıktan sonra, güzel evlerin arka kapılarına gidip Zenci aşçıya ya da beyaz evsahibesine otları sökmek, tarlayı sürmek, meyve toplamak, temizlik yapmak gibi işler istediğini, yakınlarda oturduğunu söylerdi. Bir hafta ya da daha çok orada kaldıktan sonra çekip giderdi. Böylece yaz bitimine doğru ve yalnızca bir sonraki ekimde düzgün bir otogarı olacak kadar büyük bir kente ulaşırdı. Heyecan ve korkudan ağzı dili kurumuş bir biçimde bilet almak için gişelerin siyah derililere ayrılmış olan bölümüne gitti.

"Macon'a bilet kaç para, efendim?"

"On bir dolar. On iki yaşın altındaki çocuklar için beş buçuk dolar."

"Cholly'nin on iki dolar dört senti vardı."

"Kaç yaşındasın sen?"

"Tam on iki efendim, ama annem yalnızca on dolar

verdi."

"Bugüne kadar on iki yaşında bunca büyük bir çocuk görmedim."

"Lütfen, efendim, Macon'a gitmem gerekiyor. Annem hasta."

"Annenin sana on dolar verdiğini söylemiştin, yanılmıyorsam."

"O benim üvey annem. Asıl annem Macon'da efendim."

"Yalan söyleyen bir Zenciye görür görmez tanırım, ama yalan söylemediğini, annelerinden birinin gerçekten ölmekte olduğunu ve Tanrısına kavuşmadan önce küçük kara dumanını görmek istediğini düşünürsek, dediğine yapacağım."

Cholly hiçbir şey duymuyordu. Horlanmalar yaşamın bit gibi, can sıkıcı şeyleriydi. Blue ile karpuz olayı dışında, o âna dek anımsadığı bundan daha mutlu bir zaman yoktu. Otobüsün kalkmasına daha dört saat vardı, o saatlerin dakikaları bir sinek kâğıdı üzerinde çırpınan sivrisinekler gibiydi—yaşamlarını sürdürüebilmek için savaşmaktan yorgun düşmüş, yavaşça ölmekte olan sivrisinekler. Sonunda, kabızdan kaskatı olmuş bir durumda Macon otobüsüne bindi.

Otobüsün arkasında, pencere kenarında boş bir yer bulup oturdu, güneş gözden kayboluncaya kadar bütün Georgia gözlerinin önünden kayıp gitti. Karanlıkta da dışarıya bakmaya çalışıyordu, gözlerini açık tutabilmek için verdiği savaşımdan sonra ancak uykuya dalabildi. Uyandığında gün çoktan ağarmıştı, şişman bir Zenci kadın, arasına soğuk domuz eti konmuş bir sandviçi dürterek ona uzatıyordu. Dişlerinin arasında kalan domuz etinin tadıyla, yan yana Macon'a ulaştılar.

Dar bir sokağın sonunda üzüm taneleri gibi kümelenmiş adamlar gördü. Yere doğru eğilmiş olan bu insan karaltılarının üzerinde bir haykırış sesi dalgalandı. Diz çök-

müş, birbirine yaslanmış karaltıların tümü yerdeki bir noktaya yöneltmişlerdi dikkatlerini. Onlara biraz daha yaklaşıncı, Cholly çevreye yayılmış, uyarıcı bir erkek kokusu aldı. Adamlar orada, şans oyunlarının oynandığı yerlerdeki insanların söylediğı gibi, yalnızca zar ve para için toplanmışlardı. Her insan karaltısı şöyle ya da böyle bir parça dolar yeşili ile donatılmıştı. Kimileri paralarının bir bölümünü ayırmış, kâğıt paraları parmaklarına dolamış, parmaklarını yumruk yapmıştı, banknotların düzgün olan uçları bir güzellik ve sertlik karışımı halinde dışarı fırlamıştı. Ötekiler ise banknotlarını bir deste yapmışlar, bu desteyi oyun kâğıdı dağıtacakmış gibi ortasından bastırarak tutuyorlardı. Bazıları da paralarını gevşek bir biçimde buruşturulup top yapılmış durumda bırakıyordu. Adamlardan birinin dolarları şapkasının altından dışarı fırlamıştı. Bir başkası da banknotlarını başparmağıyla işaret parmağı arasında okşuyordu. O kara ellerde Cholly'nin o âna dek görmüş olduğundan daha çok para vardı. O adamların coşkularına ortak olmuş ve babasıyla karşılaşmanın verdiği korkuyla kuruyan ağzı, coşkuyla salyalanmıştı. Babasının olabilecek bir yüz arayarak herkesin suratına bir göz attı. Nasıl tanıyacaktı onu? Kendisinin daha büyütölmüş bir kopyası gibi miydi? Cholly o anda kendisinin de neye benzediğini gözünün önüne getiremedi. Bildikleri yalnızca, on beş yaşında, siyah derili ve o yaşta, bir seksen üç santimetre boyunda oluşuydu. Oradaki adamların yüzlerini incelediğinde gördüğü şey yalnızca gözleri olmuştu, o gözlerin bazıları yalvarır gibi, bazıları donuk, bazılarını ise kötölük ve korku bürümüştü ve o gözlerin hepsi bir adamın yere attığı, yerden alıp yine yere attığı bir çift zarın yuvarlanışına dikilmişti. Adam bir nakarat tutturmuştu, ötekiler de ona katılıyordu, zarları iki kor parçası tutar gibi ovuşturuyor, onlara birşeyler fısıldıyordu. Sonra bir haykırıyla, şaşkınlık ve düş kırıklığı içindeki koroya doğru zarları fırlatıyordu. Zarların ata paraları toplamış ve ora-

dan biri bağırmişti, "Topla bakalım, topla git, ne şanslı köpeksin, senin gibisini görmedim." Bir kahkaha sesi yükselmiş, gerilimde fark edilir bir azalma olmuştu, o arada adamlardan bazıları aralarında para alıp veriyorlardı.

Cholly kır saçlı bir adamın sırtına dokundu.

"Buralarda Samson Fuller adında biri var mı acaba?"

"Fuller mi?" Adama yabancı gelmemiştir bu ad. "Bilmiyorum, buralarda bir yerde olmalı. İşte orada. Kahverengi ceketli," diyerek gösterdi onu.

Açık kahverengi ceketli adam öbeğin en arkasında dikiliyordu. Karşısında duran bir adama kavga eder gibi, heyecanla elini kolunu sallayıp duruyordu. İkisinin de öfkeden suratları bir karıştı. Cholly onların bulundukları yere doğru dolandı, yolculuğunun sonuna geldiğine inanası gelmiyordu. İşte, babası, tıpkı öteki adamlar gibi gözleri, ağzı, kafasıyla, gerçekten oradaydı. Ceketinin altında gizlenen omuzları, sesi, elleri, tümü gerçektir. Gördüklerinin tümü gerçektir. İşte her şey ortadaydı. Cholly babasını hep bir insan azmanı olarak düşünmüştü, bu yüzden babasının yanına yaklaşıp kendisinin ondan daha uzun boylu olduğunu görünce çok şaşırdı. Gözlerini babasının başındaki saçsız bölgeye dikmiş bakıyordu, içinden, ansızın orasını okşamak geldi. Cholly, bakımsız saç kümeleriyle çevrili bu acınacak durumdaki dazlak kafanın büyüüne kapılmışken, adam katı ve kavgacı yüzünü ona çevirdi.

"Ne istiyorsun, çocuk?"

"A... Acaba... Samson Fuller siz misiniz?"

"Kim gönderdi seni?"

"Ha?"

"Sen Melba'nın çocuğu musun?"

"Hayır, efendim, ben..." Cholly gözlerini kıstı. Annesinin adını anımsayamıyordu. Hiçbir zaman bilmemiştir ki. Ne söyleyebilirdi? Kimin çocuğuydu? "Ben sizin çocuğunuzum," diyemedi. Öyle söylemek saygısızlık olurdu.

Sabırsızdı adam. "Aklından zorun mu var senin? Ar-

kamdan gelmeni kim söyledi sana?"

"Hiç kimse." Cholly'nin elleri terliyordu. Adamın gözleri korkutmuştu onu. "Bana öyle geldi ki... yani, buralarda dolaşıyordum da, şey, hım, adım Cholly benim..."

Ancak Fuller yeniden başlamak üzere olan oyuna dönmüştü. Yere bir banknot koymak için eğilmiş, zarın atılışını beklemekteydi. Parasını yitirince, ayağa kalkarak canı sıkılmış bir durumda sızlanarak Cholly'ye bağırdı, "Söyle o kaltağa, alacak parasını. Şimdi defol git, gözümün önünden!"

Cholly zaten çekip gitmek istiyordu oradan. Geri geri gidip sonra uzaklaşmaya çalışıyordu. Sonunda, ancak aşırı bir çaba göstererek yürümesini sağlayacak kaslarını çalıştırabilirdi. Bu işi başarınca, gölgeli dar sokaktan, güneşli, parlak caddeye doğru yürüdü. Güneşli bölgeye girince bacaklarında güç kalmadığını anladı. Kaldırımında, bir yanına üzerinde el sıkışan bir çift el resmi yapıştırılmış bir portakal sandığı diklemesine duruyordu. Cholly sandığın üzerine oturdu. Güneş başına baldan bir kep gibi geçmişti. Meyve satılan bir at arabası geçiyordu önünden, sürücüsü de, "Üzüm bağından yeni toplandı bunlar, şeker gibi tatlı, şarap gibi kırmızı," diye şarkı söylemekteydi.

Sesler gittikçe artar gibiydi. Kadınların ayakkabı topuklarının tik takları, kapı önlerinde gezinen başıboş adamların kahkahaları gibi seslerdi onlar. Bir de tramvay sesi geliyordu. Cholly oturdu. Çok sessiz durursa iyileşeceğine inanıyordu. Ama o anda bir sancı kapladı gözlerinin çevresini, o sancıdan kurtulmak için elinden geleni yapmalıydı. Sessiz durur, sürekli bir nesneye bakarsa, gözünden yaş gelmeyeceğini düşündü. Böylece gözlerinden akacak yaşları durdurmak için, kafasına bal gibi damlayan güneş altında, her sinir ve kasını görevlendirerek, oturmayı sürdürdü. İşte böyle her birim enerjiyi gözlerinde toplayarak, kendini sıkarken, barsakları çözülürdü ansızın, ne olduğunu anlayamadan kakası sıvı halde bacaklarından aşağı

sızmaya başladı. Babasının bulunduğu şu dar sokağın başında, güneşin altında bir portakal sandığı üzerinde, adam ve kadınlarla dolu bir caddede bir bebek gibi altını kirletmişti.

Korku ve telâş içinde, acaba akşama kadar orada kıpırdamadan beklese mi, diye düşünüyordu. Hayır. Babası çıkagelir, onu görür ve gülerdi. Aman Tanrım. Gülecekti ona. Herkes gülecekti. Yapacak tek bir şey vardı.

Cholly yol boyunca koştu, sessizlikten başka bir şeyin farkında değildi. İnsanların ağızları oynuyor, ayakları hareket ediyor, bir araba geçiyor, ama hiçbirisi ses çıkarmıyordu. Bir kapı tam bir sessizlik içinde kapandı. Kendi ayakları da ses çıkarmıyordu. Hava onu boğazlıyor, geriye doğru çekiyor gibiydi. Kendisini boğmakla korkutan görünmez, asalak bitkiler dünyasından geçmeye çabalıyordu. Yapıların sonuna ve açık bir alanın başlangıcına ulaşıncaya dek, yalnızca ses çıkarmadan kıpırdayan nesneleri görerek, koşmayı sürdürdü ve ötede kıvrılarak akan Ocmulgee Irmağını gördü. Çakıl taşlı bir yamaçtan, ırmağın sığ sularına uzanan bir iskeleye doğru koşarak indi. İskelenin altında, direklerden birinin gerisinde en koyu gölgeli yeri bulup çömeldi. Yumruklarıyla gözlerini kapatıp anne karnındaki bir cenin gibi, kıpırdamaksızın, büzülmüş bir durumda, uzun bir süre kaldı orada. Ne bir ses, ne de bir görüntü vardı, yalnızca karanlık, sıcaklık ve parmak eklemlerinin gözkapaklarının üzerinde duyduğu basınç. Boka batmış pantolonunu bile unutmuştu.

Akşam oldu. Karanlık, ılık hava ve sessizlik, kendi tohumunu koruyan bir mürver ağacı meyvesinin kabuğu ve etli bölümü gibi Cholly'yi sarıp sarmalamıştı.

Cholly kımıldadı. Baş ağrısından başka bir şey duymuyordu. O öğleden sonra başına gelenler, çok geçmeden, parlak cam parçacıkları gibi göğsüne batmaya başladı. Önce yalnızca kara parmaklardaki paraları gördü, sonra bir koltukta oturmakta olduğunu düşündü, ancak gözlerini

açınca görüntü babasının başına, bir portakal büyüklüğündekeli olan bir başa dönüştü. Daha sonra bu düşler anı durumuna geçince, Cholly kendi kokusunu almaya başladı. Ayağa kalktığı anda bitkin ve titrer durumda olduğunu gördü, başı da dönüyordu. Bir an için iskelenin direğine yaslandı, sonra pantolonunu, donunu, çoraplarını, ayakkabılarını çıkardı. Ayakkabılarına avuç avuç toprak sürdü; sonra emekleyerek ırmak kıyısına gitti. Açık seçik önünü görmediğinden, suya el yordamıyla erişmek zorundaydı. Giysilerini yavaşça suda çalkaladı, temizlendikleri kanısına varıncaya dek ovaladı. Yine direğin yanına dönüp gömleğini çıkararak beline doladı, sonra pantolonunu ve donunu yereserdi. Çömeldi, iskelenin çürümüş tahtalarından parçalar kopardı. Ansızın aklına Jimmy Teyze, onun şeytantesi torbası, dört altın dişi ve başına bağladığı mor bez parçası geldi. Jimmy Teyzesinin kendi tabağından ona bir parça tütsülenmiş dana butu verişini anımsarken duyduğu özleminden çatlayacak gibi oldu. Eti, üç parmağıyla, beceriksizce, ama sevgiyle, nasıl tuttuğunu anımsadı. O et parçasını kaldırdığı gibi, hiç konuşmadan ona uzatmıştı. Göz yaşları yanaklarından aşağı akıyor, çenesinin altında birleşiyordu.

İki pencereden aşağı üç kadın sarkmaktaydı. Yeni bir genç oğlanın uzun, temiz boynunu görmüşler ve çağırılmışlardı onu. Oğlan çağırıldığı yere gitti. Evin içi karanlık ve ılıktı. Ona bir kavanozla limonata sundular. Limonatayı içerken kadınların gözleri, kavanozun dibinden, tatlı parlak sıvının içinden kendisine doğru yüzüyordu. O kadınlar amaçsızca üstlenmiş olduğu erkekliğini geri vermişlerdi kendisine.

Cholly'nin yaşamından kesitler ancak bir müzikçinin kafasında tutarlılık kazanabilirdi. Ancak söyleyeceklerini altın renkli üfleme bir çalgının metal borusuna üfleterek, ya da tahta koridorlarda yankılanan dikkörtgen biçimindeki siyah beyaz tuşlara, gerilmiş derilere, tellere do-

kunarak dile getiren insanlar Cholly'nin yaşamına gerçek biçimini kazandırabilirdi. Kırmızı bir karpuz göbeğinin bir şeytanterisi torbasıyla, misket üzümüyle, poposuna tutulan bir el feneriyle, yumruklar içindeki paralarla, kavanozdaki limonatayla, Blue adındaki adamla nasıl bağdaştırılacağını yalnız onlar bilir, bütün bunların sevinç, acı, öfke, sevgi olarak ne anlama geldiklerini bularak onlara son biçimlerini ve özgürlüğün baskın sancısını kazandırırldı. Cholly'nin özgür olduğunu, kendisi bile anlamadan, ancak bir müzikçi sezebilir ve anlayabilirdi. Tehlike yaratacak bir biçimde özgürdü. Korku, suçluluk, utanç, aşk, keder, acıma gibi istediği duyguya kapılmakta özgürdü. Yumuşak ya da sert olmakta, ılık çalmakta ya da ağlamakta özgürdü. Kapı eşiklerinde ya da şarkı söyleyen bir kadının beyaz çarşafı arasında uyumakta özgürdü. Bir işe girip çıkmakta özgürdü. Gardiyanının gözlerindeki sinsiliği gözlemlediğinden, hapse girebilir ve tutsaklık duygusuna kapılmaz, üç beyaz adam öldürmüş olduğundan, özgürce "Hayır, efendim," diyerek gülümseyebilirdi. Gövdesi bir kadınınkini ele geçirmiş olduğundan, onun aşağılamalarına özgürce katlanabilirdi. O kadının kafasını sevgiyle kucaklamış olduğundan, onun kafasına vurmakta özgürdü. Erkekliğinin ne olduğunu ve nerede olduğunu o kadın bildiğinden, hastalanınca ona karşı kibar davranmakta ve yerleri silmekte özgürdü. Bir demiryolu işçisi olarak, otuz gün zincire vurulmuş bir durumda çalıştığından ve bir kadının sıktığı bir kurşunu baldırından çıkardığından ahmakça bir umarsızlık derecesinde içki içmekte özgürdü. Kendi düş dünyasını yaşamakta ve giderek ölmekte özgürdü, nasıl ve ne zaman öleceği onun için bir önem taşımyordu. Cholly o günlerde gerçekten özgürdü. Annesi tarafından bir çöp yığını üzerine bırakılmış, babası tarafından bir kumar oyunu uğruna kovulmuş bir insan olarak yitirecek daha fazla bir şeyi yoktu. Kendi sezgileri ve ağız tadıyla tekbaşınaydı, onu ilgilendiren şeyler yalnız bunlardı.

İşte bu Tanrısal özellikleri taşıdığı dönemde karşılaşmıştı Pauline Williams ile. El fenerinin yapmadığını Pauline ya da büyük ölçüde onunla evlenmiş olması yapmıştı. Durağanlık, tekdüzelik, aynı şeylerin verdiği ağırlık onu umutsuzluğa sürüklemiş, düş gücünü dondurmuydu. Aynı kadınla sonsuza dek yatma zorunda kalmak ona göre tuhaf ve doğal olmayan bir düşünceydi; bayatlamış davranışlara, alışılmış oyunlara ateşli ilgisini sürdürmesini beklemek; kadınların kendilerini beğenmiş olmalarına şaşıyordu. Kentucky’de Pauline ile karşılaştığında, bir çit üzerinde, sakat ayağıyla öteki bacağını kaşırmaktaydı kız. Cholly’nin kızda uyandırmış olduğu o ilgi, büyülenme ve sevinç duygusu Cholly’ye onunla bir yuva kurma isteği vermişti. Sonradan bu isteği yok eden şeyin ne olduğunu anlaması gerekirdi Cholly’nin. Ancak bu konu üzerinde durmamıştı. Daha çok, her zaman kapıldığı merak duygusuna ne olduğunu düşünüyordu. Evlendikten sonra hiçbir şey, ama hiçbir şey ilgilendirmiyordu onu artık. Ne kendisi ne de başkaları. Yalnız içkide biraz huzur, biraz aydınlık buluyor, içince her şeyi unutuyordu.

Evlilik yaşantısının onu şaşkına çeviren, büsbütün işe yaramaz hale getiren yönü çocuklarının dünyaya gelmesi olmuştu. Nasıl çocuk yetiştirileceği konusunda hiçbir düşüncesi olmadığından ve kendisini yetiştiren anne ya da baba görmediğinden böyle bir ilişkinin nasıl olabileceğini aklı almıyordu bile. Bazı nesneleri biriktirmekle ilgilenmiş olsaydı, o nesneleri kendi maddesel mirasçıları olarak düşünebilirdi; ‘öteki’ adsız bazı kişilere karşı kendini kanıtlamak gereğini duysaydı, o kişilerin kendi dünyasında, kendisi için, daha üstün bir durumda olmalarını isteyebilirdi. On üç yaşından bu yana tekbaşına olmasaydı, kendisine bakan, ama yaşı, cinsiyeti, ilgileriyle kendisine çok uzak olan, ölümün eşiğinde, yaşlı bir kadından başka birilerini tanımış olsaydı, çocuklarıyla kendi arasında daha tutarlı bir ilişki kurmak gereğini duyabilirdi. Çocuklarına

tepki gösteriyor ve o tepkileri o andaki duygularına bağılı oluyordu.

İşte bir ilkbaharın güçsüz ışıklarında, bir cumartesi öğleden sonra, Cholly evine sendeleyerek, kör kütük sarhoş bir durumda gelmiş ve mutfakta kızını görmüştü.

Kızı bulaşık yıkıyordu. Lavaboya doğru eğilmiş, küçük kamburu çıkmıştı. Cholly onu bulanık bir biçimde gördü, ne görmüş olduğunu ya da ne duyduğunu anlayamadı. Sonra rahatsız olduğunun bilincine vardı; daha sonra bu rahatsızlık zevke dönüştü. Tiksinti, suçluluk, acıma, sonra da sevgi olarak sıralanmıştı duyguları. Tiksinti duyması kızın genç, umarsız ve umutsuz varlığına karşı bir tepkiydi. Kız, kambur duruşu, yana eğilmiş başıyla, sürekli olarak başının üzerinde duran, ama daha kafasına inmemiş bir darbeden sakınır gibiydi. Neden böyle ezilmiş görünüyordu? Bir çocuktan o daha —dertsiz— neden mutlu değildi? Kızın mutsuzluğunun bu açık anlatımı bir suçlamaydı. Boynunu kırmak geliyordu içinden—ama usulca. Suçluluk ve yetersizlik duygusu gözleri dönmüş bir ikiliye dönüşmüştü. O kız için ne yapabilirdi? Ne verebilirdi ona? Ona ne söyleyebilirdi? Tükenmiş bir Zenci, on bir yaşındaki kızının kamburuna ne söyleyebilirdi? Kızın yüzüne bir baksa, o büyü, sevimli gözlerini görecekti. Büyülenmiş olmaksınirini bozar, sevgi ise tepesini attırırdı. Kızını nasıl sevebilirdi? Duyguları var mıydı o kızın acaba? O duygular ne işine yarayacaktı? Karşılık mı vermeliydi? Ama nasıl? O nasır tutmuş elleriyle nasıl yüzünü güldürebilirdi kızının? Dünya ve yaşam konusundaki bilgileri ona nasıl yardımcı olabilirdi? Kendine saygı duyması için hantal kolları ve uyuşuk beyni ne yapabilirdi? Bu saygı karşılığında kızının sevgisini nasıl kazanabilirdi? Kıza karşı duyduğu tiksinti midesini bulandırmış, kusacağı gelmişti. Ancak, kusma beklentisi gerçekleşmeden önce, kız ağırlığını bir ayağının üzerine verip öteki ayağının başparmağıyla baldırını kaşımaya başlamıştı. Sessiz ve acınacak bir duruşu

vardı. Bir tavanın kara lekelerini soğuk, yağlı bulaşık suyunda kazıyarak ellerini tavanın çevresinde dolaştırıp duruyordu. Baldırını kaşıyan başparmağının utangaç ve içe dönük görünümü, Pauline'i Kentucky'de ilk kez gördüğü andaki duruşunu andırıyordu. Bir çite yaslanmıştı, özellikle baktığı bir şey yoktu. Çıplak ayağının yumuşak başparmağı kadife gibi bir bacağı kaşımaktaydı. Çok küçük ve önemsiz bir devinimdi o, ama o anda Cholly'nin içini şaşırtıcı bir yumuşaklığın kaplamasına neden olmuştu. Kızın bitişik bacaklarını kendi bacaklarıyla ayırma isteği veren alışılmış şehvet duygusu değil, bir sevecenlik, bir koruma duygusu. Kızın ayağını avucunun içine almak, baldırının kaşınan yerini usulca dişleme isteği duyuyordu. Bunu daha önce denemiş ve Pauline'i kahkahaya boğmuştu. Şu anda da aynı şeyi yapmaktaydı.

Yumuşak bir duygu kaplamıştı içini, gözlerini kızının ayağına dikip diz çöktü. Yerde kıza doğru emekleyerek bir elini yukarı doğru kaldırıp ayağı yakaladı. Dengesini yitiren Pecola yere yuvarlanmak üzereydi. Cholly öteki elini kaldırarak düşmesin diye kalçalarından kavradı onu. Başını eğip kızın bacağının arkasını usulca dişledi. Kızın teninin sert ve tatlı oluşu karşısında ağzı titremişti. Gözlerini kapadı, ellerini kızın beline doğru kaydırды. Şaşkına dönmüş olan gövdesinin diriliği, tıkanmış olan gırtlığının sessizliği Pauline'in rahatça atmış olduğu kahkahadan çok daha iyiydi. Pauline ile olan karmaşık anıları, yabanıl ve yasak olan bir iş becermekte oluşu Cholly'yi coşturmuş, istekleri bir yıldırım gibi cinsel organına inip onu harekete geçirmiş, anüsünün dudaklarını da yumuşatmıştı. Bütün bu şehvetin kıyılarını bir naziklik şeridi çevreliyordu. Kızı becermek istiyordu—kibarca. Ama burada kibarlık sökmeyecekti. Kızın cinsel organının sıkılığı dayanma sınırının ötesindeydi. Ruhu belinden aşağı doğru kaymış, kızın içine girmiş gibiydi uçarak, bir insan azmanı gibi kızın içine girişi üzerine kızdan tek bir ses çıktı—gırtlığının arkasın-

dan çıkardığı boğuk bir soluk alma sesiydi. Tıpkı bir sirk balonunun havasının hızla boşalması gibiydi.

Cinsel istek —söndükten— dağıldıktan sonra, kızın parmaklarıyla bileğini kavrayan, ıslak, sabunlu ellerini fark etti, ancak umutsuz, ama inatla kurtulmaya çabalar-ken mi böyle sıkı sıkı kavramıştı bileğini, yoksa başka bir duygudan dolayı mı, bunu söyleyemezdi.

Kızdan gövdesini ayırmak kendisine çok acı verdiğin-den, işi kısa keserek cinsel organını kızın kuru cinsel orga-nından çekip çıkardı. Kız bayılmışa benziyordu. Cholly ayağa kalktı, kızın ayak bileklerinin çevresinde öylesine mahzun ve gevşek duran grileşmiş külotunu görebiliyor-du yalnızca. Nefrete yine sevecenlik karışmıştı. Nefret kızı yerden kaldırmasına izin vermiyor; sevecenlikse onu kızın üzerine bir şey örtmeye zorluyordu.

Çocuk kendine geldiğinde, kalın bir yorgan altında, mutfakta, yerde yatmakta, başında dikilmekte olan anne-sinin yüzüyle, bacakları arasındaki acı arasında bir ilişki kurmaya çalışmaktaydı.

KÖPEĞEBAKINGİDİYORHAVHAVOYNAMAKİST ERMİSİNJANEİLEOYNAMAKİSTERMİSİNKÖPE ĞEBAKINKOŞUYORKOŞKÖPEKKOŞKOŞKÖPEK KOŞBAKINKOŞUYORKOŞKÖPEKKOŞKÖ

Bir zamanlar nesneleri seven bir adam vardı, çünkü en önemsiz ilişkileri bile kendisinde az, ama kalıcı bir tiksinti duygusu uyandırıyor. Bu adam o tiksinti duygusunun kendisinde ne zaman başladığını anımsayamadığı gibi, bu duyguya kapılmamış olduğu herhangi bir zamanı da anımsayamıyordu. Daha küçük bir çocukken çevresinde bulunanların katılmak istemedikleri bu iğrenme duygusundan çok rahatsız olmuştu, ama iyi bir eğitim gördüğü için, 'mizantrop' sözcüğü de öğrendiği şeyler arasındaydı. Kendisine takılan bu adın ona rahatlık ve güç verdiğini bildiğinden, bir kötülüğü adlandırmanın, onu yok etmek olmasa da, etkisiz duruma getirmek anlamına geldiği inancındaydı. Daha o zamanlar birkaç kitap okumuş ve o çağın büyük mizantroplarıyla ilgili bilgi edinmiş, o adamlarla kurmuş olduğu ruhsal dostluk ona huzur vermiş, gelecek heveslerini, özlemlerini ve hoşlanmadığı şeyleri değerlendirmesi için kendisine birtakım ölçütler sağlamıştı. Dahası, mizantropluğun kişiliğin geliştirilmesinde çok iyi bir araç olduğunu anlamıştı: Nefretini alt ettiği zamanlar ve birine dokunduğu, ona yardım ettiği, öğüt verdiği ya da onunla dost olduğunda, bu tür davranışların dürüst, amacının da soylu olduğunu düşünebiliyordu. Herhangi bir davranışta da kusur için öfkelenildiğinde, kendisini, ayırdedici, titiz ve tatlı kuşkularla dolu biri olarak da görebiliyordu.

Çoğu mizantropta görüldüğü gibi, insanlara sırt çevir-

mesi, yine insanlara yardımcı olma olanağı veren bir uğraş itmişti onu. Başkalarının güvenini kazanması açısından, yalnızca kendi yeteneğine bağlı kalan birtakım işlerle ve bir de en yakın ilişkileri gerektiren bir işte uğraşmıştı. Anglikan Kilisesinde bir süre papazlık yaparak oyalandıktan sonra, oradan ayrılıp bir aile danışmanı olarak çalışmıştı. Bununla birlikte, zaman ile şanssızlık ona karşı el birliği yapıyordu, o da sonunda kendine hem mutluluk hem özgürlük veren bir iş buldu. Bir ‘Düş Okuru, Danışmanı, Yorumcusu’ olmuştu. Tam ona göre bir işti. Zaman kaygısı yoktu, öteki insanlarla yarışmak önemli değildi, müşterileri zaten inanmış insanlar olduğundan yönlendirilmeleri kolaydı, kendisi katılmaksızın ya da uzlaşmaksızın, insan ahmaklığına tanık olmasını, fiziksel çürümeyi gözleyerek kendi güçbeğenirliğini beslemesini sağlayan bir sürü olanak vardı elinde. Dar gelirli olmasına karşın, lükste gözü yoktu—manastırdaki yaşantısı, onda yalnız kalma isteği yaratırken, sofuluğunu da pekiştirmişti. Bekârlık ona göre bir sığınak, sessiz olmaksın bir kalkandı.

Tüm yaşamı boyunca eşyaya karşı aşırı bir ilgi duymuştu—servet yapmak ya da güzel nesneler toplamak isteği değil, ama kullanılmış nesnelere karşı duymuş olduğu bir sevgiydi bu: Annesinden kalma bir cezve, eskiden oturduğu bir lojman dairesinden getirdiği, üzerinde ‘Hoş geldiniz’ yazan kapı paspası, Kurtuluş Ordusunun deposundan alınma bir yorgan gibi şeylerdi topladıkları. İnsan ilişkilerine karşı duymuş olduğu tiksinti, yine insanların elinden geçen nesnelere karşı duymuş olduğu özleme dönüşmüş gibiydi. Tek katlanabildiği şey cansız nesnelerin üzerine sinmiş olan, insan ruhunun kalıntılarıydı. Bir paspasın üzerine basmış ayakların izlerini düşünmek, birçok kişinin içinde terlediği, uyuduğu, düş gördüğü, seviştiği, hasta yattığı, hatta öldüğünü bile bile bir yorganın kokusunu içine çekerek içinde yuvarlanmak gibi şeylerdi onlar. Gittiği her yere eşyalarını da birlikte götürür, hep başka

eşyalar arar dururdu. Eski eşyalara karşı duyduğu bu ilgi yüzünden, hangi sokakta bir çöp bidonu, ya da nerede bir çöp sepeti bulsa, karıştırmadan edemezdi...

Tam anlamıyla söylemek gerekirse, kişiliği, karmaşık, bakışık, dengeli, sıkı sıkı birbirinin içine geçmiş yaparak ve çiçek süslemeleri gibiydi—ama bir özürü dışında. Seyrek, ama şiddetli cinsel özlemleri, o özenli düzenlemeye gölge düşürüyordu.

Edimli bir eşcinsel de olabilirdi, ama bu iş için cesareti yoktu. Hayvanlarla herhangi bir cinsel ilişkiye giremediği gibi, cinsel organı uzun süreli sertleşmediğinden, bir başkasınının uzun süre sertleşmesi düşüncesine de katlanamadığından, anormal cinsel ilişkiler de söz konusu olamazdı onun için. Ayrıca, bir erkeği okşamak ya da onun tarafından okşanmak, bir kadını okşamaktan ya da onunla cinsel ilişkiye girmekten daha çok tiksinti verirdi ona. Bu özlemleri, ne denli yoğun olursa olsun, yine de fiziksel temastan hoşlanmazdı. İki insan teninin birbirine değmesinden de iğrenirdi. Gövde kokusu, soluk kokusu çok etkilerdi onu. Gözpınarında kurumuş bir çapak, çürük ya da çektirilmiş bir diş, kulak kiri, damar şişkinliği, benler, uçuklar, deri kabuklanması gibi tüm gövdesel atıklar, gövdenin kendini korumak için gösterdiği çabalar, rahatını kaçırdı onun. Bu nedenle ilgi alanını, giderek, gövdeleri en az sinir bozucu kişilere, yani çocuklara yöneltmekteydi. Eşcinsellikle baş edemeyecek derecede utangaç olduğundan ve erkek çocuklar da aşağılayıcı, korkutucu, inatçı olduklarından, ilgisi kız çocuklarıyla sınırlanmıştı. Kız çocuklarıyla genellikle başa çıkılabiliyordu ve baştan onlar çıkarıcıydılar. Cinselliğinin iffetsizlikle ilgisi yoktu; küçük kızlara yardım edeyim derken onları masumca şapır şupur öper, bu davranışını da kafasındaki temizlik anlayışıyla bağdaştırırdı. Temiz yaşlı bir adam denilebilirdi onun için.

Tarçın renkli gözlü, açık kahverengi tenli, batılı bir

Kızılderiliydi.

Asıl adı mutfak penceresindeki tabelada ve dağıtmış olduğu kartvizitlerde yazılı olmasına karşın, kasaba halkı ona Sabunkafa Kilise adını takmıştı. Hiç kimse ‘Kilise’ adının nereden geldiğini bilmezdi—konuk din görevlisi olarak, çalıştığı günlerin anısı olarak birisi takmış olabilirdi bu adı ona—kiliselere çağrılan, belirli grupları olmayan, sürekli olarak öteki kiliseleri ziyaret eden, evsahibi papazla sunakta birlikte bulunan din adamlarıydı onlar. ‘Sabunkafa’ sözcüğünün ne anlama geldiğini ise bilmeyen yoktu—sabun köpüğü sürüldüğünde parlaklık kazanan, dalga dalga olan, sıkı, kıvrırcık saç demekti anlamı. Bir tür ilkel bir yöntem.

Eğitim alanındaki başarılarıyla ve bir de melez oluşlarıyla övünürlerdi—aslında, bu birinci özelliklerinin, ikinci özelliklerinden kaynaklandığı inancındaydılar. İngiltere güneşinden daha rahatlık verici bir güneş altında parçalarına bölünmek isteyen, çürümekte olan bir İngiliz soylusu, Whitcomb adında biri, 1800’lü yılların başında aileye beyaz ırkı sokmuştu. Kralın emriyle efendi unvanına sahip olduğundan, Zenci kırması piçi için uygarca bir şey yapmıştı—şansın yüzüne güldüğünü düşünen piçin annesini çok mutlu eden bir davranış olarak çocuğa üç yüz sterlin bırakmıştı. Bu işe o piç de çok sevinmiş, bu beyaz kanı sürdürmeyi yaşamının amacı olarak görmüştü. Sevgisini kendisine benzer bir anneyle babadan olma on beş yaşında bir kızı yeğlemişti. Victoria çağında yazılmış iyi bir yansılama benzer biçimde—beden, akıl ve ruh olarak kendisini Afrika ile ilgili her şeyden soyutlamak, artık olmayan üvey babasıyla ahmak üvey annesinin onaylayacağı alışkanlıklar, zevkler ve davranışlar geliştirmek gibi—öğrenmeye değer her şeyi kocasından öğrenmişti o kız.

Karıyla birlikte, o İngiliz düşkünlüğünü, altı çocuğuyla on altı torununa aktarmışlardı. O çocuklar, arada bir, bir Zenciyi kendine eş seçmiş, sorumsuz, dikbaşı bir

dışında, kendilerinden 'yüksek' sınıftakilerle evlenmiş, ailenin ten rengini açmış, yüz çizgilerini inceltmişti.

Üstün birer insan olarak doğmuş olmanın verdiği güvenle okulda başarılı oluyorlardı. Hiç kuşkusuz, De Gobineau'nun 'tüm uygarlıklar beyaz ırktan doğar, beyaz ırkın katkısı olmadan hiçbirisi var olamaz, bir toplum kendini yaratan soyluların kanını koruduğu sürece yüce ve parlaktır,' varsayımını kanıtlama umuduyla çalışkan, düzenli ve enerjiktiler. Bu yüzden, umut veren öğrencilerin yurtdışında okumalarını salık veren öğretmenler onları pek göz ardı etmezdi. Tıp, hukuk, Tanrıbilim eğitimi görürler, yerel halka açık olan önemsiz devlet dairelerinde birbiri ardısıra boy gösterirlerdi. Çapkın ve uçkuruna gevşek insanlar olarak, kamu ve özel işyerlerindeki yozlaşmış davranışları, soylu oluşlarıyla kazandıkları bir hak olarak düşünülür ve daha az yetenekli halkın çoğu onların bu tutumlarından büyük ölçüde zevk alırdı.

Yıllar geçtikçe, Whitcomb Kardeşlerin umursamazlığı nedeniyle, beyazlıklarını sürdürebilmek güçleşmiş, uzak ya da fazla uzak olmayan bazı akrabalar birbirleriyle evlenmeye başlamıştı. Görünürde, bu hoş görülme-yen birleşmelerden kötü sonuçlar çıkmıyordu, ancak bir iki yaşlı hizmetçi ya da bahçıvan böyle çocukların bazılarında bir gariplik eğilimi gözlemlemişti. İçkiye düşkünlüğün, çapkınlığın dışında bir kusurdu o. Çocukların o garip davranışlarının suçunu akrabalar arası evliliğe yüklemekle birlikte, şu çürümekte olan lordun genlerini söz konusu etmemişlerdi. Her durumda ayrıklık olabilirdi. Kuşkusuz öteki ailelerinki kadar olmasa da, daha güçlü olmaları nedeniyle daha tehlikeliydiler. Onlardan biri kendi gizli mezhebini kurmuş aşırı dinci biriydi, dört oğlu olmuştu, oğullarından biri şaşmaz doğruluğu ve denetimli sertliğiyle tanınan bir öğretmendi. Bu öğretmen tatlı, uyuşuk, çocuk yapmanın yükünü kaldıramayacak kadar güçsüz, yarı Çinli bir kızla evlendi. Kadın doğumdan hemen sonra öldü.

Elihue Micah Whitcomb adındaki oğlu, eğitim, disiplin ve iyi bir yaşam konusundaki kuramlarını uygulayabilmesi için öğretmen babasına geniş olanaklar sağlıyordu. Küçük Elihue iyi bilmesi gereken her şeyi öğreniyordu, özellikle kendi kendini aldatma sanatını. Doyumsuzca okuyor, ama başkalarının o andaki görüşünü destekleyen düşüncelerinden parçalar seçerek ayrı ayrı algılıyordu okuduklarını. Bu yüzden Hamlet'in Ophelia'yı kötüye kullanmasını anımsayabiliyor, ama İsa'nın Meryem Anaya olan aşkını anımsayamıyordu; Hamlet'in anlamsız oyunlarını anımsıyor, İsa'nın önemli anarşisini anımsayamıyordu. Gibbon'un hoşgörüsünü değil, iğneli alaylarını, Iago'nun Othello'ya karşı çapraşık aşkını değil, Othello'nun güzel Desdemona'ya aşkını görüyordu gözü. En çok hoşuna giden yapıtlar Dante'ninkiler; en tiksindikleriyse Dostoyevski'ninkilerdi. Batı dünyasının en iyi beyinlerine kapılarını açmış olmasına karşın yorumların en darını içeriye sokardı. Babasının denetimli sertliğine, sert alışkanlıklar ve yumuşak bir düş gücü geliştirerek tepki gösteriyordu. Herhangi bir karışıklık ya da bozulma belirtisine karşı nefret duyuyor ya da onların büyümesine kapılıyordu.

On yedisinde, her nasılsa, kendisinden üç yaş büyük olan Beatrice'le tanıştı. Bir Çin mağazasında çalışan, sevimli, gülyeryüzlü, kalın bacaklı bir kızdı Velma. O kadar cana yakın, yaşam dolu bir kızdı ki, güçsüz ve hasta ruhlu Elihue'yu gözden çıkaramadı. Elihue'nun güçbeğenirliği, gülme duygusundan yoksun oluşu Velma'ya dokunmuş, ona sevinç duygusunu tanıtmayı amaç edinmişti. Elihue bu tanışmaya karşı çıkmış ancak Velma gene de onunla evlenmiş ve onun alt edilmez bir hüzne tutulmuş olduğunu, bundan hoşlandığını görmüştü. İki ay süren evliliği sırasında bu hüznün Elihue için ne kadar önemli olduğunu, kendisinin mutluluğunu da daha bilimsel bir kasvete dönüştürmenin Elihue'yu çok ilgilendirdiğini, sevişmeyi de kilise ayinleriyle İsa'nın son yemeğinde kullandığı kap ile

özdeşleştirdiğini anlayınca, onu bırakıp gitmişti Velma. Onca yılı deniz kıyısında, her an liman işçilerinin şarkılarını dinleyerek geçirmişse, yaşamını Elihue'nun kafasında ki ıssız mağarada harcamak için yapmamıştı bunu.

Velma'nın çekip gidişini içine sindirememişti Elihue. Sorulmamış, onaylanmamış olan şu sorusuna bir yanıt olmalıydı Velma: Yaşam ile şu saldırılarda bulunan yaşam dışılık birbirleriyle nerede karşılaşacaktı? Velma onu, babasının kayışından öğrenmiş olduğu şu yaşam dışılıktan kurtarmalıydı. Bununla birlikte, Velma'ya o derece ustalıklarla karşı koymuştu ki, kadıncağz en sonunda, o denli güçbeğenir bir yaşamın kaçınılmaz sonucu olan bezginlikten kaçıp kurtulmuştu.

Genç Elihue'yu görünür bir yıkımdan kurtaran, kendisine ailenin onurunu, Velma'ninkinin kuşkulu olduğunu anımsatan babasının sağlam eli olmuştu. Elihue daha sonra çalışmalarını eskiye göre daha canla başla sarılmış, sonunda papazların arasına katılmaya karar vermişti. Belirli bir çalışma alanı olmadığı kendisine bildirildiğinde, adadan ayrılarak o sıralarda daha yeni gelişmekte olan ruhbilim eğitimi görmek üzere Kuzey Amerika'ya geldi. Ancak seçtiği bu konu, aşırı derecede gerçeklere ve bir sürü karşılaştırmalara gerek gösteriyor, zayıf bir benliği çok az destekliyordu. Toplumbilime, sonra da fizik tedavisi konusuna yöneldi. Babasının artık ona 'kendi kişiliğini bulana' kadar yardım etmeye karar vermesi üzerine bu tutarsız eğitimi altı yıl sürdü. Neyle uğraşacağını bilemeyen Elihue, kendi yazgısı ile baş başa bırakılmış, para kazanma yeteneği olmayan biri olduğunu anlamıştı. Hızla düşkün bir kibar durumuna gelmiş, sonunda da Amerika'da, kanının soylu olmasına karşın ancak Zencilerin yaptığı birtakım işler yapmıştı: Chicago'da Zencilerin kaldığı bir otelde kayıt memuru, sigortacı, Zencilerle iş yapan gezici bir kozmetik ürünleri satıcısı olarak çalışmıştı. 1936 yılında Ohio'da Lorain'e yerleşmiş, kendisini papaz olarak yuttu-

rarak konuştuğu İngilizceyle herkeste saygı uyandırmıştı. Kentteki kadınlar onun evli olmadığını çok geçmeden öğrenmişler, kendilerinden neden yüz çevirdiğine akıl erdiremeyerek, Eliahue'nun doğaldışı olmaktan çok doğaüstü bir insan olduğuna karar vermişlerdi.

Kent kadınlarının kararını anladıktan sonra kendisine vermiş oldukları adı (Sabunkafa Kilise) ve rolü kabul ederek hemen işe koyuldu. Bertha Reese adında, aşırı dinçi, yaşlı bir kadının dairesinin arka odasını kiraladı. Temiz, sessiz ve bütünüyle sağır olmak üzere olan bir kadındı. Eliahue'nun kaldığı yer bir şey dışında her bakımdan kumsuzdu. Bertha Reese'in onun kadar sağır ve sessiz olmasına karşın, onun kadar temiz olmayan, Bob adında yaşlı bir köpeği vardı. O köpek, günün büyük bir bölümünü, Eliahue'nun eve girerken geçtiği arka balkonda uyuyarak geçirirdi. Köpek hiçbir işe yaramayacak kadar yaşlıydı, Bertha Reese'de de ona bakacak ne güç vardı ne de akıl. Köpeği besliyor, ona su veriyor ve kendi haline bırakıyordu. Uyuzdu köpek; yorgun gözlerinden, deniz yeşili bir madde akıyordu, o maddenin çevresine tatarcık ve sinekler kümelenmişti. Sabunkafa Kilise'nin beynine çıkıyordu kan Bob'u görünce ve onun tez günde ölmesini diliyordu. O köpeğin ölmesini istemesini de insancıl bir düşünce olarak algılıyordu, çünkü demişti kendine kendine, hiçbir canlıyı acı çekerken görmeye dayanamıyorum. Köpek kendini güçsüzlüğüne ve yaşlılığına uyarlamış olduğuna göre, acı çekenin aslında kendisi olduğu aklına bile gelmiyordu. Sabunkafa, sonunda, hayvanın bu derdine bir son vermeye karar verdi, bu iş için biraz zehir satın aldı. Sabunkafa'yı bu işi becermekten alıkoyan tek şey, köpeğin yanına gitmekten duyduğu dehşetti. Kendisini harekete geçirecek bir öfke ya da tepki beklemekteydi.

Odasında, eski eşyaları arasında yaşıyor, her sabah erkenden düşsüz uykularından uyanıyor, kendisine akıl danışmaya gelenlere öğütler veriyordu.

Yaptığı iş ürküntü vericiydi. Ona gelenler korku içinde geliyor, korkuyla fısıldaşıyorlar, korkuyla yalvarıyorlardı. O da gelenlere korkmayı öğütlüyordu.

Her biri, öfke, özlem, gurur, öç alma, yalnızlık, yoksulluk, yenilgi ve açlık duygularına sarınmış olarak birer birer kapısına gelirdi. En basit şeyleri istiyorlardı: Sevgi, sağlık ve para. Erkeğim beni sevsin. Şu düşün ne anlama geldiğini bana söyle. Şu kadından kurtulmama yardım et. Annem giysilerimi bana geri versin. Sol elim titremesin. Bebeğimin hayaletini sobadan uzak tut. Falanca kişinin kararı değişsin. Bu isteklerle çok yakından ilgileniyordu. Kendisine gelen bir kişiye dileğinin haksız, aşağılık ya da umutsuz bir şey olduğunu söylemeden isteneni yapmayı ilke edinmişti.

Küçük kızlarla gitgide daha seyrekleşen ender karşılaşmalarında, onları kendisiyle eğlenebileceklerine inandırabiliyor, pişmanlık duymadan kendi dünyasında, eşyalarıyla birlikte yaşayıp gidiyordu. Kendi yaşamında ve tüm yaşam biçimlerinde bir çarpıklık olduğunun bilincindeydi kuşkusuz, ama sorunu Yaşamın Yaratıcısına sunmaktaydı. Yozlaşma, kötülük, pislik, düzensizlik adımlaşı görülen şeyler olduğuna göre onların Nesnelerin Doğasında olduklarına inanıyordu. Kötülük vardı, çünkü Tanrı yaratmıştı onu. O, yani Tanrı, akıldışı ve bağışlanamayacak bir yargı yanlışı yapmıştı: Kusurlu bir evren tasarlamıştı. Din adamları, yozlaşmanın varlığını, insanların bir uğraş vermelerine, sınanmalarına ve başarı kazanmalarına yarayan bir araç olarak yerinde buluyorlardı. Evrensel bir düzen başarısızdı söz konusu olan. Ama bu düzen, bu Dante'nin düzeni, tüm kötülük ve yozlaşma katmanlarının düzenli bir biçimde bölünlenip ayrılmasında vardı. Ancak dünyadaki durum öyle değildi. En seçkin görünümlü hanımlar tuvaletlerde oturabiliyor, en korkunç görünümlü olanlarınsa temiz ve kutsal özlemleri bulunabiliyordu. Kötü bir iş becermişti Tanrı, bizim Sabunkafa ise ondan da-

ha iyi iş başarabileceğini geçiriyordu aklından. Aslında Yaran, kendisine akıl danışmamakla hata etmişti.

Sabunkafa, sıcak bir öğle sonrasının ilerlemiş saatlerinde, kapısının çalındığını duyduğunda yine o düşüncele-re dalmıştı. Kapıyı açtı, hiç tanımadığı küçük bir kızla karşılaştı. On iki yaşlarında olduğunu düşündüğü bu kız, ona acınacak derecede çirkin görünmüştü. Ne istediğini sorduğunda kız yanıt vermedi, Sabunkafa'nın yetenek ve çalış-malarını tanıtan kartvizitlerinden birini ona uzattı: "Güç-lükler ve doğal olmayan koşullarla başınız dertteyse ben onların üstesinden gelebilirim; Büyüleri, Kötü Şansı ve Kötü Etkileri yok ederim. Unutmayın, ben doğuştan, ger-çek bir ispiritizmacı, psikanalizciyim, size yardım edebilirim. Bir kez gelin yeter. Uzun yıllar boyunca birçok kişiyi evlendirdim, ayrılmış birçok kişiyi de yeniden birleştirdim. Siz de mutsuzsanız, moraliniz bozuksa, ya da keder-liyseniz, yardımcı olabilirim. Kötü şans yakanızı bırakmı-yor mu? Sevdiğiniz kişi değişti mi? Size nedenini söyleyebi-lirim. Düşmanlarınızla, dostlarınızın kim olduğunu ve sizi sevenin dürüst olup olmadığını söyleyebilirim. Hastaysa-nız, nasıl iyileşeceğinizi söyleyebilirim. Yitirdiğiniz ve ça-lınmış nesnelerin yerini saptarım. Hoşnut kalacağınızdan kuşkunuz olmasın."

Sabunkafa Kilise kıza içeri girmesini söyledi.

"Senin için ne yapabilirim, çocuğum?"

Kız, ellerini biraz şişkince olan karnının üzerinde çap-raz olarak tutarak dikiliyordu. "Belki. Belki bunu benim için yapabilirsiniz."

"Neyi yapabilirim, senin için?"

"Artık okula gidemiyorum. Bana yardım edebileceği-nizi düşündüm."

"Nasıl bir yardım? Söyle bakayım. Korkma."

"Gözlerim."

"Ne olmuş gözlerine?"

"Onların mavi olmasını istiyorum."

Sabunkafa, dudaklarını büzdü, dilini bir altın kaplama dişine değdirdi. Kızın bu isteğinin o âna dek duymuş olduğu en inanılmaz, aynı zamanda, en akla yatkın bir istek olduğunu düşündü. Karşısında güzelleşmek isteyen çirkin küçük bir kız vardı. Bir sevgi ve anlayış duygusu kapladı her yanını, ama hızla yerini öfkeye bıraktı. Kıza yardım edecek gücü olmadığından öfkelenmişti. Para, sevgi, öç alma gibi, kendisinden istenen şeyler arasında, kızın o isteği, en iğneleyici, yerine getirilmeye en çok değecek bir istek olarak göründü ona. Kara renkli kabuğundan çıkıp dünyaya mavi gözlerle bakmak isteyen küçük Zenci bir kızdı o. Kızgınlığı arttı, güç kazanmış gibi oldu. İlk kez, gerçekten mucize yaratabilmeyi diledi. Daha önce hiç böyle gerçek ve kutsal bir gücü olmasını istememiş—yalnızca başkalarını inandıracak derecede gücü olsun istemişti. Bunu engelleyen tek şeyin sağduyu değil de salt ölümlük oluşu acıklı ve anlamsız geliyordu ona. Acaba engelliyor muydu?

Titreyen eliyle kızın başının üzerinde bir haç işareti yaptı. Bir ürperti duydu içinde; eski nesnelerle dolu o sıcak, loş, küçük odasında soğuktan titriyordu.

"Senin için yapabileceğim bir şey yok, çocuğum. Ben bir büyücü değilim. Tanrının gösterdiği yolu izlerim ben. İnsanlara yardımcı olmam için bazan beni kullanır O. Yapabileceğim tek şey, işlerini gerçekleştirmede kullansın diye, bir araç olarak kendimi O'na sunmaktır. O senin isteğini yerinde bulursa, gerçekleştirecektir."

Sabunkafa arkasını kıza dönerek pencereye doğru yürüdü. Kafasındaki düşünceler bir birleriyle yarış ediyorlar, tökezliyorlar, sonra yine sürdürüyorlardı yarışı. Bir sonraki tümcesini nasıl kotarmalıydı? Kurtuluşu güç kavramında mı arayacaktı? Gözleri balkonda uyuklamakta olan Bob'a takıldı.

"Bir adakta bulunmalıyız, yani doğayla bir ilişki kurmalıyız. Önemsiz bir yaratık da O'nun konuşması için bir

araç görevini görebilir. Bakalım ne olacak?"

Pencerenin önünde diz çöktü, dudaklarını kıpırdattı. Uygun olduğunu düşündüğü bir süre sonra, ayağa kalkarak başka bir pencerenin yanında duran bir buzluğa doğru ilerledi. Buzluktan pembe renkli bir kasap kâğıdına sarılı ufak bir paket çıkardı. Bir raftan da küçük kahverengi bir şişe alıp içindekileri, kâğıdın içinde bulunan nesnenin üzerine serpti. Yarı açık paketi masanın üzerine koydu.

"Bu yiyeceği al ve balkonda uyuyan şu yaratığa ver. Hayvan bunu mutlaka yemeli. Nasıl davrandığını da iyice izle. Hiçbir şey olmazsa Tanrı senin isteğine karşı demektir. Hayvan tuhaf davranışlarda bulunursa, bir sonraki gün isteğin yerine getirilecek demektir."

Kız paketi eline aldı; koyu renk, yapışkan etin kokusu kusacağını getirmişti. Öteki elini midesinin üzerine koydu.

"Korkma, korkma, çocuğum. Yufka yürekliğin istekleri yerine getirilmez."

Başıyla onayladı kız, kusmamak için kendini zor tutarak yutkunuyordu. Sabunkafa kapıyı açtı, kız kapıdan dışarı adımını attı.

"Hoşça kal, Tanrı yardımcın olsun," dedi ve hemen kapıyı kapadı. Pencerede dikilip kızı izledi, diliyle üst çenesindeki aşınmış altın dişini okşuyordu. Kızın uyumakta olan köpeğe doğru eğildiğini gördü, köpek, kızın dokunmasıyla, pınarları yeşil zamka benzeyen bir maddeyle dolu, sulu gözlerinden birini açtı. Kız uzanarak köpeğin başına dokundu, usulca okşuyordu onu. Eti köpeğin burnuna yakın bir yere bıraktı. Koku uyandırmıştı onu; başını kaldırdı, daha iyi koku alabilmek için ayağa kalktı. Hayvan, eti üç dört yutkunmada mideye indiriverdi. Kız köpeğin başını yine okşadı, köpek üçgen biçimi gözleriyle kıza doğru usulca baktı. Birden öksürdü, yaşlı bir adamın balgamlı öksürüğüne benziyordu öksürüğü—yürümeye başladı. Kız yerinde zıpladı. Öğürdü köpek, ağzını açıp kapıyordu,

birden yere yıkıldı. Ayağa kalkmaya çalıştı, beceremedi, yine denedi, basamaklardan aşağı yuvarlanır gibi kaydı. Yutkunarak, tökezleyerek, bozulmuş bir oyuncak gibi dolaştı avluda. Kızın, dilinin ucu dışarıda, ağzı açık kalmıştı. Kendinden geçmiş gibi, bir eliyle anlamsız bir hareket yaptı, sonra elleriyle ağzını kapadı. Kusmamaya çalışıyordu. Köpek yine düştü, bir kasılmayla sarsıldı gövdesi. Sesi soluğu çıkmadı sonra. Kızın elleri ağzındaydı, bir iki adım geri çekildi, sonra arkasını döndü, avludan çıkıp patikadan aşağı koştu.

Sabunkafa Kilise masasının başına geçti. Ellerini yumruk yapıp başparmaklarının iç kısmını alnına dayayarak oturdu. Sonra ayağa kalkıp çekmeceli küçük bir sehpanın yanına giderek, oradan kâğıt ile bir dolmakalem aldı. Mürekkep şişesi de zehrin bulunduğu raftaydı. Elindekilerle yine masaya geçip oturdu. Usulca, özenle, yazarlık duyguları canlanarak şu mektubu yazdı:

İlgili: İNSAN DOĞASINI YARATMAKLA ONU BÜYÜK ÖLÇÜDE YÜCELTEN KİŞİYE

Sevgili Tanrı:

Bu mektubun amacı, ya gözünden kaçmış olan ya da bilerek görmezlikten geldiğin bazı gerçekleri bilgine sunmaktır.

Bir zamanlar genç ve toyken adalarından birinde yaşıyordum. Bu ada Kuzey ve Güney Amerika arasında, Atlas Okyanusunun güneyinde kalan, Karayib Denizi ve Meksika Körfezini çevreleyen, Büyük Antiller, Küçük Antiller ve Bahama Adaları olarak ayrılan takım adalardan biridir. Küçük Antillerin kuzeyi ile güneyinde kalan ada öbeklerinden biri değildir o, bu konuya dikkatinizi çekerim, iki öbek Antillerden Büyük olanları demek istiyorum kuşkusuz, (yazdıklarımda ince ayrıntılara girerek anlaşılma zaman zaman zaman güçleştirmiş olmam, kendimi sana açık seçik

tanıtma gereğinden kaynaklanmaktadır).

Evet.

Bu sömürgede beyaz efendilerimizin kuşkusuz en kötü özelliklerini en heyecan verici, en göze batar özellikler olarak benimsedik. Kendi ırkımızın kimliğini korurken, en hoş giden, en az zorluk çıkaran özelliklerimizi alıkoyduk. Sonuçta soylu değil, ama züppe, aristokrat değil, ama sınıf bilinci olan insanlar olduk; yetkenin kendimizden aşağıdakilere acımasız davranmak olduğuna, eğitimin de okula gitmek demek olduğuna inandık. Sert davranışları sevgi, tembelliği boş zaman olarak algılamıştık, kayıtsızlığın da özgürlük olduğunu düşünüyorduk. Çocuklarımızı büyüttük, ekinlerimizi yetiştirdik; bebeklerimize baktık, mal varlığımızı arttırdık. Erkekliğimize kazanılmış olan bir mal gözüyle bakılıyor, kadınlığımız da uysallık olarak tanımlanıyordu. Senin meyvenin kokusundan, günlük işlerden iğrenir olduk.

Bu sabah, küçük Zenci kız gelmeden önce, Velma için ağladım. Ha, hayır, yüksek sesle değil. Onca pişmanlıkla yüklü bir sesi taşıyacak, onu sırtlanacak ya da sırtlanmayı yadsıyarak bir rüzgâr yoktur. Ama bu sessiz yalnızlığında Velma için ağladım. Bugün yaptığım şeyi anlamam için Velma'yı tanıman gerekiyor.

O (Velma) bir otel odasında ayrılır gibi bırakıp gitti beni. Bir otel odası, bir işiniz olduğunda kullandığınız bir yer olmalıdır. Tekbaşına asıl amacınızı etkilemez. Bir otel odası yararlı bir yerdir. Ancak, onun yararı, belirli bir bölgede, belirli bir iş için bulunduğunuzda size gerekli olan süre ile sınırlıdır; otelin rahat olmasını diler, ama daha çok adı duyulmamış bir yer olmasını yeğlersiniz. Ama oturduğunuz yer için hiç de aynı şeyler söylenemez.

Artık o odaya gerek duymadığınızda, parasını öder, "Teşekkür ederim, efendim," der ve oradaki işiniz bittikten sonra odadan çekip gidersiniz. Kim bir otel odasından ayrılırken üzüntü duyar? Bir yerlerde evi barkı olan bir

kimse orada kalmak ister mi? Bir otel odasından ayrıldıktan sonra kim sevgi ya da nefretle arkasına bakar? Ancak o odada *yaşanmış* ne varsa onu sevebilir ya da ona burun kıvrabilirsiniz. Ama odanın kendisi? Yine de bir anmalık alırsınız. Ha, yok, odayı anımsamak için değil. Aslında işinizin, serüveninizin geçtiği yer ve zamanı anımsamak için. Bir otel odası için bir insan ne duyabilir? Bir insanın bir otel odası için birşeyler duyması, o otel odasının, o odada kalan kişiye karşı birşeyler duyması kadar olanaksızdır.

İşte, yücelerin yücesi Tanrım, o kadın beni böylesine bırakıp gitti; ya da hiçbir zaman yanımda olmadığından, benden hiç ayrılmadı.

Bizlerin neden yapılmış olduğumuzu anımsarsın, değil mi? Şimdi sana küçük kızların göğüslerinden söz edeceğim. Bu uygunsuzluk (acaba öyle mi?) için, o kızları günün ilgisiz zamanlarında, ilgisiz yerlerde okşama dengesizliğim ve aileden olanları sıkıştırdığım için, özür diliyorum. Yabancıları okşadığım için de özür dilemem gerekiyor mu?

Ama Tanrım, işte burada sen de yanılıyorsun. Nasıl ve neden böyle şeylerin olmasına izin verdin? Nasıl oluyor da, Senin Gövdeni düşünürken başkalarınınkini düşünmeye dalabildim? Ah, şu çocuklar. Fidanlar üzerindeki tomurcuklardır onlar. Utangaçtırlar, bilirsin, utangaç ve uysal. Bir lastik gibi yaylanarak dokunmalara karşı koyarlar. Ama baştan çıkarıcıdırlar. Dokunma duygusu uyandırırılar bende. Dokunmam için buyruk verirler bana. Senin düşündüğün gibi utangaç değiller onlar. Tam karşımda dikilirler, evet tam karşımda. Göğüs kafesleri dardır, parmak kadardır neredeyse. O kızcağızları gördün mü hiç, Tanrım? Yani, gerçekten gördün mü? İnsan onları görüp de sevmeden yapamaz. Onları yaratan sen, bir düşünce olarak da olsa, sevimli olduklarını aklından geçirmişsindir—o düşüncenin gerçekleşmesini görmek çok daha hoş

olsa gerek. Senin de anımsaman gerektiği gibi elimi ağzımı onlardan uzak tutamadım. Tuzlu ve tatlıdırlar. Hoplaya zıplaya geçen saatlerinden kalan biraz tuzlu terle kaplı, tam olgunlaşmamış çileklere benzerler.

Onlara duyulan sevgi—onlara dokunmak, onlardan tat almak, onları duyumsamak—yalnızca kolay elde edilebilen, kösnül bir insan kusuru değildi; benim için Yapılması Gereken Bir Şeydi. Baba yerine, rahiplik giysisi yerine, Velma yerine geçebilecek bir şeydi ve onlarsız kalmamayı seçtim. Kiliseye gitmedim. En azından o işi yapmadım. Pe ki ne yaptım? Herkese Seninle ilgili her şeyi bildiğimi söyledim. Senin Güçlerini elde ettiğimi söyledim onlara. O bir yalandı, ama tam anlamıyla bir yalan sayılmazdı. Güzel sözlerle, yerinde ve zamanında söylenmiş yalanlar karşılığında para almamam gerektiğini biliyorum. Ancak, bilmeni isterim ki, bu işten tiksiniyordum. Yalan ile parayı bir an olsun sevmedim.

Ama bir düşün:

Otel odasını bırakıp giden kadın.

Takım adalarda geçen gençlik, olgunluk çağı.

Umutla bekleyen göğüslerin geride bıraktığı umutlu bakışları.

Bilmeye dayanamayacağım şeyleri öğrenmemi engelleyecek tatlı bir kötülüğe ne çok gereksinim duyduğumu.

Paradan ne çok nefret ettiğimi, onu küçümsediğimi.

Şimdi de şunu bir düşün: bugün bana dert yanmaya gelen küçük Zenci kız, yalnızca hak ettiğim bir şey için değil, benim acıma duyugum yüzünden gelmişti. Söyle bana, Tanrım, böyle bir kızcağızı yolu bana düşünceye kadar, nasıl bunca uzun bir süre yalnız bırakabildin? Nasıl yapabildin bunu? Senin için ağlıyorum, Tanrım. Senin için ağladığımdan Senin işini ben yapmak zorunda kaldım.

O kızın neden geldiğini biliyor musun? Mavi göz istemek için. Yeni, mavi gözler, diyordu. Ayakkabı satın alır gibiydi. "Bir çift yeni mavi göz istiyorum." Onları çok uzun

bir süredir senden istiyor olmalıydı, sen de bir yanıt vermemiştin ona. (Bu yaptığının eski bir alışkanlık olduğunu kıza söyleyebilirdim.) *Bana* mavi göz istemek için geldi. Bir kartvizitim vardı onda. (Kartımı bu mektuba da iliş-tirdim.) Sırası gelmişken söyleyeyim, Micah adını da ekledim—Micah Elihue Whitcomb. Ama bana Sabunkafa Kili-se adını taktılar. Bu adı nasıl ve neden aldığımı anımsamıyorum. Bir ad bir insanı bir başka insandan nasıl daha üstün yapabilir? Ad gerçek bir nesne midir? Bir kişinin adı neyse kendisi de o mudur? Sana Musa Peygamberin sor-duğu, soruların en kolay ve en dostça olanı "Adınız ne?" sorusunu ancak "Ben benim," diyerek yanıtlamanın nede-ni bu muydu? "Ben neysem o'yum," diyen Temel Reis gi-bi, değil mi? Adını söylemekten korkuyordun, değil mi? Adını bilirlerse, seni de tanıyacaklarından korkuyordun, öyle değil mi? O zaman senden kimse korkmayacaktı, de-ğil mi? Peki, peki. Darılma. Seni gücendirmek istemem. Seni anlıyorum. Ben de kötü bir adamım, üstelik de mut-suz. Ama bir gün öleceğim. Her zaman iyi yürekli oldum. Niçin ölmek zorunda kalıyorum? Küçük kızlar. Özleyece-ğim tek şey küçük kızlar olacaktır. Onların diri küçük me-me uçlarına dokunup ısırıldığımda—ama azıcık—dostça bir şey yaptığım duygusuna kapıldığımı biliyor musun? Onla-rı ağızlarından öpmek, onlarla yatmak ya da birisiyle ev-lenmek gibi bir isteğim yoktu. Neşe ve dostluk duyuyor-dum onlarla birlikte. Gazetelerin yazdığı gibi değil. İnsan-ların fısıltıları gibi değil. Kızların aldırış ettikleri yoktu hiç. Çoğunun nasıl yine geldiğini anımsıyor musun? Hiç kimse bunları anlamaya bile yanaşmıyordu. Onları inciti-yor olsaydım, geri gelirler miydi hiç? onlardan ikisi, Dore-en ile Şeker Bebek birlikte gelirlerdi. Onlara nane şeker, para verirdim, ben kendileriyle oynasırken, onlar da ba-caklarını açıp dondurma yerlerdi. Bir eğlenti gibiydi tıpkı. Bir kötülük, bir pislik, bir koku bir inleme olmazdı—yal-nızca küçük kızlarla benim silik, soluk kahkahalarımız du-

yulurdu. Kimse uzun uzun bir biçimde bakmazdı—Velma'nın daha sonraki uzun uzun komik bakışı gibi. İşin sonunda hiçbir bakış sizde pislik duygusu, ölüm isteği uyandırmazdı. Küçük kızlarla ilişki tertemiz, iyi ve dostçadır.

Bunları anlayan gerek, Tanrım. "Acı çeken çocukları bana gönderin, zarar vermeyin onlara," demiştin. Unuttun mu? Çocukları unuttun mu? Evet. Unutmuşsun. Onları bırakın dinlensinler, yol kıyılarında otursunlar, ölmüş annelerinin yanbaşımda ağlasınlar. Kömürleşmiş, topal, sakat kalmış çocuklar gördüm. Unuttun onları, Tanrım. Nasıl ve ne zaman Tanrı olacağını unuttun.

İşte bu yüzden o küçük Zenci kızın gözlerini değiştirdim, ama ona dokunmadım hiç; parmağımı bile sürmedim. Ama istemiş olduğu mavi gözleri verdim ona. Ne bir zevk için, ne de para için. Senin yapamayacağın, yapmayacağın bir işi değil, yapmamış olduğun bir işi yaptım: O çirkin, küçük Zenci kızı gördüm ve sevdim. Senin rolünü oynadım. Hem de çok iyi bir gösteri oldu!

Ben, evet ben bir mucize yarattım. İsteddiği gözleri verdim ona. Ona mavi mavi iki göz verdim. Kobalt mavisini. Senin mavi gökyüzünden de bir iz taşıyor. O mavi gözleri başka kimse göremeyecek. Yalnız kendisi görecek. Artık mutlu yaşayacak. O işi ben başardım, o işi yapmakta da haklıyım.

Şimdi kıskançlık duyuyorsun. Çekemiyorsun beni.

Gördün mü işte? Ben bile yarattım. Seninkiler gibi özgün değil, ama yapımcısından çok, içenin başını döndüren şarap gibi bir yaratı bu.

İşte böylece Tanrı içkisini içtikten sonra, artık Senden de, Ölümünden de, Yaşamaktan da korkmuyorum, ayrıca ne Velma ile ne babamla ne de Büyük ve Küçük Antiller'le bir sorunum yok. Her şey oldukça yolunda. Oldukça.

En derin saygılarımla,

Kulunuz,
Micah Elihue Whitcomb

Sabunkafa Kilise mektup kâğıtlarını üç kez düzgün bir biçimde katlayarak bir zarfa yerleştirdi. Bir mührü olmamasına karşın, mühür mumunu aradı durdu. Yatağının altından bir puro kutusu çıkarıp içeri karıştırdı. Kutuda en değer verdiği şeylerden bazıları vardı: Şikago'daki otelde, bir kol düğmesinden düşmüş bir yeşim taşı parçası; hiç tanımamış olduğu annesinden kalma, üzerine bir parça mercan yerleştirilmiş Y biçiminde altın bir takı; Velma'nın banyo lavabosunun kenarında bırakmış olduğu dört büyük saç tokası; Değerli Taş adında küçük bir kızın başından alınmış soluk mavi renkli, ipek bir kurdele; Cincinnati'de bir cezaevi hücresi lavabosunun kararmış musluk başı; çok güzel bir ilkbahar günü Morningside Parkındaki bir bankın altında bulduğu iki bilye; hâlâ yüz pudrasıyla yüz kremi kokan eski bir Lucky Hart kataloğu. Bu nesnelerle uğraşırken neyi aradığını unutmuştu. Anımsaması için çok çaba göstermesi gerekiyordu; kafasında bir uğultu oluştu, üzerine bir yorgunluk çöktü. Kutusunu kapadı, kendini yatağa bıraktı, tatlı bir uykuya daldı, şekerli dükkânından çıkıp gelerek Bob adlı yaşlı bir köpeğin kımıldamadan yerde yatan leşiyle karşılaşan yaşlı bir kadının kesik kesik haykırımlarını duyamıyordu artık.

YAZ

Ancak diri bir çileğe dişlerimi geçirince anlarım yazın geldiğini—tozu toprağıyla bunaltıcı havasını. Fırtınalar mevsimidir benim için yaz. Sıcaktan kavuran günler, yapış yapış geceler kafamda birbirinden ayrılmaz, ama fırtınalar, o birden çıkan şiddetli fırtınalar, hem ürkütürler hem yatıştırırlar beni. Ancak belleğime güvenemem; kaldığımız kasabadaki bir yaz fırtınasını anımsar, annemin 1929'da tanık olduğu bir yaz mevsimini düşlerim. O yıl bir kasırganın koptuğunu ve Lorain'in yarısını silip süpürdüğüünü söylerdi. Annemin yazıyla kendiminkileri birbirine karıştırırım. Çilekleri ısırırken, fırtınaları düşünürken annemi görürüm. Pembe ipekten bir giysi içinde ince uzun bir genç kızdır. Bir eli belinde, öteki eli yana sarkıtılmış—bekliyordur. Bir esinti onu havaya uçurur, evlerin üstüne kaldırır, ama yine ayakta, eli belindedir. Gülümser. Yana sarkıtılmış elinde yansıyan umut ve önsezi tüm dünya yansa da değişmez. 1929'daki yaz fırtınasında da hiç etkilenmemişti annemin eli. Dünya başına yıkılırken de güçlü, güler yüzlü ve rahattı. Anımsadıklarım bu kadar. Toplumsal olaylar kişisel gerçeklere dönüşebilir, bir orta-batı kasabasının mevsimleri de küçük yaşamlarımızın yazgısı olabilir.

Frieda ile ikimiz tohumlarımızı topladığımızda yaz mevsiminin ağırlığı duyulur olmuştu. Her birini beş sente satacağımız, böylece bir bisiklet almamızı sağlayacak küçük torbacıklar dolusu tohumu taşıyan o büyüğü çantacıkları—nisan ayından beri beklemiştik. Bisiklet alacağımıza inanıyor, her günün önemli bir bölümünü kasabada dolaşıp tohum satarak geçiriyorduk. Annemin, tanıdıklara ya da yabancıları olmadığı komşulara gitmemizi yasaklamış ol-

masına karşın, her evin kapısını çalıyor, açılan her kapıdan içeri dalıp çıkıyorduk. Yağ ve sidik kokan yaklaşık altı aileyi barındıran on iki odalı evler; demiryolu kenarındaki çalılıklara sokulmuş, dört odalı, minik, tahta evler, balık pazarı, kasap dükkânı, mobilya mağazası, meyhane, lokanta gibi işyerlerinin üst katlarındaki daireler; içinde çiçekli halıların, kenarları oluklu cam kâselerin bulunduğu güzel tuğla evlerdi bunlar.

Tohum satmakla geçen oyaz boyunca, kazanacağımız parayı düşünürken, halkın dilinde dolaşmakta olan sözlerle de kulak kabartıyorduk. Tanıdıklarımız bizi evlerine çağırıyor, oturmamızı istiyor, bize soğuk su ya da limonata veriyorlardı; biz oturup dinlenirken, onlar da konuşmalarını sürdürüyor, işlerini yapıyorlardı. Bir parça oradan, bir parça buradan derken gizli, korkunç ve ürkütücü bir öyküyü toparlamaya başlamıştık. Ancak böyle iki-üç belirsiz, kulaktan dolma konuşma sonucunda o öykünün Peco-la ile ilgili olduğunu anlayabildik. Uygun bir biçimde birleştirilirse konuşmalar şöyleydi:

"O kız için anlatılanları duydun mu?"

"Ne? Gebe mi?"

"Evet. Ama bil bakalım kimden?"

"Kimden? Şu afacan oğlanların hepsini tanımıyorum ki."

"Hah işte. Afacan oğlanlardan biri değil. Cholly olduğunu söylüyorlar."

"Cholly mi? Babası mı?"

"Hımm."

"Tanrım. Sen yardım et. Bak şu pis Zencinin yaptığına."

"Bir gün onları yakmaya kalkmıştı, anımsıyor musun? O zaman gerçeği domuz gibi bildiğinden hiç kuşkum yok."

"Ne yapacak şimdi o kız? Anne mi olacak?"

"Şimdiye kadar ne yaptıysa onu. Adam kaçmış."

"Devlet o bebeği kıza bırakmaz, öyle değil mi?"

"Bilmem."

"Breedlove'ların hiçbirisi doğru dürüst insana benzemiyor. Oğulları her dakika bir yerlere gidiyor, kız da oldum olası aptaldır."

"Kimse onlarla ilgili bir şey bilmiyor. Nereden geldikleri, neyin nesi oldukları belirsiz. Kimseleri yok gibi görünüyor."

"Nasıl olur da böyle bir şey yapabilir?"

"Şaşırdım kaldım. İğrenç bir şey."

"Bu durumda kızı okuldan almaları gerek."

"Evet. Bu işin ayıbını o da taşıyor."

"Yok canım. Olsa olsa on iki yaşında bir kız."

"Evet. Ama bilemezsin ki. Neden karşı koymadı acaba adama?"

"Belki koymuştur."

"Acaba öyle mi? Nereden bileceksin?"

"Bebeği yaşamaz bence. Söylediklerine göre annesi ona öyle bir dayak atmış ki, kendi yaşarsa şanslı sayılır."

"Bebeğin yaşamaması daha iyi onun için. Yoksa yaşayan en çirkin yaratık olur."

"Elden ne gelir ki. Böyle şeyler için bir yasa olmalı; daha çirkin bir şey yaratmak için birleşen iki çirkin insana karşı. Toprağın altına gömmek en iyisi."

"Ben fazla kaygılanmıyorum. Bebeğin yaşaması bir mucize olur zaten."

Şaşkınlığımız kısa sürdü, çünkü yerini Pecola'nın ayıbını örtmeye yönelik tuhaf bir duyguya bırakmıştı; Pecola adına utanmış, incinmiş, üzüntüye kapılmıştık. Kederimiz yeni bir bisiklet alma düşüncesini aklımızdan silmişti. Bizim kederimiz, kimse onu paylaşır görünmediğinden, başkalarınınkinden daha yoğundu bence. Bu öykü ötekileri tiksindiriyor, eğlendiriyor, şaşkınlık, öfke ve üstelik heyecana boğuyordu. 'Zavallı küçük kız,' ya da 'Zavallı bebek,' diyeceğini umduğumuz insanlar bile bu sözleri söyleceklerine yalnızca kafa sallıyorlardı. Gözlerini kısıp olaya

ilgiyle bakacak insanlar aradık, ama gördüklerimiz maske-lerden başka bir şey değildi.

Herkesin ölmesini istediği bebeği düşünüyor ve onu açık seçik görüyordum. Islak, karanlık bir yerdeydi, başı yünden yapılma büyük O'larla kaplı, kara yüzüne iki gü-müş para gibi iki parlak kara göz yerleştirilmiş, burnu yas-sı, dudakları öpücük kalınlığında, kara derisi yaşayan, so-luk alıp veren ipek bir kumaş. Ne cam mavisi gözlerinin üzerine dökülen yapay sarı saçları, ne de küçük bir burnuy-la düzgün bir ağzı vardı. Bebeğin yaşamasını isteyen başka birine duyduğum gereksinme Pecola'ya karşı duyduğum sevgimden daha güçlüydü—Shirley Temple, Maureen Pe-als, gibi beyaz taşbebeklere karşı duyulan o evrensel sevgi-ye karşılık istiyordum bunu. Frieda da aynı duyguya kapıl-mış olmalıydı. Pecola'nın evliolmadığıolgusunu düşünmü-yorduk; evlenmeden bebekleri olan bir sürü kız vardı. Be-beğin babasının Pecola'nın babası olması da ilgilendirmi-yordu bizi; herhangi bir adamdan gebe kalmak süreci bi-zim aklımızın almadığı bir şeydi—babası en azından Pecola'nın tanıdığı biriydi. Daha doğmamış olan bebek için yal-nızca bu güçlü nefreti düşünüyorduk. Bayan Breedlove'ın Pecola'yı yere devirişini, buzdolabımızın kapı gıcirtısı gibi ses çıkaran o soğuk taşbebeğin o duygulu gözyaşlarını din-dirişini anımsıyorduk. Mantarlı Pizanın bir bakışıyla yel-kenleri suya indiren aynı öğrencilerin Pecola'ya nasıl deği-şik gözle baktıkları da geliyordu aklımıza. Ya da aklımıza gelmiyor; bal gibi biliyorduk her şeyi. Her şeye ve herkese karşı olan belleğimiz bütün sözleri bizim bozmamız gere-ken bir şifre olarak, bütün el kol hareketlerini özenli bir çö-zümleme gerektiren şeyler olarak değerlendirdiği için ken-dimizi savunma durumundaydık; dikbaşı, hesaplı kitaplı ve saldırgan olmuştuk. Kimsenin bize ilgi gösterdiği falan yoktu, o yüzden kendimize çok ilgi gösteriyorduk. Sınırları-mızın ne olduğunu, o zamanlar, bilmiyorduk. Tek kusuru-muz boyumuzdu; herkes bize kendileri daha büyük ve güç-

l  olduğu için emir veriyordu. İşte bu yüzden acıma ve gurur duygularıyla güçlendirilmiş bir güvenle olayların gidişini ve bir insanın yaşamını değiştirmeye karar verdik.

"Ne yapacağız, Frieda?"

"Ne yapabiliriz? Bayan Johnson bebeğin yaşamasının bir mucize olacağını söyledi."

"O zaman biz de bir mucize yaratalım."

"Evet, ama nasıl?"

"Dua edebiliriz."

"Yeterli olmaz. O ku u anımsıyor musun?"

"O başka; o ku u bulduğumuzda  l  gibiydi zaten."

"Ne olursa olsun, bu kez, gerçekten etkili olacak bir eyler yapmamız gerektiği kanısındayım, yine de."

"Pecola'nın bebeğinin yaşaması için Tanrıya yalvarıp tam bir ay boyunca iyi insan olacağımıza dair O'na söz verelim."

"Olur. Ama bu kez bu i i gerçekten istediğimizi O'nun anlaması için bazı şeylerden ödün vermeliyiz."

"Nelerden ödün vereceğiz? Hiçbir  eyimiz yok ki, tohumlardan kazandığımız iki dolardan başka."

"O parayı verebiliriz. Ya da ne yaparız biliyor musun? Bisikleti gözden çıkarırız. Parayı gömer... tohumları da ekeriz."

"Bütün parayı mı?"

"Claudia, bu işi yapmak istiyor musun, istemiyor musun."

"Tamam, tamam. Yalnızca d   nm   t m ki... istiyorum."

"Doğru dürüst yapmalıyız yapacağımızı. Sonradan gidiş topraktan  ıarmayalım diye parayı Pecola'nın evinin yanına gömeceğiz, tohumlara göz kulak olabilmek için onları bizim evin arkasına ekeceğiz. Filizlendiklerinde de her şeyin yolunda gittiğini anlayacağız. Tamam mı?"

"Tamam. Yalnız  arkıyı bu kez ben söyleyeyim. Sen de sihirli sözcükleri söyle."

**BAKINBAKINBİRARKADAŞGELİYORJANEİLEOY
NAYACAKBUARKADAŞBİROYUNOYNAYACAKLA
RİYİBİROYUNOYNAYACAKLAROYNAJANEYOYN
AOYNAJANEYOYNAJANE**

Şu eski aynaya daha kaç kez bakacaksın?

Uzun bir süredir bakmıyordum.

Baktın işte.

Ne olmuş yani? Canım isterse bakabilirim.

*Bakamazsın demedim sana. Yalnızca niçin her dakika ba-
kıyorsun anlayamıyorum. Nasıl olsa bir yere kaçtıkları
yok.*

Biliyorum. Ama hoşuma gidiyor bakmak.

Kaçarlar diye mi korkuyorsun?

Kuşkusuz hayır. Nasıl kaçabilirler ki?

Ötekiler kaçmıştı.

Onlar kaçmadılar. Değiştiler.

Ha kaçmışlar, ha değişmişler. Ne fark eder?

Çok şey fark eder. Bay Sabunkafa onların sonsuza dek da-
yanacaklarını söylemişti.

Sonsuza dek, Amin mi denilecek?

Merak ettiysen, evet.

*Benimle konuşurken bu kadar kendini beğenmişlik etmek
zorunda değilsin.*

Kendini beğenmişlik ettiğim yok. Sen açtın bu konuyu.

*Senin şu aynaya bakmalarını izlemekten başka bir şeyle
uğraşmak istiyordum yalnızca.*

Kıskanıyorsun.

Hayır, kıskanmıyorum.

Kıskanıyorsun. Senin de olmasını istiyorsun.

Hıh. Mavi gözlerle kimbilir neye benzerim?

Pek bir şeye benzemezsin.

Bu konuyu daha uzatacaksan, ben tekbaşına da gidebilirim

Hayır. Gitme. Ne yapmak istiyorsun?

Dışarı çıkıp oynayabiliriz, bence. .

Ama hava çok sıcak.

Eski aynanı yanına alabilirsin. Paltonun cebine koy onu da, sokakta bir aşağı bir yukarı dolaşırken kendine bakar durursun.

Tanrım! Senin bu kadar kıskanç olabileceğin aklımın ucundan bile geçmezdi.

Yok canım!

Öylesin.

Nasılım?

Kıskanç.

Peki. Kıskancım öyleyse.

Gördün mü? Sana söylemiştim.

Hayır. Ben sana söylemiştim.

Gerçekten çok mu güzel bunlar?

Evet. Çok güzel.

'Çok güzel' mi yalnızca?

Gerçekten, sahiden çok güzel.

Gerçekten sahiden, maviden mi güzel?

Ah, Tanrım. Delirmişsin sen.

Hayır, deli değilim!

O anlamda söylememiştim.

Peki, hangi anlamda söyledin?

Yeter artık. Burası çok sıcak.

Bir dakika. Ayakkabılarımı bulamıyorum.

İşte burada.

Ha. Teşekkür ederim.

Aynanı aldın mı?

Evet canım...

Peki, gidelim öyleyse... Ah!

Ne oldu?

Güneş çok parlak. Gözlerimi kamaştırıyor.

Benim gözlerime bir şey olmuyor. Gözümü bile kırpmıyorum. Bak. Tam güneşe doğru bakabiliyorum.

Öyle yapma.

Neden? Kamaşmıyor ki gözlerim. Göz kırpmam bile gerekmiyor.

Ama, gözünü kırp yine de. Öyle güneşe bakmakla güleceğimi getiriyorsun.

Nasıl güleceğini getiriyorum?

Bilmiyorum.

Evet, biliyorsun. Nasıl güleceğini getiriyorum?

Sana söyledim. Bilmiyorum.

Konuşurken neden yüzüme bakmıyorsun? Bayan Breedlove gibi kaçamaklı bakıyorsun.

Bayan Breedlove sana kaçamaklı mı bakıyor?

Evet. Bugünlerde öyle. Mavi gözlerim olduğundan bu yana gözlerini kaçırıyor benden. Acaba o da mı kıskanıyor gözlerimi?

Olabilir. Güzel olduklarını biliyorsun.

Biliyorum. Gerçekten iyi bir iş becerdim. Herkes kıskanıyor. Ne zaman birisine baksam gözlerini kaçırıyor.

O yüzden mi gözlerinin ne kadar güzel olduğunu kimse söylemiyor?

Kuşkusuz. Düşünebiliyor musun? Bir kişiye böyle bir şey oluyor ve bir Tanrı kulu çıkıp da onunla ilgili bir söz söylemiyor. Görmüyormuş gibi davranmaya çalışıyorlar. Gülünç değil mi?.. Gülünç değil mi, dedim.

Evet, gülünç.

Onların ne kadar güzel olduklarını yalnız sen söylüyorsun.

Evet.

Sen gerçek bir dostsun. Daha önce canını sıktığım için kusura bakma. Sana kıskanç falan dediğim için.

Önemli değil.

Hayır. Gerçekten. Sen benim en iyi arkadaşımsın. Seni ne-

den daha önce tanımadım?

Daha önce bana gerek duymuyordun.

Sana gerek duymuyor muydum?

Demek istediğim... daha önce çok mutsuzdun. Demek ki gözüne çarpmadım.

Haklısın galiba. Ayrıca arkadaşsız kalmıştım. Sonra sen çıktın karşıma. Tam karşımda duruyordun.

Hayır, tatlım. Tam gözlerinin arkasında.

Ne?

Gözlerin için olarak Maureen ne düşünüyor?

Onlarla ilgili bir şey söylediği yok. Gözlerimle ilgili bir şey söyledi mi sana?

Hayır. Hiçbir şey söylemedi.

Maureen'den hoşlanıyor musun?

Ha. Onunla bir sorunum yok. Yarı beyaz bir kız olarak, yani.

Ne demek istediğini anlıyorum. Peki onun dostu olmak ister misin? Yani onunla dolaşmak ya da birşeyler yapmak gibi.

Hayır.

Ben de istemem. Ama sevilen biri olduğu kesin.

Sevilen biri olmak isteyen kim?

Ben istemem.

Ben de istemem.

Ama sen zaten sevilen biri olamazsın. Okula bile gitmiyorsun.

Sen de gitmiyorsun.

Biliyorum. Ama eskiden gidiyordum.

Neden bıraktın peki?

Bıraktırdılar.

Kim bıraktırdı?

Bilmem. İlk kez mavi gözlerle okula gittiğim günden sonra. Ertesi gün Bayan Breedlove'ı çağırdılar. Şimdi ise okula gitmiyorum artık. Ama aldırdığım yok.

Öyle mi?

Evet, öyle. Hepsi önyargılı, sözün kısıası.

Evet, kuşkusuz önyargılılar.

Yalnızca mavi gözlerim olduğu için, onlarınkinden daha mavi gözlerim olduğu için önyargılılar.

Doğru.

Onlarınkinden daha mavi, öyle değil mi?

Ha, evet. Çok daha mavi.

Joanna'nınkilerden de mi?

Joanna'nınkilerden çok daha mavi.

Michelena'nınkilerden de mi mavi?

Michelena'nınkilerden de daha mavi.

Ben de aynı kanıdayım. Michelena gözlerim için bir şey söyledi mi sana?

Hayır. Hiçbir şey söylemedi.

Sen ona bir şey söyledin mi?

Hayır.

Nasıl olur?

Ne nasıl olur?

Nasıl oluyor da kimseyle konuşmuyorsun?

Seninle konuşuyorum ya

Benden başka.

Senden başka kimseyi sevmiyorum ki.

Nerede oturuyorsun?

Daha önce söylemiştim sana.

Annenin adı ne?

Benimle neden bu kadar çok ilgileniyorsun?

Yalnızca merak ediyorum. Hiç kimseyle konuşmuyorsun.

Okula gitmiyorsun. Kimse de seninle konuşmuyor.

Benimle kimsenin konuşmadığını nereden biliyorsun?

Konuşmuyorlar işte. Evinde benimle birlikte olduğunda,

Bayan Breedlove bile sana bir şey söylemiyor. Hiçbir şey.

Bazan seni gördüğünden bile kuşku duyuyorum.

Beni neden görmesin ki?

Bilmiyorum. Seni görmezlikten geliyor nerdeyse.

Cholly'nin gidişinden beri kendini toparlayamamış olabi-

lir.

Ha, evet. Belki de haklısın.

Kocasını özlemiş olmalı.

Neden özlesin, anlayamıyorum. Adamın tüm yaptığı sarhoş olmak ve karısını dövmekti.

İşte, büyüklerin nasıl insanlar olduklarını görüyorsun.

Evet. Hayır. Nasıl insanlar?

Belki de her şeye karşın o adamı seviyordu.

ONU MU?

Kuşkusuz. Neden olmasın? Neyse, o adamı sevmeseydi, o adamın kendisini daha çok ş'apmasına izin verirdi.

Öyle değil.

Nereden biliyorsun?

Onları her zaman görüyordum. Bayan Breedlove o işten hoşlanmıyordu.

Peki, o zaman niçin kendisini ş'apmasına izin versin?

Çünkü Cholly onu zorluyordu.

Bir insan bir insana nasıl böyle bir şeyi zorla yaptırır?

Kolay.

Ya, öyle mi? Nasıl oluyor bu?

Yalnızca zorlayarak, hepsi bu.

Haklısın galiba. Bu durumda Cholly herkese her şey yapabilirdi.

Yapamazdı.

Sana da yaptı, öyle değil mi?

Kapa çenenini!

Şaka yaptım yalnızca.

Kapa çenenini!

Olur. Olur.

Yalnızca denemişti, anlıyor musun? O hiçbir şey yapmadı.

Beni duyuyor musun?

Çenemi kapıyorum.

İyi ediyorsun. Bu tür konuşmalardan hoşlanmıyorum.

Çenemi kapattığımı söyledim.

Her zaman böyle pis konuları konuşursun. Peki, sana kim

söyledi bunu?

Unuttum.

Sammy mi?

Hayır. Sen.

Ben söylemedim.

Söyledin. Kanepede uyurken seni ş'apmaya çalıştığını söylemiştin.

Gördün mü işte! Neden söz ettiğini kendin de bilmiyorsun. Bulaşık yıkarken oldu.

Ha, öyle mi? Bulaşık yıkarken.

Tekbaşına. Mutfakta.

Neyse, izin vermediğine sevindim.

Evet.

Verdin mi?

Ne verdim mi?

İzin.

Şimdi söyle bakalım deli olan kim?

Benim, herhalde.

Sensin, kuşkusuz.

Yine de...

Tamam. Söyle bakalım. Yine ne var?

Nasıl bir şey olduğunu merak ediyorum.

Berbat.

Gerçekten mi?

Evet, Berbat bir şey.

Niçin Bayan Breedlove'a söylemedin peki?

Söyledim ona!

Birincisini demiyorum, ikincisini, kanepede uyuduğun zamankini, demek istiyorum.

Uyumuyordum! Bir şey okuyordum!

Bağırmana gerek yok.

Hiçbir şey anlamıyorsun, değil mi? Anneme söylediğimde inanmadı bile.

O yüzden mi ikincisinden ona söz etmedin?

Söyleseydim o zaman da inanmayacaktı bana.

Haklısın. Sana inanmayacağına göre söylemenin bir anlamı yok.

İşte bu yüzden senin kalın kafana sokmaya çalışıyorum bunu.

Tamam. Şimdi anlıyorum. Söyle böyle.

Şöyle böyle diyerek ne demek istiyorsun?

Bugün ters tarafından kalkmışsın sen.

Sen de sürekli olarak ters ve sinsî şeyler söylüyorsun. Senin dostum olduğunu sanıyordum.

Öyleyim. Öyleyim.

O zaman Cholly konusunda beni rahat bırak.

Olur.

Onunla ilgili söylenecek daha fazla bir şey yok nasıl olsa. Gitti zaten.

Evet. Çok şükür.

Evet. Çok şükür.

Sammy de gitti.

Sammy de gitti.

Bu yüzden konuşmanın bir yararı yok onu. Onları yani.

Yok. Hiçbir yararı yok.

Her şey bitti artık.

Evet.

Cholly'nin de sana saldıracağından korkmana gerek yok.

Hayır, yok.

Korkunç bir şeydi değil mi?

Evet.

İkincisi de mi öyleydi?

Evet.

Gerçekten mi? İkinci kez de mi?

Beni rahat bırak! Beni rahat bıraksan iyi olacak.

Sen şaka kaldıramaz mısın? Yalnızca şaka ediyordum.

Pis şeyler konuşmak istemiyorum.

Ben de öyle. Başka bir konu konuşalım.

Hangisini? Hangi konuyu konuşacağız?

Gözlerinden söz edebiliriz.

Ha, evet. Gözlerim. Mavi gözlerim. Onlara bir kez daha bakayım.

Şunlara bak, ne kadar güzel.

Evet. Onlara her bakışım da daha da güzelleşiyorlar.

Gördüğüm en güzel gözler bunlar.

Gerçekten mi?

Ah, evet.

Gökyüzünden de mi güzel?

Ah, evet. Gökyüzünden çok daha güzel.

Alice ile Jerry Masal Kitabındakilerden de mi güzel?

Ah, Evet Alice ile Jerry Masal Kitabındakilerden de güzel.

Joanna'ninkilerden de mi güzel?

Ah, evet. Hem de daha mavi.

Michelena'ninkilerden de mavi mi?

Evet.

Doğru mu söylüyorsun?

Hiç kuşkun olmasın.

Doğru söylüyormuşa benzemiyorsun...

Evet, doğru söylüyorum. Ayrıca...

Ayrıca ne?

Hım, bir şey yok. Dün gördüğüm bir bayanı düşünüyordum yalnızca. Onun da gözleri maviydi. Ama hayır. Senin-kilerden daha mavi değildi.

Emin misin?

Evet. Şimdi anımsıyorum. Seninkiler daha mavi.

Buna sevindim.

Ben de sevindim. Bu çevrede seninkilerden daha mavi gözleri olan birisinin varlığını düşünmekten nefret ediyorum.

Ama olmadığından eminim. Buralarda yok, nasılsa.

Ama bilmiyorsun, öyle değil mi? Herkesi görmemiştir, değil mi?

Hayır. Görmedim.

O yüzden başka biri olabilir, olamaz mı?

Çok zor.

Ama olabilir. Olabilir. 'Bu çevrede' dedin. 'Bu çevrede'

kimsenin daha mavi gözleri olmayabilir. Peki öteki yerler ne olacak? Gözlerimin Joanna'nın, Michelena'nın ve o görmüş olduğun bayanın gözlerinden daha mavi olduğunu biliyoruz, ama ya uzaklarda bir yerde, benimkilerden daha mavi gözleri olan birisi varsa?

Aptal olma.

Olabilir, ama. Olamaz mı?

Çok zor.

Ama düşün. Çok uzakta bir yer düşün. Örneğin, Cincinatti'de, benimkilerden daha mavi gözleri olan biri var. Daha mavi gözleri olan iki kişi düşün.

Peki ne olacak? Mavi göz istedin. Mavi gözlerin oldu.

Onları daha da mavi yapabiliirdi.

Kim?

Bay Sabunkafa.

Hangi tonda bir mavi istediğini söylemiş miydin?

Hayır. Aklıma gelmedi.

Hım, iyi.

Bak. Şuraya bak. Şu kıza bak. Gözlerine bak. Benimkilerden daha mı mavi?

Hayır, bence değil.

İyice baktın mı?

Evet.

Bak biri daha geliyor. Onunkilere bak. Daha mı mavi?

Aptallaşmaya başladın. Herkesin gözüne bakamam.

Bakmalısın.

Hayır.

Lütfen. Benimkilerden daha mavi gözleri olan birisi varsa, gözleri en mavi olan birisi de var demektir. Tüm dünyanın en mavi gözlerine sahip biri.

Çok kötü bir şey bu değil mi?

Lütfen bakmama yardımcı ol.

Hayır.

Ama gözlerim ya yeterince mavi değilse?

Ne için yeterince.

Şey... için yeterince mavi. Bilmiyorum. Bir şey için yeterli derecede mavi. Senin için... yeterince mavi.

Artık seninle oynamayacağım.

Ah. Beni bırakma.

Evet. Bırakacağım.

Neden? Bana kızgın mısın?

Evet.

Gözlerim yeterince mavi olmadıkları için mi? En mavi gözler benimkiler olmadığı için mi?

Hayır. Aptalca davrandığın için.

Gitme. Bırakma beni. Onlara sahip olduğum zaman geri dönecek misin?

Neye?

En mavi gözlere. O zaman geri dönecek misin?

Döneceğim kuşkusuz. Yalnız kısa bir süre için gidiyorum.

Söz mü?

Kuşkusuz. Geri geleceğim. Tam gözlerinin karşısına.

İşte böyle.

Küçük kara derili bir kız, küçük beyaz derili bir kızın mavi gözlerine özeniyor ve o özleminin özünde yatan korkuyu ancak özlemi gerçekleştiren bir kötülük yenebiliyor.

Bebek zamanından önce doğup öldükten sonra, Frieda ile ben Pecola'yı araya görüyorduk. Dedikodular ve baş sallayışlar sona ermişti artık. Acınacak bir durumu vardı. Büyükler başlarını başka yöne çeviriyor, ondan korkmayan çocuklar da açıkça gülüyorlardı.

Toptan hasara uğratılmıştı. Yeni filizlenmiş, körpe günlerini bir aşağı bir yukarı gezinerek geçiriyordu Pecola; yalnız kendisinin duyabileceği bir uzaklıktaki bir davulcunun ritmine uyarak zonkluyordu başı. Dirseklerini bükmüş, elleri omuzlarında, sonsuz, uyumsuz ve boş bir uçuş çabası içinde, bir kuş gibi sallayıp duruyordu kollarını. Erişemediği—hatta göremediği—ama kafasındaki vadileri dolduran bir mavi boşlukta uçmayı amaçlayan, ancak uça-

mayan bir kuş gibi kanatlarıyla havayı dövüyordu.

Pecola'nın yüzüne bakmadan görmeye çalışıyorduk onu, hiç, ama hiç yanına yaklaşılmıyorduk. Saçmaladığından, itici olduğundan ya da ondan korktuğumuzdan değil, ona yardım edememekten kaynaklanıyordu bu. Çiçeklerimiz asla büyümedi. Tohumları çok derine gömdüğümüzü söyleyen Frieda'nın haklı olduğuna inanmıştım. Nasıl onca dikkatsiz olabilmişim? İşte bu yüzden Pecola Breedlove'ı görmezlikten geldik—sonsuz dek.

Yıllar cep mendilleri gibi birbiri üzerine katlanıyordu. Sammy kasabadan çoktan ayrılmıştı; Cholly çalıştığı yerde öldü; Bayan Breedlove yine ev işleriyle uğraşıyor. Pecola ise annesiyle birlikte taşınmış olduğu, kasabanın sınırlarındaki küçük kahverengi evin çevresinde şimdi de arada bir görülebiliyor. Kuşa benzer davranışları yok olmuş, onların yerini araba lastikleriyle ayçiçekleri, kola şişeleriyle süt otları arasında, dünyanın bütün pisliği ve güzelliğinin—bu kendisiydi—ortasında kendine bir yol açma çabaları almıştı. Başından aşağı boşalttığımız, onun da emdiği bütün pisliğimiz ilkin onun olan sonra bize vermiş olduğu tüm güzelliğimiz. Hepimiz—Pecola'yı tanıyan herkes—çöpümüzü onun üzerine atıp temizlendikten sonra çok sağlıklı hissediyorduk kendimizi. Bacaklarımızı açarak onun çirkinliğinin üzerine bindiğimizde çok güzel görünüyorduk. Onun yalınlığı bizi süslüyor, suçu bizi temize çıkarıyor, acısı yanaklarımıza renk katıyor, sakarlığı da bize mizah duygumuzun olduğunu düşündürüyordu. Tutuk oluşu güzel konuştuğumuza inandırıyor bizi. Yoksul oluşu bizi eli açık yapıyordu. Uyanıkken gördüğü düşleleri bile—karabasanlarımızı yatıştırmakta—kullanıyorduk. Benliklerimizi onun üzerinde biliyor, kişiliklerimizin içini onun güçsüzlüğüyle doldurup onları şişiriyor, gücümüzün tadına varıp esniyorduk.

Kuruntuydu bu çünkü, güçlü falan değil, yalnızca saldırdık; özgür değil, olsa olsa her şeye izinliydik; seve-

cen değil, kibardık; iyi insan değil, terbiyeliydik. Kendimize cesur diyebilmek için ölüme dalkavukluk ediyor, hırsızlar gibi yaşamdan gizleniyorduk. İyi bir dilbilgisini müdrikenin yerine koyuyor, birtakım alışkanlıklarımızı değiştirip onları olgunluk diye gösteriyor, yeni yalanlar uydurup onları doğru diye yutturuyor, eski bir düşüncenin yeni biçiminde Vahiy ve Kelâm'ı buluyorduk.

Pecola, gene de adımlarını deliliğe doğru attı, sonunda sırf bizim canımızı sıktığı için onu bizden koruyan deliliğe.

Ha, kimimiz 'sevmiştii' onu. Majino Hattı. Cholly de sevdi onu. Sevdiğinden kuşku yok. Her şeye karşın onu, ona dokunacak, sarılacak, kendisinden bir şey verecek kadar sevmiş olan biriydi Cholly. Ancak dokunuşu öldürücü olmuş, ona verdiği şey can çekişen dölyatağını ölümle doldurmuştu. Sevginin asla sevenden daha iyi bir yanı yoktur. Kötü insanlar kötü bir biçimde, sert insanlar sert bir biçimde, güçsüzler güçsüz, aptallar aptalca severler, ama başıboş bir adamın sevgisi asla güvenli değildir. Sevilenin bir kazancı yoktur. Yalnızca seven alır sevgiden payını. Sevilen ise yolunmuş kaza döner, etkisizleşir, sevenin bakışlarında donup kalır.

Şimdi onu çöplükte—neyi bulmak için? Bilmem, acaba öldürmüş olduğumuz bir şeyi mi?—araştırırken gördüğümde tohumları çok derine ekmediğimi, suçun toprakta, arsada, kasabamızda olduğunu söylüyorum. Şu anda bile bu ülkenin bütün topraklarının oyıl kadifeçiçeklerine düşman olduğunu düşünüyorum. Bu topraklar belirli türdeki çiçeklere yaramıyor. Belirli tohumları beslemiyor, belirli meyveleri vermiyor, toprak kendi istenciyle bir şeyi öldürdüğünde, biz de boynumuzu büküp kurbanın yaşama hakkı olmadığını söylüyoruz. Yanlış yoldayız kuşkusuz, ama önemli değil. Artık çok geç. En azından kasabamın kıyılarında, kasabamın çöpleri, ayçiçekleri arasında, artık çok, çok, çok geç.

SON

Toni Morrison

EN MAVİ GÖZ

En Mavi Göz 1993 yılı Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan ve yüzyılımızın en büyük yazarlarından biri sayılan Zenci kadın yazar *Toni Morrison*'un en önemli romanlarından biri. Yazar, bu romanında, 1940'ların Ohio'sunda yoksul bir Zenci ailenin acı öyküsünü anlatıyor. Ailenin on bir yaşındaki küçük kızı Pecola, her gece Tanrıya yakarıyor, ondan mavi gözler istiyor. Gözleri mavi olursa hayatındaki her şey değişecektir: Kendisi güzel olacak, babası içmeyi bırakacak ve annesini dövmeyecek, kardeşi evden kaçmayacaktır; insanlar, Pecola'yı beğenecek, ona sevgi gösterecektir. *Toni Morrison*, çok küçük yaşta çok acımasız bir dünyayla tanışan bu küçük kızın öyküsünü, bir kerelik ve bir daha yinelemeyecek bir olay olarak ele almıyor; olayın Amerika'daki Zenci soyunun özel yazgısıyla bağlarını da ustaca kuruyor, bir genellik de kazandırıyor ona. *Toni Morrison*'un başka kitaplarını da hazırlıyoruz.

ISBN 975-510-494-1

9 789755 104942 >